

การศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาโว้ย:
กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย

**The Study of Sustainable Livelihoods of Sea Nomads on Small-island:
A Case Study of Urak Lawoi on Lipe Island, Thailand**

ไพไลวรรณ ประพสุติ
Pilaiwan Prapruit

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษิตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy in Tropical Agricultural Resource Management
Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของ
ชาวเลอูรักลาโว้ย: กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย
ผู้เขียน นางพิไลวรรณ ประพฤติ
สาขาวิชา การจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

..... (รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)	.....ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.สุร ไกร เพิ่มคำ) .....กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข) .....กรรมการ (ดร.พรพิมล เชื้อดวงผุย) .....กรรมการ (รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองชัย ต้นสกุล)
---	---

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำหรับการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ .....

(นางพิไลวรรณ ประพตติ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ .....

(นางพิไลวรรณ ประพฤติ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรึกลาไว้อย:
กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย

ผู้เขียน นางพิไลวรรณ ประพฤติ

สาขาวิชา การจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

เกาะขนาดเล็กเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวเปราะบางมากกว่าเกาะขนาดใหญ่หรือผืนแผ่นดินใหญ่ ชาวเกาะที่เป็นชนพื้นเมืองมีความสำคัญมากในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติของเกาะ โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อรักษาความยั่งยืนของเกาะ การรักษาดำรงชีพของชนพื้นเมืองเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ Agenda 21 งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาชาวเลอุรึกลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพของชาวเลอุรึกลาไว้อย 2) พัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพและวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรึกลาไว้อย 3) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของการดำรงชีพของชาวเลอุรึกลาไว้อยกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล และ 4) เสนอแนะแนวทางการเสริมความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรึกลาไว้อย

ผลการศึกษาพบว่าพลวัตการดำรงชีพของชาวเลอุรึกลาไว้อยมีการเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา จำแนกได้เป็น 3 ช่วงหลัก ได้แก่ 1) ช่วงการตั้งถิ่นฐานของชาวเล 2) ช่วงการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น และ 3) ช่วงการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ ส่งผลให้มีการรูปแบบการดำรงชีพพิจารณาจากระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นการผลิตเพื่อผลผลิต และเป็นการผลิตเพื่อผลผลิตและบริการ โดยสิ่งที่ชาวเลยังคงดำรงไว้ไม่เปลี่ยนไปตามช่วงเวลาได้แก่ วัฒนธรรมประจำเผ่า และความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้าน ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของเกาะหลีเป๊ะมีการพึ่งพาการท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบของตัวเงินและใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีพของชาวเลทั้งด้านบวกและด้านลบ พบว่า การท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะขนาดเล็กในเรื่องของรายได้ การทำมาหากิน และการคมนาคมบนเกาะและระหว่างเกาะกับฝั่ง ส่วนผลกระทบทางลบที่มีสูง ได้แก่ สิทธิที่ดิน ขยะ การขาดแคลนน้ำจืด และอบายมุข เช่น การเล่นหวย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ประเด็นที่มีความอ่อนไหวมากที่สุดของชาวเลในขณะนี้คือ ความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างสมาชิกชาวเลบนเกาะ และระหว่างสมาชิกชาวเลในครอบครัวเดียวกัน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเลในทิศทางบวก มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2) อาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก 3) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน 4) ความเพียงพอของรายได้ 5) การลิดรอนสิทธิที่ดิน และ 6) การฟ้องร้องเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเลในทิศทางลบ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) การทำประมงในระบบลูกน้องเฝ้าแก่ 2) ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว 3) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน 4) น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 5) ขยะมูลฝอย และ 6) การลิดรอนสิทธิที่ดิน ปัจจัยทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 อย่างไรก็ตาม พบว่าการดำรงชีพของชาวเลที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเลย ได้แก่ การแต่งกาย และการศึกษา

การพัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ สามารถจัดหมวดหมู่ได้ 5 หมวด ได้แก่ 1) ทางมนุษย์ 2) ทางธรรมชาติ 3) ทางกายภาพ 4) ทางการเงิน และ 5) ทางสังคม การศึกษาครั้งนี้ได้ตัวชี้วัดที่มีค่าความเชื่อมั่น โดยจัดจำแนกองค์ประกอบได้ 29 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาตัวเองชุมชน 2) ศักยภาพในการประกอบอาชีพ 3) ความเชื่อและความภูมิใจในอัตลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า) 4) ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม 5) ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ 6) ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ 7) สิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล 8) ทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ 9) รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ 10) แหล่งทุนจากภายนอก 11) ระบบการผลิตและการออม 12) หนี้สินของครัวเรือน 13) ระบบสาธารณสุข 14) ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ 15) ระบบสื่อสารในชุมชน 16) ศาสนสถานและความปลอดภัย 17) สถานศึกษา 18) วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา 19) กลุ่มอาสาสมัคร และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน 20) ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน 21) การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งในชุมชน 22) ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันในชุมชน 23) กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย 24) ความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก 25) ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน 26) ช่องทางการรับข่าวสารจากกลุ่ม/ประชาคม 27) ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน 28) ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ และ 29) การขอความช่วยเหลือ โดยมีตัวชี้วัดในทุกองค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 100 ตัวชี้วัด การวิเคราะห์ระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลโดยใช้ตัวชี้วัดทั้งหมด พบว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยมีต้นทุนในการดำรงชีพอยู่ในระดับปานกลาง (3.17) โดยมีต้นทุนทางมนุษย์มากที่สุด (4.09) รองลงมาได้แก่ต้นทุนทางธรรมชาติ (3.84) ต้นทุนทางกายภาพ (3.07) ต้นทุนทางการเงิน (2.45) และต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือต้นทุนทางสังคม (2.39) เมื่อวิเคราะห์ต้นทุนการดำรงชีพตามอาชีพต่างๆ ของชาวเล พบว่า ชาวเลที่ประกอบอาชีพประมงเพียงอย่างเดียวและชาวเลที่ประกอบอาชีพประมงและการท่องเที่ยวจะมีต้นทุนทางมนุษย์และต้นทุนทางธรรมชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนชาวเลที่ประกอบอาชีพประมงและอื่นๆ จะมี

ต้นทุนทางกายภาพและต้นทุนทางสังคมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างไรก็ตามระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลแต่ละอาชีพไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การประเมินความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่โดยใช้หลักเครือข่ายความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่า การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีการพึ่งพาทรัพยากรบนเกาะหลีเป๊ะ และเกาะบริเวณรอบๆ อยู่ในระดับปานกลาง (2.60) โดยมีการพึ่งพานิเวศบริการมากที่สุด รองลงมาเป็นการพึ่งพาผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และการพึ่งพาผลิตภัณฑ์จากพืช ตามลำดับ การพึ่งพาอยู่ในระดับที่ไม่สูง ทั้งนี้เพราะการใช้ทรัพยากรอยู่ภายใต้กฎระเบียบของอุทยาน นอกจากนี้ วัฒนธรรม และความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลเอง ยังสอนให้มีการใช้ทรัพยากรด้วยเคารพและแสดงความนับถือผ่านประเพณีพื้นบ้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะของการศึกษาค้างนี้ มี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเล คือ การใช้ความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเลผลิตสินค้าและบริการ การวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะ และการดำรงไว้ซึ่งความเชื่อ วัฒนธรรม ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเล 2) ข้อเสนอแนะในการเสริมการดำรงชีพอย่างยั่งยืน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ 2.1) การเสริมระดับต้นทุนการดำรงชีพ ที่ไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยาน พบว่า มียุทธวิธีที่เหมาะสม 3 ยุทธวิธี ได้แก่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การแสดงเจตจำนงในการปกป้องพื้นที่เกาะ และการจัดสรรสิทธิที่อยู่อาศัย ซึ่งการศึกษาค้างนี้ได้เสนอกิจกรรมหลักทั้งหมด 18 โครงการ 2.2) เสนอการท่องเที่ยวในรูปแบบ “นิเวศวัฒนธรรม” ให้เป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการเป็นเกาะขนาดเล็กและการมีชนพื้นเมืองอาศัยอยู่บนเกาะเพื่อลดผลกระทบการดำรงชีพและการพัฒนาเกาะสู่ความยั่งยืน

คำสำคัญ: ความยั่งยืน การดำรงชีพ เกาะขนาดเล็ก อุรักลาไว้อยู่ หลีเป๊ะ

Thesis Title	The Study of Sustainable Livelihoods of Sea Nomads on Small-island: A Case Study of Urak Lawoi on Lipe Island, Thailand
Author	Ms. Pilaiwan Prapruit
Major Program	Tropical Agricultural Resource Management
Academic Year	2014

ABSTRACT

Small islands have characteristics that make them more environmentally sensitive, and vulnerable to change than big islands or a country's mainland. A native islander plays very important roles because of the fragility inherent to small islands, especially when the islands face challenges in the context of sustainable development. Maintaining the native islander's livelihood is the way towards sustainable development in accord with Agenda 21. This research studied the livelihoods of the Urak Lawoi, native islanders, on Lipe Island. Objectives of this study were to 1) investigate the indigenous knowledge and practices of the Urak Lawoi peoples' livelihoods 2) develop livelihood indicators and analyze the livelihood capital assets of the Urak Lawois' households 3) analyze the links between their livelihoods and the conservation of the area's national marine parks and 4) suggest guidelines to enhance their livelihood capital assets.

The research results showed there are three main periods that affected the lives and livelihoods of the Urak Lawoi on the island; 1) first actual settlement of the Urak Lawoi on the island 2) changes in social structure and decentralization that emerged in the period after the Second World War and 3) intensive tourism on the island. Such dynamic changes have recently started to influence their production system from subsistence production to commercial production, and trade and services. Since the Urak Lawoi are sea nomads, they have maintained their traditional ways of life such as their tribal culture, and indigenous knowledge and practices. Nowadays, their economy depends on tourism both for income and their occupation. Tourism has had both positive and negative impacts on their livelihoods, with some impacts being more visible and others more difficult to discern. Among the obvious negative impacts are loss of land rights, an increase in sewage accumulation, shortage of fresh water, and overspending on the lottery. Impacts defined as positive include easier travel to the mainland, and increases in income and material goods. However, qualitative data from in-in-depth interviews found that currently the most sensitive

issue for the Urak Lawoiis that trust of each other has eroded within families as well as with others outside the family structure.

An analysis of factors affecting changes in their livelihoods found six statistically significant positive factors: 1) number of household members 2) main occupation 3) household income 4) adequacy of income 5) deprivation of land rights and 6) court cases. The statistically significant factors negatively affecting social changes were: 1) employment in the Tao-kae fishery system 2) employment in tourism 3) household income 4) supply of fresh water 5) garbage, and 6) deprivation of land rights. All factors are statistically significant at 0.001. This study found that their clothing and education were not affected by tourism activities.

Development indicators of Urak Lawoi livelihood on Lipe Island can be divided into 5 categories: 1) human assets 2) natural assets 3) physical assets 4) financial assets and 5) social assets. This study identified 29 reliability indicators, as follows: This study found the reliability indicators which categorize factor analysis into 29 indices as follow; 1) community development 2) occupational potential 3) beliefs and ethnic pride 4) commitment to, and expertise in maintaining traditional livelihoods 5) resources on the island for traditional livelihoods 6) resources in the sea for traditional livelihoods 7) the right and ability to access resources in the sea 8) property, financial capital, and stability of occupations 9) expenditures and reserves in the system 10) outside sources of funds 11) production systems and savings systems 12) household debt 13) public utilities 14) residences, and amenities that facilitate their livelihoods 15) the community's system of communication 16) religious places and safety 17) learning institutions 18) culture, tradition and wisdom 19) volunteers and cooperation in community development 20) unity and participation in community activities 21) good leaders and resilient groups in the community 22) trust and collaboration in the community 23) financial groups and networks 24) trust of outsiders 25) avenues for receiving news in the community 26) avenues for disseminating news from community groups and the community at large 27) trust of government and private sector media 28) avenues for receiving news from national media, and 29) asking for help and support. There are 100 indicators in all the components Using all indicators to analyze the extent of Urak Lawoi livelihood capital assets found that they have a moderate amount (3.17) of livelihood capital assets. Most of this is in the form of human assets (4.09) followed by natural assets (3.84), physical assets (3.07), financial assets (2.45), and social assets (2.39). Analysis of

their livelihood capital assets by occupation found that those engaged only in fishing, or in fishing and tourism had the highest degree of human and natural assets. People engaged in fishing and other occupations had a higher degree of physical and social assets. However, the extent of livelihood capital assets between occupations is not statistically significantly different.

Linking livelihoods and conservation of Urak Lawoi by Biodiversity Conservation Network Assessment found that they have a moderate degree of dependence on the resources on Lipe Island and surrounding islands for their livelihoods (2.60). Next is their dependence on ecosystem services, followed by dependence on land animal and marine products, then plant products, respectively. Resource dependence level is not high because they must live by the rules and regulations of the national marine park. In addition, Urak Lawoi culture, knowledge and local practice stress the use of resources with respect and reverence through various folk traditions.

This study suggests two approaches: 1) reduce the impact of changes in Urak Lawoi livelihoods by living as other sea nomads, and producing products and services, formulate a strategic plan on how to use the island and maintain their beliefs, culture, knowledge and local practices. 2) an approach for sustainable livelihoods is divided as follows: 2.1) enhance livelihood capital assets insofar as this would not be contrary to national marine park law and regulations. This study recommends three strategies: modify the production model, protect the land property for islanders, and allocate housing rights. The study suggests core activities for 18 projects. 2.2) promote “eco-culture tourism” suitable for small indigenous communities inhabiting small islands to reduce the impact of their livelihood, and for a sustainable development of the island.

Key words: sustainable, livelihood, small-island, Urak Lawoi, Lipe Island

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำข้อคิดเห็น ตรวจสอบและแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์มาโดยตลอดของ รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ตรวจข้อมูลอย่างละเอียด ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center: SEAFDEC) ที่กรุณาสนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณชาวเลอุรักลาโว้ย โดยเฉพาะคุณแสงโสม หาญทะเล คุณจันทร์แรม หาญทะเล คุณศรีแพร พระอ๊ะ คุณนิวัติ หลีกภัย คุณหลีกภัย หลีกภัย คุณอนันต์ ทะเลลึก ที่ให้ความกรุณา เรื่องข้อมูล ที่พัก อาหาร การร่วมเก็บข้อมูล รวมถึงมิตรจิตและความช่วยเหลืออื่นๆ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และขอขอบคุณชาวเลอุรักลาโว้ยท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้เอ่ยนามซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมปอง เตชะโต รองศาสตราจารย์ ดร.อุยทธ์ นิสสกา และดร.พรพิมล เชื้อดวงมุข ผู้ซึ่งคอยเป็นแรงบัลดาลใจ ให้คำแนะนำ คำสั่งสอน และผลักดันให้ผู้วิจัยมีแรงมานะบากบั่นฝ่าฟันอุปสรรคในช่วงระยะเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ และลูกศิษย์ ของผู้วิจัย ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตประจำหลักสูตรและบัณฑิตวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ให้ความสะดวกด้านอำนวยความสะดวกและประสานงาน เพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้ความรัก ความอบอุ่น รวมทั้งการสนับสนุนทุกๆ อย่างในการศึกษาครั้งนี้ ประโยชน์อันใดที่จะเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณงามความดีให้แก่บิดามารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

พิไลวรรณ ประพฤติ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(8)
กิตติกรรมประกาศ	(11)
สารบัญ	(12)
สารบัญตาราง	(17)
สารบัญภาพ	(21)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และกลุ่มชาติพันธุ์	6
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์	6
2.1.2 กลุ่มชาติพันธุ์	6
2.1.3 ชาวเลกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย์	7
2.1.4 คนชายขอบ	9
2.2 เกาะขนาดเล็ก	10
2.2.1 ความหมายและประเภทของเกาะ	10

2.2.2 เกษษณนคเล็ก	12
2.2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืน	13
2.3 แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน	16
2.3.1 ความหมายของการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods)	16
2.3.2 แนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihood Approach)	18
2.3.3 กรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework)	21
2.3.4 กรอบการวิเคราะห์การดำรงชีพ (A Framework for Livelihoods Analysis)	28
2.3.5 การดำรงชีพกับความหลากหลายทางชีวภาพ	33
2.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย	35
2.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 พื้นที่ทำการวิจัย	38
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	38
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
3.4 เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิจัย	52
4.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนในการดำรงชีพของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	52
4.1.1 การตั้งถิ่นฐานของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	52
4.1.2 การดำรงชีพในช่วงเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น	56
4.1.3 การดำรงชีพในช่วงเวลาการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยว	60
4.2 อาชีพและรายได้ของชาวเลอูร์กลาโว้ย	69
4.3 วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันของชาวเลอูร์กลาโว้ย	73

4.3.1 สภาพบ้านเรือนและความเป็นอยู่	73
4.3.2 โรคและการรักษา	77
4.3.3 คติความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวเลอุรักลาไว้อย	78
4.3.4 ทรัพย์สิน	81
4.3.5 สถานะทางการเงินของครัวเรือนอุรักลาไว้อย	84
4.4 การทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะ	86
4.4.1 เครื่องมือการทำประมงและสัตว์น้ำที่จับได้	87
4.4.2 ปฏิทินฤดูกาลการทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อย	89
4.4.3 เส้นทางการขายสัตว์น้ำ	91
4.5 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะ	96
4.5.1 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการจับสัตว์น้ำ	96
4.5.2 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ	99
4.5.3 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต	101
4.6 การรวมกลุ่มของชาวเลอุรักลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะ	108
4.6.1 ชมรมเรือหางยาว	108
4.6.2 ชมรมชาวเลอุรักลาไว้อยเกาะหลีเป๊ะ	110
4.7 การท่องเที่ยวและการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะ	114
4.7.1 ระดับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ	115
4.7.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ	131
4.8 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยเกาะหลีเป๊ะ	139
4.8.1 มิติการพึ่งพาสายพันธุ์	142
4.8.2 มิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย	146
4.8.3 มิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่	151

4.8.4	มติการพึ่งพาตามเวลา	154
4.9	ระดับต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	159
4.9.1	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของต้นทุนการดำรงชีพ	159
4.9.2	การวิเคราะห์ระดับต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ย	176
4.10	การเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนในการดำรงชีพ	198
4.10.1	การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต	200
4.10.2	การปกป้องสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของพื้นที่เกาะ	208
4.10.3	การปกป้องสิทธิที่อยู่อาศัยของการเป็นเจ้าของพื้นที่	210
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ	212
5.1	ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย	212
5.2	การดำรงชีพและระดับต้นทุนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย	215
5.2.1	การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย	215
5.2.2	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย	219
5.3	ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ	222
5.3.1	ตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ	222
5.3.2	ระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ	230
5.4	ข้อเสนอแนะ	232
5.4.1	ข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ	232
5.4.2	ข้อเสนอแนะในการเสริมการดำรงชีพอย่างยั่งยืน	234
5.4.3	รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่	235
บรรณานุกรม		237
ภาคผนวก 1	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลคุณภาพเชิงลึก	244
ภาคผนวก 2	แบบสอบถามโครงการวิจัย	246

ภาคผนวก 3 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ	261
ภาคผนวก 4 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	267
ภาคผนวก 5 วิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของต้นทุนแต่ละประเภท	270
ประวัติผู้เขียน	303

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตาราง 3.1 สำมะโนครัวประชากร หมู่ที่ 7 บ้านเกาะอาดัง ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	40
ตาราง 3.2 ค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบแบบสอบถามในข้อคำถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ	46
ตาราง 4.1 การประกอบอาชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย	70
ตาราง 4.2 รายได้และอาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของครอบครัวอุรักลาโว้ย	72
ตาราง 4.3 สภาพบ้านเรือนและความเป็นอยู่ของชาวเลอุรักลาโว้ย	75
ตาราง 4.4 โรคและการเข้ารับการรักษาโรคของสมาชิกในครัวเรือน	77
ตาราง 4.5 คติความเชื่อ และพิธีกรรมของสมาชิกภายในครอบครัว	79
ตาราง 4.6 รายการทรัพย์สินของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ย	82
ตาราง 4.7 ลักษณะการถือครองที่ดิน และมูลค่าที่อยู่อาศัยของชาวเลอุรักลาโว้ย	83
ตาราง 4.8 เครื่องมือการทำประมงและสัตว์น้ำที่จับได้ตามระบบนิเวศย่อยของเกาะหลีเป๊ะ	88
ตาราง 4.9 ปฏิทินฤดูกาลการทำประมงของชาวเลอุรักลาโว้ย	90
ตาราง 4.10 สัดส่วนของปริมาณสัตว์น้ำของเกาะหลีเป๊ะกระจายไปยังเส้นทางแหล่งรับซื้อต่างๆ	93
ตาราง 4.11 ราคารับซื้อและราคาขายสัตว์น้ำที่จับได้ของเกาะหลีเป๊ะ	95
ตาราง 4.12 พันธะกิจและระเบียบต่างๆ ของชมรมชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ	111
ตาราง 4.13 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสภาพครัวเรือน	115
ตาราง 4.14 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสภาพครัวเรือน	116
ตาราง 4.15 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน	117
ตาราง 4.16 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน	118
ตาราง 4.17 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านโครงสร้างและ ความสัมพันธ์ทางสังคม	119

ตาราง 4.18	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้าน โครงสร้าง และความสัมพันธ์ทางสังคม	120
ตาราง 4.19	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวัน	122
ตาราง 4.20	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวัน	123
ตาราง 4.21	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการแต่งกาย	123
ตาราง 4.22	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการแต่งกาย	124
ตาราง 4.23	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหาร/การบริโภค	125
ตาราง 4.24	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหาร/การบริโภค	125
ตาราง 4.25	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านภาษา	126
ตาราง 4.26	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสัญลักษณ์	127
ตาราง 4.27	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสัญลักษณ์	127
ตาราง 4.28	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการศึกษา	128
ตาราง 4.29	ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรม	129
ตาราง 4.30	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณี วัฒนธรรม	129
ตาราง 4.31	ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางบวกของชาวเลอุรักลาไว้อยู่	133
ตาราง 4.32	ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางลบของชาวเลอุรักลาไว้อยู่	136
ตาราง 4.33	ความหมายของระดับคะแนนในการแต่ละมิติการพึงพา	140
ตาราง 4.34	การประเมินความเชื่อมโยงของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเล อุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ	141
ตาราง 4.35	ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบด้านต้นทุนมนุษย์	160
ตาราง 4.36	ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพ ด้านทุนทางธรรมชาติ	162

ตาราง 4.37 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพ ด้านทุนทางการเงิน	164
ตาราง 4.38 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพ ด้านทุนทางกายภาพ	167
ตาราง 4.39 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพ ด้านทุนทางสังคม	170
ตาราง 4.40 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละด้าน	177
ตาราง 4.41 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยการดำรงชีพในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบทุน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	177
ตาราง 4.42 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA	179
ตาราง 4.43 ระดับการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	180
ตาราง 4.44 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ ของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA	182
ตาราง 4.45 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	183
ตาราง 4.46 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ ของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA	185
ตาราง 4.47 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	186
ตาราง 4.48 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน ของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA	189
ตาราง 4.49 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	190
ตาราง 4.50 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ ชาวเลชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA	192
ตาราง 4.51 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางสังคม จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	193

ตาราง 4.52	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางสังคม ของชาวเลอุรึกลาไว้อย่างจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA198	
ตาราง 4.53	ความสัมพันธ์ของการเพิ่มความสามารถในการใช้ประโยชน์ทรัพยากร แต่ละด้านกับต้นทุนการดำรงชีพ	201
ตาราง 5.1	ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรึกลาไว้อย่างตามช่วงระยะเวลาต่างๆ	215
ตาราง 5.2	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรึกลาไว้อย่างบนเกาะหลีเป๊ะ	223
ตาราง 5.3	การเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรึกลาไว้อย่าง	234

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพ 2.1 การอาศัยตามเกาะต่างๆ ของชาวเลในประเทศไทย	8
ภาพ 2.2 องค์ประกอบสำคัญของความยั่งยืน	14
ภาพ 2.3 กรอบการทำงานการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihood Framework)	27
ภาพ 2.4 ห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุน	29
ภาพ 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	35
ภาพ 2.6 กรอบการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดของการวิจัย	36
ภาพ 3.1 พื้นที่ศึกษา	39
ภาพ 4.1 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	53
ภาพ 4.2 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น	57
ภาพ 4.3 จำนวนนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ปี พ.ศ. 2544-2554	61
ภาพ 4.4 รายได้จากการท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ปี พ.ศ. 2544-2554	62
ภาพ 4.5 ระยะเวลาเฉลี่ยของการเข้าพักของนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะในปี พ.ศ. 2544-2554	62
ภาพ 4.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ในปี พ.ศ. 2544-2554	63
ภาพ 4.7 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น	64
ภาพ 4.8 การประกอบอาชีพดั้งเดิม (ก่อนปี พ.ศ. 2527) ของชาวเลอุรักลาโว้ย	69
ภาพ 4.9 การประกอบอาชีพในปัจจุบันของชาวเลอุรักลาโว้ย	70
ภาพ 4.10 ลักษณะบ้านแบบต่างๆ ของชาวเลอุรักลาโว้ย บนเกาะหลีเป๊ะ	74
ภาพ 4.11 การลิตรอนในสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะของชาวเลอุรักลาโว้ย	74
ภาพ 4.12 การขาดแคลนน้ำใช้และปัญหาน้ำท่วมขัง	75
ภาพ 4.13 ขยะและสิ่งปฏิกูลบนเกาะ	75
ภาพ 4.14 พิธีลอยเรือของชาวเลอุรักลาโว้ย	79

ภาพ 4.15	รายจ่ายเฉลี่ยในรอบ 6 เดือน ของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	85
ภาพ 4.16	ลักษณะการออมเงินของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	86
ภาพ 4.17	ยุทธวิธีในการดำรงชีพกรณีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายของชาวเลอูร์กลาโว้ย	86
ภาพ 4.18	การใช้เครื่องมือประมงในบริเวณต่างๆ ของเกาะหลีเป๊ะ	87
ภาพ 4.19	สัดส่วนการขายสัตว์น้ำของชาวเลอูร์กลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ	91
ภาพ 4.20	ปริมาณสัตว์น้ำที่เข้าสู่ระบบเก่าแก่	92
ภาพ 4.21	เส้นทางขายสินค้าสัตว์น้ำของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	94
ภาพ 4.22	เครื่องมือประมงของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	97
ภาพ 4.23	กิจกรรมการต่อเรือไม้ระกำของชาวเลอูร์กลาโว้ย	103
ภาพ 4.24	ของเช่น ไหว้โตะฉิมิและเจ้าที่	104
ภาพ 4.25	ศาลเจ้าโตะฉิมิ	104
ภาพ 4.26	การฉลองแห่เรือรอบหมู่บ้าน	105
ภาพ 4.27	การประกอบพิธีลอยเรือของชาวเลอูร์กลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ	106
ภาพ 4.28	การทำไม้ไผ่ฝี	107
ภาพ 4.29	การกระจายของค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเรือหางยาวและค่าจัดการขยะของเกาะหลีเป๊ะ	109
ภาพ 4.30	โครงสร้างการบริหารของชมรมชาวเลอูร์กลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ	113
ภาพ 4.31	ตัวแปรในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ ของชาวเลอูร์กลาโว้ย	132
ภาพ 4.32	สรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ ของชาวเลอูร์กลาโว้ย	138
ภาพ 4.33	กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ รอบเกาะหลีเป๊ะ	143
ภาพ 4.34	ปลาสดหิณและการทำน้ำพริกปลาอย่าง	144
ภาพ 4.35	ปลิงกาหมาดตากแห้งและน้ำปลิงกาหมาด	144

ภาพ 4.36	ยอดต้นลอลอและผลต้นตะขบ	145
ภาพ 4.37	ตะกร้าสี่เหลี่ยมทำจากเตยทะเลและตะกร้าหู้หว้าทำจากหวาย	145
ภาพ 4.38	ดอกไม้ที่ทำจากเนื้อเยื่อชั้นในของต้นยาโปยยูโระ	146
ภาพ 4.39	พืชสมุนไพร (ต้นสะเดา) บริเวณชายคาบ้าน	147
ภาพ 4.40	สัตว์น้ำบริเวณหน้าเกาะหลีเป๊ะ	148
ภาพ 4.41	การจับปลิงทรายบริเวณหน้าเกาะหลีเป๊ะ	148
ภาพ 4.42	ปลาเก๋าและปลามงที่จับได้ในบริเวณน้ำลึก 7-20 เมตร	149
ภาพ 4.43	พืชประจำถิ่น (ไม้ระกำ) ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมของชาวเลอุรักลาไว้อย	150
ภาพ 4.44	อาณาเขตของชุมชนย่อยต่างๆ ของชาวเลอุรักลาไว้อย	152
ภาพ 4.45	การล่าค้างคาวเพื่อบริโภคในครัวเรือน	153
ภาพ 4.46	พื้นที่สาธารณะภายในชุมชน	156
ภาพ 4.47	สรุปการประเมินความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของกิจกรรม การค้ารังซีฟ ของชาวเลอุรักลาไว้อย	157
ภาพ 4.48	สรุปความเชื่อมโยงในทุกมิติของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกิจกรรม การค้ารังซีฟที่เกี่ยวข้องกับนิเวศบริการของชาวเลอุรักลาไว้อย	157
ภาพ 4.49	สรุปความเชื่อมโยงในทุกมิติของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกิจกรรม การค้ารังซีฟที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ของชาวเลอุรักลาไว้อย	158
ภาพ 4.50	ระดับการค้ารังซีฟของชาวเลอุรักลาไว้อย	179
ภาพ 4.51	ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางมนุษย์ของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ	182
ภาพ 4.52	ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางธรรมชาติของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ	185
ภาพ 4.53	ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางการเงินของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ	189
ภาพ 4.54	ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางกายภาพของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ	192
ภาพ 4.55	ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางสังคมของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ	197

ภาพ 4.56 การเสริมสร้างและผลจากการเสริมสร้างระดับต้นทุนของชาวเลอุรักลาไว้อยู่	199
ภาพ 4.57 การเสริมสร้างการดำรงชีพอย่างยั่งยืน โดยผสานแนวคิดของเครือข่าย ความหลากหลาย ทางชีวภาพ (BCN) และต้นทุนดำรงชีพอย่างยั่งยืน (LCA)	207
ภาพ 4.58 รูปแบบการจัดการขยะบนเกาะหลีเป๊ะ	208
ภาพ 4.59 การบริหารจัดการค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะบนเกาะหลีเป๊ะ	209
ภาพ 5.1 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ	213
ภาพ 5.2 รูปแบบการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะตามช่วงระยะเวลา	218
ภาพ 5.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่	221
ภาพ 5.4 องค์ประกอบของตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ	227

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่เกาะจำนวนมากในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อไปสู่ความยั่งยืน เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องขนาดของพื้นที่ ประชากรบนเกาะมีความแปลกแยกและไม่ได้ให้ความสำคัญ และข้อจำกัดของการใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกาะมีความยืดหยุ่นน้อยต่อการพัฒนา โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ระบบการผลิตขนาดใหญ่ และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่เป็นเกาะมักจะได้รับความสนใจจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเกาะที่อยู่ในเขตร้อนและเขตอบอุ่น และเป็นที่น่าสนใจว่าเกาะที่มีขนาดเล็กมักจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากกว่าเกาะที่มีขนาดใหญ่ (UNCTAD, 1990; Hein, 1990; Liu and Jenkin, 1995; McElroy and Olazarri, 1997; Ellul, 1999) สาเหตุหนึ่งมาจากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่เกาะขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมเกี่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ปัจจุบันเกาะขนาดเล็กต่างๆ จึงมีการไหลของจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่บนเกาะ (Briguglio and Briguglio, 1996)

แม้ว่าการท่องเที่ยวอาจมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและรายได้ของประชาชนที่อยู่บนเกาะ และการได้รับผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินหรือรูปแบบอื่นๆ นั้น จะนำไปสู่ความมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจ หรืออย่างน้อยก็สามารถใช้ในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างไม่ลำบาก แต่เศรษฐกิจและรายได้ก็ไม่ใช่ประเด็นทั้งหมดของการดำรงชีพ เนื่องจากการดำรงชีพอาจจะมียุทธวิธีอื่นๆ ที่แตกต่างกันไปตามสถานะของครัวเรือนและปัจเจก ซึ่งไม่จำเป็นต้องมุ่งแสวงหาผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินทั้งหมดเสมอไป แต่เป็นวิธีการที่มุ่งหวังที่จะให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การเชื่อมโยงความสำคัญของการท่องเที่ยวและวิธีการดำรงชีพของชุมชนจะพบว่าการท่องเที่ยวควรจะเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนา แต่การพัฒนาไม่ได้จบอยู่แค่การท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว (McCool and Moisey, 2001) ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการนำหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างยั่งยืนสำหรับพื้นที่ที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ควรพิจารณาความสัมพันธ์ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีอยู่สูงกับขีดความสามารถในการรองรับของเกาะที่มีอยู่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะขนาดเล็ก (Briguglio and Briguglio, 1996; Tao and Wall, 2009)

เกาะในประเทศไทยมีทั้งสิ้นจำนวน 936 เกาะ กระจายอยู่ทั่วไปตามจังหวัดชายฝั่งทะเล 19 จังหวัดในเขตน่านน้ำไทย (อนุวัฒน์ นทีวัฒนา, 2551) ในจำนวนนี้มีเพียง 10 เกาะเท่านั้นที่เป็นบ้านและพื้นที่หาอาหารสำหรับชาวเร่ร่อนทางทะเล จำนวน 3 กลุ่ม จำแนกตามตระกูลภาษา ออสโตรเนเซียน (Austronesian Language) ได้แก่ ชาวมอแกน ชาวมอเกี๊ยน และชาวอูรักลาโว้ย (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2556) 10 เกาะที่กล่าวมาได้แก่ เกาะพระทอง หมู่เกาะสุรินทร์ (จังหวัดพังงา) เกาะสินไห้ เกาะเหลา (จังหวัดระนอง) เกาะสิเหร่ (จังหวัดภูเก็ต) เกาะพีพีดอน เกาะลันตา (จังหวัดกระบี่) เกาะหลีเป๊ะ เกาะราวี (จังหวัดสตูล) และเกาะลิบง (จังหวัดตรัง) กลุ่มชาวเลบนเกาะเหล่านี้เป็นผู้ล่าและเก็บเกี่ยวทรัพยากรทางทะเลเพื่อเป็นอาหาร โดยใช้เกาะเป็นที่หลบภัย หลายทศวรรษที่ผ่านมากลุ่มชาวเลได้มีที่อยู่ประจำมากขึ้น แต่พื้นที่หาอาหารของพวกเขาได้ถูกจำกัดเนื่องจากการขยายตัวของเมือง การตั้งถิ่นฐาน และการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว

อูรักลาโว้ยเป็นหนึ่งในสามของชาติพันธุ์ชาวเลในประเทศไทยที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่โดดเด่นแตกต่างจากชาติพันธุ์อื่น มีภาษา การแต่งกาย และวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ชุมชนอูรักลาโว้ยที่ใหญ่ที่สุดอาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ เขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล (Wongbussarakum, 2007) โดยมีปรากฏหลักฐานการเข้ามาอยู่ของชาวเลอูรักลาโว้ยด้วยเหตุการณ์ปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย (จรัส ธีระสมัน, 2534) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2440 (โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง, มปป.) อูรักลาโว้ยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับทะเลและชายฝั่ง พวกเขามีลักษณะนิสัยขี้อายและหวาดกลัว มีความชำนาญทางการเดินเรือ ดำน้ำเก็บเกี่ยวผลผลิตสัตว์น้ำในทะเล ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับทะเล มีการใช้ประโยชน์จากทะเลและทรัพยากรธรรมชาติในทะเล (Hogan, 1972) ชาวเลอูรักลาโว้ย จะเรียกตัวเองว่า อูรักลาโว้ย หรือชาวเล หรือ ยิปซี (Erik, 2010)

กลุ่มชาวเลอูรักลาโว้ยมีปัญหาเหมือนกับชนเผ่าชาวเลอื่นๆ ของประเทศไทย กล่าวคือได้รับผลกระทบจากการพัฒนาสมัยใหม่ที่ไม่สมดุล ส่งผลกระทบต่อการค้ารังสีของชนเผ่า การประกาศจัดตั้งพื้นที่เกาะหลีเป๊ะให้อยู่ภายใต้การควบคุมของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา ทำให้ชาวเลอูรักลาโว้ยเปลี่ยนแปลงการค้ารังสีจากแบบกึ่งเร่ร่อนเป็นแบบอยู่ประจำที่ (Wongbussarakum, 2007) กิจกรรมการหาอาหารแบบเร่ร่อน และการตัดไม้เพื่อทำที่ปักพั้งชั่วคราวและเป็นเชื้อเพลิงในการประกอบอาหารในช่วงทำประมงแบบค้างคืน เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่อุทยานฯ เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และผิดกฎหมายอุทยานฯ นอกจากนี้ นโยบาย Unseen Thailand ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นการเปิดประตูให้การท่องเที่ยวเข้ามาบนเกาะและเป็นการเร่งกระบวนการนำความทันสมัยมาสู่เกาะ และเกิดการเปลี่ยนแปลงเกือบทุกแง่มุมในชีวิตของชาวเลอูรักลาโว้ย

การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงจะมีทิศทางที่ไม่แน่นอน (Monterrubio *et al.*, 2011) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเกาะหลีเป๊ะ ทำให้เกิดขยายตัวของรีสอร์ท และที่พักบนเกาะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งการสร้างรีสอร์ทขนาดใหญ่และโครงสร้างพื้นฐานตามแนวชายฝั่งของเกาะขนาดเล็กจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นเมือง (McElroy, 2002) Granbom (2007) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของการท่องเที่ยวบนเกาะ ทำให้มีโรงแรมที่พักและรีสอร์ทขนาดใหญ่มีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญกับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้ชาวเลถูกขับออกจากพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ประกอบพิธีกรรม ทำให้ชาวเลไม่สามารถทำการผลิตได้ เนื่องจากชาวเลดำรงชีพด้วยการจับสัตว์น้ำมาบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ การไม่มีพื้นที่บริเวณชายหาดทำให้ไม่มีเส้นทางขึ้นสัตว์น้ำที่ได้จากการทำประมงในแต่ละวัน ไม่มีพื้นที่สำหรับการยกเรือประมงขึ้นคานเพื่อซ่อมแซม ทำให้การดำรงชีพมีความยากลำบาก ไม่เป็นผลดีกับพลังอำนาจการต่อรองในระบบเศรษฐกิจและระบบนิเวศของชาวเล นโยบายการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการรุกรานที่ดินสุสานและยึดพื้นที่พิธีกรรมของชาวเลไปเป็นพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว คุณค่าของวิถีชีวิตวัฒนธรรมและจารีตประเพณีดั้งเดิมถูกคุกคามเป็นการบั่นทอนความมั่นคงด้านวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ

การศึกษาครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานการศึกษาการดำรงชีพของชุมชน โดยได้นำกรอบของการดำรงชีพอย่างยั่งยืนมาใช้ในการศึกษา ซึ่งการดำรงชีพอย่างยั่งยืนเป็นวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบการดำรงชีพที่เป็นรูปธรรมไปข้างหน้าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในสถานการณ์ต่างๆ ที่ชุมชนและครัวเรือนจะอยู่รอดอย่างยั่งยืน ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าการจะพัฒนาให้ไปสู่ความยั่งยืนได้นั้น มนุษย์ที่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรที่มีปฏิกริยาโต้ตอบกับระบบนิเวศ (End User) เป็นกลไกสำคัญที่จะปกป้องทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง โดยจะต้องเปิดโอกาสให้พวกเขามี “การใช้” เพื่อ “การปกป้อง” ซึ่งการจะปกป้องทรัพยากรได้นั้น “ปากท้อง” หรือ การดำรงชีพของพวกเขาดึงได้รับการเติมเต็มก่อน ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะเป็นเกาะที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล การศึกษาครั้งนี้จึงทำการศึกษาความเชื่อมโยงของการดำรงชีพและการอนุรักษ์ภายใต้ยุทธวิธีดำรงชีพที่แตกต่างกัน กรอบแนวคิดทั้งสองนี้จะนำไปสู่ผลการศึกษาศึกษาการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะที่เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลทั้งระหว่างคนกับคนและระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

คำถามวิจัยของการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

- 1) ชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในพื้นที่อุทยานฯ มีองค์ความรู้ในการใช้ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีพภายใต้การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันอย่างไร?
- 2) มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นผลกระทบทั้งทางบวก (แรงเสริม) และผลกระทบทางลบ (ความอ่อนแอ) ต่อการจัดการทรัพยากรของชาวเลฯ อันส่งผลต่อการดำรงชีพ?
- 3) ชาวเลอุรักลาไว้อยู่จะมีกลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กภายใต้กฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติได้อย่างไร?
- 4) แนวทางการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ตามกลยุทธ์หรือยุทธวิธีควรมีรูปแบบอย่างไร?

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อลักษณะการดำรงชีพและผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ
- 2) เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพและวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากวิจัย มีดังนี้

1) ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มความยั่งยืนในต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพื้นที่เกาะขนาดเล็กที่มีกลุ่มชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ได้อย่างเหมาะสม

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานประมง ส่วนการปกครอง สำนักงานการท่องเที่ยว ตลอดจนภาคเอกชนต่างๆ เช่น หอการค้าจังหวัด บริษัทนำเที่ยวและเรือทัวร์ รวมถึงองค์การพัฒนาเอกชน และผู้สนใจทั่วไป สามารถนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตน เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาโว้ย: กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้เบื้องต้นดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประเด็นขององค์ความรู้ในการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะและบริเวณรอบๆ เกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเล การใช้ทรัพยากรสินทรัพย์ของชาวเลที่อาจจะส่งผลกระทบต่อระดับการดำรงชีพของชาวเล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ทรัพยากรสินทรัพย์ในการดำรงชีพภายใต้กรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน วิเคราะห์ยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพที่ไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของความหลากหลายทางชีวภาพกับการดำรงชีพ พร้อมทั้งหาแนวทางที่เหมาะสมของการเพิ่มความยั่งยืนของการดำรงชีพของครัวเรือนโดยสังเคราะห์ระดับทรัพยากรสินทรัพย์ในการดำรงชีพเชื่อมโยงกับระดับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

2) ขอบเขตด้านประชากรและสถานที่

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาครัวเรือนชาวเลกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล

3) ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2558

บทที่ 2

การตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้า รวบรวม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจบริบทของกลุ่มชาวเลชาติพันธุ์อุรักลาไวย์ ความ เป็นเอกลักษณ์ของการเป็นเกาะ ความยั่งยืนของการดำรงชีพ ตัวแปรและวิธีการวัดทรัพย์สินทุน การดำรงชีพ ความหลากหลายทางชีวภาพในบริบทของการดำรงชีพในพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อนำมาใช้ พัฒนารอบแนวคิดของการวิจัยต่อไป ประเด็นต่างๆ ที่ทำการตรวจสอบเอกสาร มีดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์ และกลุ่มชาติพันธุ์

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์

นักวิชาการทางด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้ให้ความหมายของคำว่า ชาติพันธุ์ คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ชาติพันธุ์ เป็นคำคุณศัพท์ที่มีการอ้างถึงเชื้อชาติและประชาชาติ และ ลักษณะสำคัญทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา หรือการมีภาษาร่วมกัน (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2548) ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ร่วมกันจากการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน สมาชิกของ กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ผู้มีวัฒนธรรม ประเพณี บรรทัดฐาน และความเชื่อเดียวกัน ส่วนใหญ่พูดภาษา เดียวกัน องค์ประกอบสำคัญของการเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ คือ การมีค่านิยมและสำนึกทาง วัฒนธรรมร่วมกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526)

ดังนั้น ความหมายของชาติพันธุ์ มีพื้นฐานความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับเชื้อสาย ชั้นหรือประเภท รวมทั้งเกี่ยวกับกลุ่มชนที่อยู่ในอาณาบริเวณ อาณาจักร หรืออาจจะอยู่ในรูปของรัฐ นอกจากนี้ยังเป็นความคิดที่เกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา และความเป็น ต่างชาติ

2.1.2 กลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องของวัฒนธรรมและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยหรือ วัฒนธรรมรอง ทั้งนี้ งามพิศ สัตย์สงวน (2545) ให้ความหมายของคำว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไว้ว่า หมายถึง

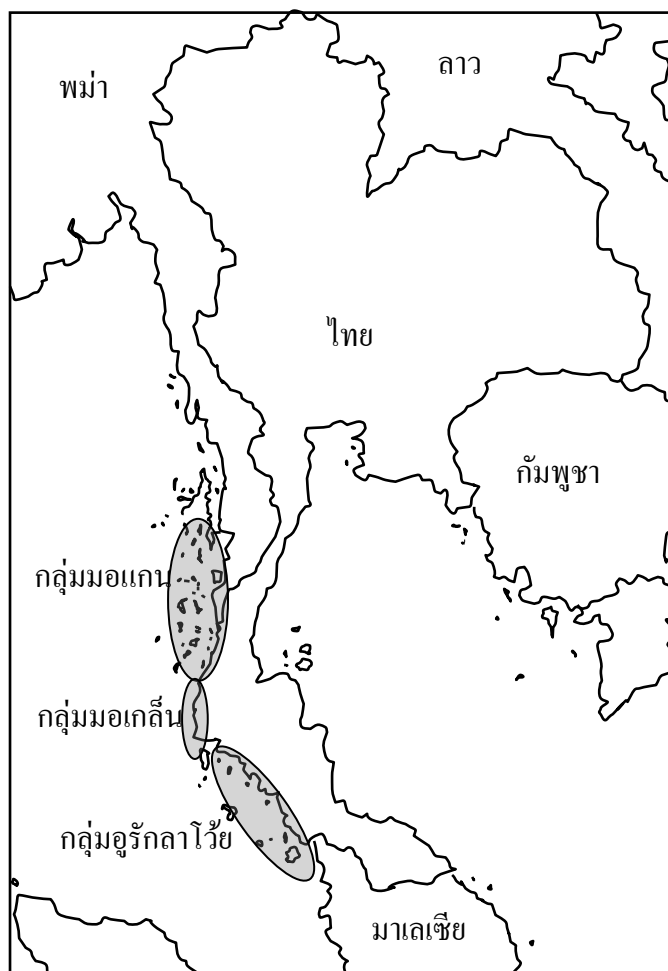
กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อยร่วมกัน คือ มีค่านิยม ความคิด อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ระบบสัญลักษณ์ และวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ร่วมกัน กลุ่มชาติพันธุ์จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมใหญ่ ในขณะที่ จารูวรรณ ขำเพชร (2549) ได้ให้ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชนต่างวัฒนธรรม (Minority Group หรือ Minorities) ซึ่งหมายถึงชนกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาจากต่างถิ่นเข้ามาอาศัยรวมอยู่กับเจ้าของถิ่นหรือเจ้าของประเทศใหม่ กลุ่มคนอื่นที่อพยพมานี้จะมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ การสืบเชื้อสายชาติพันธุ์ เผ่าพันธุ์ และการยึดถือวัฒนธรรมในรูปแบบเดียวกัน แต่จะมีลักษณะทางกายภาพ การสืบสายพันธุ์และรูปแบบทางวัฒนธรรมที่ยึดถือแตกต่างไปจากกลุ่มชนที่เป็นเจ้าของถิ่นเดิม เช่น มีรูปร่าง หน้าตา สีผม ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม และแนวการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ยังกล่าวถึงลักษณะที่ควรนำมาพิจารณาในการศึกษาชนกลุ่มน้อย คือ กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกับชนกลุ่มใหญ่ ความด้อยอิทธิพลทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะในทางการเมืองและความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อยเอง

2.1.3 ชาวเลกลุ่มชาติพันธุ์อุรักลาไวย

ชาวเล เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศไทย พบเฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลและเกาะแถบทะเลอันดามันหรือชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของภาคใต้เท่านั้น (นฤมล วิทยชีระนันท์, 2546) โดยชาวเลส่วนใหญ่อาศัยตามเกาะชายฝั่งในมหาสมุทรอินเดีย อ่าวภูเก็ต และทะเลอันดามัน ชาวเลอพยพเคลื่อนย้ายเร่ร่อนทำมาหากินอยู่ในแถบจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และสตูล แต่เนื่องจากชาวเลมีอยู่เพียงจำนวนน้อย กระจายอยู่หลายแห่ง ไม่มีปัญหาทางด้านการเมืองและการปกครอง จึงไม่ค่อยเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจ เอาใจใส่ หรือได้รับความช่วยเหลือจากโลกภายนอกเท่าที่ควร ชาวเลจึงอาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง มีความสัมพันธ์และติดต่อกับคนพื้นเมืองด้วยกันเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ชาวเลก็มีแบบแผนประเพณี วิถีชีวิต และภาษาเป็นของตนเอง ซึ่งล้วนแล้วแต่นำศึกษาด้วยกันทั้งสิ้น (ประเทือง เครือหงส์, 2541)

ชาวเลในประเทศไทยมี 3 กลุ่ม (Paladej, 2009) ได้แก่ (1) กลุ่มมอแกน ประชากรประมาณ 2,100 คน อาศัยบริเวณเกาะต่างๆ ในจังหวัดระยอง รวมถึงหมู่เกาะสุรินทร์ ในจังหวัดพังงา และบ้านราไวย์ ในจังหวัดภูเก็ต (2) กลุ่มมอเกลิ้น ประชากรประมาณ 3,700 คน อาศัยบริเวณเกาะพระทองและตามหมู่บ้านชายฝั่งของจังหวัดพังงาและภูเก็ต และ (3) กลุ่มอุรักลาไวย ประชากรประมาณ 6,200 คน อาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ ของจังหวัดภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล (ภาพ 2.1) ซึ่งชาวเลทั้งสามกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นชนพื้นเมืองเดิมของเกาะต่างๆ ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกมาแต่ดั้งเดิม แต่เป็นพวกอพยพเร่ร่อนมาจากที่อื่น แม้ชาวเลกลุ่มต่างๆ นี้จะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการ

ดำรงชีพที่ผูกพันอยู่กับทะเล แต่ทว่ามีความแตกต่างกันในรายละเอียดทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม การแสดง และพิธีกรรม

ภาพ 2.1 การอาศัยตามเกาะต่างๆ ของชาวเลในประเทศไทย

ปัจจุบันได้มีการถกเถียงกันอย่างมากเกี่ยวกับต้นกำเนิดของชาวเลอูรักลาโว้ย (Wongbusarakum, 2007) หลักฐานหนึ่งบอกว่าพวกเขาเป็นลูกหลานของชาวคยัคทะเลแห่งเกาะบอร์เนียวซึ่งเดินทางจากช่องแคบมะละกาสู่ทะเลอันดามันทางตะวันตกเฉียงใต้ของไทยและพม่า บางหลักฐานกล่าวว่าพวกเขาอพยพมาอยู่ที่ช่องแคบมาเลย์ก่อนที่คนมาเลย์จะตั้งรกราก ดังนั้นพวกเขาจึงเป็นหนึ่งในกลุ่มชนพื้นเมืองของมาเลย์ บางหลักฐานเชื่อมโยงพวกเขากับคนมีเลนีเซียนที่มาจากมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ และบางหลักฐานกล่าวว่าชาวอูรักลาโว้ยมีกำเนิดมาจากชาวมอแกน ซึ่งเป็นชาวเลอีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในทะเลอันดามัน แต่แนวคิดนี้ได้ถูกแย้งโดย Pattemore and Hogan (1989) ที่ชี้ว่าชาวอูรักลาโว้ยมีการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองและไม่มีลักษณะที่เป็นชนเผ่า

ผสมได้ สำหรับงานวิจัยของ Sopher (1965) กล่าวว่าชาวอูรักลาโว้ยเป็นพวกที่อยู่ตามชายฝั่งเรียกว่า โอรัง เล่าห์ คาไฟร์ มีถิ่นกำเนิดบนเกาะลังกาไว้อยู่ภายใต้อำนาจของชาวมาเลย์ พวกเขาต้องกลายเป็นคนเร่ร่อนไปในทะเลเพราะปฏิเสธที่จะนับถือศาสนาอิสลาม สุดท้ายจึงต้องมาตั้งรกรากที่เกาะลันตาใหญ่ในประเทศไทย และประกอบอาชีพประมงและเพาะปลูก ภาษาอูรักลาโว้ยก็เป็นภาษาในตระกูลมาเลย์โพลินีเซียนหรือเป็นภาษาถิ่นของชาวมาเลเซีย แต่ชาวเลอูรักลาโว้ยมีเฉพาะภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน

อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามชาวเลอูรักลาโว้ยที่อยู่บนเกาะปัจจุบัน ได้ข้อมูลว่า ชาวเลที่อาศัยบนเกาะหลีเป๊ะ ตำบลสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เป็นชาวเลกลุ่มอูรักลาโว้ยที่อพยพมาจากเกาะลันตา ซึ่งเป็นบ้านหลังแรกของชาวเลอูรักลาโว้ยในทะเลอันดามันของประเทศไทย โดยการนำของโต๊ะฆีรี ซึ่งถือเป็นผู้นำคนแรกของชาวอูรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ มีอำนาจทั้งทางการปกครองในชุมชนและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมของชุมชน

2.1.4 คนชายขอบ

หากทำความเข้าใจในเรื่องความต่างของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ความเป็นอัตลักษณ์ ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศที่อยู่อาศัยที่มีความแปลกแยกออกจากสังคมส่วนใหญ่ นั้น จะพบว่าชาวเลอูรักลาโว้ยจัดเป็นกลุ่มคนชายขอบ โดย Leung (1995) ได้อธิบายว่าคนชายขอบคือ คนที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม อาศัยอยู่ตรงชายขอบของสองวัฒนธรรม มีความคิด ความรู้สึกแบบชายขอบที่มีผลมาจากเอกลักษณ์ คำอธิบายนี้ถูกขยายความให้ชัดเจนโดยพิจารณาจากคนกลุ่มน้อย อุดมการณ์ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคม ฯลฯ (Seymour-smith, 1986 อ้างถึงใน สุริยา สมุทรคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา, 2542) ซึ่งงานวิจัยของ สุริชัย หวันแก้ว (2544) ได้แบ่งประเภทของคนชายขอบออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

(1) ชายขอบของภูมิศาสตร์ หมายถึงใครก็ตามที่อยู่ขอบริมของแผนที่ คนเหล่านั้นก็คือคนชายขอบ แต่รายละเอียดของความเป็นชายขอบนั้นอาจมีเนื้อหาแตกต่างกัน เช่นบาง คนอยู่ชายขอบ กลับเป็นการเอื้อต่อการลงทุนที่ข้ามไปลงทุนในชายแดนกับอีกประเทศหนึ่ง บางคนเป็นผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่ตรงบริเวณนั้น เช่น มีโรงงานอุตสาหกรรม มีการร่วมลงทุนในทางธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบ่อนการพนัน การฟอกเงินต่างๆ ส่วนบางคน กลับถูกกีดกันในการเข้าถึงทรัพยากรในระดับพื้นฐานที่สุด เช่น ไม่มีที่ทำกิน ถูกเอาเปรียบขูดรีดแรงงาน และถูกใช้เป็นกั้นชนในเขตชายแดนที่มีปัญหาข้อพิพาท เป็นต้น

(2) ชายขอบของประวัติศาสตร์ สำหรับชายขอบประเภทนี้มีพลวัตเปลี่ยนแปลงไปมา และสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างเช่นสมัยอาณาจักรสุโขทัย ยุทธยาภิ เป็นเพียงเมืองชายขอบ มาถึงสมัยอยุธยา สุโขทัยก็เปลี่ยนแปลงความสำคัญของตัวเองไป และศูนย์กลางอย่างกรุงเทพฯ ก็จัดว่าเป็นดินแดนชายขอบของอาณาจักรอยุธยา เป็นต้น จะเห็นว่าหากมองจากแง่ของประวัติศาสตร์แล้ว การเป็นชายขอบจะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต

(3) ชายขอบของความรู้ หากเรามองกันที่ตัวของความรู้ ความรู้ใดที่ไม่สอดคล้องกับความรู้อื่นๆ ความรู้ใดที่ไม่ใช่กระแสหลัก ความรู้นั้นก็เป็นชายขอบ แม้แต่คนที่อยู่ที่ศูนย์กลางของเขตทางภูมิศาสตร์ หากมีความรู้ต่างไปจากสังคม ต่างไปจากความเชื่อ ความคิด ความเห็นของคนส่วนใหญ่ ความรู้นั้นก็เป็นชายขอบในท่ามกลางศูนย์กลางนั่นเอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าชาวเลอุรักลาไว้อยู่ตกอยู่ในสถานะการเป็นชายขอบ ทั้งจากลักษณะภูมิประเทศที่อยู่ตามแนวขอบของแผ่นดินและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะที่มีอัตลักษณ์ตามชนเผ่าของตัวเอง

2.2 เกาะขนาดเล็ก

2.2.1 ความหมายและประเภทของเกาะ

เกาะ ในความหมายทั่วไป หมายถึง แผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ แต่มีการนิยามความหมายที่ต่างกันไป ดังนี้

1. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำนิยามไว้ว่า “เกาะ คือ ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ”

2. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล (the United Nation Convention on the Law of the Sea ภาค 8 ข้อที่ 121 ให้ความหมายไว้ว่า “เกาะ คือบริเวณแผ่นดินที่ก่อตัวขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีน้ำล้อมรอบ ซึ่งอยู่เหนือน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด” และแต่ละเกาะจะมีทะเลอาณาเขตของตนเองตามข้อบัญญัติในกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ได้แก่

ข้อ 13 (1) “พื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด ได้แก่ บริเวณที่ดินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งล้อมรอบด้วยน้ำและ โผล่พ้นน้ำขณะน้ำลด แต่จมอยู่ใต้น้ำขณะน้ำขึ้น ในกรณีที่พื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลดทั้งหมดหรือบางส่วน ตั้งอยู่ในระยะห่างหรือผืนแผ่นดินของเกาะไม่เกินความกว้างของทะเลอาณาเขต อาจใช้เส้นแนวน้ำลดของพื้นที่เหนือน้ำนั้นเป็นเส้นฐานสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขตก็ได้” และ

ข้อ 13 (2) “ในกรณีที่พื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลดทั้งหมดตั้งอยู่ในระยะห่างจากพื้นแผ่นดินหรือเกาะเกินกว่าความกว้างของทะเลอาณาเขต พื้นที่เหนือน้ำนั้นไม่มีทะเลอาณาเขตของตนเอง”

3. สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม ให้คำนิยามไว้ว่า “เกาะ หมายถึง ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบตลอดเวลา โดยตัวเกาะจะต้องมีแผ่นดินที่พื้นผิวน้ำในขณะน้ำขึ้นสูงสุด ระบบนิเวศบนเกาะจะไม่สามารถเชื่อมต่อกับระบบนิเวศบนบกหรือแผ่นดินใหญ่หรือเกาะอื่นได้ เว้นแต่จะอาศัยการเชื่อมต่อทางน้ำหรือทางอากาศเท่านั้น ทั้งนี้เกาะอาจอยู่ในทะเล แม่น้ำหรือที่ลุ่มขัง เช่น บึง หรือทะเลสาบก็ได้”

การจำแนกประเภทของเกาะบนโลกตามขนาดพื้นที่ของเกาะ ได้จำแนกไว้ 7 ขนาด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2556) ได้แก่

1. เกาะที่มีพื้นที่มากกว่า 250,000 ตารางกิโลเมตร มี 6 เกาะ ได้แก่ เกาะกรีนแลนด์ เกาะนิวกินี เกาะบอร์เนียว เกาะมาดากัสการ์ เกาะแปซิฟิก และเกาะสุมาตรา
2. เกาะที่มีพื้นที่มากกว่า 25,000 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 39 เกาะ
3. เกาะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 10,000-25,499 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 32 เกาะ
4. เกาะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 5,000-9,999 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 39 เกาะ
5. เกาะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 2,500-4,999 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 63 เกาะ
6. เกาะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 1,000-2,499 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 81 เกาะ
7. เกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 1,000 ตารางกิโลเมตร และเป็นเกาะที่มีความสำคัญหรือเป็นเกาะที่มีชื่อเสียง มีจำนวน 300 เกาะ

ในการจัดประเภททั้งหมด เกาะของประเทศไทยที่อยู่ในรายการได้แก่ เกาะภูเก็ต ซึ่งจัดอยู่ในประเภทเกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 1,000 ตารางกิโลเมตร

สำหรับประเทศไทยได้จัดทำฐานข้อมูลนานาชาติในตารางรายชื่อเกาะ โดยแบ่งเกาะออกเป็น 4 ขนาด (อนุวัฒน์ นทีวัฒนา, 2551) ดังนี้

1. เกาะที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 100 ตารางกิโลเมตรขึ้นไป
2. เกาะที่มีพื้นที่ระหว่าง 10 – 99.9 ตารางกิโลเมตร
3. เกาะที่มีพื้นที่ระหว่าง 1-9.9 ตารางกิโลเมตร
4. เกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 1 ตารางกิโลเมตร

2.2.2 เกาะขนาดเล็ก

UNESCO (1991) ให้คำจำกัดความของ “เกาะขนาดเล็ก” ไว้ว่าเป็นเกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 1,000 ตารางกิโลเมตร และมีความกว้างไม่เกิน 10 กิโลเมตร แต่ต่อมาพบว่าเกาะอื่นๆ ที่มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 1,000-2,000 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะไม่แตกต่างจากคำจำกัดความข้างต้น ทำให้ในท้ายที่สุด UNESCO ให้คำจำกัดความของคำว่าเกาะขนาดเล็ก คือเกาะที่มีพื้นที่น้อยกว่า 2,000 ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้จะต้องมีลักษณะเฉพาะของความเป็นเกาะอย่างอื่นประกอบด้วย (IPCC, 1996; Leonard and Graham, 2001; Augustin, 2007) ได้แก่

- 1) พื้นที่แยกออกจากแผ่นดินใหญ่
- 2) ทรัพยากรน้ำจืดมีจำกัด
- 3) มีความเปราะบางและอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงอันเป็นอิทธิพลทั้งทางธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์
- 4) มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์
- 5) การใช้ประโยชน์พื้นที่ทางน้ำมีมากกว่าการใช้พื้นที่บนฝั่ง
- 6) ไม่มีดินแดนไกลโพ้นทะเลที่ไปไม่ถึง

มีการประมาณการกันว่ามีเกาะอยู่ในเขตพื้นที่เขตร้อน (ระหว่าง 23°26' ละติจูดเหนือและ 23°26' ละติจูดใต้) ประมาณ 45,000 เกาะ ในจำนวนนี้มีเกาะ 38,000 เกาะ เป็นเกาะที่มีขนาดพื้นที่เล็กกว่า 1,000 ตารางกิโลเมตร และประมาณการว่ามีชาวเกาะพื้นเมืองอยู่ประมาณ 100,000 คน (Falkland, 1992; Brookfield, 1990 อ้างถึงใน Taufik *et al.*, 2010) ซึ่งเกาะในเขตร้อนและอบอุ่น จะได้รับความสนใจจากการท่องเที่ยวมากกว่าเกาะในเขตอื่น และเกาะที่มีขนาดเล็กจะเป็นที่นิยมมากกว่าเกาะที่มีขนาดใหญ่ (Ellul, 1999; McElroy and Olazarri, 1997; Liu and Jenkin, 1995; Hein, 1990; UNCTAD, 1990)

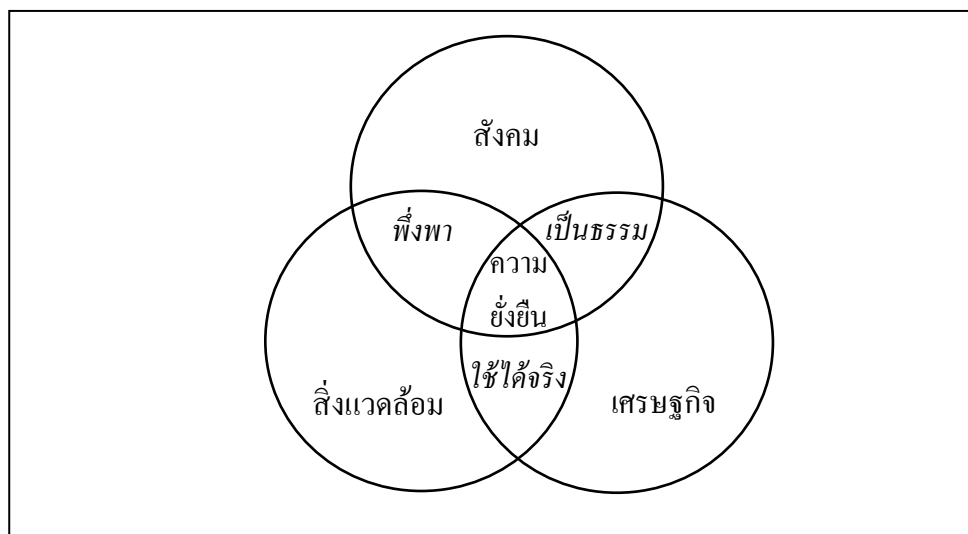
สำหรับประเทศไทยมีเกาะจำนวนทั้งสิ้น 936 เกาะ ทั้งหมดถูกจัดอยู่ในประเภทเกาะขนาดเล็กหรือเกาะขนาดเล็กมาก กระจายอยู่ทั่วไปตามจังหวัดชายฝั่งทะเล 19 จังหวัดในเขตน่านน้ำไทย (อนุวัฒน์ นทีวัฒนา, 2551) ในอ่าวไทยมีจำนวน 374 เกาะและฝั่งทะเลอันดามันมีจำนวน 56 เกาะ มีความยาวรอบเกาะรวมกันทั้งหมด 3,724.322 กิโลเมตร และพื้นที่ทั้งหมดรวมกันทั้งสิ้น 2,686.842 ตารางกิโลเมตร เกาะมากกว่าครึ่งหนึ่ง (491 เกาะ) อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล รองลงมาเป็นเกาะอยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีส่วนอยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือเพื่อกิจการด้านความมั่นคงของประเทศ เกาะเหล่านี้ถูกใช้

ประโยชน์ในทางทหาร เป็นที่พักและจุดเรือของกองทัพ เป็นที่ตั้งของประการหรือสัญญาณไฟ ในการเดินเรือ รวมทั้งบางเกาะใช้เป็นสถานีตรวจวัดทางอุทกศาสตร์ ในจำนวนเกาะทั้งหมดเหล่านี้ มีเกาะเพียง 10 เกาะเท่านั้นที่เป็นบ้านและพื้นที่ทำอาหารสำหรับชาวเรือทางทะเลหรือชาวเล ได้แก่ เกาะพระทอง หมู่เกาะสุรินทร์ (จังหวัดพังงา) เกาะสินไห้ เกาะเหลา (จังหวัดระนอง) เกาะสิเหร่ (จังหวัดภูเก็ต) เกาะพีพีดอน เกาะลันตา (จังหวัดกระบี่) เกาะหลีเป๊ะ เกาะราวี (จังหวัดสตูล) และเกาะลิบง (จังหวัดตรัง)

2.2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในอดีตที่ผ่านมามงานวิจัยเกี่ยวกับเกาะจะเน้นการศึกษาในเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การจัดทำฐานข้อมูล การวิจัยเน้นเฉพาะสิ่งมีชีวิตทางทะเลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ปัจจุบันได้มีนำแนวคิดและทฤษฎีของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) มาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดการพัฒนาเอนเอียงไปในด้านใดด้านหนึ่ง และบรรลุเป้าหมายของการใช้และรักษาทรัพยากรให้คนรุ่นต่อไปอย่างยั่งยืน

แนวความคิดเรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืนเกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องจากรายงานการศึกษาการพัฒนาและสถานะแวดล้อมของโลกในปี ค.ศ. 1987 ที่รู้จักกันในชื่อ Brundtland Report ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “Our Common Future” รายงานฉบับนี้นิยามคำว่า การพัฒนาแบบยั่งยืน ว่าหมายถึง “การพัฒนาที่สามารถสนองตอบความต้องการของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนต่อศักยภาพต่อการตอบสนองความต้องการของคนในอนาคต” (World Commission on Environment and Development, 1987) ทั้งนี้ทฤษฎีความยั่งยืน (Sustainability Theory) จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม (ภาพ 2.2)

ภาพ 2.2 องค์ประกอบสำคัญของความยั่งยืน

ที่มา: ดัดแปลงจาก Beckerman, 1994

การนำทฤษฎีความยั่งยืนมาพัฒนาเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลยุทธ์การพัฒนาในแนวทางนี้คือ การใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวัง การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ระดับรากหญ้าในกระบวนการพัฒนา การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและประหยัดพลังงาน ถึงแม้รายงานฉบับนี้จะยอมรับว่าคนในประเทศที่พัฒนาแล้วใช้พลังงานและทรัพยากรมากกว่าคนในประเทศด้อยพัฒนา แต่ก็ยังมีความเห็นว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศกำลังพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้คนจนในประเทศด้อยพัฒนาเคลื่อนย้ายจากภาคการผลิตแบบยังชีพ ซึ่งมีนัยของการบุกรุกพื้นที่เพื่อทำกินเมื่อมีโอกาสทางเศรษฐกิจในภาคการผลิตอื่นที่ดีกว่า (จามะรี เชียงทอง, 2549)

รายงานของบรินต์แลนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในทุกวงการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นองค์การพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาครัฐบาล ประชาชนทั่วไป นักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมแบบต่างๆ ตลอดจนองค์กรพัฒนาระดับโลกอย่างธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ รายงานฉบับดังกล่าวยังเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ข้อตกลงกว้างๆ เกี่ยวกับการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติจนกลายเป็นแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนในระดับโลกสำหรับศตวรรษที่ 21 หรือที่รู้จักกันในนามของ “ระเบียบวาระการประชุมสำหรับศตวรรษที่ 21 (Agenda 21)”

จากการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วย Agenda 21 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดแนวทางในการบรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ประเทศต่างๆ ในโลกนำไปปรับใช้ตามลำดับ

ความสำคัญก่อนหลัง อันจะทำให้คนทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคตมีทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างพอเพียงและตอบสนองความต้องการต่างๆ ในการดำรงชีวิตเพื่อความกินดีอยู่ดี โดยในการประชุม เมื่อวันที่ 20-22 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ที่ นครริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ได้บรรลุส่วนของมหาสมุทรและทะเลเข้าในวาระการประชุม โดยวาระนี้จะเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ผลสรุปสิ่งที่ต้องการในอนาคต (The Future We Want) ได้แก่

- กรอบสถาบันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การขจัดความยากจน
- การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง
- ความมั่นคงด้านอาหาร
- การสร้างการดำรงชีพอย่างยั่งยืน
- การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ
- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความโดดเด่นของวาทกรรมการพัฒนาแบบยั่งยืนอยู่ที่สามารถทำให้สิ่งที่ขัดแย้งกัน สิ่งที่คุณเหมือนว่าไปด้วยกันไม่ได้ในอดีต นั่นคือ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบและราบรื่น โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงระบบที่ดำรงอยู่ อย่างไรก็ตามปัจจุบันการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ในรูปของตัวเงิน ซึ่งวัดค่าความมั่งคั่งของพื้นที่ แต่ในหัวข้อหลักของ Agenda 21 ข้อหนึ่งคือ ความจำเป็นที่จะขจัดความยากจน โดยให้ประชาชนที่ยากไร้มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ได้นั้นเป็นหัวข้อที่ค่อนข้างมีความสำคัญและมีความยากในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากแต่ละประเด็นแต่ละพื้นที่มีความซับซ้อนของเนื้อหา จำเป็นต้องมีแนวคิดและเครื่องมือในการวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจบริบทของเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง

นักพัฒนาได้พัฒนาแนวคิดในการปฏิบัติให้บรรลุอุดมการณ์ของทฤษฎีความยั่งยืน หนึ่งในนั้นได้แก่แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนซึ่งถือเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่สามารถอธิบายองค์ประกอบและกระบวนการสร้างแนวทางวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในการดำรงชีพของกลุ่มคนชนบท คนยากจน คนกลุ่มน้อย และคนชายขอบ ได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์วิถีความเป็นอยู่และแนวทางการดำรงชีพ ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับกระบวนการสำคัญและสาเหตุของความยากจนเรื้อรังได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์มากขึ้น (อานันท์ชนก สกนธวัฒน์, 2555) และมีการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยด้านเศรษฐกิจสังคมที่ขยายวงกว้างขึ้นจากมิติทางด้านเศรษฐกิจและรายได้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3 แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน

2.3.1 ความหมายของการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods)

แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นครั้งแรกในการประชุมสหประชาชาติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ในปี ค.ศ. 1992 โดยมี Robert Chambers และ Gordon Conway เป็นผู้ริเริ่มนิยามศัพท์ “การดำรงชีพ” และ “การดำรงชีพอย่างยั่งยืน” ซึ่งแนวคิดดังกล่าวช่วยเปิดมุมมองและทางเลือกของชาวชนบทในการดำรงชีพที่มากกว่าการผูกติดอยู่กับที่ดิน ขณะเดียวกันก็ได้ตอบแนวคิดความยากจนของนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักในสมัยนั้นที่มีสมมติฐานถึงสาเหตุของความยากจนว่าอยู่ที่การขาดรายได้ในรูปเงินตราที่ประสบความล้มเหลวมาตลอด (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2550)

ในปี ค.ศ. 1997 กรมองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ (Department for International Development: DFID) ได้กล่าวถึงการดำรงชีพ (Livelihoods) ว่าหมายถึงความครอบคลุมถึง งาน กิจกรรม (Activities) ความสามารถ (Capabilities) ทรัพย์สิน (Assets) ทั้งเป็นวัตถุประสงค์และส่วนประกอบในสังคมซึ่งมนุษย์ดำเนินการและปรับใช้เพื่อการมีชีวิตอยู่ โดยที่มนุษย์ต้องอาศัยความสามารถ ทรัพย์สิน (เครื่องมือใช้สอยที่จำเป็น หรืออยากได้เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ตามปกติ และมั่นคงอันเป็นสภาพที่สามารถรับมือกับปัญหาได้ดี) สามารถลดความตึงเครียด และผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งการดำรงไว้หรือปรับปรุงความสามารถ ทรัพย์สิน และการจัดหาโอกาสในการดำรงชีพอย่างยั่งยืนสำหรับชาวชนรุ่นถัดไป (DFID, 1999) ซึ่งนิยามการดำรงชีพนั้นเน้นความสัมพันธ์ระหว่างทุนทรัพยากรหรือทรัพย์สินทุน และทางเลือกที่มีที่คนจนเลือกใช้เพื่อความอยู่รอด หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ชุดทางเลือกในการเป็นอยู่และการกระทำที่คนสามารถจะบรรลุได้ด้วยคุณลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณสมบัติส่วนตัว (Frank, 2000 อ้างถึงใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2550)

สำหรับการดำรงชีพอย่างยั่งยืน หมายถึง การแสดงออกถึงศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยดำรงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ หรือความมั่นคงทางระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และความเสมอภาคในสังคม ซึ่งเป็นการใช้โอกาสการดำรงชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งโดยไม่รุกรานคนอีกกลุ่มหนึ่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง ความสามารถของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่และปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ปราศจากความเดือดร้อนให้ผู้อื่น โดยการดำรงชีพจะยั่งยืนได้เมื่อสามารถรับมือ ฟื้นฟูสภาพ รักษา หรือเพิ่มพูนความสามารถและทรัพยากรทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Kollmair and Gamper, 2002) ตลอดจนมี

ความยืดหยุ่นได้เมื่อเจอผลกระทบ ไม่ขึ้นกับการสนับสนุนจากภายนอก รักษาผลิตภาพของทรัพยากรไว้ได้นาน ไม่ทำลายวิถีการดำรงชีวิตผู้อื่น หรือสามารถประนีประนอมร่วมกันได้ ก่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้สภาพแวดล้อม ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของครัวเรือน สังคมและสถาบัน (DFID, 2000)

ในขณะที่ Scoones (1998 อ้างถึงใน Ellis, 2000) ได้นิยามไว้ว่า การดำรงชีพ ต้องประกอบด้วยทรัพย์สินเพื่อนำมาปรับใช้ในการดำรงชีพ ซึ่งทรัพย์สิน 5 ประเภท ได้แก่ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางกายภาพ ทุนทางมนุษย์ ทุนทางการเงิน และทุนทางสังคม นิยามดังกล่าวถูกขยายความให้กว้างขึ้นโดย Ellis (2000) ที่เพิ่มเติมมิติด้านการเข้าถึงโดยยังคงความสำคัญของทรัพย์สินทั้ง 5 ประเภทเอาไว้ โดยเพิ่มเติมว่า กิจกรรมและการเข้าถึงทรัพย์สินเหล่านี้จะต้องอาศัยกลไกสถาบันทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อช่วยในการตัดสินใจและการได้รับประโยชน์ในการดำรงชีพของปัจเจกและสมาชิกในครัวเรือน นอกจากนี้ การดำรงชีพยังเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดต่อสภาพการณ์ที่ปรากฏขึ้น และแนวโน้มของเศรษฐกิจแห่งชาติยังส่งผลต่อการเข้าถึงทรัพยากรของปัจเจกและครัวเรือนต้องอยู่ภายใต้ระเบียบแบบแผนของสังคมและสถาบันทางสังคม

ดังนั้น คำว่าการดำรงชีพ ในความหมายของ Ellis (2000) จึงประกอบด้วยทรัพย์สิน (ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางกายภาพ ทุนทางมนุษย์ ทุนทางการเงิน และทุนทางสังคม) รวมถึงกิจกรรม และการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ในการครองชีพ ซึ่งถูกกำกับโดยกลไกสถาบันและความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้น ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงมักเป็นที่มาของอำนาจความเหนือกว่าในการจัดการทรัพยากร

จะเห็นได้ว่านิยามการดำรงชีพนั้นเน้นความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินทุนกับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ตามปกติและลดความตึงเครียด และปรับปรุงความสามารถในการใช้ทุนทรัพย์สินเพื่อรับมือและเพิ่มโอกาสในการดำรงชีพอย่างยั่งยืนต่อไป

2.3.2 แนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihood Approach)

เพื่อให้การดำรงชีพมีอยู่อย่างยั่งยืน Robert Chambers และ Gordon Conway ได้เสนอแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ว่าหมายถึงความต้องการให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพมากขึ้น โดยไม่เน้นเพียงแค่การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและจัดความยากจนเท่านั้น เพราะจะทำให้มีความหมายที่แคบเกินไปและมุ่งเน้นเฉพาะบางแง่มุมของความยากจนเท่านั้น เช่น มองความยากจนจากการที่มีรายได้น้อย โดยไม่ได้พิจารณาถึงลักษณะอื่นๆ ที่สำคัญของความยากจน เช่น ช่องโหว่และการกีดกันทางสังคม เป็นต้น ดังนั้นแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนจึงให้ความสนใจในปัจจัยต่างๆ และกระบวนการที่จำกัดหรือยกระดับความสามารถของคนยากจน ที่สามารถทำให้ดำรงอยู่ในลักษณะทางเศรษฐกิจ นิเวศวิทยา และทางด้านสังคมที่ยั่งยืน แนวความคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนจึงมีการเชื่อมโยงแนวคิดการบูรณาการการแก้ปัญหาความยากจนมากขึ้น (Krantz, 2001)

ในปี ค.ศ. 1997 DFID ได้พัฒนาแนวทางการศึกษาการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ใน The 1997 UK government white paper on international development committee แนวทางการศึกษานี้ช่วยให้เพิ่มความเข้าใจในธรรมชาติของความยากจนได้ดีขึ้น และมีเป้าหมายที่จะนำไปใช้เป็นที่รู้มือการทำงานพัฒนาเพื่อลดความยากจนของประชากรโลกให้ได้ครึ่งหนึ่งจาก 850 ล้านคน ภายในปี 2015 ภายใต้การพัฒนาจากหน่วยงานนานาชาติหลายหน่วยงาน เช่น Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), International Fund for Agricultural Development (IFAD), United Nations Development Programme (UNDP) และ World Food Programme (WFP) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานหลักที่ใช้แนวทางนี้ในการทำงานคือ DFID

ทั้งนี้ DFID ได้นำเสนอความหมายโดยรวมของการดำรงชีพในชนบทอย่างยั่งยืนว่าหมายถึงการดำรงชีพ ประกอบด้วย ความสามารถทางทรัพย์สิน (ร้านค้า ทรัพยากร การเรียกร้อง และการเข้าถึงทรัพยากร) และกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับการครองชีพ ซึ่งการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods) หมายถึง การแสดงออกถึงศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยดำรงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และความเสมอภาคในสังคม ซึ่งเป็นการใช้โอกาสการดำรงชีวิตของคนกลุ่มหนึ่งโดยไม่รุกรานคนอีกกลุ่มหนึ่งทั้งในปัจจุบันหรืออนาคต หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะมีชีวิตรอดอยู่และปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ปราศจากการสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (DFID, 2000)

จะเห็นได้ว่า นิยามของการดำรงชีพอย่างยั่งยืน จะเน้นความสามารถของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่และปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ปราศจากการสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยระดับความยั่งยืนของวิถีการดำรงชีพใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ ความยืดหยุ่นได้เมื่อเกิดผลกระทบ ไม่ขึ้นกับการสนับสนุนจากภายนอก รักษาผลิตภาพของทรัพยากรไว้ได้นาน ไม่ทำลายวิถีการดำรงชีวิตของผู้อื่น หรือสามารถประนีประนอมร่วมกันได้ ก่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้สภาพแวดล้อม ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของครัวเรือน สังคม และสถาบัน (DFID, 1997 อ้างถึงใน สำราญ สระอุ, 2545)

ปัจจุบันการประยุกต์ใช้แนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่จะสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม มีคุณสมบัติพื้นฐานทั่วไป 3 ข้อที่ใช้กันมากที่สุดในการนี้ (Krantz, 2001) คือ

- 1) ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของคนจน
- 2) แนวทางนี้จะปฏิเสธขั้นตอนมาตรฐานแบบเดิมที่เน้นปัจจัยเฉพาะ อาทิ เกษตรกรรม น้ำ หรือสุขภาพ
- 3) แนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ โดยเน้นการแก้ปัญหาให้กับประชาชนทั้งการวิเคราะห์และการนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม

ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนแนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืน คือ การตระหนักถึงความยากจน สามารถแบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือความจริงที่ว่าขณะที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอาจเป็นจุดสำคัญที่ช่วยลดความยากจน แต่ผลจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้อง เพราะจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่าเศรษฐกิจเติบโตมากขึ้น แต่ความยากจนไม่ลดลง สะท้อนให้เห็นว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ไม่ช่วยลดความยากจน ซึ่งทั้งหมดขึ้นอยู่กับความสามารถของคนจนที่จะสามารถได้รับผลประโยชน์จากโอกาสในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ประการที่สองคือมีความเป็นจริงเกี่ยวกับชาชนบทที่เข้าใจว่าความยากจนเป็นเพียงแค่เรื่องการเมืองได้แต่ไม่ได้รวมถึงมิติด้านอื่นๆ เช่น สุขภาพที่ย่ำแย่ การไม่รู้หนังสือ การขาดบริการด้านสังคม เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม และประการที่สาม ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าสถานการณ์ความยากจนสามารถรู้ได้จากความต้องการของตนเอง ดังนั้น ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและโครงการที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับการแก้ปัญหาความยากจน ในครั้งนี้หน่วยงาน UNDP จึงได้พัฒนาแนวความคิดหลัก 6 ประการ เพื่อทำความเข้าใจแนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ได้แก่

1) คนเป็นสำคัญ (People-centered) เริ่มจากการวิเคราะห์การดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและวิธีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป ผลกระทบจากการเปลี่ยนนโยบาย การจัดการองค์กรที่เกิดกับคน การถือครอง และมิติของความยากจน และทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย เน้นความสำคัญของอิทธิพลด้านนโยบายและการจัดการสถาบันที่เกี่ยวกับวาระของความยากจน ทำงานสนับสนุนคนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการดำรงชีวิต ซึ่งเชื่อว่าความยากจนจะลดลงหากการสนับสนุนจากภายนอกมีการทำงานที่สอดคล้องกัน

2) องค์กรกับแนวทางของวิถีการดำรงชีวิต สภาพแวดล้อมทางสังคม และความสามารถในการปรับใช้รวม (Holistic) ทุกสิ่งทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันไม่แยกส่วนตามลักษณะภูมิศาสตร์ และกลุ่มสังคม สำนึกในอิทธิพลหลากหลายที่มีต่อมนุษย์ ค้นหาทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลเหล่านี้ และผลกระทบที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิต สำนึกในหน้าที่ที่หลากหลาย ยอมรับวิถีที่หลากหลายของการดำรงชีวิต ค้นหาเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่หลากหลายของการดำรงชีวิต

3) พลวัต (Dynamic) ค้นหาเพื่อความเข้าใจและเรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถสนับสนุนผลทางบวก บรรเทาผลทางลบที่จะเกิดขึ้นจากผลกระทบภายนอก

4) สร้างบนความเข้มแข็ง (Building on Strengths) หลักการสำคัญคือการเริ่มวิเคราะห์ความเข้มแข็งมากกว่าความต้องการ

5) เชื่อมโยงมหภาคและจุลภาค (Macro-micro Links) แนวทางการศึกษาการดำรงชีพอย่างยั่งยืนต้องการที่จะเป็นจุดเชื่อมช่องว่างระหว่างระดับนโยบาย สถาบัน ถึงระดับชุมชนและรายบุคคล

6) ความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการประเมินความยั่งยืนจาก 4 องค์ประกอบหลัก คือ (1) สภาพแวดล้อม (2) เศรษฐกิจ (3) สังคม และ (4) สถาบัน

อีกด้านหนึ่ง แนวคิดของ Tilly (1987 อ้างถึงใน มณีมัย ทองอยู่, 2546) กลับให้ความสนใจต่อแนวคิดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจระดับครอบครัวมากกว่าการดำรงชีพ โดย Tilly (1987) เสนอว่าแนวคิดยุทธศาสตร์เพื่อการดำรงชีพในระดับครัวเรือนช่วยในการมองครัวเรือนในแง่ผู้ปฏิบัติการ ไม่ได้เป็นเพียงฝ่ายถูกกระทำจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางประชากร รวมทั้งมิใช่ผู้ถูกกระทำจากมติของผู้กุมอำนาจทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม มณีมัย ทองอยู่ (2546) ได้โต้แย้งแนวคิดของ Tilly โดยอธิบายว่า แนวคิดยุทธศาสตร์เพื่อการดำรงชีพนั้นให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของครัวเรือนและยังเป็นการลดช่องว่างของระดับการวิเคราะห์ กล่าวคือ ระหว่างการวิเคราะห์ในระดับปัจเจกและระดับสังคม ครัวเรือนคือหน่วยที่ทำหน้าที่ในการตอบสนองต่อโอกาสและข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการ

เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและทางประวัติศาสตร์ในระดับที่กว้างออกไป ดังนั้น หน่วยครัวเรือนถูกมองในแง่เป็นสื่อกลางที่ประสานพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลต่างๆ เช่น การเข้าร่วมในการใช้แรงงานแบบแผนการบริโภค และการอพยพไปหางานทำในต่างถิ่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้โดยตัวของมันเองมีส่วนถูกกำหนดโดยการรวมตัวของหน่วยทางเศรษฐกิจระดับพื้นฐาน คือ ครัวเรือน

ดังนั้นแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนจึงเป็นการศึกษาในระดับครัวเรือนและระดับสังคม โดยที่สมาชิกของครัวเรือนมีการใช้ทรัพย์สินทุนมาปรับใช้เป็นยุทธวิธีการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด ซึ่งครัวเรือนต้องผ่านกลไกทางสถาบันทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนยังเสี่ยงต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงที่ปรากฏขึ้นจากสภาพแวดล้อมและอิทธิพลจากภายนอก สร้างความไม่มั่นคงในการดำรงชีพ แต่ครัวเรือนต้องต่อสู้ ต่อรอง และดิ้นรน เพื่อการอยู่รอดภายใต้แรงกดดันที่เพิ่มขึ้น

2.3.3 กรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods Framework)

การศึกษาการดำรงชีพอย่างยั่งยืน เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 5 ประการ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายในการดำรงชีพ ซึ่งประกอบด้วย

1) องค์ประกอบด้านบริบทของความอ่อนแอและความไม่แน่นอน (Vulnerability Context) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินทุน และผลลัพธ์จากวิถีการดำรงชีพ ได้แก่

1.1 ภาวะที่เกิดผลกระทบอย่างทันทีทันใด และรุนแรง (Shocks) ส่งผลเสียหายต่อการดำรงชีพ โดยเฉพาะองค์ประกอบของทรัพย์สิน เช่น ภัยธรรมชาติ การขาดเงินใช้จ่าย ความขัดแย้งในสังคม ปัญหาสุขภาพ

1.2 แนวโน้ม (Trends) ภาวะแนวโน้มของการเคลื่อนไหวของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ เช่น แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากร เศรษฐกิจ รัฐบาล นโยบาย และเทคโนโลยี

1.3 การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล (Seasonality) ได้แก่ วัฏจักรต่างๆ เช่น วัฏจักรราคา ผลผลิต สุขภาพ โอกาสการจ้างงาน เป็นต้น

Swift (1989) จำแนกปัจจัยที่มีผลต่อความอ่อนแอและความไม่แน่นอนออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้น และปัจจัยใกล้เคียง โดยปัจจัยเบื้องต้นอาจประกอบด้วยความแห้งแล้ง น้ำท่วม ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อครัวเรือนแตกต่างกัน ขึ้นกับปัจจัยใกล้เคียงของแต่ละครัวเรือน ได้แก่ การผลิต การแลกเปลี่ยน และกระบวนการของ

สินทรัพย์ทุน และทรัพยากร ซึ่งในอีก 10 ปีต่อมา Rakodi (1999) เสนอว่าภาวะความอ่อนแอและความไม่แน่นอนนั้น เกี่ยวข้องกับความไม่มั่นคง ความอ่อนไหวต่อภาวะความเป็นอยู่ที่ดีในการเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนความยืดหยุ่นและความสามารถของครัวเรือนในการสนองตอบต่อความเสี่ยง แนวโน้มและวงจรของฤดูกาล และต่อโอกาสต่างๆ ที่มีนัยยะในแง่บวกได้ เช่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมอาจช่วยเพิ่มศักยภาพในการสร้างความมั่นคงให้กับการดำรงชีพ เป็นต้น ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับบริบทความอ่อนแอและความไม่แน่นอน ไม่ได้หมายความว่ารายได้และการบริโภคจะไม่มีผลสำคัญ หากแต่เพื่อต้องการเน้นประเด็นความอ่อนแอและความไม่แน่นอนที่เชื่อมโยงกับความไม่มั่นคงในชีวิต และนำไปสู่ความยากจน อันเนื่องมาจากไม่สามารถใช้หรือจัดการทรัพยากรเมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบากได้

2) ทรัพย์สินทุนในการดำรงชีพ (Livelihoods Assets) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มนุษย์ใช้ในกระบวนการดำรงชีพ (Livelihood Process) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดผลลัพธ์ มีผลต่อโอกาสการเลือกวิถีการดำรงชีพ (Livelihoods Strategies) ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากบริบทความอ่อนแอและความไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และสถาบัน ทรัพย์สินทุนสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ (1) ทุนทางมนุษย์ ได้แก่ ความชำนาญเฉพาะทาง การศึกษา และสุขภาพอนามัย (2) ทุนทางธรรมชาติ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ (3) ทุนทางการเงิน ได้แก่ ฐานะทางการเงิน การออกและการเข้าถึงแหล่งทุน (4) ทุนทางกายภาพ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพ ประกอบด้วย เส้นทางคมนาคม ที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคง มีน้ำสะอาดและพลังงานอย่างเพียงพอ และ (5) ทุนทางสังคม ได้แก่ โครงข่ายทางด้านสังคม และความร่วมมือกันทางสังคม ซึ่งทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ประเภทนี้มีการเชื่อมโยงกันอยู่ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ทุนทางด้านมนุษย์จะเชื่อมโยงกับทุนทางสังคมด้วยการศึกษาและสุขภาพอนามัย เป็นต้น (Ellis and Freeman, 2005)

การเข้าถึงทรัพย์สินทุนเพื่อใช้ในการดำรงชีพ มีการเข้าถึงที่แตกต่างกันไป ผู้ที่มีฐานะทางการเงินดีสามารถที่จะเข้าถึงทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ประเภทได้ดีกว่าผู้ที่มีฐานะยากจน ส่งผลต่อการเลือกแนวทางในการดำรงชีพของปัจเจกชนด้วยเช่นกัน ทางเลือกในการดำรงชีพของผู้ที่ยากจนมีอยู่ค่อนข้างจำกัด เมื่อมีทางเลือกไม่มากเกษตรกรที่ยากจนมักจะเลือกการขายทุน เช่น ที่ดิน เป็นต้น ให้กับนายทุนหรือผู้ที่มีฐานะดีกว่า (Reudi and Ruedi, 2004) มากกว่าที่จะพัฒนาการเกษตรของตนเองให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นจากแหล่งทุนในการเข้าถึงและการศึกษาของปัจเจกชนมีอยู่ในระดับที่ต่ำ ส่วนปัจเจกชนที่มีฐานะปานกลางจะใช้แนวทางการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น การปรับปรุงดินให้เหมาะสมต่อการปลูกพืช การพัฒนาแหล่งน้ำในที่ดินเพื่อให้เพียงพอกับการทำกิจกรรมทางการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ปัจเจกชนจะพยายาม

ศึกษาและเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับทุนที่มีอยู่ รวมถึงแสวงหาแนวทางในการเข้าถึงแหล่งทุน โดยการยอมเสียดุลทางธรรมชาติที่มีอยู่ คือ ที่ดิน เพื่อใช้ในการค้าประกันการกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนต่างๆ (Ellis, 1999)

3) การเปลี่ยนผ่านโครงสร้างและกระบวนการ (Transforming Structures and Processes) เป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบโดยตรงที่ทำให้เกิดความอ่อนแอและความไม่แน่นอนในกระบวนการ และส่งผลต่อการเลือกวิธีการดำรงชีพ มีส่วนประกอบย่อย 2 ส่วน คือ

3.1 โครงสร้าง (Structures) หมายถึง รากฐานที่วาง และใช้นโยบายและกฎหมายในการให้บริการ ชื่อ ค่า และดำเนินการในทุกๆ หน้าที่ที่มีผลต่อการดำรงชีพ โครงสร้างมี 2 ระดับ คือ ระดับสาธารณะ และระดับเอกชน เช่น รัฐบาล องค์กร ประชาสังคม เป็นต้น

3.2 กระบวนการ (Processes) หมายถึง ส่วนขับเคลื่อนของโครงสร้าง เช่น นโยบาย กฎหมาย ข้อกำหนด สถาบัน วัฒนธรรม เป็นต้น กระบวนการที่ดีอาจช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการสร้างทางเลือกของตน และอาจช่วยให้คนสามารถปรับใช้ทุนต่างๆ ได้ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนและทดแทนทุนประเภทต่างๆ ได้อย่างราบรื่น ส่วนโครงสร้างและกระบวนการที่เป็นปัญหาช่วยสร้างอุปสรรคในการประยุกต์ใช้ทุนประเภทต่างๆ ได้

4) ยุทธศาสตร์การดำรงชีพ (Livelihoods Strategies) เป็นทางเลือก หรือโอกาสที่เกษตรกรใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะมีความหลากหลายตามลักษณะพื้นที่ภูมิประเทศ ที่ดินถือครอง และช่วงเวลา เป็นลักษณะที่เป็นพลวัต กระจายหลายสถานที่และมีความเชื่อมโยงกับทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ และบริบทของพื้นที่ภายใต้บริบทต่างๆ ที่แวดล้อมครอบครัวและปัจเจกบุคคล การดำรงชีพอยู่ได้จำเป็นต้องพัฒนาวิถีต่างๆ ในการอยู่รอดภายใต้ความกดดันที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสังคมที่มุ่งเข้าสู่สังคมทุนนิยมที่มุ่งเน้นไปที่วัตถุ คือ เงินตรา มากกว่าสิ่งอื่นได้ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546) มนุษย์จึงมีการตอบสนองโดยการหาวิธีการเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีพอยู่ได้ในสถานะที่มีความกดดันเช่นนี้ ในการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพนั้น ได้ศึกษาจากแนวคิดในเรื่องยุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอด (Survival Strategies) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ความสนใจพฤติกรรมทางสังคมของเกษตรกรที่พยายามแสวงหาแนวทางอยู่รอดจากการเกิดวิกฤตการณ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ภัยแล้ง ความอดอยาก ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น ยุทธศาสตร์การดำรงชีพยังมีความแตกต่างกันไปภายในครัวเรือนเดียวกันอีกด้วย ในขณะที่โครงสร้างและกระบวนการเชิงโครงสร้างนั้นมีผลกระทบต่อสถานภาพการครอบครองทรัพยากรหรือทุน และสถานภาพดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการเลือกใช้ยุทธศาสตร์การดำรงชีพประเภทต่างๆ ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพนั้นเป็นได้ทั้งแนวทางที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และทั้งทางเลือกที่ปรับใช้ในการรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่อาจคาดเดาได้ ซึ่งครัวเรือนหรือปัจเจกจึงมีฐานะเสมือน “ผู้จัดการแผนอันซับซ้อน” (Moser,

1998 อ้างถึงใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2550) ซึ่งจัดการทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ทั้งทุนเสริมหรือทดแทนซึ่งกันและกัน

การใช้ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ จะต้องมีการใช้ทรัพย์สินทุนในการประกอบกิจกรรมต่างๆ (Livelihood Assets ดังที่ได้กล่าวแล้วในข้อ 2) เพื่อพิจารณาการดำรงชีพในฐานะการจัดการทรัพยากรของตนเอง การศึกษาของ Rakodi (1999) ได้พิจารณาการดำรงชีพของคนจนในฐานะการจัดการทรัพยากร ได้ยกตัวอย่างทางเลือกที่คนจนใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ การลงทุน เพื่อสร้างความมั่นคงในระยะยาว ป้องกันความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนเป็นการสร้างการไหลเวียนของรายได้ หรือการผลิต การลงทุนดังกล่าว อาจเป็นไปได้ทั้งการใช้ทรัพย์สินทุนที่มีอยู่อย่างเข้มข้นมากขึ้น หรือด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้การจำหน่ายทรัพย์สินทุนที่มีเพื่อชดเชยภาวะการบริโภคที่ไม่เพียงพอ หรือเพื่อการลงทุนเพิ่มเติม เช่น การขายที่ดิน หรือทรัพย์สินทุนอื่นๆ ที่ถือครองอยู่ การเสียดสทรัพย์สินเช่นนี้เป็นยุทธศาสตร์ที่อาจพบในภาวะวิกฤติของครัวเรือน เช่น การให้บุตรหลานออกจากโรงเรียน เพื่อมาช่วยงานในไร่นา เนื่องจากขาดแคลนแรงงาน หรือไม่สามารถแบกภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ เป็นต้น

นอกจากทุนที่ต้องใช้ในยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพแล้ว ปัจเจกชนยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่างๆ ทั้งที่มาจากตัวเอง เช่น การขาดความรู้ในด้านการผลิต การศึกษาอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำทำให้ไม่สามารถที่จะผลิตผลผลิตให้ตอบสนองกับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค เป็นต้น (Ellis, 1999) นอกจากนี้ความเสี่ยงที่มาจากภายนอกตามฤดูกาล ทั้งที่มาจากความต้องการในการบริโภคของผู้บริโภคที่มีบางช่วงที่มีการหยุดชะงักหรือเบาบาง และภาวะของการขาดแรงงานที่ใช้ในการทำงานในพื้นที่เนื่องจากแรงงานเหล่านั้นไปประกอบอาชีพอื่นๆ (มณีมัย ทองอยู่, 2546) ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น โดยที่เกษตรกรไม่สามารถที่จะคาดคะเนเวลาที่จะเกิดได้ ทำให้เกิดผลเสียหายต่อผลผลิต ภาวะการตลาดที่ไม่มีความแน่นอนทั้งในด้านราคาผลผลิตและด้านราคาของต้นทุนการผลิต และความเสี่ยงที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาลหรือทิศทางการพัฒนาของประเทศ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพของเกษตรกรเป็นแนวทางของครัวเรือนที่ใช้ในการปรับปรุงวิถีชีวิตของครัวเรือน ได้แก่ อาหารและสินค้าที่จำเป็น เงินสดที่ใช้ในการจับจ่ายใช้สอย การออม เพื่อความต้องการหรือนำมาใช้ประโยชน์ในยามฉุกเฉิน และความมั่นคงทางสังคม เกษตรกรได้ใช้ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพซึ่งเป็นไปได้ทั้งที่เป็นการวางแผนไว้ล่วงหน้าแล้วและสามารถที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าโดยที่ไม่อาจคาดเดาได้ ซึ่งเกษตรกรจะเป็นผู้จัดการกับแผนที่วางไว้ทั้งหมด แนวทางที่เกษตรกรสามารถใช้ในการดำรงชีพ มีดังนี้

(1) เกษตรกรลดความเสี่ยงของปัจจัยทางด้านกายภาพ ด้วยการสร้างความมั่นคงให้ทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการทำการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำกิจกรรมทางการเกษตรในระยะยาว ลงทุนในโครงสร้างที่มีความจำเป็นต่อการเกษตรในระยะยาว เช่น การสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อให้สามารถมีน้ำใช้ในกระบวนการผลิตในกิจกรรมทางการเกษตรอย่างเพียงพอ (Ruedi and Ruedi, 2004)

(2) การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการเกษตร เช่น แหล่งน้ำ ดิน เป็นต้น เมื่อมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง เกษตรกรจึงต้องมีการชดเชย หรือสร้างเสริมความอุดมสมบูรณ์ให้กับทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการบำรุงให้ทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการเกษตรให้อุดมสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้ในการทำกิจกรรมทางการเกษตรอยู่ตลอดเวลา เช่น การปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อเพิ่มสารอาหารให้กับดิน การให้ปุ๋ยเพื่อทำการบำรุงดิน (อันธิกา ปราบชนะพงศ์, 2545)

(3) การหาแหล่งทุนด้วยการจำหน่ายทุนที่มีอยู่ ทุนในที่นี้หมายถึงทุนที่เป็นทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ที่ดิน พันธุ์สัตว์ เป็นต้น และทุนทางเทคโนโลยี เช่น อุปกรณ์ทางการเกษตร เครื่องจักร เป็นต้น เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือนำมาลงทุนด้านการเกษตร ทั้งการทำการเกษตรรูปแบบใหม่ เช่น การขายที่ดินเพื่อนำเงินมาเป็นทุนตั้งต้นในกิจกรรมการเกษตรด้านอื่นและการขายสัตว์เลี้ยงโดยการขายทั้งหมด เพื่อนำเงินที่ได้มาทำการซื้อพันธุ์สัตว์สายพันธุ์ใหม่มาเลี้ยงเพื่อปรับปรุงพันธุ์ และการนำเอาเงินที่ได้นั้นมาลงทุนระยะยาวทางการเกษตร (Rigg, 2005) เช่น การสร้างแหล่งน้ำทางการเกษตร การซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ทันสมัย เป็นต้น

(4) การยอมเสียสละ เช่น ในครัวเรือนที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยและไม่มีเวลา ทำให้ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมในการใช้แรงงานตอบแทนได้ ทำให้อนาคตเกษตรกรไม่สามารถที่จะเรียกใช้ต้นทุนที่เป็นแรงงานจากเพื่อนบ้านได้ นอกจากนี้ การที่ภาคการเกษตรขาดแรงงานนั้นส่งผลทำให้บุคลากรของเกษตรกรต้องออกจากระบบการศึกษาเพื่อมาช่วยงานในกิจกรรมการเกษตร ซึ่งพบได้ในประเทศไทยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา

(5) การเพิ่มความเข้มข้นในการผลิตด้วยการนำเอาทุนทางการเงินมาเปลี่ยนให้เป็นทุนทางการดำรงชีพ ได้แก่ การที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูก การใช้เครื่องจักรที่ทันสมัยเพื่อทดแทนแรงงานจากคน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดเวลาในการเก็บเกี่ยวและการขนส่งสินค้าไปยังผู้บริโภคให้มีความรวดเร็วขึ้น เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อตัวสินค้าน้อยลง ทำให้ขายสินค้าได้ราคาดีขึ้น หรือการลดต้นทุนทางการผลิตในด้านอื่นๆ (สุขศิริ บุญเรือง, 2545) เช่น การใช้ปุ๋ยคอกที่มีราคาถูกกว่าปุ๋ยเคมีในการบำรุงดินและต้นพืช เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรยังสามารถ

ใช้ยุทธวิธีในการลดบทบาทของพ่อค้าคนกลาง โดยที่เกษตรกรเป็นผู้ติดต่อกับตลาดที่รองรับสินค้า และเป็นผู้นำสินค้าไปขายด้วยตนเอง

(6) การหารายได้จากแหล่งอื่นเพื่อนำมาทดแทนในช่วงที่ต้องว่างจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อรอเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งการที่เกษตรกรทำกิจกรรมทางการเกษตร โดยใช้เวลาว่างในช่วงที่รอเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้การทำอาชีพเสริมของเกษตรกรก็เป็นแนวทางสร้างรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายของเกษตรกรที่เกิดขึ้น

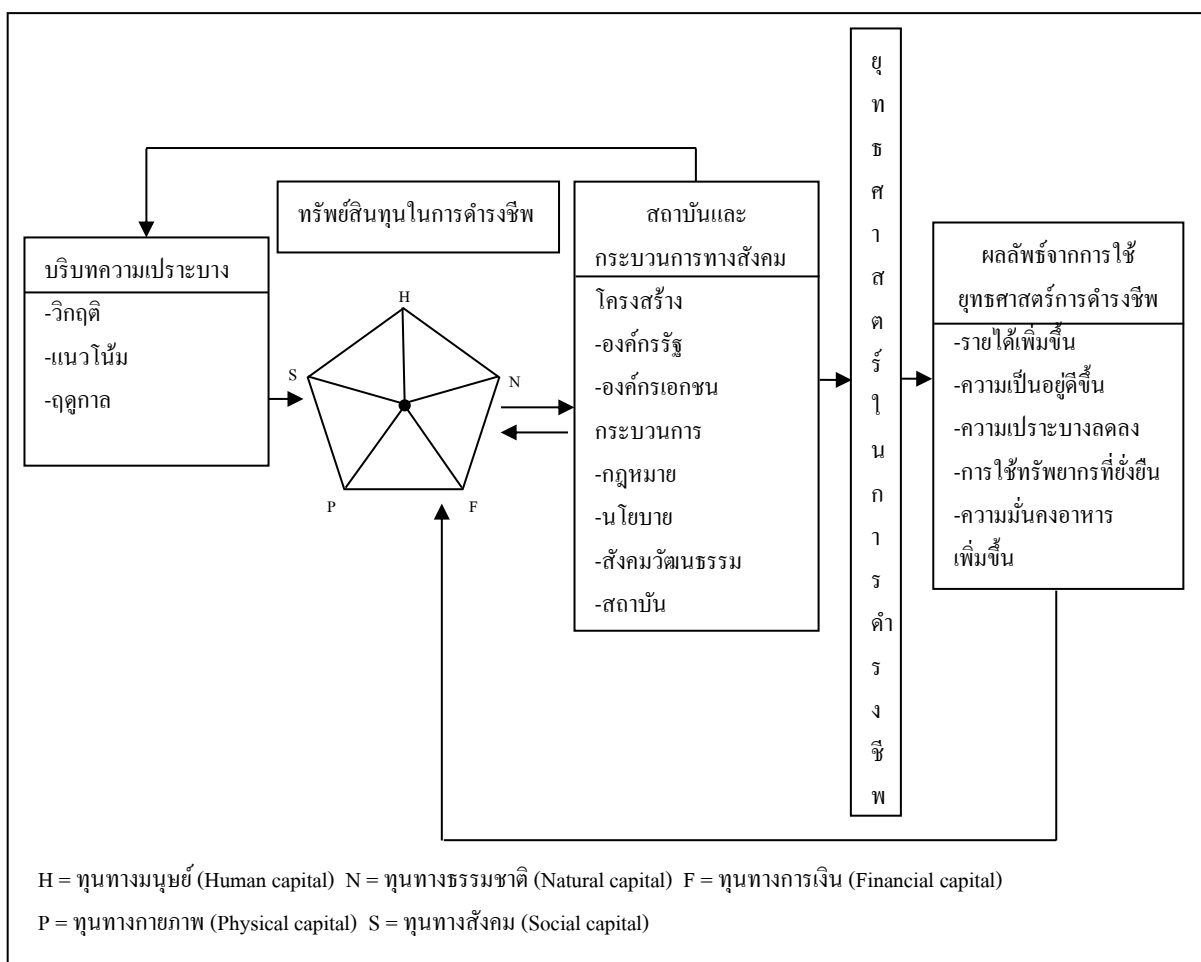
จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชาวนาโดย มณีมัย ทองอยู่ (2546) ได้สรุปแนวทางที่ชาวนาใช้ในการดำรงชีพเพื่อสร้างความปลอดภัย ประกอบด้วย 1) การผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนควบคู่กับการผลิตเพื่อการค้าในเวลาเดียวกัน 2) การที่ชาวนาสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจของครัวเรือน โดยการรวมเอาการทำงานนอกภาคการเกษตร ทั้งตัวชาวนาเองที่ว่างในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและรอเก็บเกี่ยวผลผลิต และบุตรหลานของชาวนาที่ศึกษาในระดับที่สูงโดยการทำงานรับจ้างต่างถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีพ 3) การที่ชาวนาพยายามรักษาที่ดินเพื่อการเกษตรของครัวเรือนไว้ และ 4) การรักษาบทบาทของครัวเรือนไว้ในฐานะที่เป็นหน่วยในการจัดสรรแรงงานและทรัพยากรที่หาได้และการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานทุนชุมชนคือทุนธรรมชาติ ทุนความรู้ และทุนทางสังคม

5) ผลลัพธ์การดำรงชีพ (Livelihoods Outcomes)

ผลลัพธ์การดำรงชีพ คือ ความสำเร็จที่ได้จากการใช้ยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ ได้แก่ การมีรายได้เพิ่มขึ้น การเพิ่มการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในด้านวัตถุ จิตใจ สุขภาพ การเข้าถึงบริการต่างๆ การถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความอ่อนแอและความไม่แน่นอนที่ลดลง เช่น ความยืดหยุ่นที่เพิ่มมากขึ้นจากสถานภาพในทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น ความมั่นคงด้านอาหารที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ฐานทรัพยากรและอาหารที่สมบูรณ์ขึ้น รายได้เพียงพอต่อการซื้ออาหารที่จำเป็น การใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน เช่น มีสิทธิเพิ่มมากขึ้นในการจัดการทรัพยากร เป็นต้น โดยผลลัพธ์จากการดำรงชีพช่วยให้เห็นที่มาและที่ไปของการตัดสินใจในการเลือกและการกระทำ ตลอดจนเหตุผลในการให้ความสำคัญต่อทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ นอกจากนี้แล้ว ผลลัพธ์การดำรงชีพยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อทุน/ทรัพยากร ตลอดจนพลวัตการเปลี่ยนแปลงของทุน/ทรัพยากร ทั้งนี้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และความสำเร็จในการรับมือกับวิกฤตต่างๆ ย่อมส่งผลต่อแนวทางการเลือกใช้ทุน/ทรัพยากรต่อไป (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2550)

DFID (2000) ได้พัฒนากรอบการทำงานการดำรงชีพอย่างยั่งยืนที่ครอบคลุมประเด็นตั้งแต่ข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 5 ข้างต้น ดังแสดงในภาพ 2.3 แสดงกรอบการทำงานของการดำรงชีพอย่างยั่งยืน เริ่มต้นจากบริบทของความเปราะบาง ซึ่งมนุษย์เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน Devereux

(2001 อ้างถึงใน Kollmair and Gamper, 2002) อธิบายว่า ความเปราะบาง หมายถึง ผลกระทบที่คนได้รับจากสิ่งแวดล้อมภายนอก และส่งผลต่อสถานภาพทางทรัพย์สินทุนของพวกเขา ในขณะที่เดียวกัน คนกลุ่มดังกล่าวก็สามารถเข้าถึงทรัพย์สินทุนได้โดยการเลือกใช้หรือให้ความหมายกับทรัพยากร ซึ่งกระทำผ่านการเปลี่ยนแปลงด้าน โครงสร้างและกระบวนการทางสถาบัน องค์กร นโยบาย และกฎหมาย Shankland (2000) และ Keeley (2001) ให้นิยามว่า “โครงสร้าง” หมายถึง รากฐานที่ใช้ นโยบายและกฎหมายในการบริการ ชื่อ ค่า และดำเนินการในทุกๆ หน้าที่ที่มีผลต่อการดำรงชีพ ส่วน “กระบวนการ” หมายถึง วิธีทางที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างทำงานได้

ภาพ 2.3 กรอบการทำงานการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihood Framework)

ที่มา: แปลจาก Department for International Development (DFID), 2000

Allison and Horemans (2006) ได้นำกรอบการทำงานการดำรงชีพอย่างยั่งยืนไปใช้ศึกษาในพื้นที่ประมงเพื่อพัฒนาเป็นนโยบายทางทะเล พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในระบบการดำรงชีพของกลุ่มเป้าหมาย ถือได้ว่า “ทรัพย์สินทุน” เป็นองค์ประกอบหลักอันดับแรกๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีพ เพราะเป็นต้นทุนที่ชุมชนนำมาใช้ในการดำรงชีพ การเปลี่ยนแปลงฐานะของทรัพย์สินจะได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างและกระบวนการ ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะของบริบทความอ่อนแอที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะแนวโน้มน้ำมันค้ำดันทุนการผลิตราคาสูงขึ้น ทำให้ชุมชนต้องใช้จ่ายเงินลงทุนในการผลิตมากขึ้น ส่งผลให้ฐานะทางการเงินของชุมชนลดต่ำลง และมีผลต่อเนื่องไปยังโอกาสการเลือกวิถีการดำรงชีวิตหรือการเลือกวิถีการผลิตที่เหมาะสมกับผลกระทบที่เกิดขึ้น หากชุมชนมีการปรับปรุงวิถีการดำรงชีพ หรือการทำอาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ระบบก็จะยังคงให้ผลลัพธ์ที่ระดับที่สมดุลกับความต้องการ และผลลัพธ์ที่ได้นี้จะส่งผลโดยตรงต่อระดับของทรัพย์สินทุนที่กลุ่มเป้าหมายจะนำมาใช้เป็นตัวทุนในการดำรงชีพต่อไป

อย่างไรก็ตาม Ellis (1999) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ในการดำรงชีพ ส่วนใหญ่มักมองข้ามนโยบายการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น นายของโครงสร้างและกระบวนการที่เป็นปัญหาจึงสร้างอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ทุนประเภทต่างๆ เช่น ไม่สามารถใช้ความรู้ท้องถิ่น (ทุนทางมนุษย์) ในการจัดการทรัพยากรชุมชน (ทุนทางธรรมชาติ) ได้ เพราะรัฐไม่รับรองความรู้ท้องถิ่น นโยบายดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์การดำรงชีพที่คนเลือกใช้เพื่อให้บริการบรรลุผลลัพธ์ของการดำรงชีพ นอกจากนี้ ผลลัพธ์ของการดำรงชีพยังมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินทุนที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ ซึ่งมีผลต่อแนวทางการเลือกใช้ทรัพย์สินทุนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อรูปทรงห้าเหลี่ยมของทรัพย์สินทุนตามมา (Kollmair and Gamper, 2002) ดังนั้นกรอบการทำงานของการดำรงชีพอย่างยั่งยืนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของบริบทและสภาพปัญหาแต่ละพื้นที่

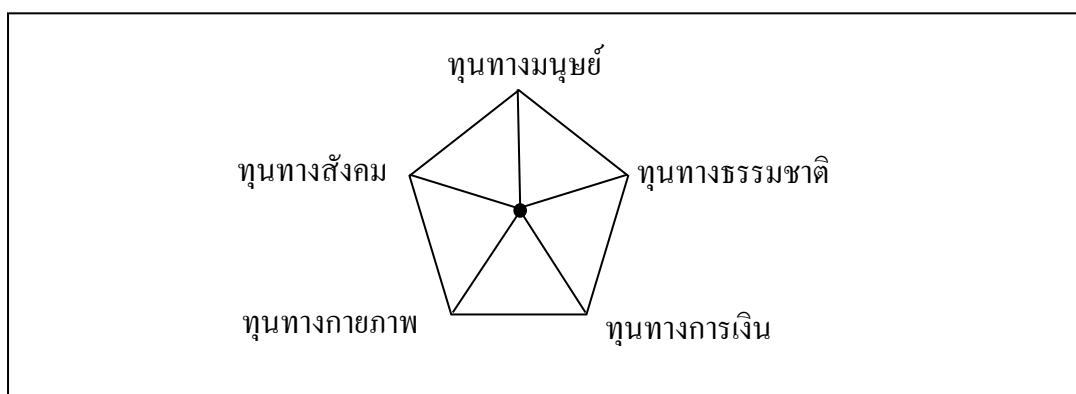
2.3.4 กรอบการวิเคราะห์การดำรงชีพ (A Framework for Livelihoods Analysis)

กรอบแนวคิดนี้ช่วยในการวิเคราะห์การดำรงชีพในชนบทซึ่งให้ความสนใจในประเด็นเรื่องของความยากจนและผู้ด้อยโอกาสในสังคมโดยมองผ่าน “ทรัพย์สินและกิจกรรม” เพื่อช่วยให้เรามองเห็นการผดุงรักษาการดำรงชีวิต กรอบแนวคิดนี้สามารถนำไปวิเคราะห์คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสที่อาศัยอยู่กับสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัยได้ เช่น วิถีชีวิตชาวประมง วิถีชีวิตชาวนา

เป็นต้น (Ellis, 2000) นอกจากนี้ กรอบแนวคิดนี้ยังมีประโยชน์ในการเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์นโยบายระดับจุลภาค เนื่องจากนโยบายมีส่วนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำรงชีพของสมาชิกในครัวเรือน ชุมชน และหมู่บ้าน

Scoones และ Carney (1998 อ้างถึง Ellis, 2000) เป็นนักคิดคนสำคัญที่ทำให้ความสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนยากจนในชนบท ทั้งสองได้เสนอกรอบในการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของคนยากจนในระดับท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ผ่านทรัพย์สินทุนของครัวเรือนและชุมชนในท้องถิ่นที่ครัวเรือนและชุมชนนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพให้อยู่รอดภายใต้ผลกระทบจากภายนอกชุมชน

หัวใจของการดำรงชีพนั้นอยู่ที่คน การทำความเข้าใจความเข้มแข็งของคนซึ่งถูกเรียกว่าทรัพย์สินทุน/ทรัพยากรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์แนวทางที่คนแปรทรัพยากรให้เป็นผลลัพธ์เชิงบวกในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องใช้ทรัพยากรในหลายรูปแบบ โดยทรัพยากรต่างๆ เหล่านั้นไม่จำเป็นต้องอยู่ในระบอบกรรมสิทธิ์แบบปัจเจกบุคคลเสมอไป แต่อาจอยู่ในรูปกรรมสิทธิ์ส่วนรวมด้วย (de Haan, 2012) ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรต่างๆ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรจึงเห็น ได้จากการเปลี่ยนแปลงรูปทรงของห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุน (The Asset Pentagon) ดังแสดงในภาพ 2.4

ภาพ 2.4 ห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุน

ที่มา: แปลจาก Department for International Development (DFID), 2000

รูปทรงห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุนดังแสดงในภาพ 2.4 สามารถประยุกต์ใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความผันแปรในการมีและการเข้าถึงทรัพยากรของคนได้ โดยที่จุดศูนย์กลางที่เส้นของทุนต่างๆ บรรจบกัน มีค่าของการมีและการเข้าถึงทรัพย์สินทุนน้อยที่สุด คือ “เท่ากับศูนย์” ค่าจะเพิ่มขึ้นเมื่อเคลื่อนที่ออกห่างจากศูนย์กลาง รูปทรงห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตาม

สถานภาพของทุนทรัพยากรและลักษณะการใช้ทุนทรัพยากรแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเข้าใจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของทรัพยากรสินทรัพย์ต่างๆ จึงไม่ควรมองที่ตัวทรัพยากรสินทรัพย์เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องพิจารณาปฏิบัติการทางวัฒนธรรม ประเภทของโครงสร้าง และกระบวนการที่คนแปรทรัพยากรสินทรัพย์ไปสู่ผลลัพธ์ของการดำรงชีพ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสถานะของทรัพยากรสินทรัพย์ และความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรสินทรัพย์ที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มคนในสังคม

ทั้งนี้ Scoones และ Carney (1998 อ้างถึง Ellis, 2000) และ Kollmair and Gamper (2002) ได้แบ่งการวิเคราะห์การดำรงชีพของครัวเรือนผ่านหมวดทรัพยากรสินทรัพย์ทั้ง 5 ประเภท พร้อมคำจำกัดความแต่ละด้านของทรัพยากรสินทรัพย์ สรุปได้ดังนี้

(1) ทุนทางมนุษย์ หมายถึง ทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านแรงงาน คุณภาพแรงงาน ศักยภาพผู้นำ และสุขภาพที่ดี ซึ่งทั้งหมดนี้ ช่วยให้คนสามารถดำเนินยุทธศาสตร์การดำรงชีพและบรรลุผลเป้าประสงค์ในการดำรงชีพได้ Carney (1998) เสนอว่า ทุนทางมนุษย์ ได้แก่ แรงงานของสมาชิกในครัวเรือน การได้รับการศึกษา ความชำนาญ และสุขภาพ ซึ่งทุนมนุษย์จะเพิ่มศักยภาพเพิ่มขึ้นด้วยการได้รับการศึกษาและการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้และความชำนาญไปปฏิบัติในกิจกรรมหรืออาชีพ และการมีสมาชิกในครัวเรือนขนาดใหญ่ย่อมมีประโยชน์ช่วยลดความเสี่ยงในการดำรงชีพในครัวเรือนประกอบกิจกรรมที่หลากหลายและครัวเรือนที่สมาชิกประสบปัญหาสุขภาพ นอกจากนี้ ทุนมนุษย์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงต่อเมื่อสมาชิกในครัวเรือนมีการเกิด การตาย การสมรส การหย่าร้าง การอพยพโยกย้าย ตลอดจนการได้รับแรงกดดันจากภายนอก อย่างไรก็ตาม Moser and Norton (1998 อ้างถึงใน Ellis, 2000) เสนอว่า ทุนมนุษย์จะต้องประกอบไปด้วยแรงงานสมาชิกในครัวเรือน ศักยภาพ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือน ทุนทางมนุษย์ในระดับครัวเรือนจะมีความแตกต่างกันตามขนาดของครัวเรือน ระดับของทักษะ สถานภาพทางสุขภาพ เป็นต้น โดยทุนทางมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญและมีคุณค่ามากที่สุดในอนาคตที่จะสามารถใช้หรือสนับสนุนทรัพยากรสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ได้

(2) ทุนทางธรรมชาติ หมายถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ซึ่งการดำรงชีพขึ้นอยู่กับ การไหลเวียนของทรัพยากรต่างๆ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ทรัพยากรชีวภาพ ที่ดิน ในบริบทของท้องถิ่นที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์โดยผู้คนในครัวเรือนและชุมชน เช่น ชาวนาต้องอาศัยที่ดินและน้ำ โดยเฉพาะระบบชลประทานในการทำนา เป็นต้น โดยทุนธรรมชาติเหล่านี้เป็นแหล่งที่มาของการดำรงชีพ และบริบทของความอ่อนแอและความไม่แน่นอน นอกจากนี้ ทุนทางธรรมชาติอาจเรียกรวมว่า “สภาพแวดล้อม” ที่เอื้อต่อการดำรงชีพของสมาชิกในครัวเรือนและชุมชน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่คนในชนบทพึ่งพาอาศัยมักเป็นทรัพยากรส่วนรวม เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรภายใต้กรรมสิทธิ์ของรัฐและเอกชนที่มีอยู่ได้ จึงมีลักษณะการเข้าถึงทรัพยากรดังกล่าวใน

รูปแบบการเก็บหาของป่าและล่าสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ ทุนทางธรรมชาติสามารถที่จะถูกขยายและควบคุมโดยผู้คนและถูกนำมาสร้างอำนาจการผลิตได้ เช่น การทำระบบเกษตรกรรม การเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น (Kollmair and Gamper, 2002) ปกติทุนทางธรรมชาติจะช่วยสนับสนุนทุนทางมนุษย์ เช่น เป็นแหล่งอาหาร และช่วยเพิ่มพูนสุขภาพ อย่างไรก็ตามทุนธรรมชาติก็สามารถเพิ่มความอ่อนแอและความไม่แน่นอนได้เช่นกันในภาวะภัยพิบัติ ทุนทางธรรมชาติที่ถูกนำมาใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อมอาจส่งผลต่อการเสื่อมสลายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของการดำรงชีพของครัวเรือนอีกด้วย

(3) ทุนทางกายภาพ หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานและสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่สนับสนุนให้การดำรงชีพเป็นไปได้ด้วยดี มีมุมมองได้สองด้าน ด้านหนึ่งได้แก่ สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิต เช่น ที่อยู่อาศัยที่มั่นคง วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้สนับสนุนการดำรงชีพ เป็นต้น อีกด้านหนึ่งเป็นทุนทางกายภาพที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เช่น การคมนาคมขนส่ง น้ำสะอาด พลังงาน และการเข้าถึงข้อมูล เป็นต้น ซึ่งทุนทางกายภาพทั้งสองด้านจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ก่อเกิดการสะสมทุนทางกายภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เช่น ระบบการชลประทาน การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น แต่ความสำคัญของทุนทางกายภาพก็ได้สร้างความสะดวกที่หลากหลายในการดำรงชีพ เช่น ถนนได้ก่อให้เกิดความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของทรัพยากรและผลผลิตเข้าสู่ตลาดและเมือง มีการอพยพของแรงงานเพื่อหารายได้ในเขตเมือง การติดต่อสื่อสารระหว่างชนบทกับเมือง ซึ่งถือได้ว่าทุนทางกายภาพมีความสำคัญในการดำรงชีพของผู้คนที่หลากหลายและแตกต่างกัน ในบางกรณีโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อยู่ในความสามารถของชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาได้เอง แต่บางครั้งสิ่งเหล่านี้ก็มีราคาแพงและจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐ

(4) ทุนทางการเงิน หมายถึง ทรัพยากรทางการเงินที่คนใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำรงชีพ ซึ่งประกอบด้วยเงินตราหรือทรัพยากรอื่นๆ ที่ช่วยให้สามารถประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์การดำรงชีพในรูปแบบต่างๆ ได้ ทุนทางการเงินอาจเป็นทั้งทรัพย์สิน สมบัติ ทุนสะสม เงินรายได้ เงินจากการเก็บออมของครัวเรือน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในตลาดการเงินหรือสถาบันการเงิน หรือการใช้ความสามารถในการแปลงทรัพย์สินที่มีอยู่ให้ได้มาซึ่งเงินทุน เป็นต้น ทุนประเภทนี้จึงมีความยืดหยุ่นสูงที่สุด เพราะสามารถแปรสภาพเป็นทุนประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น การซื้อเครื่องบริโภคเพื่อลดความไม่มั่นคงทางด้านอาหาร

(5) ทุนทางสังคม หมายถึง ทรัพยากรที่มีในสังคมที่คนนำมาใช้ในการบรรลุเป้าหมายในการดำรงชีพ เป็นความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มและระหว่างสมาชิกในครัวเรือน และ

ความไว้วางใจทางสังคม ซึ่ง Moser (1998 อ้างถึงใน Ellis, 2000) เห็นว่าทุนทางสังคมต้องให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ และเครือข่ายของบุคคลและของครัวเรือน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกในครัวเรือนและชุมชนในท้องถิ่น ในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับท้องถิ่น จะเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในแนวตั้งหรือแนวนอน แต่ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มชาวบ้านจะเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อย่างไรก็ตาม ทุนทางสังคมถูกมองว่ายากที่จะอธิบายให้ชัดเจนได้ เพราะความสัมพันธ์นั้นมีความสลับซับซ้อน ตัวอย่างทุนทางสังคม เช่น กลุ่ม เครือข่ายหรือความสัมพันธ์ทางสังคม การเป็นสมาชิก ความสัมพันธ์ หน้าที่ในสังคม ภาวะความเป็นผู้นำ ซึ่งช่วยเพิ่มความไว้วางใจและความสามารถในการร่วมมือ ในความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ ทุนทางสังคมจะรวมถึงสมาชิกในกลุ่มที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ รวมถึงระบบ กฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และการควบคุมต่างๆ แต่ในสังคมที่มีการแบ่งแยกความแตกต่างทางเศรษฐกิจหรือชาติพันธุ์ เครือข่ายทางสังคมอาจก่อให้เกิดการเบียดขับผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกหรือผู้ที่ด้อยอำนาจได้เช่นกัน ทุนทางสังคมนั้นเกี่ยวข้องกับอายุ ฐานะ เพศ ชนชั้น และอาจแตกต่างกันแม้ภายในครัวเรือนเดียวกัน (Rakodi, 1999) ส่วน Ashley and Carney (1999) กล่าวว่า หัวใจของทุนสังคมมี 3 องค์ประกอบ คือ (1) ความสัมพันธ์ของความไว้วางใจ การแลกเปลี่ยนต่างตอบแทนระหว่างบุคคล (2) ความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เครือข่าย และกลุ่ม รวมถึงการเข้าถึงสถาบันทางสังคมที่กว้างกว่าภายในชุมชน และ (3) กฎเกณฑ์ร่วม บรรทัดฐาน สิ่งที่ตกลงร่วมกัน และสืบทอดต่อกันมาในชุมชน ทั้งนี้ Leo (2000 อ้างถึงใน ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2550) ได้เสริมว่า ทุนทางสังคมรวมถึงความร่วมมือและช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน องค์กรทางศาสนา กลุ่มผู้ใช้ทรัพยากร กลุ่มทางการเมืองต่างๆ

นอกเหนือจากทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว จากการทบทวนงานศึกษายังพบว่าทรัพย์สินทุนอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน คือ ทุนทางการเมือง (Political Capital) ซึ่ง Bauman and Sinha (2001) ได้กล่าวว่า ทุนทางการเมืองมีไว้เพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคม โดยเฉพาะความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากร ทุนทางการเมืองจะใช้วิเคราะห์ร่วมกับทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ประเภท ในกรณีที่ทุนเหล่านั้นไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง นโยบาย สถาบัน และกระบวนการทางการเมือง ทุนทางการเมืองจึงหมายถึงความสามารถในการใช้อำนาจเพื่อบังคับ ควบคุม หรือสนับสนุนสภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการดำรงชีพ ซึ่งอาจมีทั้งอำนาจทางการเมืองที่ถูกและผิดกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป กรอบการวิเคราะห์การดำรงชีพ เน้นที่การวิเคราะห์ทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ประเภท คือ ทรัพย์สินที่ชุมชน ครัวเรือน เป็นเจ้าของ ควบคุม เรียกร้อง หรือการเข้าถึงได้ด้วย

สมาชิกในครัวเรือน โดยที่ชุมชนและครัวเรือนสามารถที่จะเข้าทำการผลิต หรือการแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกกับครัวเรือนอื่น ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้สามารถถูกใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อสร้างวิธีการเอาชีวิตรอดของสมาชิกในครัวเรือน (Ellis, 2000) และทรัพย์สินทุนสามารถนำไปเสริมต่อกิจกรรมและสร้างผลลัพธ์ต่อการดำรงชีพ คือ สร้างความสำเร็จและคุณประโยชน์โดยผ่านทางยุทธศาสตร์ที่จำเพาะเจาะจง แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นย่อมเกิดภายใต้ความปรารถนาของชุมชนและครัวเรือนเพื่อการดำรงชีพให้อยู่รอด นั่นคือ ครัวเรือนจะมีการนำทรัพย์สินทุนรูปแบบต่างๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสม เพื่อต่อสู้ต่อรองทางสังคม การเมือง และการปรับตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

2.3.5 การดำรงชีพกับความหลากหลายทางชีวภาพ

ความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญเป็นอย่างมากกับระบบนิเวศ สำหรับพื้นที่ชนบทนั้น ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งที่มาและเครื่องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ตามแนวความคิดการดำรงชีพถือว่าความหลากหลายทางชีวภาพเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศและระบบการผลิตในภาคเกษตร เพราะความหลากหลายเป็นหลักประกันแห่งความอุดมสมบูรณ์ ความกินดีอยู่ดีของชุมชน ทรายใดที่ความหลากหลายยังมีได้เป็นตรรกพื้นฐานของการผลิต ทรายนั้นการอนุรักษ์ความหลากหลายย่อมมีอาจเป็นจริงได้ แนวความคิดความหลากหลายทางชีวภาพกับการดำรงชีพจึงมีประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า “การผลิต” กับ “ความหลากหลาย” ไม่จำเป็นต้องอยู่ตรงข้ามหรือทำลายล้างซึ่งกันและกันเสมอไป (BCN, 1998) การผลิตจะส่งผลให้เกิดการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพก็ต่อเมื่อการผลิตนั้นเป็นการผลิตเชิงเดี่ยว ซึ่งเกิดจากการครอบงำ การมุ่งแสวงหากำไรและความเจริญเติบโตอย่างปราศจากสำนึกรับผิดชอบ (Kremen *et al.*, 1999)

องค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร ได้แก่ สถาบันทรัพยากรโลก (World Resource Institute: WRI) สมาพันธ์นานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources: IUCN) ได้สร้าง “ยุทธศาสตร์แห่งการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Conservation Strategy) ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้สรุปเป็นคำขวัญว่า “การรักษา การศึกษาวิจัย และการใช้ประโยชน์ (save it, study it, use it) และถือเป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน (IUCN, 1994)

ดังนั้นในพื้นที่อนุรักษ์ต่างๆ จึงต้องมีการจัดการพื้นที่เป็นกลุ่มพื้นที่ต่างๆ เพื่อปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ ได้แก่ พื้นที่อนุรักษ์ (Protected Areas) และพื้นที่กันชน (Buffer Zones) (BCN, 1999) โดยในพื้นที่ของเขตกันชนนี้จะอนุญาตให้ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ได้บ้างตราบใดที่การใช้ประโยชน์นั้นไม่ก่อผลกระทบต่อพื้นที่มากจนเกินไป

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่มักจะพบบ่อย คือการจัดจำแนกพื้นที่เขตกันชนดังกล่าวข้างต้น ได้มองข้ามปัญหาของความขัดแย้งที่มีมายาวนานระหว่างชนพื้นเมืองกับเจ้าหน้าที่ดูแลอุทยาน ความขัดแย้งนี้เกิดจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน แบบแผนของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า คือ ชนพื้นเมืองที่อยู่อาศัยในเขตซึ่งถูกจัดภายหลังให้เป็น “เขตอนุรักษ์” จะถูกบีบบังคับให้ต้องย้ายออกจากพื้นที่โดยใช้ กฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ชนพื้นเมืองย้ายจากเขตอนุรักษ์ไปอยู่ในเขตกันชน (McNeely and Miller, 1984) ตามนัยนี้ ด้านหนึ่งชนพื้นเมืองได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าสู่กลไกตลาดด้วยการขายและใช้ประโยชน์จากของป่าหรือผลผลิตจากพื้นที่เพิ่มขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่ง ชนพื้นเมืองจะต้องแข่งขันกันเอง และแข่งขันกับกลุ่มคนภายนอกผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ในการใช้ประโยชน์จากป่า ผลที่ตามมาคือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่างๆ รวมทั้งความอดอยากยากจนและการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีพของชนพื้นเมือง

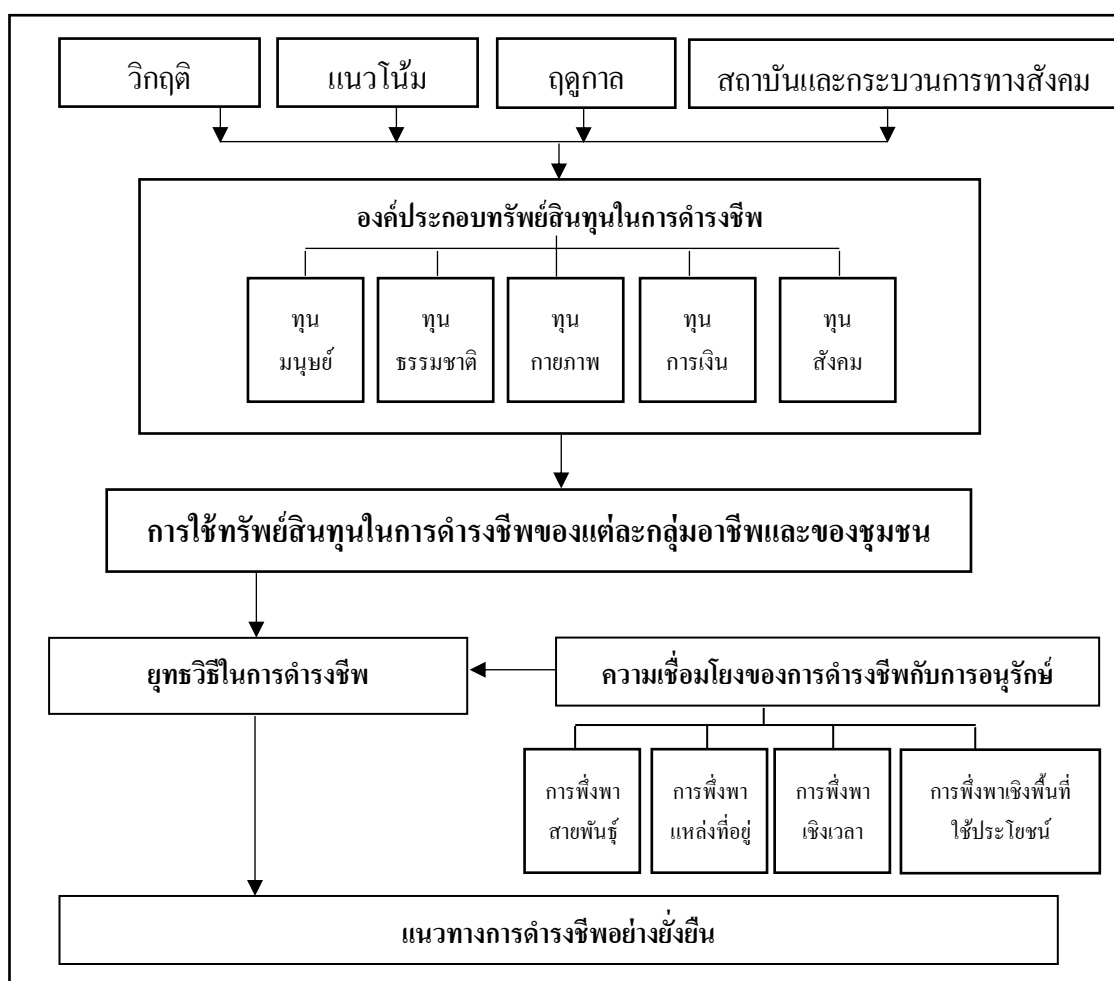
หลักการพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ คือ การอนุรักษ์ควรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากศักยภาพในการทำกำไรของทรัพยากรเหล่านี้ การทำกำไรหรือศักยภาพในการทำกำไรกลายเป็นความคิดพื้นฐานของ “ทุนนิยมสีเขียว (Green Capitalism)” แต่ในบริบทของความหลากหลายทางชีวภาพ การค้นหาศักยภาพในการทำกำไร หมายถึง การประเมินคุณค่าของรูปแบบชีวิตชนิดต่างๆ ในป่าเขตร้อน

จากแนวคิดนอกกรอบของความหลากหลายทางชีวภาพที่เชื่อมกับการดำรงชีพของชนพื้นเมือง ทำให้เกิดแนวความคิด “เครือข่ายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Conservation Network: BCN) ซึ่งเน้นการพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างการค้าเอาผลผลิตบางชนิดในป่าเขตร้อนมาขายหรือแปรรูปเพื่อการขายโดยชนพื้นเมือง แนวความคิดดังกล่าวมีสมมติฐานที่ว่า หากชุมชนได้รับผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากผลผลิตจากป่า ผลประโยชน์ที่เป็นเงินจะเป็นตัวเร่งเร้า “จิตสำนึก” ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (BCN, 1998)

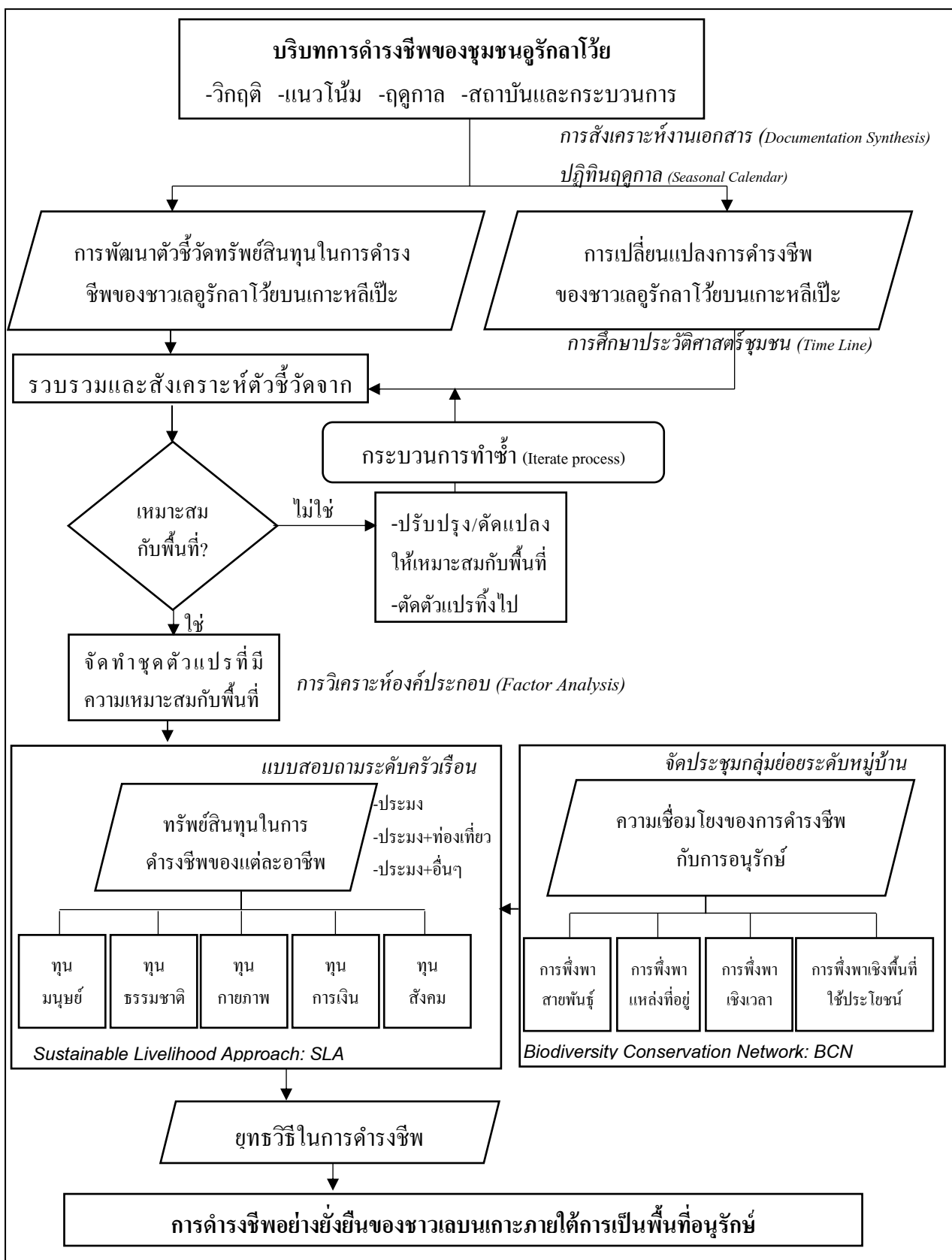
2.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่ตอบ โจทย์ของการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของชาวเล อูรักลาโว้ยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะบนเกาะขนาดเล็กอย่างเกาะหลีเป๊ะซึ่งอยู่ภายใต้การเป็นพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่ง เป็นการศึกษาที่ได้นำเอาแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะตอบ โจทย์ ดังกล่าว ดังแสดงในภาพ 2.5 และกรอบการดำเนินงานวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพ

2.6

ภาพ 2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 2.6 กรอบการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทูนทางมนุษย์ หมายถึง ทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านแรงงาน คุณภาพแรงงาน ศักยภาพผู้นำและการมีสุขภาพที่ดี เช่น ทักษะการทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีต การมีแรงงานในครัวเรือน

2. ทูนทางธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เข้าไปเกี่ยวข้อง หรือมีการใช้ประโยชน์ เช่น ทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ ทรัพยากรชีวภาพที่คืน เป็นต้น

3. ทูนทางกายภาพ หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานและสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานที่สนับสนุนให้การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เป็นไปได้ด้วยดี ได้แก่ สิ่งที่ถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิตและทูนทางกายภาพที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค

4. ทูนทางการเงิน หมายถึง ทรัพยากรทางการเงินที่คนใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำรงชีพ ซึ่งประกอบด้วยเงินตราหรือทรัพยากรอื่นๆ ทั้งทรัพย์สินและทรัพย์สินสมบัติ

5. ทูนทางสังคม หมายถึง ทรัพยากรที่มีในสังคมที่ชาวเลอุรักลาไว้อยู่นำมาใช้ในการบรรลุเป้าหมายในการดำรงชีพ เป็นความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มและระหว่างสมาชิกในครัวเรือนและความไว้วางใจเชื่อใจทางสังคม เช่น การรวมกลุ่มกันจัดตั้งชมรมเพื่อการประกอบอาชีพ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบวิจัยแบบสำรวจที่ทำการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อหาทฤษฎีการดำรงชีพอย่างยั่งยืนบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาโว้ย กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย ซึ่งมีวิธีวิจัยและขั้นตอนการวิจัยต่างๆ ที่ประกอบด้วย ลักษณะพื้นที่ทำการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากร และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่ทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้เลือกพื้นที่เกาะหลีเป๊ะเป็นพื้นที่ทำการวิจัย เกาะหลีเป๊ะตั้งอยู่ในทะเลอันดามันตอนใต้ เป็นส่วนหนึ่งของอ่าวเบงกอลในมหาสมุทรอินเดีย เป็นเกาะขนาดเล็ก อยู่ในกลุ่มหมู่เกาะอาดัง-ราวี มีพิกัดภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ $6^{\circ} 28' - 6^{\circ} 35'$ เหนือ และลองจิจูดที่ $99^{\circ} 09' - 99^{\circ} 21'$ ตะวันออก อยู่ห่างจากท่าเรือปากบาราในจังหวัดสตูลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 62 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากเกาะลังกาวิประเทศมาเลเซียไปทางทิศตะวันตก 50 กิโลเมตร ดังแสดงในภาพ 3.1

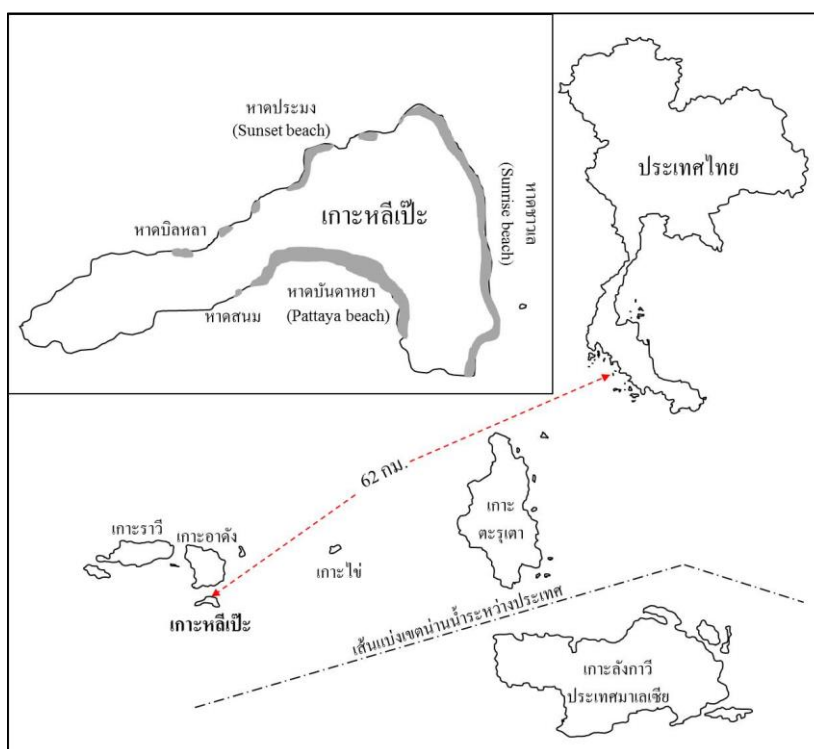
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คราวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ย หมู่ที่ 7 เฉพาะที่อาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

จากการตรวจสอบเอกสารของสำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองสตูล (2556) พบว่า หมู่ที่ 7 บ้านเกาะอาดัง มีสามะโนครัวประชากรที่เป็นชาวเลอุรักลาโว้ย จำนวน 237 ครัวเรือน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบของการศึกษา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการให้ข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ โต๊ะหมอ ปราชญ์ชาวบ้าน ครูโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชาวเลที่ประกอบอาชีพประมง ชาวเลที่ประกอบอาชีพรีสอร์ทที่พัก

ประธานและสมาชิกชมรมเรือหางยาว แคนนำกลุ่มสตรี ตัวแทนร้านค้า เจ้าแม่ประมง ในการคัดเลือกกลุ่มคนในการสัมภาษณ์เชิงลึกและเข้าร่วมประชุมได้ใช้เทคนิคการคัดเลือกแบบจงใจ (Purposive Sampling) เนื่องจากต้องการให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตามกรอบประเด็นของการวิจัย ซึ่งการใช้เทคนิคดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการอย่างชัดเจนและครบถ้วนในแต่ละประเด็น หลังจากนั้นมีการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Available Sampling) จนกระทั่งได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นต่างๆ และเพียงพอที่จะตอบคำถามของการวิจัย นอกจากนี้ได้มีการใช้การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า ได้แก่ การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล โดยเก็บข้อมูลประเด็นเดียวกันกับบุคคลที่ต่างกันในเวลาและสถานที่ที่ต่างกัน การตรวจสอบข้อมูลด้านวิธีการ โดยการใช้วิธีการสังเคราะห์ร่วมกับการสัมภาษณ์และการตรวจสอบเอกสาร

ภาพ 3.1 พื้นที่ศึกษา

2) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิเคราะห์เชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ครัวเรือนชาวเล อูร์กลาไวย์ จากการสังเคราะห์เอกสารของสำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองสตูล ได้ทำการจำแนกครัวเรือนที่เป็นชาวเล (โดยใช้นามสกุลของชาวเลเป็นเครื่องมือในการจำแนก) ได้รายละเอียดดังแสดงในตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ลำมะโนครัวประชากร หมู่ที่ 7 บ้านเกาะอาดัง ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

รายการ	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		หญิง	ชาย	รวม
1. ครัวเรือนชาวเล (จำแนกตามนามสกุล)	177	445	439	884
1.1 หาญทะเล	98	176	195	371
1.2 ทะเลเล็ก	3	3	0	3
1.3 ประมงกิจ	45	141	127	268
1.4 หาญทะเล + ทะเลเล็ก	6	18	15	33
1.5 หาญทะเล + ประมงกิจ	7	21	32	53
1.6 ทะเลเล็ก + ประมงกิจ	2	4	2	6
1.7 หาญทะเล + ทะเลเล็ก + ประมงกิจ	1	4	6	10
1.8 หาญทะเล + ทะเลเล็ก + ไม่ใช่ชาวเล	6	41	36	77
1.9 หาญทะเล + ประมงกิจ + ไม่ใช่ชาวเล	6	32	18	50
1.10 ประมงกิจ + ไม่ใช่ชาวเล	3	5	8	13
2. ครัวเรือนคนนอกเกาะที่ไม่ใช่ชาวเล	60	69	82	151
รวม	237	514	521	1,035

หมายเหตุ: คัดแปลงข้อมูลจาก แบบรายงานบัญชีคนในบ้าน สำนักงานเทศบาลอำเภอเมืองสตูล, 2556

จะเห็นได้ว่ามีครัวเรือนที่ไม่ใช่ชาวเลอยู่ในทะเบียนราษฎร จำนวน 60 ครัวเรือน ดังนั้น ครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ยในหมู่ที่ 7 บ้านเกาะอาดัง จึงมีทั้งหมด 177 ครัวเรือน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับนายอนันต์ ทะเลเล็ก นายนิวัติ หลีกกิ่ง นางสาวศรีแพร พระอ๊ะ และนางสาวจันทร์แรม หาญทะเล (สัมภาษณ์เมื่อ 19 พฤศจิกายน 2556) พบว่าในจำนวน 177 ครัวเรือนนี้ มี 39 ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่บนเกาะอาดัง (ไม่ใช่พื้นที่ศึกษา) ดังนั้นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ 138 ครัวเรือนและเนื่องจากจำนวนครัวเรือนของประชากรมีจำนวนน้อย การศึกษาจึงวางแผนเก็บข้อมูลชาวเลอุรักลาโว้ยทุกครัวเรือนบนเกาะหลีเป๊ะ แต่เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาและความไม่สะดวกของชาวเลอุรักลาโว้ยในการให้ข้อมูล ทำให้การศึกษาครั้งนี้ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณได้จำนวนทั้งสิ้น 128 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.75 ของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ยทั้งหมดบนเกาะหลีเป๊ะ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเภทของข้อมูล 2 แบบ คือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยการรวบรวมแนวคิด ความหมาย ตัวชี้วัดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเป็นข้อมูลชี้วัดถึงความจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เบื้องต้นไว้แล้วบางส่วน ประกอบด้วยข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความวารสาร และวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการคัดเลือกตัวชี้วัดและเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิต่อไป

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มประชากรเป้าหมายซึ่งได้คัดเลือกมาแล้วว่าเป็นชาวเลอุรักลาไว้อาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ตามวิธีการที่ได้นำเสนอในหัวข้อที่ 3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการเก็บข้อมูล ตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมายสามารถจำแนกได้ ดังนี้

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนใช้เทคนิคการประเมินสถานะชนบทแบบเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal: RRA) ผ่านการประชุมอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ เพื่อทำความเข้าใจและรับทราบความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นรอบด้าน สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับชุมชนด้านวิถีชีวิต ระบบการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และความเชื่อมโยงของการดำรงชีพของชาวเลบนบนเกาะกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล ได้ในเวลาที่ค่อนข้างเร็ว ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพจำแนกตามกระบวนการ ได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย โต๊ะหมอบ ปราชญ์ชาวบ้าน ครูโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชาวเลที่ประกอบอาชีพประมง ชาวเลที่ประกอบอาชีพรีสอร์ทที่พัก เจ้าแม่ประมง ประธานและสมาชิกชมรมเรือหางยาว แกนนำกลุ่มสตรี ตัวแทนร้านค้า จำนวนทั้งสิ้น 39 คน (ภาคผนวก 1)

2. การสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ท้องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสตูล (ททจ.สตูล) ที่ว่าการอำเภอเมืองสตูล ที่ว่าการอำเภอเมืองสตูลส่วนหน้า สำนักงานประมงจังหวัดสตูล หน่วยบริหารจัดการประมงหลีเกาะเป๊ะ สตูล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสตูล หน่วยปฏิบัติการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งที่

491 (นป.สอ.รฝ.491) สถานีอนามัยบ้านเกาะอาดัง โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา รวมทั้งสิ้น 9 หน่วยงาน

3. การประชุมกลุ่มย่อย มีการจัดประชุมในพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 4 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละ 15-20 คน

2.2) การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างระดับครัวเรือนเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องและทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้งานจริง

3.4 เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแต่ละข้อ การศึกษาครั้งนี้จึงได้วางแผนการใช้เครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

1) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาลักษณะการดำรงชีพและผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ ใช้เครื่องมือประวัติศาสตร์ชุมชน (Time Line) ผ่านกระบวนการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาถึงเรื่องราวความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในด้านต่างๆ ของการดำรงชีพ ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ตามห้วงระยะเวลาต่างๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือมีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นบ้าง เป้าหมายสำคัญของเครื่องมือนี้ คือ เข้าใจความเป็นมาของเรื่องราวต่างๆ ในชุมชนได้ดีขึ้น ตลอดจนคิดว่าที่จะเข้าไปตัดสินใจเรื่องต่างในชุมชน และลดช่องว่างในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การศึกษานี้ได้การใช้เครื่องมือประวัติศาสตร์ชุมชน ผ่านกระบวนการอภิปรายกลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อาวุโส กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ชาวเลอุรักลาโว้ยที่ประกอบอาชีพประมง ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง เรือนำเที่ยว จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้ง จำนวน 17 คน 12 คน 12 คน และ 10 คน ตามลำดับ ผลจากการประชุม ได้นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับ โต๊ะหมอ ครู โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง แกนนำชาวเลอุรักลาโว้ย และคนไทยที่อาศัยอยู่บนเกาะมานานมากกว่า 10 ปี การนำเสนอประวัติศาสตร์ชุมชนที่ศึกษาได้ จะนำเสนอในรูปแบบของเทคนิคเส้นแบ่งเวลา ซึ่งประกอบด้วย ช่วงเวลา กับ เหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อสังเคราะห์เหตุปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลงมาสรุปผล รวมถึงการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ ในการวิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันของชาวเลอุรักลาโว้ย ซึ่งได้นำเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทต่างๆ เข้ามาเพื่อให้

ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว ได้แก่ การใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (ภาคผนวก 2) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับประเด็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ ตลอดจนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ โดยใช้สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์กับปัจจัยทั่วไปของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่ โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ 2 ตัว ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r) ใช้ในกรณีตัวแปรอิสระมีมาตรการวัดระดับอันตรภาคและแบบอัตราส่วน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซรียล (The Point Biserial Correlation Coefficient: rpb) ใช้ในกรณีตัวแปรอิสระมีมาตรการวัดระดับแบบนามบัญญัติ โดยนำหลักการของตัวแปรหุ่น เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Dummy Variable), (Howell, 2004) ซึ่งข้อคำถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีวิตของครัวเรือนชาวเลในด้านต่างๆ เป็นข้อคำถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับคะแนน 4 หมายถึง มาก ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับคะแนน 2 หมายถึง น้อย และระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด เสนอในการวัดระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยว โดยการหาค่าเฉลี่ยจากคะแนนรวมระดับผลกระทบ โดยใช้สูตรคำนวณช่วงกว้างของชั้นหรือค่าพิสัย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าพิสัย} &= \frac{\text{ชั้นสูงสุด} - \text{ชั้นต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์เฉลี่ยระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเลสามารถกำหนดได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

เช่นเดียวกับประเด็นการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอูร์กลาไว้อย่างกะหลี่เป๊ะ การจัดระดับการพึ่งพาของแต่ละมิติแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยที่ระดับ 1 มีการพึ่งพาน้อยที่สุด และระดับ 5 มีการพึ่งพามากที่สุด การประเมินของแต่ละค่าคะแนนใช้การกำหนดค่าการประเมินจาก BCN (BCN, 1997a; BCN, 1997b; BCN, 1998; BCN, 1999) การกำหนดระดับที่ใช้ในการประเมินค่าได้ยึดเกณฑ์ของ BCN เป็นแนวทางหลัก และมีการปรับเปลี่ยนบางอย่างให้เป็นไปตามความเหมาะสมของพื้นที่กะหลี่เป๊ะ ระดับคะแนนในแต่ละมิติการพึ่งพา แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์การกำหนดช่วงชั้น โดยการหาค่าพิสัย ซึ่งแต่ละระดับมีค่าคะแนนแตกต่างกัน 0.08 คะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน	หมายถึง	ระดับการดำรงชีพ
4.21-5.00	หมายถึง	มีการพึ่งพาในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีการพึ่งพาในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีการพึ่งพาในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีการพึ่งพาในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีการพึ่งพาในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปแบบของตาราง แผนภาพ กราฟ ประกอบคำบรรยาย

2) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพและวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอูร์กลาไว้อย่างกะหลี่เป๊ะ ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างระดับครัวเรือนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างและการทดสอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังนี้

2.1) การสร้างแบบสอบถาม ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวิเคราะห์ทรัพย์สินทุนในการดำรงชีพ (Livelihood Assets: LA) ตามกรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihood Approach: SLA) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ แนวคิดของ Scoones และ Carney (1998 อ้างถึง Ellis, 2000) และ Kollmair and Gamper (2002) สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ (2554) ชำรงค์ศักดิ์ คงสาส์น (2550) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2546) มาพัฒนาแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดต้นทุนในการดำรงชีพ ซึ่งมี 5 หัวข้อ ได้แก่ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางกายภาพ ทุนทางมนุษย์ ทุนทางการเงิน

และทุนทางสังคม นำตัวชี้วัดที่ได้จากการทบทวนเอกสารไปปรึกษาผู้นำชุมชน บุคคลสำคัญต่างๆ ของชุมชน

2.1.2) วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้อง จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา สมบูรณ์สุข
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อุยุทธ์ นิสสภา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัยนา ศรีชัย
4. ดร.พรพิมล เชื้อดวงผุย
5. ดร.อนิสรา เพ็ญสุข ตีบแก้ว

นำผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญมา วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 หรือไม่
 -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ใช้ สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นกับข้อคำถาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ถ้าค่าใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 แสดงความคำถามนั้นต้องถูกตัดออกไป หรือต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีกว่าเดิม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้นำข้อคำถามที่มีผลการวิเคราะห์ค่า IOC อยู่

ระหว่าง 0.6 -1.0 (ภาคผนวก 3) ทำให้แบบสอบถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและนำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ศึกษาต่อไป

2.2) การทดสอบแบบสอบถาม หลังจากทำการปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและตัดข้อคำถามหลังจากวิเคราะห์ค่า IOC แล้ว ได้มีการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ชาวเลอุรักลาโว้ย หมู่บ้านสังกาอู้อู เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ จำนวน 32 คน นำแบบสอบถามชุดทดสอบภายใต้ข้อคำถามที่มีมาตรวัดแบบมาตราส่วน (Rating Scale) มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การหาค่าความเชื่อมั่นแบบ Alpha Co-efficient ตามสูตร Cronbach (ภาคผนวก 4) ข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ (บุญธรรม กิจดาปรีดาภิสุทธิ์, 2549) ดังแสดงในตาราง 3.2 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามทุนทางมนุษย์ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางการเงิน ทุนทางกายภาพ และทุนทางสังคม เท่ากับ 0.7118, 0.7175, 0.7205, 0.9056 และ 0.9136 ตามลำดับ

ตาราง 3.2 ค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบแบบสอบถามในข้อคำถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ

ข้อคำถาม	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
ทุนทางมนุษย์	12	0.7118
ทุนทางธรรมชาติ	15	0.7175
ทุนทางการเงิน	20	0.7205
ทุนทางกายภาพ	12	0.9056
ทุนทางสังคม	42	0.9136

2.3) การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวชี้วัด ใช้เทคนิค Factor Analysis ซึ่งเป็นเทคนิคในการรวมกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกัน โดยความสัมพันธ์นั้นอาจจะเป็นในทิศทางบวก (ไปในทิศทางเดียวกัน) หรือทิศทางลบ (ไปในทางตรงกันข้าม) ก็ได้ ซึ่งตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก ส่วนตัวแปรที่คนละปัจจัยจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อย หรือในอีกความหมายหนึ่งของการวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือเรียกว่า การวิเคราะห์ตัวประกอบ เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลการวัด โดยใช้เครื่องมือชุดเดียวแต่มีการวัดแยกเป็นรายด้าน ผลการวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่าเครื่องมือหรือเทคนิคเหล่านั้นวัดแต่ละองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด

ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ของเทคนิค Factor Analysis มีขั้นตอนต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้คือ (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549)

- ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาการวิจัย ทบทวนองค์ประกอบตัวแปรจากทฤษฎี
เก็บข้อมูล และเลือกวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบตาม
วัตถุประสงค์การวิจัย
- ขั้นที่ 2 ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ว่าเป็นไปตามข้อตกลง
หรือไม่ และสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation
Matrix)
- ขั้นที่ 3 สกัดองค์ประกอบ (Extraction Factor Analysis : Factor
Extraction หรือ Initial Factors)
- ขั้นที่ 4 เลือกวิธีการหมุนแกน (Factors Rotation)
- ขั้นที่ 5 เลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Score)
- ขั้นที่ 6 ตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาค่าต่างๆ ดังนี้

1. ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ +1 หรือ -
1 แสดงว่าตัวแปรคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันมาก ควรอยู่ใน Factor
เดียวกัน
2. ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคู่ใดมีค่าใกล้ 0 แสดง
ว่าตัวแปรคู่นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์กันน้อยมาก
ควรอยู่คนละ Factor
3. ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น หรือมี
ความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือน้อยมาก ควรอยู่คนละ
Factor
4. ถ้ามีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นหรือมี
ความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ ที่เหลือน้อยมาก ควรตัดตัวแปร
นั้นออกจากการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งเป็นข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ได้กำหนดค่า
ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือมีค่า $\alpha = .05$

ตัวแปรต้นทุนการดำรงชีพในการศึกษาครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ
โดยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content
Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ซึ่งได้ค่า IOC หาค่าความ
เชื่อมั่นแบบ Alpha Co-efficient ตามสูตร Cronbach การวิเคราะห์องค์ประกอบของต้นทุนการดำรง

ชีพด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Principal Correlation Coefficient) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยการสกัดตัวแปรหลัก (Principal Component Method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรทอนอลด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) เมื่อนำค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปรไปพิจารณาเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ องค์ประกอบที่สำคัญต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 โดยแต่ละตัวแปรต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .300 ขึ้นไปและเกาะกลุ่มกัน จะได้องค์ประกอบที่สำคัญของต้นทุนแต่ละด้าน องค์ประกอบที่ได้ทั้งหมดจะไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มตัวแปรระหว่างองค์ประกอบ (Multicollinearity) แต่จะมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นหนากับตัวแปรย่อยที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน

2.4) การวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเครื่องมือในการจัดจำแนกความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่ม ดังนั้นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทุนทั้ง 5 ด้าน ได้ถูกออกแบบให้การวัดให้เป็นระดับช่วง (Interval Scale) การจัดทำดัชนีชี้วัดการดำรงชีพ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคำนวณค่าดัชนีชี้วัดการดำรงชีพของแต่ละตัวชี้วัด ได้มีการจัดทำมาตรฐานก่อนการคำนวณระดับการดำรงชีพ ซึ่งจะใช้เกณฑ์การแปลผลด้วยการกำหนดอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น ระดับการดำรงชีพของข้อมูลระดับช่วง (Interval Scale) แต่ละระดับมีค่าคะแนนแตกต่างกัน 0.80 คะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน		ระดับการดำรงชีพ
4.21-5.00	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณค่าดัชนีชี้วัดการดำรงชีพของทรัพย์สินทุนต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ทุนทางมนุษย์ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางการเงิน ทุนทางกายภาพ และทุนทางสังคม ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็นมาทำการถ่วงน้ำหนักกับค่าถ่วงน้ำหนักที่คำนวณไว้แล้วข้างต้น และนำค่าที่ได้มาคำนวณหาระดับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อย่างต่ำ

$$LA = \frac{W_1L_1+W_2L_2+\dots+W_nL_n}{W_1+W_2+\dots+W_n}$$

LA	คือ	ระดับการดำรงชีพ
$W_{1...n}$	คือ	ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวแปรที่ 1 ถึง n
$L_{1...n}$	คือ	ค่าคะแนนการดำรงชีพของตัวแปรที่ 1 ถึง n

นำค่าที่ได้มาจัดระดับการดำรงชีพ ดังนี้

ช่วงคะแนน		ระดับการดำรงชีพ
4.21-5.00	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีการดำรงชีพในระดับน้อยที่สุด

3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล การศึกษาค้นคว้านี้เลือกใช้กรอบการทำงานของเครือข่ายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Conservation Network: BCN) เนื่องจากพื้นที่ที่ศึกษาอยู่ในอาณาบริเวณของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล ดังนั้น การศึกษาการดำรงชีพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์และความหลากหลายทางชีวภาพ BCN เป็นการพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างการนำเอาผลิตภัณฑ์จากป่าเขตร้อนมาขายหรือแปรรูปเพื่อการขาย โดยชนพื้นเมืองหรือชุมชนท้องถิ่น มีสมมติฐานว่า หากชุมชนได้รับผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากผลผลิตจากป่า ผลประโยชน์ที่เป็นเงินจะเป็นตัวเร่งเร้า “จิตสำนึก” ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (BCN, 1998) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถระบุการเชื่อมโยงของผลกระทบกับความหลากหลายเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นจากคำถามง่ายๆ ว่า “หากความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ของท่านถูกทำลายลง จะมีผลต่อการดำรงชีพของท่านหรือไม่?” หากคำตอบว่าไม่มีผลต่อการดำรงชีพ แสดงว่า กิจกรรมการดำรงชีพไม่มีการเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ แต่หากคำตอบเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม นั้นหมายความว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างการดำรงชีพกับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตาม แต่ละกิจกรรมจะมีความเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้มีความแม่นยำและสามารถประเมินผลได้ (Salafsky and Wollenberg, 2000) ถึงแม้เราไม่สามารถบอกได้โดยตรงว่ากิจกรรมในการดำรงชีพมีความเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพเท่าไร แต่สามารถเปรียบเทียบระดับความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมได้ ดังนั้น เราจึงใช้ค่าของระดับ (Scale) ในการวัดระดับความเชื่อมโยงดังกล่าว (DeVellis, 1991) ซึ่งในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลระดับช่วง 5 ชั้น เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ค่าระดับการดำรงชีพ (5 มีค่ามากที่สุด และ 1 มีค่าน้อยที่สุด) โดยจำแนกหัวข้อการเชื่อมโยงการดำรงชีพกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพตาม BCN ได้ 4 หัวข้อ ได้แก่ การพึ่งพาทางสายพันธุ์ การพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย การพึ่งพาเชิงเวลา และการพึ่งพาเชิงพื้นที่การใช้ประโยชน์ ผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอในรูปแบบแผนเครือข่ายของความเชื่อมโยงของชาวเลอุรักลาไว้ยในแต่ละอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้ จะใช้รายการข้อคำถาม (Check List) ที่ได้พัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลผ่านกระบวนการประชุมชาวเลกลุ่มย่อย

4) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เสนอแนะแนวทางการเพิ่มความยั่งยืนของการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ ใช้วิธีการสังเคราะห์ผลที่ได้จากการ

วิเคราะห์ระดับทรัพย์สินทุนการดำรงชีพ (LA) เชื่อมโยงกับระดับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และวินิจฉัยเปรียบเทียบการใช้ยุทธวิธีในการดำรงชีพแบบต่างๆ โดยการพิจารณาโอกาสของการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ มาเพิ่มในต้นทุนการดำรงชีพที่มีค่าระดับของต้นทุนต่ำ (เชิงเปรียบเทียบ) เพื่อให้การดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในบทนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย รายละเอียดในประเด็นต่างๆ นำไปสู่แนวทางการเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 4.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.2 อาชีพและรายได้ของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.3 วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.4 การทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.5 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.6 การรวมกลุ่มของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.7 การท่องเที่ยวและการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.8 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.9 ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่
- 4.10 การเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนในการดำรงชีพ

4.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

4.1.1 การตั้งถิ่นฐานของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

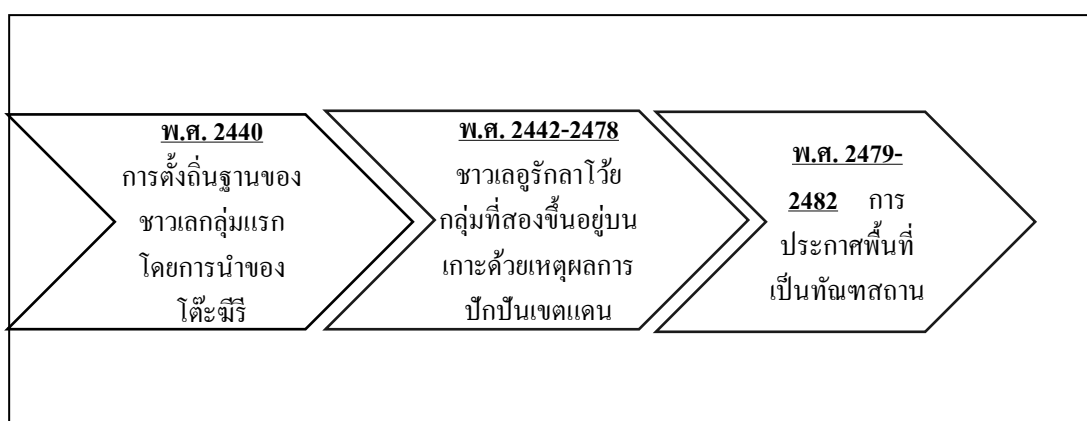
ชาวเลกลุ่มอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล เป็นชาวเลที่อพยพมาจากเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยการนำของโต๊ะซีรี ซึ่งถือเป็นผู้นำคนแรกของชาวอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ มีอำนาจทั้งเป็นผู้นำทางการปกครองและผู้นำในการประกอบพิธีกรรมของชุมชน ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ สามารถสืบเรื่องราวได้จากปี พ.ศ. 2440- 2482 พบว่าในระยะแรก ครัวเรือนที่มาตั้งถิ่นฐานที่เกาะหลีเป๊ะมีจำนวนเพียงเล็กน้อย โดยสร้างบ้านเรือนอยู่ริมชายหาดและทำการเพาะปลูกข้าวบริเวณใกล้แหล่งน้ำกลางเกาะ ต่อมาภรรยาคนแรกของ

โต๊ะฉวีเสียชีวิต โต๊ะฉวีจึงได้แต่งงานกับภรรยาคนที่ 2 ชื่อ นางมีอ๊ะ มีลูก 2 คน คือนางคาราและนายซาบ และแต่งงานกับภรรยาคนที่ 3 ชื่อ โต๊ะดิ่ง แต่ไม่มีลูกด้วยกัน

โต๊ะฉวีได้รับการสนับสนุนจากทางการให้พาชาวอูรักลาโว้ยจากเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ตเข้ามาอยู่อาศัยที่หมู่เกาะอาดัง-ราวีตอนสิ้นสมัยรัชกาลที่ 5 ในขณะที่เดียวกันจากเหตุการณ์ทางการเมืองได้เกิดการร่างเส้นแบ่งเขตแดนไทย-มาเลเซีย ชาวเลอูรักลาโว้ยในหมู่เกาะอาดัง-ราวีเป็นผู้ที่แสดงให้รัฐบาลอังกฤษเห็นว่าหมู่เกาะอาดัง-ราวีอยู่ในเขตแดนที่เป็นพื้นที่ของประเทศไทยและครอบครองโดยคนไทย

แม้ว่าโต๊ะฉวีไม่ใช่ชาวอูรักลาโว้ย แต่ชาวเลก็นับถือท่านเป็นบรรพบุรุษและผู้นำคนสำคัญ โดยท่านมีบทบาทในการป้องกันภัยอันตรายจากผู้บุกรุกต่างๆ ท่านมีชื่อเสียงด้านความเป็นผู้นำและเวทมนต์ และท่านยังเป็นผู้ทำหน้าที่เตือนชาวเกาะลวงหน้าเกี่ยวกับพายุที่กำลังจะเข้ามาถึงเกาะ เพื่อชาวเกาะจะได้เตรียมตัวหลบภัยดังกล่าวได้ทันการณ์ โต๊ะฉวียังเป็นผู้ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลง โดยเป็นผู้จัดพิธีกรรมต่างๆ เพื่อให้ชาวเลจับสัตว์น้ำได้อย่างอุดมสมบูรณ์ เช่น พิธีบวงสรวงเต่าทะเลที่เกาะอาดัง และพิธีบวงสรวงเจ้าทะเล

ในช่วงเวลา พ.ศ. 2440- 2482 มีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนจำนวน 3 เหตุการณ์ ได้แก่ การเข้ามาอยู่บนเกาะของอูรักลาโว้ยกลุ่มแรกจากการนำของ โต๊ะฉวี การเข้ามาอยู่บนเกาะของอูรักลาโว้ยกลุ่มที่สองด้วยเหตุผลการปักปันเขตแดน และการประกาศพื้นที่เป็นทัศนสถาน ดังแสดงในภาพ 4.1

ภาพ 4.1 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานของชาวเลอูรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

ในช่วงเวลานี้ ชาวเลอูรักลาโว้ยมีการดำรงชีพที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก การเข้ามาของชาวเลกลุ่มแรก เพื่อหาที่อยู่ที่ทำกินใหม่ แต่การเข้ามาของชาวเลกลุ่มที่สอง เพื่อเหตุผลของการปักปันเขตแดน ทำให้เกาะหลีเป๊ะเป็นของประเทศไทยและใช้ที่ตั้งของเกาะในการแบ่งเขตน่านน้ำทะเล

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวเลอุรักลาไว้ทุกคนได้รับพระราชทานนามสกุล ซึ่งมีสิทธิพิเศษในการยกเว้นการคัดเลือกเกณฑ์ทหาร โดยนามสกุลที่ได้รับพระราชทาน มี 3 นามสกุลด้วยกัน ได้แก่ หาญทะเล ประมงกิจ และทะเลลึก การทำมาหากินในช่วงเวลานี้เป็นแบบยังชีพ มีการทำเกษตรกรรมเล็กน้อยบนเกาะ ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ และประเพณี จะเป็นของชาวเลอุรักลาไว้ที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม

ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้ในช่วงระยะเวลาของการตั้งถิ่นฐานบนเกาะหลีเป๊ะ มีดังนี้

1) สภาพชุมชน เป็นชุมชนชายฝั่งขนาดเล็ก ตั้งบ้านเรือนกระจายตัวอยู่ตามอ่าวและชายหาดต่างๆ นิยมสร้างบ้านยกพื้นสูงพอประมาณ ตัวเรือนเดี่ยว สร้างด้วยวัสดุที่หาได้จากบนเกาะ เช่น ไม้ไผ่ มะพร้าว และไม้ชนิดต่างๆ เกาะหลีเป๊ะเป็นศูนย์กลางของอุรักลาไว้ในหมู่เกาะอาดัง-ราวี เนื่องจากมีการตั้งบ้านเรือนอยู่มาก รวมถึงผู้นำชุมชน (โต๊ะจิริ) ก็อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ในยุคนี้โต๊ะจิริ เป็นทั้งผู้นำทางการปกครองและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมของชุมชน

2) การทำมาหากิน ชาวเลอุรักลาไว้มีการทำประมงแบบยังชีพ โดยใช้เครื่องมือประมงที่ทำขึ้นเองง่ายๆ ใช้แรงงานเป็นหลัก และอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้สำคัญในการทำมาหากิน เครื่องมือประมง ได้แก่ เรือ ฉมวก และเบ็ด นอกจากนี้ยังมีการทำเกษตรกรรมแบบยังชีพ เกษตรกรรมบนเกาะ คือ การปลูกข้าวและมะพร้าวไว้บริโภคในครัวเรือน ครอบครัวยังมีโต๊ะจิริปลูกข้าวที่บริเวณบึงกลางเกาะ ใช้วิธีการปักดำต้นกล้า ส่วนครอบครัวอื่นๆ ปลูกข้าวบริเวณเขา โดยวิธีการขุดหลุมเล็กๆ เพื่อหยอดเมล็ดพันธุ์ลงไป ซึ่งเมล็ดพันธุ์ข้าวได้จากการแลกเปลี่ยนผลผลิตประมงของชาวเลอุรักลาไว้กับชุมชนบนฝั่งที่เมืองสตูลและเมืองกันตัง นอกจากนี้ยังมีการปลูกพริกและข้าวโพดไว้บริโภคในครัวเรือนด้วย

3) โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ครอบครัวยุคใหม่ของชาวเลอุรักลาไว้ในช่วงการตั้งถิ่นฐานเป็นครอบครัวขยายขนาดปานกลาง ถือเป็นมารดาและภรรยาเป็นใหญ่ในครอบครัว ฝ่ายชายเมื่อมีครอบครัวจะต้องไปช่วยทำงานในบ้านของฝ่ายหญิงตลอดชีวิต ต้องดูแลสมาชิกทุกคนในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างครัวเรือนด้วยกันเป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติกันทางสายเลือดและญาติโดยการแต่งงาน นอกจากนี้ ชาวเลอุรักลาไว้บนเกาะหลีเป๊ะมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติกับชาวเลอุรักลาไว้ในที่อื่นๆ เช่น เกาะบุโหลนเล และเกาะบุโหลนดอน จังหวัดสตูล เกาะลันตา เกาะจำ และเกาะพีพี จังหวัดกระบี่ เกาะลิเเห่ หาดราไวย์ และอ่าวสะปำ จังหวัดภูเก็ต โดยทั่วไปชาวเลอุรักลาไว้มีการเดินทางไปมาหาสู่กันเสมอ มีการส่งข่าวสารกันด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก สมัยก่อนใช้เรือแจวเป็นพาหนะในการเดินทางซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 วัน เนื่องจากชาวเลอุรักลาไว้ถือฝ่ายมารดาและภรรยาเป็นใหญ่ในครอบครัว ในกรณีที่หญิงชาวเล

อูร์กลาไวท์ที่เกาะหลีเป๊ะแต่งงานกับชายชาวเลอูร์กลาไวท์ที่อื่น ส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะย้ายมาอยู่กับฝ่ายหญิง แต่ถ้าชายชาวเลอูร์กลาไวท์ที่เกาะหลีเป๊ะแต่งงานกับหญิงชาวเลอูร์กลาไวท์ที่อื่น ฝ่ายชายมักจะย้ายออกไปอยู่กับฝ่ายหญิงที่อื่น อูร์กลาไวท์เกาะหลีเป๊ะด้วยกันเองมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพราะทั้งหมดเป็นญาติกัน ไม่ว่าจะเป็ญาติทางสายโลหิตหรือโดยการแต่งงาน และนิยมการแต่งงานในกลุ่มเดียวกันไม่ว่าจะบนเกาะหลีเป๊ะด้วยกัน หรือกับอูร์กลาไวท์ที่เกาะอื่นๆ

4) ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

4.1) ชีวิตประจำวัน มีการทำประมงตลอดทั้งปี โดยในช่วงหน้าแล้งจะทำประมงแบบ “บากัด” ใช้เวลา 2-3 วันหรือนานหลายเดือน ชีวิตประจำวันจะหาอาหารจากทะเล หาวัสดุต่างๆ จากธรรมชาติเพื่อทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีการแปรรูปอาหารโดยการดองเค็มและย่าง การประดิษฐ์งานหัตถกรรม เช่น สานเสื่อ ตะกร้า และกระด้ง

4.2) การแต่งกาย แต่งแบบเรียบง่าย ผู้ชายนุ่งโสร่ง ไม่ใส่เสื้อ ผู้หญิงนุ่งผ้าปาเต๊ะกระโจมอก ไม่นิยมใส่เสื้อเช่นกัน มีการแต่งหน้าเขียนคิ้วทาปาก และใช้เครื่องประดับประเภททองคำ ชักผ้าโดยใช้ผงชักฟอกที่ทำขึ้นเองจากต้นสะบ้า

4.3) อาหารการกิน รับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก อาจทดแทนด้วยเผือก มัน ที่หาได้ในท้องถิ่น นิยมรับประทานกล้วยต้มคลุกกับมะพร้าวเป็นอาหารมือเช้า

4.4) ภาษา ใช้ภาษาอูร์กลาไวท์ เป็นภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน มีส่วนน้อยที่พูดภาษามลายูและภาษาไทยถิ่นใต้

4.5) สุขลักษณะอนามัย ใช้น้ำจากบ่อบาดาล น้ำตก และลำธาร ในการอุปโภค บริโภค ใช้ชายหาดเป็นสถานที่ขับถ่าย การรักษาโรค จะพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก โดยใช้สมุนไพรรอบๆ ตัวทั้งจากท้องทะเลและพืชสมุนไพรบนเกาะ ซึ่งในช่วงนี้มีการรักษาด้วยวิธีไสยศาสตร์หรือใช้ตัวยาควบคู่ไปกับไสยศาสตร์ด้วย

4.6) การศึกษา บิดา มารดา และผู้นำชุมชน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม ที่เป็นแบบไม่มีพิธีรีตอง ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กและคนหนุ่มสาว โดยไม่มีอิทธิพลภายนอกเข้ามาปะปน เรื่องราวที่สั่งสอนในครอบครัว ชุมชน ได้แก่ การทำมาหากิน การสร้างที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาลผู้ป่วย ระเบียบประเพณีของชุมชน หน้าที่ของสามีภรรยาในครอบครัว ความประพฤติทั่วไป ความเชื่อ และความมุ่งหมายของชีวิต

4.7) ศิลปะ การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในการดำรงชีวิต เช่น เครื่องมือประมง เสื่อ ไม้กวาด กระด้ง ครกตำข้าว การสานฝาบ้าน การเย็บทางมะพร้าวหลังคาบ้าน มีการเล่นรำมะนา (ในคืนข้างขึ้นทุกๆ เดือน เดือนละ 3 คืน) พิธีลอยเรือ ร่องเง็ง การร้องเพลงกล่อมเด็ก

การเล่านิทาน โดยการเล่านิทานของอูร์กลาไว์เกาะหลีเป๊ะจะเล่าสู่กันฟังเมื่อมีเวลาว่าง ผู้เล่าส่วนใหญ่จะเป็นชายสูงวัย และใช้ภาษาอูร์กลาไว์ในการเล่า

4.8) ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ช่วงนี้ชาวเลอูร์กลาไว์ไม่มีศาสนา นับถือภูติผีและวิญญาณบรรพบุรุษ พิธีกรรมต่างๆ ที่มีบนเกาะ ได้แก่

- พิธีลอยเรือ จัดขึ้นสองครั้งต่อปี ในวันจันทร์เต็มดวงของเดือน 6 และเดือน 11 ตามปฏิทินจันทรคติ

- พิธียาป็นยู เป็นการบูชาเต่าทะเล ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 5 หรือ 11 เพื่อให้เต่าขึ้นมาวางไข่

- พิธีปูยาลาไว์ เป็นการบูชาทะเล ในช่วง 15 ค่ำเดือน 11 เพื่อให้สัตว์น้ำเข้ามารวมกันแถวๆ ชายฝั่งและวางไข่ เพื่อให้ชาวเลอูร์กลาไว์มีอาหารสมบูรณ์

- พิธีตุลาบาตา เป็นการสะเดาะเคราะห์ ทำเมื่อชาวเลอูร์กลาไว์มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์ เช่น การทำยาเสน่ห์ เวทมนต์คาถาอาคมในการรักษาพยาบาล การประกอบอาชีพ การดูแลรักษา และความเชื่อเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและการทำมาหากิน เช่น การเซ่นไหว้หัวเรือ ห้ามออกจากครัวในขณะที่หุงข้าว ห้ามเล่นริมหาดในวันขึ้น 11-12 ค่ำ

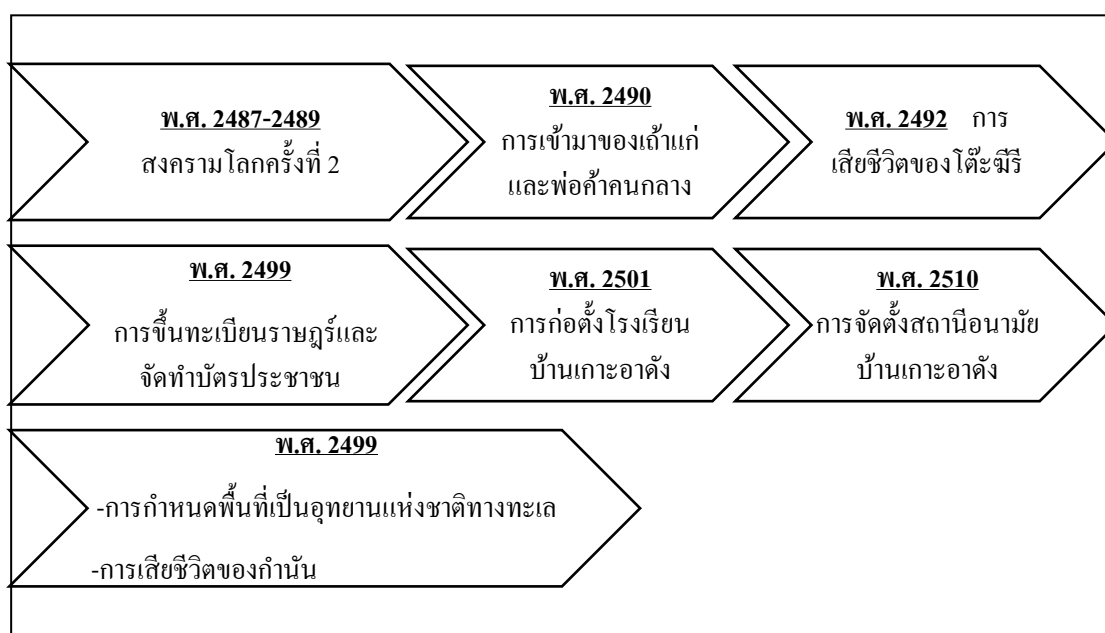
4.1.2 การดำรงชีพในช่วงเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงเริ่มจากในปี พ.ศ. 2487 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณมายังตระกูลไม่เต็มที ผู้คุมและนักโทษบางส่วนผันตัวเองเป็นโจรสลัดก่อให้เกิดความไม่สงบในบริเวณเกาะเล็กๆ ใกล้เคียงรวมถึงเกาะหลีเป๊ะ การมีบุคคลภายนอกได้แก่ เจ้าแก้วและพ่อค้าคนกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 และมีการแต่งงานกับชาวเลอูร์กลาไว์ ทำให้มีการปรับโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวเล สิ่งเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเข้ามาของเจ้าแก้ว เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะอยู่ห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ เจ้าแก้วจึงเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวเลอูร์กลาไว์ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างชาวเลอูร์กลาไว์และคนอื่นๆ มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสินค้ากับแผ่นดินใหญ่ นำผลผลิตทางประมง (ปลา หอย ปลิงทะเล และไข่เต่า) ไปขายในตลาดไทยและมาเลเซีย นอกจากนี้เจ้าแก้วได้ถ่ายทอดวิธีการหลายๆ แบบในการจับปลา ชาวเลเรียนรู้การใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ สามารถทำการประมงได้ไกลจากเกาะมากขึ้น ชาวเลมีความชื่นชมและไว้วางใจเจ้าแก้ว เกิดเศรษฐกิจแบบการค้า

และการติดต่อกับเศรษฐกิจภายนอก และเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการทำมาหากินจากพอยังชีพ เข้าสู่ระบบเงินแก่ จากมุมมองของนักวิชาการ พบว่า ระบบเงินแก่เป็นระบบแห่งการเป็นหนี้สินที่ไม่รู้จักจบสิ้น เป็นระบบเงินกู้ เนื่องจากชาวเลลงแรงประมงเพื่อแลกกับค่าแรงเพียงเล็กน้อย มีการใช้ระบบสินเชื่อกับเงินแก่ เพื่อซื้อข้าวสารเสื้อผ้า แต่จากการสัมภาษณ์ชาวเล พบว่า ในช่วงเวลานี้ ชาวเลมีความพอใจในระบบเงินแก่ เนื่องจากได้เรียนรู้การทำประมงและมีความปลอดภัยเมื่อเกิดปัญหาการทำประมงกับบุคคลภายนอก เพราะเงินแก่จะจัดการแก้ไขปัญหาทั้งหมด ดังนั้นระบบเงินแก่บนเกาะหลีเป๊ะจึงเป็นระบบการประกันทางเศรษฐกิจ ระบบอุปถัมภ์คุ้มครองจากความไม่แน่นอนและการช่วยเหลือเมื่อขาดแคลน

ในช่วงเวลานี้ (พ.ศ. 2487-2526) มีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนจำนวน 8 เหตุการณ์ ได้แก่ สงครามโลกครั้งที่ 2 เงินแก่และพ่อค้าคนกลางเข้ามาทำธุรกิจบนเกาะ การเสียชีวิตของโต๊ะมึร์ บัตรประจำตัวประชาชนและการขึ้นทะเบียนราษฎรของชาวเล การก่อตั้งโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง การจัดตั้งสถานีอนามัยบ้านเกาะอาดัง การกำหนดพื้นที่เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล และการเสียชีวิตของกำนันบรรจง (ลูกเขยของโต๊ะมึร์) ดังแสดงในภาพ 4.2

ภาพ 4.2 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในช่วงระยะเวลาของการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น มีดังนี้

1) สภาพชุมชน ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้นทั้งในด้านจำนวนประชากรและบ้านเรือน ตรวจสอบเอกสารทะเบียนบ้านของที่ว่ากรมอำเภอเมืองสตูล พบว่า มีบ้าน 40-50 หลังในปี พ.ศ. 2493 ขยายเป็น 44 หลังในปี พ.ศ. 2499-2514 และมีบ้านเลขที่ทั้งหมด 63 หลัง ในปี 2515-2525 (ดาฤกษ์ จรุงทอง, 2550) อูร์กลาไวย์ตามเกาะต่างๆ รวมถึงคนไทยจากแผ่นดินใหญ่ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และเป็นสภาพชุมชน เกิดสมาชิกกลุ่มใหม่ขึ้นในชุมชน คือ กลุ่มเถ้าแก่หรือพ่อค้าคนกลาง (ชาวไทยเชื้อสายจีน) และกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในชุมชน ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่อุทยาน (กลุ่มคนไทยพุทธและมุสลิม)

ลักษณะบ้านเรือนเปลี่ยนแปลงหันมาใช้วัสดุเลียนแบบบ้านของเถ้าแก่ เช่น สร้างด้วยแผ่นไม้กระดาน สังกะสี และปูนซีเมนต์ ทั้งนี้นอกจากการเลียนแบบแล้วนั้น ผลกระทบจากการประกาศจัดตั้งอุทยานฯ ทำให้ชาวเลอูร์กลาไวย์เกรงกลัวไม่กล้าตัดไม้หรือเก็บหาวัสดุจากธรรมชาติมาสร้างบ้านเรือน

2) การทำมาหากิน การทำประมงยังคงเป็นอาชีพหลักที่สำคัญ ชาวเลอูร์กลาไวย์บางส่วนยังคงหาสัตว์น้ำอย่างอิสระและใช้เครื่องมือและวิธีการจับสัตว์น้ำแบบดั้งเดิมจากบรรพบุรุษ ในขณะที่อีกส่วนทำประมงในเชิงการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น และเข้าสู่ระบบเถ้าแก่ที่มีการเปลี่ยนแปลงในการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำ โดยเริ่มมีการใช้ลอบหรือไซขนาดใหญ่ การระเบิดปลา และการจับปลาด้วยอวน

หลังจากโต๊ะม็รีเสียชีวิต ชาวเลอูร์กลาไวย์เริ่มเก็บปลิงทะเลไปขายที่เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย (ปลิงทะเลมีการห้ามจับในสมัยโต๊ะม็รียังมีชีวิต) มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำประมง เช่น ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่งและทะเล ปฏิทินจันทรคติของชาวเลอูร์กลาไวย์ การสังเกตหาแหล่งปลาชุกชุม การขึ้นลงของน้ำ วงจรพระจันทร์ สภาพคลื่นลม การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลและเวลาในแต่ละวัน รวมถึงธรรมชาติของสัตว์ และทักษะในการหาและแปรรูปอาหาร เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของการเข้าสู่ระบบการประมงเชิงพาณิชย์ การเข้าถึงทรัพยากรประมงได้มากก็จะเป็นที่มาของรายได้ที่มากขึ้นตามไปด้วย ในช่วงเวลานี้เองที่เป็นการสิ้นสุดลงของการปลูกข้าวเพื่อยังชีพเนื่องมาจากการทำประมงเชิงพาณิชย์สามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่า และมีร้านค้าเกิดขึ้นภายในชุมชน และในระบบเถ้าแก่สามารถเบิกหรือซื้อข้าวสารและสินค้าอื่นๆ มาใช้ก่อนได้

3) โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ขนาดและลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวยังคงเหมือนยุคการตั้งถิ่นฐาน อูร์กลาไวย์ด้วยกัน เริ่มมีการแต่งงานกับอูร์กลาไวย์ต่างถิ่น และคนนอก เช่น พ่อค้าคนกลาง ความสัมพันธ์กับเถ้าแก่ในชุมชนเป็นไปในลักษณะ

นายจ้าง-ลูกจ้างที่สามารถพึ่งพากันได้ ส่วนความสัมพันธ์กับเจ้าแก่นอกชุมชน (พ่อค้ามะพร้าว พ่อค้ารับซื้อไข่เต่า) เป็นไปในลักษณะคู่ค้า

ความสัมพันธ์กับภาครัฐปรากฏชัดเจนในช่วงนี้ ตั้งแต่มีการจัดทำทะเบียนบ้าน และบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งทำให้ชาวเลอุรักลาไว้มือถือชาติและสัญชาติไทย เมื่อมีการเกิดและตาย ลูกบ้านจะแจ้งผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน ซึ่งจะแจ้งต่อไปยังอำเภออีกทีหนึ่ง ความสัมพันธ์ของชาวเลอุรักลาไว้มือถือกับโรงเรียนเป็นไปอย่างดี โรงเรียนกลายเป็นแหล่งขยายขอบเขตการเรียนรู้ที่ นอกเหนือจากความรู้ในห้องเรียน มีการใช้ภาษาไทยแทนภาษาอุรักลาไว้มือถือในการติดต่อสื่อสารกับคน ภายนอก ส่งเสริมความเป็นไทยในการร้องเพลงชาติ มีการคัดเลือกตัวแทนชาวบ้านเข้ามาเป็นกรรมการศึกษา

ความสัมพันธ์กับสถานีอนามัยเกาะอาดังเป็นไปในแง่ดี เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเลอุรักลาไว้มือถือโดยไม่มีผลกระทบใดๆ ที่รุนแรง มีการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ทำให้อัตราการเสียชีวิตลดลง แต่ความสัมพันธ์กับอุทยานฯ เริ่มปรากฏความขัดแย้ง เนื่องจากการจัดตั้งอุทยานฯ ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเลอุรักลาไว้มือถือ และการกระทำ บางอย่างเช่น การระเบิดปลา เป็นเรื่องที่อุทยานฯ ไม่อาจเพิกเฉยได้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในแง่ลบ หรือเชิงขัดแย้ง

4) ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

4.1) ชีวิตประจำวัน มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ต่างคนต่างมีหน้าที่ของตนเอง ผู้ชายออกทะเลทำประมง ผู้หญิงหุงหาอาหาร ซักผ้า เลี้ยงลูก เด็กๆ ในช่วงอายุ 8-15 ปี เข้าโรงเรียน หลายครอบครัวเป็นลูกน้องออกเรือกับเจ้าแก่น บางครอบครัวกู้ยืมเงินจากเจ้าแก่นมาซื้อ เครื่องยนต์ดีดเรือ เมื่อระบบเงินตราเข้ามามีบทบาทกับชาวเลบนเกาะ ทำให้เริ่มมีการติดเหล้าในหมู่ ผู้ชาย และการเล่นไพ่เป็นกิจกรรมที่ชื่นชอบทั้งชายและหญิง

4.2) การแต่งกาย ยังคงรักษาการแต่งกายเหมือนยุคดั้งเดิม คือ เรียบง่าย และเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ แต่เริ่มมีการใช้ผงซักฟอกทำความสะอาดเสื้อผ้า

4.3) อาหารการกิน ประเภทของอาหารไม่แตกต่างจากยุคดั้งเดิมพื้นฐาน แต่เริ่มมีการใช้ช้อนตักอาหาร

4.4) ภาษา ใช้ภาษาอุรักลาไว้มือถือเป็นภาษาพูดประจำกลุ่ม มีการใช้ภาษามาเลย์ ภาษาไทยถิ่นใต้ และเริ่มมีการใช้ภาษาไทยกลาง

4.5) สุขลักษณะอนามัย ถึงแม้จะมีสถานีอนามัยแล้วก็ตาม แต่ชาวเลอุรักลาไว้มือถือส่วนใหญ่ยังปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขอนามัยและการรักษาโรคแบบดั้งเดิมอยู่ บางครั้งใช้ควบคู่กับการรักษาแผนปัจจุบัน และยังคงใช้ชายหาดที่น้ำท่วมถึงและป่าเป็นห้องน้ำอยู่

อย่างไรก็ตาม ชาวเลอุรักลาไว้รักษาบ้านและบริเวณโดยรอบอย่างสะอาด ชายหาดและทะเลเป็นที่
ที่ขยะที่ได้รับการทำความสะอาดเมื่อน้ำขึ้น และพัดพาขยะออกไป มีการใช้น้ำจากบ่อบาดาลเพื่อ
การอุปโภค และใช้น้ำจืดจากลำธารหรือน้ำตกบนเกาะอาดังและเกาะราวีเพื่อการบริโภค

4.6) การศึกษา ผู้ปกครองชาวเลอุรักลาไว้ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการส่ง
บุตรหลานเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน โดยเฉพาะบุตรชายที่เป็นแรงงานสำคัญในการประกอบ
อาชีพประมง เยาวชนนอกจากจะได้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังมีการส่งเสริมและสร้างความเป็น
ไทยให้กับชาวเลอุรักลาไว้ด้วย

4.7) ศิลปะ การเล่นรำมะนาและการรำรองเงิ้งยังคงเป็นนันทนาการของ
ชาวเลอุรักลาไว้ รวมถึงการร้องเพลงกล่อมเด็กและการเล่านิทาน ชาวเลอุรักลาไว้ในช่วงเวลานี้
ชอบการเล่นไฟ ส่วนเด็กจะเล่นกีฬาภายในโรงเรียน หัตถกรรมพวกไม้กวาด เสื้อ ตะกร้า กระจัง
การเย็บจาก การสานฝาบ้าน และการทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำ ยังคงพบเห็น แต่ปริมาณการผลิตลด
น้อยลง เนื่องจากสามารถหาซื้อได้จากร้านค้าในชุมชนและบนฝั่ง ยกเว้น ครงดำข้าว ที่ยกเลิกการ
ผลิต เนื่องจากชาวเลอุรักลาไว้ยุติการทำนาและหันมาซื้อข้าวสารแทน

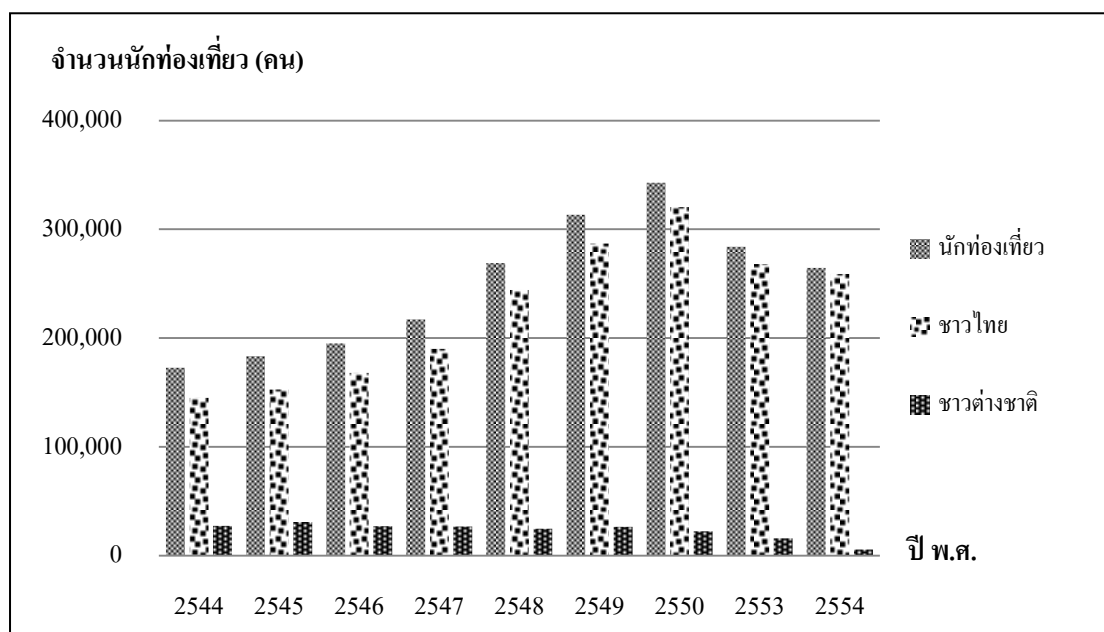
4.8) ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับภูติผีและวิญญาณ
บรรพบุรุษรวมถึงพิธีกรรมบางอย่างยังคงมีความสืบเนื่องจากยุคก่อนหน้า นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐ
ระบุนให้ชาวเลอุรักลาไว้เกาะหลีเป๊ะนับถือศาสนาพุทธ และทางโรงเรียนบ้านเกาะอาดังส่งเสริมให้
นักเรียนรู้และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี เช่นการสวดมนต์ การบำเพ็ญประโยชน์ในวัน
สำคัญทางศาสนา และการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จเยี่ยมราษฎรพื้นที่เกาะหลี
เป๊ะ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2510 ทรงประทานพระพุทธรูปและหนังสือธรรมะสำหรับเด็กให้
โรงเรียน ทำให้พระพุทธศาสนาเริ่มต้นและหยั่งรากในชุมชนชาวเลอุรักลาไว้ และวัฒนธรรมไทย
หรือวัฒนธรรมของรัฐเริ่มเข้ามาในชุมชน ได้แก่ วันสงท่ายปีเก่า-ต้อนรับปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ วัน
ลอยกระทง ส่วนพิธีกรรมบางอย่างของชาวเลอุรักลาไว้ได้ถูกตัดทอนและลดความสำคัญลงไป
ได้แก่ พิธียาป็นยู ส่วนพิธีกรรมปูยาลาโย ได้ถูกผนวกเข้ากับพิธีลอยเรือ

4.1.3 การดำรงชีพในช่วงเวลาการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยว

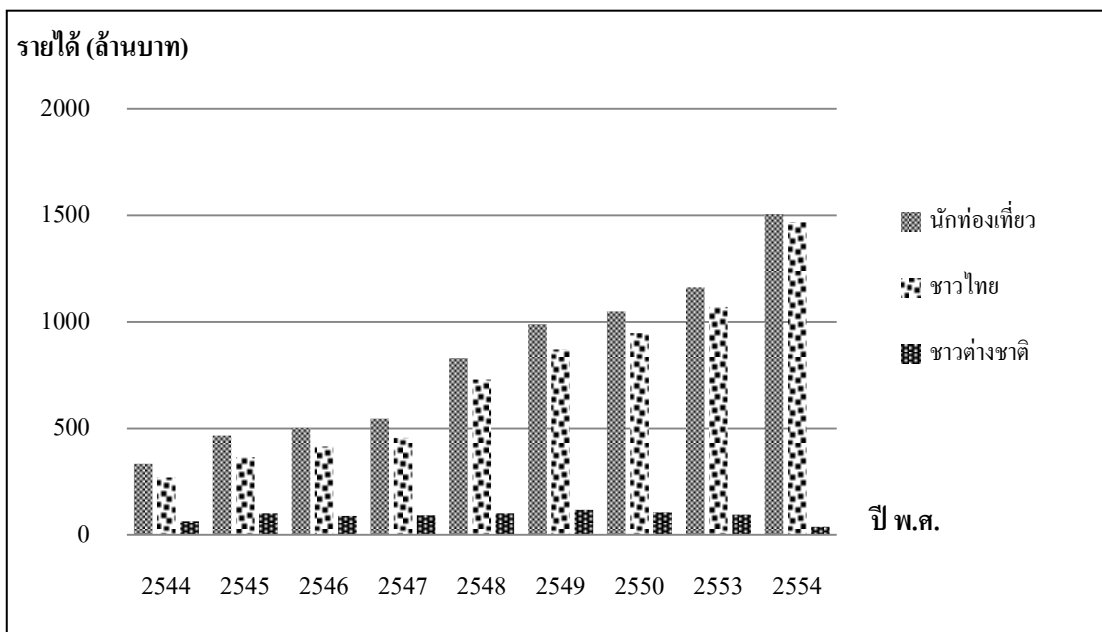
การท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 มีการสร้างรีสอร์ท จำนวน 7
หลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะของกรมอุทยานฯ
เข้าพัก เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะมีความห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ ไม่สามารถเดินทางไปกลับได้อย่าง
สะดวก การสร้างรีสอร์ทเพื่อนักท่องเที่ยวจริงๆ เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2538 มี 2 แห่ง ได้แก่ หลีเป๊ะริ

สอร์ท และอันดามันรีสอร์ท เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวบางคนเข้ามาและหาที่พักบนเกาะ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนน ในปี พ.ศ. 2540 ทำให้มีการใช้รถจักรยานยนต์บนเกาะมากขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวบนแผ่นดินใหญ่ ได้มีการบรรจุเกาะหลีเป๊ะเข้าสู่โปรแกรมนำเที่ยว ส่งผลให้การท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทั้งในส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว

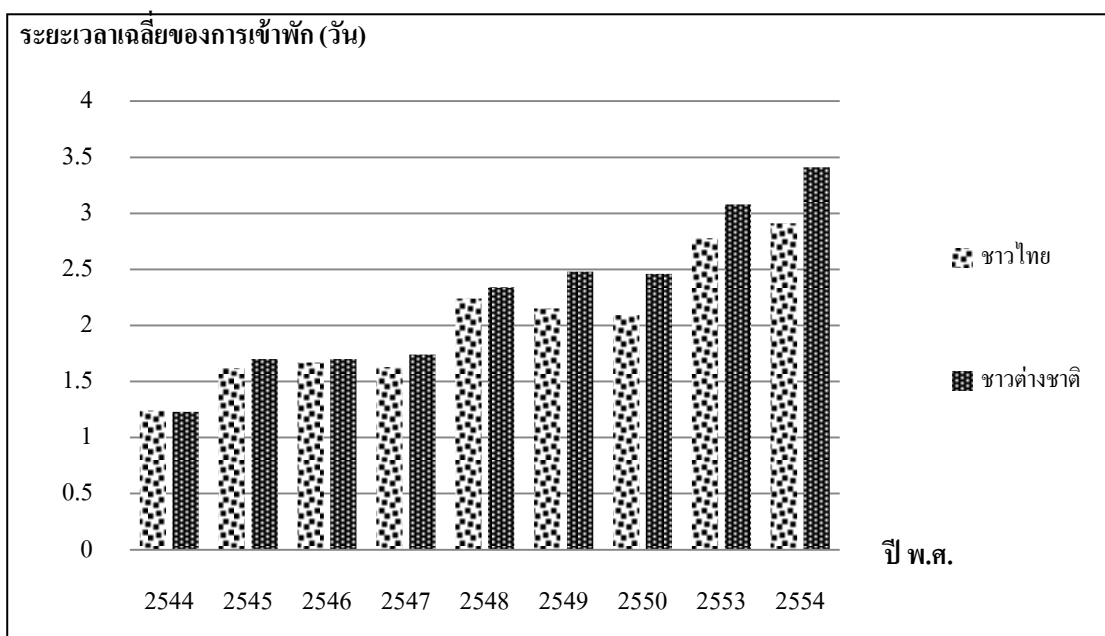
ข้อมูลของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล (2556) แสดงให้เห็นถึงจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ ระยะเวลาในการเข้าพัก ตลอดจนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวของเกาะหลีเป๊ะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2554 ดังแสดงในภาพ 4.3 – 4.6

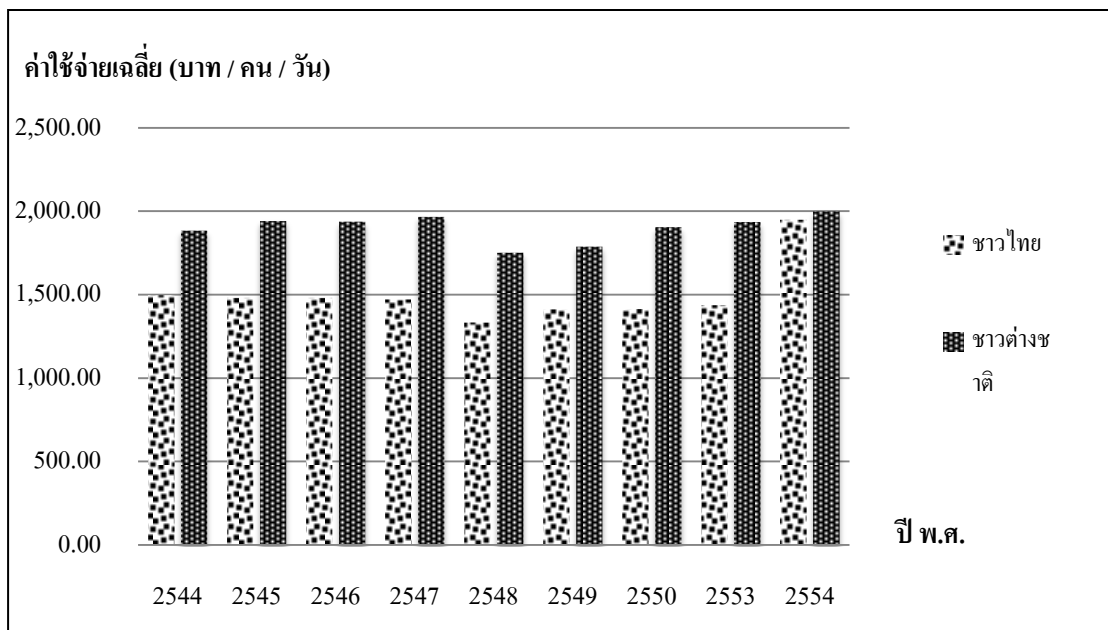
ภาพ 4.3 จำนวนนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ปี พ.ศ. 2544-2554

ภาพ 4.4 รายได้จากการท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ปี พ.ศ. 2544-2554

ภาพ 4.5 ระยะเวลาเฉลี่ยของการเข้าพักของนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะในปี พ.ศ. 2544-2554

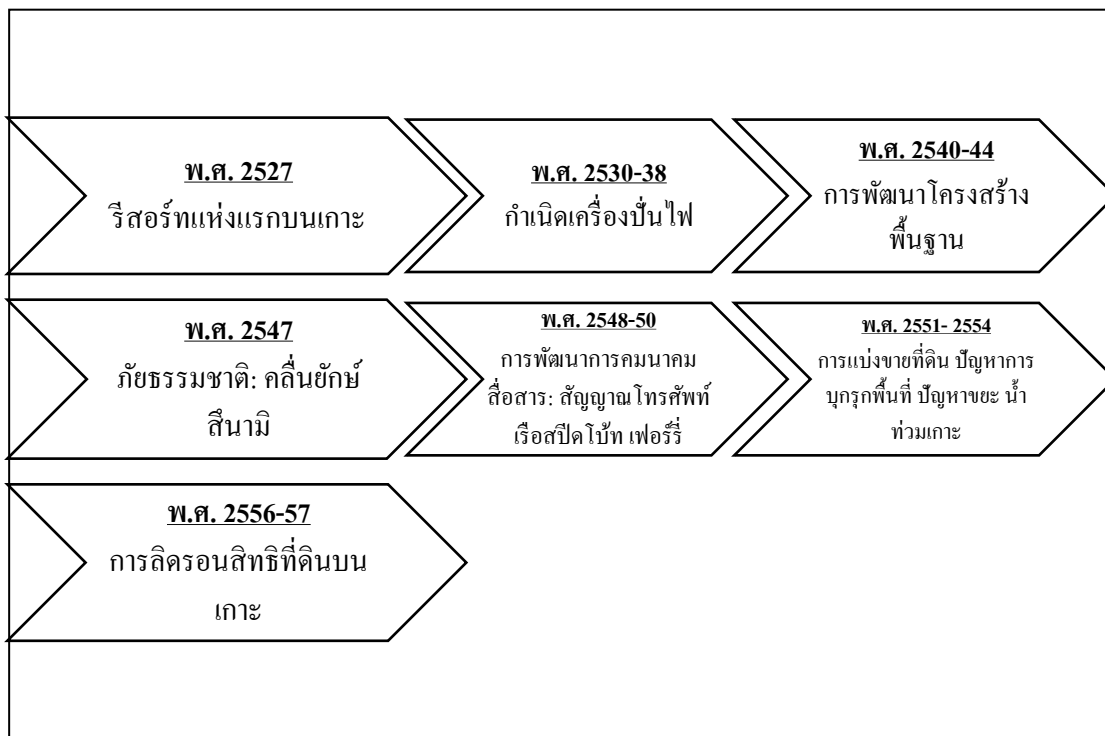
ภาพ 4.6 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในเกาะหลีเป๊ะ ในปี พ.ศ. 2544-2554

ที่มา: ภาพ 4.3-4.6 คัดแปลงจากข้อมูลการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล, 2556

หมายเหตุ: จำนวนจากร้อยละ 65 ของนักท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นตัวเลขประมาณการของนักท่องเที่ยวที่ไปเกาะหลีเป๊ะ

จะเห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาบนเกาะหลีเป๊ะมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 และลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2553-2554 (ร้อยละ 11.98) รายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 1,506.7 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2554 คิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,950-2,000 บาทต่อคนต่อวัน โดยมาพักที่เกาะครั้งละ 2.91 วันสำหรับชาวไทย และ 3.41 วันสำหรับชาวต่างชาติ

ในช่วงของการท่องเที่ยวเฟื่องฟูบนเกาะ ได้เกิดปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติขึ้น ได้แก่ เอลนีโญ ในปี พ.ศ. 2540 และแผ่นดินไหวที่เกาะสุมาตรามีแรงสั่นมาถึงเกาะในปี พ.ศ. 2547 และในปัจจุบันการพัฒนาโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีอย่างครบวงจรบนเกาะ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากมายต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงเวลานี้มีจำนวน 7 เหตุการณ์ ได้แก่ การสร้างรีสอร์ทแห่งแรก การมีเครื่องบินไฟครั้งแรก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภัยธรรมชาติ คลื่นยักษ์สึนามิ การติดตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์ การแบ่งขายที่ดินแก่นายทุน และการลิดรอนในสิทธิที่ดินบนเกาะ (ภาพ 4.7)

ภาพ 4.7 เหตุการณ์สำคัญในช่วงระยะเวลาการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น

ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์ในช่วงระยะเวลาของการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ มีดังนี้

1) สภาพชุมชน ชุมชนมีการขยายตัวมากขึ้นทั้งในด้านจำนวนประชากรและบ้านเรือน มีกลุ่มบุคคลหลายประเภทเข้ามาอยู่ในชุมชน อาทิ (1) คนไทยจากบนแผ่นดินใหญ่มาประกอบอาชีพทั้งเฉพาะหน้าท่องเที่ยวและบางคนมาอยู่ตลอดทั้งปี (2) คนต่างชาติมาอยู่บนเกาะตลอดทั้งปี ทั้งในรูปแบบของการร่วมหุ้นกับชาวเลทำร้านอาหาร ที่พัก และร้านบริการอื่นๆ หรือในรูปแบบของเพื่อนช่วยงาน โดยมีที่พักอาศัยฟรี และบางคนอยู่กินกับชาวเลจนมีลูกด้วยกัน (3) แรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะชาวพม่า ที่เข้ามาเป็นลูกจ้างริสอร์ทใหญ่ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ พื้นที่บางส่วนของเกาะเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กรมประมง กรมอุทยาน กองทัพเรือ กรมตำรวจ อย่างไรก็ตามยังมีชาวเลที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมบริการท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งจำนวน 39 ครัวเรือน แยกไปทำมาหากินแบบดั้งเดิมบริเวณอ่าวตะโล๊ะปุยะ (อ่าวแม่หม้าย) บนเกาะอาดัง ในขณะที่ชาวเลบางกลุ่มยังอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ โดยที่ทำอาชีพประมงอย่างเดียว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

บ้านเรือนมีลักษณะที่ทันสมัยมากขึ้น การสร้างมีลักษณะเดียวกับบ้านเรือนบนฝั่ง ปัจจุบันจะเห็นลักษณะรูปแบบบ้านเรือชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ 2 ลักษณะ คือ บ้านเรือนแบบยกพื้นและบ้านเรือนแบบไม่ยกพื้น ซึ่งทั้งสองรูปแบบจะมีการสร้างที่เลียนแบบบ้านชาวเมือง มีการกั้นห้องเป็นสัดส่วน ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว มีการสั่งซื้อเฟอร์นิเจอร์ และเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน จากร้านค้าบนฝั่ง นับเป็นความเปลี่ยนแปลงของลักษณะบ้านเรือนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ได้เกิดปัญหาขยะที่มีปริมาณมากขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน

ชุมชนชาวเลดั้งเดิมจำนวน 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตูโป๊ะ ชุมชนปากคัก ชุมชนซีเจ็ง ชุมชนอุเต็น และชุมชนคายา ยังมีอยู่เท่าเดิม เพียงแต่ถูกบีบเนื้อที่ริมหาด ให้เข้ามาอยู่ตอนในของเกาะมากขึ้น และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา ได้เกิดเหตุการณ์การแบ่งขายที่ดิน และการบุกรุกพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2556-2557 มีปัญหาการลิดรอนในสิทธิที่ดินอย่างรุนแรงบนเกาะ

2) การทำมาหากิน การทำประมงยังคงเป็นอาชีพที่สำคัญในจิตใจของชาวเล แต่การใช้เวลาส่วนใหญ่ของชาวเลจะใช้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น (1) การสร้างธุรกิจของตัวเอง อาทิ ที่พัก เรือหางยาวบริการท่องเที่ยว ร้านอาหาร (2) การเป็นแรงงานในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ลูกจ้างรีสอร์ท ลูกจ้างร้านอาหาร ลูกจ้างร้านนวดแผนโบราณ แม่บ้านรับจ้าง (3) ให้นายทุนเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตัวเองเพื่อสร้างรีสอร์ทหรือธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากขึ้น แลกกับค่าตอบแทนที่สูงกว่าทำอาชีพประมง

มีการจับปลิงทะเล มาขายและขายให้กับเจ้าแก้มในชุมชน เพื่อนำไปขายต่อที่เกาะลังกาวิประเทศมาเลเซีย ราคา กิโลกรัมละประมาณ 800 บาท สร้างรายได้ค่อนข้างดี แต่มีการเข้มงวดในปี พ.ศ. 2554 และไม่พบเห็นการลักลอบจับปลิงทะเลในปี พ.ศ. 2555 ส่วนระบบการทำประมงในระบบเจ้าแก้มมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมีเจ้าแก้มในการประกอบอาชีพประมง ปัจจุบันเพิ่มเจ้าแก้มในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวเข้ามาด้วย เจ้าแก้มด้านการประมงบางคนได้ผันตัวมาทำธุรกิจด้านท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือประมงอย่างชัดเจน โดยเรือแจวเรือพายจะไม่มีให้เห็น ชาวประมงใช้เรือเครื่องยนต์

ในช่วงเวลานี้เป็นการสิ้นสุดอย่างถาวรของการทำเกษตรกรรมปลูกพืชบนเกาะ มีเฉพาะการเลี้ยงเป็ดไก่บ้างเล็กน้อย เนื่องจากพื้นดินมีมูลค่ามหาศาลเพื่อการท่องเที่ยว พืชผักเนื้อสัตว์ (ยกเว้นจำพวกปลา หอย และสัตว์ทะเล) และผลไม้ ซึ่มาจากแผ่นดินใหญ่เป็นหลัก เกิดอาชีพใหม่ของชาวเล ได้แก่ อาชีพขับเรือยารับจ้าง อาชีพแรงงานรับจ้าง อาชีพแม่บ้าน/พนักงานในครัว/พนักงานเสิร์ฟ อาชีพค้าขาย และอาชีพอื่นๆ เช่น ซ่อมจักรยาน/จักรยานยนต์ ช่างตัดผม เป็นต้น ขาดช่วงการสืบต่อภูมิปัญญาในการทำมาหากิน เด็กลงไปโรงเรียน ไม่ได้ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตเหมือนกับเด็กในเมืองทั่วไป

3) โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความสัมพันธ์กันในระบบครอบครัวใหญ่ค่อนข้างห่างเหิน ชาวเลรู้สึกไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ชาวเลหลายคนให้สัมภาษณ์ว่า “ปัจจุบัน ชาวเลมักจะปรึกษาหรือเล่าปัญหาของชุมชนกับคนภายนอกมากกว่าที่จะพูดคุยกันเองในกลุ่มชาวเล” เกิดความห่างเหินระหว่างผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชนกับชาวเลอุรักลาโว้ย ประเด็นหลักมาจากเรื่องบูรณิทธิในที่ดินบนเกาะ

ชาวเลมีการแต่งงานอยู่กินกับคนนอกเผ่าพันธุ์มากขึ้น ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ แต่ส่วนใหญ่เมื่อแต่งงานแล้วก็จะกลับเข้ามาอยู่ในชุมชนเหมือนเดิม ทำให้เกิดการเพิ่มจำนวนประชากรบนเกาะและกลายเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งจากการแต่งงาน และจากการเข้ามาของกลุ่มบุคคลอื่น ได้แก่ ผู้ประกอบการ พนักงานของรีสอร์ท นักท่องเที่ยว และกลุ่มข้าราชการที่เข้ามาปฏิบัติงานบนเกาะ มีทั้งชาวไทยพุทธ ไทยมุสลิม และชาวต่างชาติ ในกลุ่มผู้ประกอบการจะมีทั้งเจ้าแ่ดั้งเดิมบนเกาะซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน และผู้ประกอบการจากนอกชุมชน ซึ่งมักจะมีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม นักท่องเที่ยวมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กลุ่มข้าราชการ ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ประมง เจ้าหน้าที่อุทยานฯ เป็นต้น มีพระมาตุรงค์และผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์บ้างในบางช่วงเวลา นอกจากนี้ยังพบชาวเลกลุ่มมอแกนที่อยู่บนเกาะ โดยการแต่งงานกับชาวเลอุรักลาโว้ยที่เป็นเครือญาติห่างๆ และมาประกอบอาชีพในฤดูกาลท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์ของชาวเลกับกลุ่มต่างๆ พบว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยยังคงมีความสัมพันธ์กับเจ้าแ่ในชุมชนในลักษณะนายจ้าง-ลูกจ้างที่สามารถพึ่งพากันได้ แต่มีจำนวนน้อยลง ชาวเลส่วนใหญ่เริ่มดำเนินธุรกิจด้วยตัวเอง โดยชาวประมงอุรักลาโว้ยส่วนหนึ่งเลือกที่จะเดินทางไปขายสัตว์น้ำให้กับเจ้าแ่หรือพ่อค้าภายนอกชุมชนด้วยตัวเอง เพราะเมื่อหักค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้วยังได้รับรายได้ที่ดีกว่าเกือบเท่าตัว ส่วนความสัมพันธ์กับภาครัฐเป็นไปในรูปแบบของการรับรู้ข่าวสารมากขึ้น ผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์ แต่ชาวเลยังคงกลัวที่จะประสานงานหรือติดต่อกับภาครัฐ อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2552 มีหลายหน่วยงานนำโครงการต่างๆ ลงสู่เกาะหลีเป๊ะ เช่น การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ได้จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (อบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว) ณ เกาะหลีเป๊ะ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสตูล ดำรงน้ำ และเรือประมง นำแพทุ่นไปสกัดกั้นคราบน้ำมันที่เกิดจากถังน้ำมันเรือปลาปนล่มเมื่อประมาณ 14-15 ปี ที่ผ่านมา ไม่ให้กระจายออกเป็นบริเวณกว้าง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเปิดศูนย์เรียนรู้และอนุรักษ์ชุมชนประมงดั้งเดิมชายฝั่งเกาะหลีเป๊ะ ซึ่งทางกรมประมงร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนาและบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม

จำกัด (มหาชน) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตของชาวประมง ในฝั่งอันดามัน เพื่อการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชาวเลเริ่มมีความสัมพันธ์อันดีกับชาวต่างชาติ และชาวต่างชาติบางคน สนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนให้กับชาวเลในการฟ่องร้องคดีต่างๆ บนเกาะ อย่างไรก็ตามพบว่าสถานีอนามัยบ้านเกาะอาดังเป็นสถานที่ราชการที่ใกล้ชิดกับชาวเลมากที่สุดในช่วงเวลานี้ การทำบัตรสุขภาพของชาวเลที่ยึดเลขทะเบียนบ้านและเพิ่มหมายเลขตามครัวเรือนที่แยกออกไป ทำให้ข้อมูลสำมะโนครัวเรือนของสถานีอนามัยเป็นข้อมูลที่ต้องการกับความเป็นจริงมากที่สุด

4) ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม

4.1) ชีวิตประจำวัน ผู้หญิงนอกจากจะทำหน้าที่เลี้ยงลูก หุงหาอาหาร ซักผ้า บดกวาดเช็ดถูบ้านเรือน กวาดบริเวณรอบบ้านแล้ว ยังออกไปทำงานที่รีสอร์ทหรือร้านอาหารอีกด้วย ส่วนใหญ่ไปเป็นแม่บ้าน ซักผ้า แม่ครัว พนักงานในครัว พนักงานเสิร์ฟ โดยทำงานวันละประมาณ 8-10 ชั่วโมง สำหรับผู้ชาย ส่วนใหญ่ไปจับเรือหางยาวรับจ้างนำเที่ยว หลังจากหมดฤดูกาลท่องเที่ยวแล้วจะกลับไปทำประมงอีกครั้ง ผู้ชายนิยมดื่มสุราหลังจากเสร็จสิ้นภาระหน้าที่ในแต่ละวัน ส่วนผู้หญิงสนุกสนานกับการเล่นไพ่ เล่นหอยหุ้น (ออกเลขวันละ 4 รอบ) ส่วนเด็กๆ จะเล่นกีฬา เล่นขายของ สำหรับกลุ่มอุรูกลาไวย์ผู้สูงอายุนอกจากจะช่วยดูแลลูกหลานอยู่กับบ้านแล้ว บางคนยังคงทำงานรับจ้างภายในชุมชน เช่น รับจ้างตัดหญ้า เก็บผักขาย เป็นต้น

4.2) การแต่งกาย ผู้หญิงสูงวัยหรือหญิงที่แต่งงานแล้ว มักแต่งกายเหมือนในอดีต คือ นุ่งผ้ากระโจมอก ไม่สวมเสื้อ ส่วนผู้ชายจะนุ่งผ้าขาวม้า โสร่ง กางเกงชาวเล หรือกางเกงขาสั้น ไม่สวมเสื้อ แต่เมื่อออกจากบ้านมักแต่งกายตามสมัยนิยมเหมือนกับคนเมืองทั้งผู้หญิงและผู้ชายทั้งเด็กเล็ก เด็กวัยรุ่น และผู้ใหญ่

4.3) อาหารการกิน รับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก กับข้าวส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเล และมีบ้างที่ซื้อหมู ไก่ และผัก จากร้านขายของชำที่นำสินค้าจากในเมืองสตูลมาขายบนเกาะ นอกจากนี้มีการรับประทานอาหารประเภทสำเร็จรูปและกึ่งสำเร็จรูป เช่น ปลากระป๋อง บะหมี่ กึ่งสำเร็จรูป น้ำอัดลม เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ชาวอุรูกลาไวย์ในช่วงเวลานี้นิยมซื้อหาอาหารจากร้านอาหาร เช่น ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านอาหารตามสั่ง ร้านข้าวหมูแดง ร้านส้มตำ และร้านกาแฟ เป็นต้น ซึ่งในยุคก่อนหน้านี้นี้ มีร้านก๋วยเตี๋ยวเพียงร้านเดียวบนเกาะ

4.4) ภาษา ช่วงเวลานี้นอกจากภาษาอุรูกลาไวย์ที่ใช้พูดคุยกันในกลุ่มชาวเลอุรูกลาไวย์ด้วยกันแล้ว ยังมีการใช้ภาษาไทยโดยทั่วๆ ไปในชุมชน กลุ่มเด็ก วัยรุ่น และวัยกลางคน สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถพูดได้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ส่วนในกลุ่มคนวัยชราอาจจะพูดได้บ้างไม่มากนัก สำหรับกลุ่มคนที่พ่อหรือแม่เป็นชาวเล

อุรุกรลาไวย่แต่ไปแต่งงานกับคนนอกนั้น มีค่านิยมใหม่ที่สอนให้ลูกของตนพูดภาษาไทยกลาง อาจจะฟังภาษาอุรุกรลาไวย่ได้บ้างแต่พูดไม่ค่อยได้ นอกจากนี้ ด้วยภาวะที่ชุมชนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชาวเลอุรุกรลาไวย่บางคนสามารถพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้ค่อนข้างดี นับเป็นการปรับตัวทางด้านการใช้ภาษาของชาวเลอุรุกรลาไวย่ในปัจจุบัน

4.5) สุขลักษณะอนามัย ใช้น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาลในการทำความสะดวก ชักล้าง มีการสร้างส้วมกันมากขึ้น ทั้งไว้ในตัวบ้านและไว้นอกบ้าน อบต. จัดตั้งถังขยะตามจุดต่างๆ ของชุมชน ในด้านการรักษาพยาบาลชาวเลอุรุกรลาไวย่เข้ารับการรักษาโรคจากสถานีนามียกันมากขึ้น ยกเว้นการคลอดบุตรที่ยังมีบางคนนิยมคลอดกับผดุงครรภ์โบราณของชาวเล ซึ่งมีหมอดำเยชาวเลอุรุกรลาไวย่ 2 คน ได้แก่ นางรือเป็ยะ หาญทะเล และนางซู้ซิ่น หาญทะเล

4.6) การศึกษา ชาวเลอุรุกรลาไวย่นิยมส่งบุตรหลานเรียนในโรงเรียนกันมากขึ้น โรงเรียนบ้านเกาะอาดังให้ความสำคัญกับการเสริมการใช้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน เนื่องจากใช้ประกอบอาชีพบนเกาะได้ ปัจจุบันได้มีการจ้างครูชาวต่างชาติมาสอนในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยและนักการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาทำงานวิจัยและเก็บข้อมูลบนเกาะ บางส่วนอาสาที่จะช่วยสอนภาษาให้แก่นักเรียนด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามชาวเลที่มีฐานะขึ้นมามีแนวโน้มส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนบนฝั่งจังหวัดสตูล

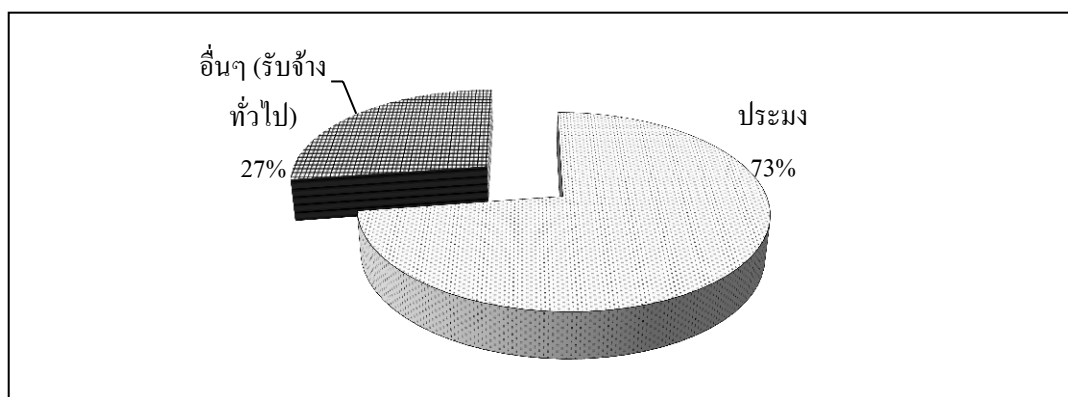
4.7) ศิลปะ งานหัตถกรรมถือเป็นงานศิลปะของชาวเลอุรุกรลาไวย่ เช่น ครกตำข้าว ไม้กวาด เสื้อ ตะกร้า กระด้ง ได้หายไปจากชุมชน เนื่องจากสามารถหาซื้อของจากบนฝั่งได้ง่ายและสะดวกขึ้น ส่วนการเล่นรำมะนาและการร่าองเง็งจะเล่นเฉพาะในงานประเพณีลอยเรือเท่านั้น และวัยรุ่นหญิงชาย เริ่มรับวัฒนธรรมการดนตรีสากล เช่น ดิกดอง เครื่องเสียง เดินรำตามแนวสมัยใหม่

4.8) ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม ยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับภูตผี วิญญาณ และบรรพบุรุษ แต่จำนวนพิธีกรรมต่างๆ ลดลงมาก ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบันคือ พิธีลอยเรือ ส่วนพิธียาป็นยู (การบูชาเต่าทะเล) พิธียาลาไวย่ (การบูชาทะเล) พิธีตุลาบาลา (การสะเดาะเคราะห์) ได้สิ้นสุดลงในช่วงเวลานี้ สำหรับพิธีลอยเรือ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเรือไล่ในพิธีแห่ไม้ระกำ จากเดิมเคยใช้เรือแจวหรือเรือกรรเชียง เปลี่ยนมาเป็นเรือหางยาวติดเครื่องยนต์แทน นอกจากนี้ความเชื่อดั้งเดิมของพิธีลอยเรือ คือ เพื่อลอยเคราะห์ บูชาบรรพบุรุษและเพื่อเสี่ยงทายถึงความสำเร็จในการทำประมง ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อวัตถุประสงค์ในประชาสัมพันธ์และการดึงดูดนักท่องเที่ยว บางครั้งขัดขวางการดำเนินพิธีกรรมโดยไม่ตั้งใจ เช่น การต้องชะลอกระบวนการทำพิธีกรรมเพื่อรอบุคคลภายนอก การมีกิจกรรมอย่างอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมดั้งเดิม เช่น

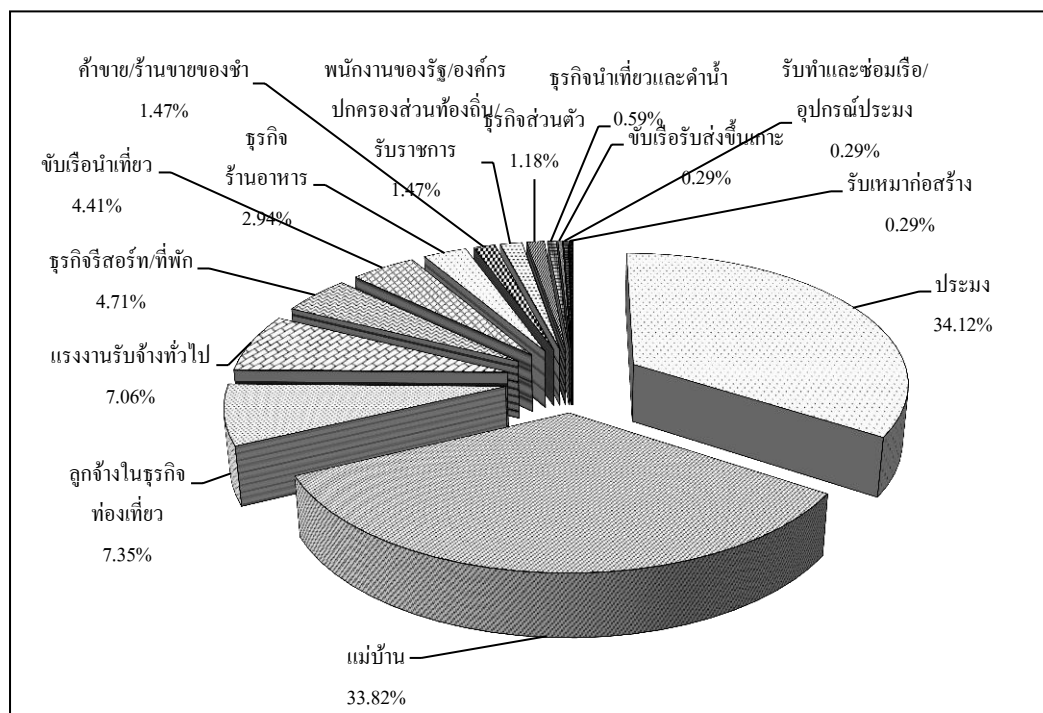
การแข่งขันฟุตบอล เป็นต้น ทำให้ชาวเลอุรักลาไว้รุ่นเก่ากังวลว่าอุรักลาไว้รุ่นใหม่จะเกิดความสับสนและนำไปเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ผิดๆ

4.2 อาชีพและรายได้ของชาวเลอุรักลาไว้

ชาวเลอุรักลาไว้ดั้งเดิม (ก่อนมีการท่องเที่ยวเข้ามาบนเกาะ) ประกอบอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียว คือ การทำประมง คิดเป็นร้อยละ 72.7 ที่เหลือเป็นแม่บ้านและแรงงานรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 27.3 (ภาพ 4.8) ในปัจจุบันพบว่าชาวเลส่วนใหญ่ร้อยละ 60.6 มีการประกอบอาชีพ และร้อยละ 39.4 ไม่ได้ทำงาน ในกลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน พบว่าเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.5 (ภาพ 4.9 และตาราง 4.1) แสดงให้เห็นว่าปัจจุบัน ชาวเลอุรักลาไว้มีค่านิยมในการส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษา

ภาพ 4.8 การประกอบอาชีพดั้งเดิม (ก่อนปี พ.ศ. 2527) ของชาวเลอุรักลาไว้

ภาพ 4.9 การประกอบอาชีพในปัจจุบันของชาวเลอุรึกลาโว้ย

ตาราง 4.1 การประกอบอาชีพของชาวเลอุรึกลาโว้ย

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพดั้งเดิม (ก่อนปี พ.ศ. 2527)		
<i>n = 128</i>		
ประมง	93	72.7
อื่นๆ (รับจ้างทั่วไป)	35	27.3
การประกอบอาชีพในปัจจุบัน		
<i>n = 561</i>		
ไม่ได้ทำงาน (อยู่บ้านเฉยๆ)	123	21.9
นักเรียน/นักศึกษา	98	17.5
มีงานทำ	340	60.6
<i>n = 340</i>		
ประมง	116	34.1
แม่บ้าน	115	33.8
ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว	25	7.4
แรงงานรับจ้างทั่วไป	24	7.1
ธุรกิจรีสอร์ท/ที่พัก	16	4.7
จับเรือหน้าเที่ยว	15	4.4

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจร้านอาหาร	10	2.9
ค้าขาย/ร้านขายของชำ	5	1.5
พนักงานของรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/รับราชการ	5	1.2
ธุรกิจส่วนตัว	4	0.6
ธุรกิจนำเข้าเที่ยวและดำน้ำ	2	0.3
ขับเรือรับส่งขึ้นเกาะ	1	0.3
รับทำและซ่อมเรือ/อุปกรณ์ประมง	1	0.3
รับเหมาก่อสร้าง	1	0.3

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเมื่อเกาะหลีเป๊ะมีการพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นตัวกระตุ้นให้การพัฒนาเป็นไปอย่างก้าวกระโดด ทำให้ชาวเลมืออาชีพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ประมง และแม่บ้าน นอกจากนี้มีอาชีพลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว แรงงานรับจ้างทั่วไป ธุรกิจรีสอร์ท/ที่พัก ขับเรื่อนำเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร ค้าขาย/ร้านขายของชำ พนักงานของรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจนำเข้าเที่ยวและดำน้ำ ธุรกิจขับเรือรับส่งนักท่องเที่ยวขึ้นเกาะ รับทำและซ่อมแซมเรือ/อุปกรณ์ประมง และรับเหมาก่อสร้าง ตามลำดับ จากการสอบถามข้อมูลเชิงลึก พบว่าอาชีพที่มีความสำคัญสำหรับพวกเขาได้แก่อาชีพประมง อาชีพขับเรื่อนำเที่ยว และอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ ซึ่งในปัจจุบันชาวเลส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพ โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงในอาชีพใหม่เพราะเห็นว่ามิรายได้ที่ดีกว่า ใช้แรงงานน้อยกว่า สำหรับอาชีพเสริมจะเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม อาชีพประมง ยังถือว่าเป็นอาชีพที่อยู่ในสายเลือดของชาวเลทุกครัวเรือน บางครัวเรือนทำเป็นอาชีพ บางครัวเรือนทำเพื่อให้ได้อาหารมาบริโภคในครัวเรือน

การประกอบอาชีพประมงของชาวเลอุรักลาโว้ย มี 2 รูปแบบ คือ การเป็นลูกน้องของระบบเจ้าแก่ และการทำประมงอิสระส่วนตัว ส่วนใหญ่คนที่ประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลักของครอบครัวจะนิยมการเป็นลูกน้องของระบบเจ้าแก่ เพราะไม่ต้องลงทุนในปัจจัยการผลิต เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง และไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงด้านราคาของสัตว์น้ำที่จับได้ อย่างไรก็ตามมีชาวเลอีกกลุ่มหนึ่งที่ทำประมงอิสระส่วนตัว ชาวเลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยวเสริมด้วย เช่น รีสอร์ทที่พัก ขับเรื่อนำเที่ยว เป็นต้น

สำหรับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ชาวเลอุรักลาไว้อยู่ส่วนใหญ่ มีรายได้เดือนละ 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท และ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.1, 25.8 และ 20.3 ตามลำดับ โดยอาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของครอบครัวมาจากอาชีพการเป็นลูกน้องของเจ้าแก้วทำประมง การทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ของตัวเอง) และการทำประมงอิสระ คิดเป็นร้อยละ 28.9, 25.8 และ 19.5 ตามลำดับ (ตาราง 4.2)

ตาราง 4.2 รายได้และอาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของครอบครัวอุรักลาไว้อยู่

รายการ	จำนวน (n = 128)	ร้อยละ
รายได้		
น้อยกว่า 5,000 บาท	5	3.9
5,001-10,000 บาท	36	28.1
10,001-15,000 บาท	33	25.8
15,001-20,000 บาท	26	20.3
20,001-25,000 บาท	19	14.8
25,001-30,000 บาท	3	2.3
30,001-35,000 บาท	1	0.8
มากกว่า 35,000 บาท	5	3.9
แหล่งที่มาของรายได้หลัก		
เป็นลูกน้องของเจ้าแก้วทำประมง	37	28.9
การทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ของตัวเอง)	33	25.8
การทำประมงอิสระ	25	19.5
ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว	13	10.2
แรงงานรับจ้างทั่วไป	11	8.6
พนักงานราชการ	3	2.3
ค้าขาย	2	1.6
ให้เช่าที่ดิน	1	0.8
ลูกส่งให้ใช้	1	0.8
ธุรกิจร้านอาหาร	1	0.8
ขับเรื่อนำเที่ยว	1	0.8

การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมพบว่าก่อนที่จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะชาวเลมียรายได้ตั้งแต่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จนถึง 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่งอาชีพประมงเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก แต่ภายหลังจากที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาบนเกาะ พวกเขาสามารถมีรายได้ตั้งแต่ 5,000-35,000 บาทต่อเดือน โดยอาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักในปัจจุบันเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเป็นลูกน้องของระบบเก่าแก่ และการทำประมงอิสระ

การศึกษาพบว่า ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอาชีพและรายได้ ชาวเลมีการปรับตัวในการใช้ทุนทางมนุษย์ของตนเอง ได้แก่ ความสามารถของด้านการประมง ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศของพื้นที่ มาประกอบอาชีพที่หลากหลาย โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ครัวเรือนมียรายได้มากขึ้น

4.3 วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันของชาวเลอุรักลาไว้

4.3.1 สภาพบ้านเรือนและความเป็นอยู่

จากการเดินสำรวจสภาพบ้านเรือนของชาวเลอุรักลาไว้ (ภาพ 4.10) พบว่าบ้านเรือนมีหลายลักษณะ ได้แก่ บ้านไม้ยกพื้นตามแบบชาวเลดั้งเดิม บ้านไม้ยกพื้น หลังคามุงสังกะสีหรือกระเบื้อง บ้านครึ่งปูน ครึ่งไม้ ชั้นเดียว บ้านคอนกรีตตามแบบสมัยใหม่ ชั้นเดียว บ้าน 2 ชั้น และบ้านพักครู

บ้านไม้ยกพื้นตามแบบชาวเลดั้งเดิม

บ้านหลังคามุงกระเบื้อง

บ้านไม้ยกพื้น

บ้านครึ่งปูน-ครึ่งไม้ ชั้นเดียว

บ้านครึ่งปูน-ครึ่งไม้ สองชั้น

ภาพ 4.10 ลักษณะบ้านแบบต่างๆ ของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

จากภาพที่ 10 แสดงให้เห็นพัฒนาการของทุนทางกายภาพด้านที่อยู่อาศัยที่แข็งแรงยิ่งขึ้น หลายครัวเรือนมีการการปรับบ้านเพื่อให้มีกระบวนการผลิตต่างๆ ในตัวบ้านที่ไม่ใช่เพียงแต่ที่อยู่อาศัยอย่างเดียวมากขึ้น เช่น การต่อเติมพื้นที่เพื่อผลิตสินค้าและบริการต่างๆ เช่น น้ำพริกปลาอย่าง สร้อยข้อมือ ซ่อมเครื่องมือประมง โคมสแตย์ เป็นต้น

การสังเกตสภาพความเป็นอยู่ของครัวเรือน พบว่า ชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีปัญหาด้านชุมชนแออัด ถูกไล่ออนสิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากินบนเกาะ (ภาพ 4.11) มีปัญหาขัดแย้งกับนายทุน ถูกไล่ออนสิทธิในที่ทำกินในทะเล ขาดแคลนไฟฟ้า ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ ปัญหาน้ำท่วมขัง (ภาพ 4.12) ค่าไฟฟ้าราคาสูง และสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลิ่นขยะเน่าเหม็น (ภาพ 4.13)

ชาวเลซึ่งที่ดินที่ถูกไล่ที่ และต้องย้ายบ้านเรือนไปอยู่ที่อื่น

ที่ดินหลังจากแบ่งขาย ถูกแปรสภาพเป็นรีสอร์ท

ภาพ 4.11 การไล่ออนในสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินบนเกาะของชาวเลอุรักลาไว้อยู่

น้ำบ่อที่ใช้ในการอุปโภคที่ไม่มีน้ำเพียงพอ

สภาพน้ำขังหลังฝนตก

ภาพ 4.12 การขาดแคลนน้ำใช้และปัญหาน้ำท่วมขัง

ภาพ 4.13 ขยะและสิ่งปฏิกูลบนเกาะ

บ้านเรือนของชาวเลอุรักลาไวบนเกาะหลีเป๊ะส่วนใหญ่เป็นบ้านคอนกรีตตามแบบสมัยใหม่ ชั้นเดียว (ร้อยละ 27.3) รองลงมา มีลักษณะเป็นบ้านครึ่งปูน ครึ่งไม้ ชั้นเดียว (ร้อยละ 26.6) นอกจากนี้ มีลักษณะเป็นบ้านไม้ยกพื้น หลังคามุงสังกะสีหรือกระเบื้อง (ร้อยละ 23.4) และยังคงสภาพเป็นบ้านไม้ยกพื้นตามแบบชาวเลดั้งเดิม (ร้อยละ 21.1) ส่วนบ้าน 2 ชั้น และบ้านลักษณะอื่น พบน้อยมาก (ตาราง 4.3)

ตาราง 4.3 สภาพบ้านเรือนและความเป็นอยู่ของชาวเลอุรักลาไว

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
ลักษณะบ้านเรือนของครอบครัว		
บ้านคอนกรีตตามแบบสมัยใหม่ ชั้นเดียว	35	27.3
บ้านครึ่งปูน ครึ่งไม้ ชั้นเดียว	34	26.6
บ้าน ไม้ยกพื้น หลังคามุงสังกะสีหรือกระเบื้อง	30	23.4

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
บ้าน ไม้ยกพื้นตามแบบชาวเลดั้งเดิม	27	21.1
บ้าน 2 ชั้น	1	0.8
บ้านพักครู	1	0.8
ปัญหาด้านสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน*		
ถูกลิดรอนสิทธิในที่อยู่อาศัย	97	75.8
ชุมชนแออัด	69	53.9
ถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินบนเกาะ	47	36.7
ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้	42	32.8
ถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินในทะเล	28	21.9
ขาดแคลนไฟฟ้า	3	2.3
มีปัญหาขัดแย้งกับนายทุน	3	2.3
ปัญหาน้ำท่วม	1	0.8
ค่าไฟฟ้าราคาสูง	1	0.8
สิ่งแวดล้อมที่เป็นกลิ่นขยะเน่าเหม็น	1	0.8

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สำหรับปัญหาด้านสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่าส่วนใหญ่ประสบปัญหาถูกลิดรอนสิทธิในที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 75.8) รองลงมาประสบปัญหาชุมชนแออัด (ร้อยละ 53.9) ปัญหาถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินบนเกาะ (ร้อยละ 36.7) ปัญหาขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ (ร้อยละ 32.8) ปัญหาถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินในทะเล (ร้อยละ 21.9) และปัญหาปัญหาน้ำท่วม ค่าไฟฟ้าราคาสูง และสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลิ่นขยะเน่าเหม็น เป็นปัญหาที่พบน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.8 เท่ากัน)

จะเห็นได้ว่าทุนทางกายภาพในด้านที่อยู่อาศัยของชาวเลอุรักลาโว้ยมีพัฒนาการและการปรับตัวเพื่อการผลิตที่หลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของเกาะ อย่างไรก็ตาม ทุนดังกล่าวได้ถูกคุกคามทั้งจากสภาพแวดล้อมทั่วไปของการพัฒนาบนเกาะและจากนายทุน เช่น การเป็นชุมชนแออัดเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยว การถูกบังคับให้ขายหรือย้ายที่อยู่อาศัย เป็นต้น

4.3.2 โรคและการรักษา

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยเกาะหลีเป๊ะและการรวบรวมข้อมูลสมุดสุขภาพของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ พบว่า โรคภัยที่ชาวเลอุรูกลาไวย์เข้าทำการรักษา ได้แก่ โรคท้องเสีย/ท้องร่วง โรคน้ำหนึบ โรคไข้ต่างๆ โรคผิวหนัง โรคความดัน โรคหอบ โรคกระเพาะอาหาร ส่วนโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ไม่พบการบันทึกที่สถานีอนามัย มีเพียงแต่คำบอกเล่าในการให้สัมภาษณ์เชิงลึกจากชาวเลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ว่ามีชาวเลที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน แต่ไม่เข้ารับการรักษาที่สถานีอนามัย

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเชิงปริมาณระดับครัวเรือนพบว่า โรคที่สมาชิกในครัวเรือนชาวเลอุรูกลาไวย์ส่วนใหญ่เป็นมากที่สุด คือ โรคไข้ต่างๆ (ร้อยละ 88.3) และพบการเป็นโรคอื่นๆ บางเพียงเล็กน้อย เช่น โรคท้องเสีย/ท้องร่วง โรคน้ำหนึบ โรคความดัน โรคหอบ โรคกระเพาะอาหาร และโรคผิวหนัง ส่วนโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ พบว่ามีชาวเลที่เป็นโรคดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 3.1 โดยสถานีอนามัยเกาะหลีเป๊ะ เป็นสถานพยาบาลที่เข้ารับการรักษามากที่สุด (ร้อยละ 71.1) รองลงมาเข้ารับการรักษาโรงพยาบาลบนฝั่ง (ร้อยละ 14.8) และบางส่วนซื้อยามากินเอง รักษาโดยหมอชาวเล และคลินิก ตามลำดับ (ตาราง 4.4)

ตาราง 4.4 โรคและการเข้ารับการรักษาโรคของสมาชิกในครัวเรือน

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
โรคที่สมาชิกในครอบครัวเป็นบ่อยที่สุดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา		
โรคไข้ต่างๆ เช่น ไข้ธรรมดา ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่	113	88.3
โรคน้ำหนึบ	4	3.1
โรคท้องเสีย/ท้องร่วง	3	2.3
โรคความดัน	3	2.3
โรคหอบ	2	1.6
โรคกระเพาะอาหาร	2	1.6
โรคผิวหนัง	1	0.8
การป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว (ยกเว้นเอดส์)		
มี	1	0.8
ไม่มี	127	99.2
การป่วยเป็นโรคเอดส์ของสมาชิกในครอบครัว		
มี	4	3.1
ไม่มี	124	96.9

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
ลักษณะการรักษาเมื่อสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วย		
สถานีนอนามัยเกาะหลีเป๊ะ	91	71.1
โรงพยาบาลบนฝั่ง	19	14.8
ซื้อยามากินเอง	11	8.6
คลินิก	4	3.1
รักษาโดยหมอชาวเล	3	2.3

4.3.3 คติความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวอุรักลาไวย์

ชาวเลอุรักลาไวย์ส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องภูตผี วิญญาณ และบรรพบุรุษ (ร้อยละ 80.5) และความเชื่อเกี่ยวกับบุญบาป ไสยศาสตร์ ส่วนความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ดวงชะตา มีไม่มากนัก สำหรับพิธีกรรมต่างๆ นั้น พบว่า พิธีลอยเรือ (ภาพ 4.14) เป็นพิธีกรรมที่ชาวเลส่วนใหญ่ยังคงถือปฏิบัติอยู่มากที่สุด (ร้อยละ 98.4) ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการสืบทอดประเพณีเก่าแก่ของชาวเล และเป็นการให้เกียรติแก่ผู้นำ ผู้ทำพิธี มีส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติในพิธีนี้ โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเงินที่จะเข้าร่วมพิธี ส่วนพิธีกรรมที่ยังปฏิบัติอยู่บ้าง ได้แก่ พิธีตุลาบาลา (การสะเดาะเคราะห์) (ร้อยละ 35.2) และพิธีกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยมาก ได้แก่ พิธียาป็นยู (การบูชาเต่าทะเล) (ร้อยละ 6.3) ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลที่ไม่ได้ปฏิบัติในพิธีดังกล่าวเป็นเพราะว่า ไม่มีผู้นำทำพิธี และไม่มีใครสืบทอดพิธีนี้แล้ว ส่วนพิธียาลาไวย์ (การบูชาทะเล) ก็มีการปฏิบัติอยู่น้อยเช่นกัน (ตาราง 4.5)

กลองรำมะนาของชาวเล

งานรื่นเริงในเทศกาลลอยเรือของชาวเล

การประกอบพิธีกรรมของชาวเล

ภาพ 4.14 พิธีลอยเรือของชาวเลอุรักลาโว้ย

ตาราง 4.5 คติความเชื่อ และพิธีกรรมของสมาชิกภายในครอบครัว

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
คติความเชื่อของสมาชิกภายในครอบครัว*		
ภูตผี วิญญาณ และบรรพบุรุษ	103	80.5
บุญบาป	69	53.9
ไสยศาสตร์	42	32.8
โหราศาสตร์ (ดวง ชะตา)	13	10.2
อื่นๆ (พระเจ้า)	2	1.6
พิธีกรรม		
พิธีลอยเรือ		
ไม่ร่วมปฏิบัติ	2	1.6
ร่วมปฏิบัติอยู่	126	98.4
เหตุผลที่ยังร่วมปฏิบัติอยู่ (n=126)		
สืบทอดประเพณีเก่าแก่ของชาวเล	118	93.7
ยังเคารพศรัทธาในโຕະຜີຣີ	5	4.0
ยังมีผู้นำพิธีอยู่	3	2.4
เหตุผลที่ไม่ร่วมปฏิบัติ (n=2)		
ไม่มีเงินจะเข้าร่วม	2	100.0
พิธียาป็นยู (การบูชาเต่าทะเล)		
ไม่ร่วมปฏิบัติ	120	93.8
ร่วมปฏิบัติอยู่	8	6.2
เหตุผลที่ยังร่วมปฏิบัติอยู่ (n=8)		
เป็นความเชื่อที่สืบทอดมา	8	100.0

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่ร่วมปฏิบัติ	(n=120)	
ขาดผู้นำ	97	80.8
ปัจจุบัน ไม่มีพิธีนี้แล้ว	8	6.7
ไม่มีใครสืบทอด	12	10.0
ทำกันเอง	2	1.7
เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม	1	0.8
พิธียาลาไว้อ์ (การบูชาทะเล)		
ไม่ร่วมปฏิบัติ	108	84.4
ร่วมปฏิบัติอยู่	20	15.6
เหตุผลที่ยังร่วมปฏิบัติอยู่	(n=20)	
ความเชื่อ	14	70.0
ประเพณีดั้งเดิม	5	25.0
ทำกันเองแบบไม่มีโต๊ะหมอ	1	5.0
เหตุผลที่ไม่ร่วมปฏิบัติ	(n=108)	
ขาดผู้นำ	78	72.2
ไม่มีใครสืบทอด	25	23.1
ทำกันเอง	1	0.9
มีความเชื่อพระเจ้า	1	0.9
เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม	1	0.9
ปัจจุบัน ไม่มีประเพณีนี้แล้ว	2	1.9
พิธีตุลาบาลา (การสะเดาะเคราะห์)		
ไม่ร่วมปฏิบัติ	83	64.8
ร่วมปฏิบัติอยู่	45	35.2
เหตุผลที่ยังร่วมปฏิบัติอยู่	(n=45)	
ลดความโชคร้าย	21	46.7
ยังมีคนทำพิธี	7	15.6
ยังชอบนบนานอยู่	5	11.1
ประเพณีดั้งเดิม	9	20.0
ความเชื่อ	2	4.4
กันเองไม่มีโต๊ะหมอ	1	2.2

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่ร่วมปฏิบัติ	(n=83)	
ขาดผู้นำ	56	67.5
ไม่มีประเพณีนี้แล้ว	16	19.3
ไม่มีผู้สืบทอด	7	8.4
ทำกันเอง	1	1.2
มีความเชื่อพระเจ้า	2	2.4
เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม	1	1.2

4.3.4 ทรัพย์สิน

ทรัพย์สินต่างๆ เป็นต้นทุนในการดำรงชีพของมนุษย์ จากการศึกษาสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนว่าเกือบทุกบ้านเรือนมีโทรทัศน์เป็นของตัวเอง และมีจานดาวเทียมเพื่อรับสัญญาณภาพ และสมาชิกในบ้านส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือ ส่วนเครื่องมือประมงนั้นพบเห็นเรือพายน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นเรือที่มีเครื่องยนต์ พบเห็นเบ็ดและลอบได้ทั่วไปรอบๆ บ้านเรือน ชาวเลอุรักลาไว้นิยมเลี้ยงเป็ด เนื่องจากได้ไขมันของเป็ดเป็นเหยื่อในการทำประมงปลาฉิ่งน้ำบางชนิด ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของครัวเรือน (ตาราง 4.6) รวมถึงการถือครองที่ดินของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้นี้ (ตาราง 4.7) มีดังนี้

ข้อมูลรายการทรัพย์สินของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้นี้ สามารถแบ่งลักษณะทรัพย์สินออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ทรัพย์สินที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพ พบว่า ชาวเลมีทรัพย์สินเกี่ยวกับบ้านที่มีคุณภาพ ส่วนใหญ่พื้นบ้านจะเป็นไม้ หลังคากระเบื้อง
- 2) ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกและทรัพย์สินฟุ่มเฟือย พบว่า โทรศัพท์มือถือเป็นทรัพย์สินที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 93.8) รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ (ร้อยละ 82.0) จานดาวเทียม (ร้อยละ 70.3) รถจักรยานยนต์ (ร้อยละ 68.0) และบัตรเครดิตในการยืมเป็นทรัพย์สินมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 1.6)

ตาราง 4.6 รายการทรัพย์สินของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไวย์

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
<u>ทรัพย์สินจำเป็นพื้นฐาน</u>		
ส้วมซึม	90	70.3
พื้นบ้านเป็นไม้	78	60.9
หลังคากระเบื้อง	76	59.4
หลังคาสังกะสี	64	50.0
พื้นบ้านคอนกรีต	64	50.0
ฝาบ้านทำด้วยไม้	59	46.1
แทงค์น้ำ	50	39.1
ฝาบ้านทำด้วยคอนกรีต	43	33.6
ตู้เย็น	41	32.0
เครื่องปั้มน้ำ	35	27.3
ส้วมชักโครก	20	15.6
เครื่องปั่นไฟ	18	14.1
หลังคามุงจาก/มะพร้าว	2	1.6
<u>ทรัพย์สินอำนวยความสะดวก/ฟุ่มเฟือย</u>		
โทรศัพท์มือถือ	120	93.8
โทรทัศน์	105	82.0
จานดาวเทียม	90	70.3
รถจักรยานยนต์	87	68.0
รถจักรยาน	45	35.2
คอมพิวเตอร์	9	7.0
บัตรเครดิตในการยืม	2	1.6
<u>ทรัพย์สินในการประกอบอาชีพ</u>		
เบ็ด	99	77.3
เรือมีเครื่องยนต์	75	58.6
สัตว์ปีก (เบ็ด)	47	36.7
ลอบ	37	28.9
อวนดัก	11	8.6
ฉมวก	6	4.7
อวนถ่วง	5	3.9
ไม้ป้าง	5	3.9
เรือพาย	3	2.3

3) ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ พบว่า เบ็ดเป็นทรัพย์สินที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 77.3) รองลงมาได้แก่ เรือมีเครื่องยนต์ (ร้อยละ 58.6) สัตว์ปีกจำพวกเป็ด (ร้อยละ 36.7) และเรือพายเป็นทรัพย์สินที่พบน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.3)

นอกจากนี้ ที่ดิน ถือเป็นทรัพย์สินทุนทางกายภาพที่สำคัญของชาวเล แต่เนื่องด้วยกฎระเบียบของอุทยาน ทำให้มีปัญหาในการจัดสรรและชี้เขตการจัดสรรที่ดินเพื่ออยู่อาศัยให้กับชาวเล และมีชาวเลบางคนได้ขายที่ดินไปให้กับนายทุนบ้างแล้ว ลักษณะการถือครองที่ดินของชาวเลดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตาราง 4.7 ลักษณะการถือครองที่ดิน และมูลค่าที่อยู่อาศัยของชาวเลอุรักลาโว้ย

รายการ	จำนวน (n=128)	ร้อยละ
การครอบครองที่ดินของครอบครัวในปัจจุบัน		
มี	65	50.8
ไม่มี	63	49.2
ลักษณะการครอบครองในที่ดินของครอบครัว		
	(n=65)	
ได้รับตกทอดจากบรรพบุรุษ ไม่มีเอกสารสิทธิ์	30	46.2
ส.ค.1	20	30.8
มีเอกสารสิทธิ์ แต่ไม่รู้ว่า เป็นเอกสารสิทธิ์ประเภทใด	8	12.3
จับจองใหม่ ไม่มีเอกสารสิทธิ์	3	4.6
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3/น.ส.3ก)	2	3.1
ไม่มีที่ดินในความครอบครอง	1	1.5
ทบ.4	1	1.5
การตัดสินใจขายที่ดินถ้ามีผู้มาติดต่อซื้อ		
	(n=65)	
ไม่ขาย	54	83.1
ไม่แน่ใจ	6	9.2
ขาย	5	7.7

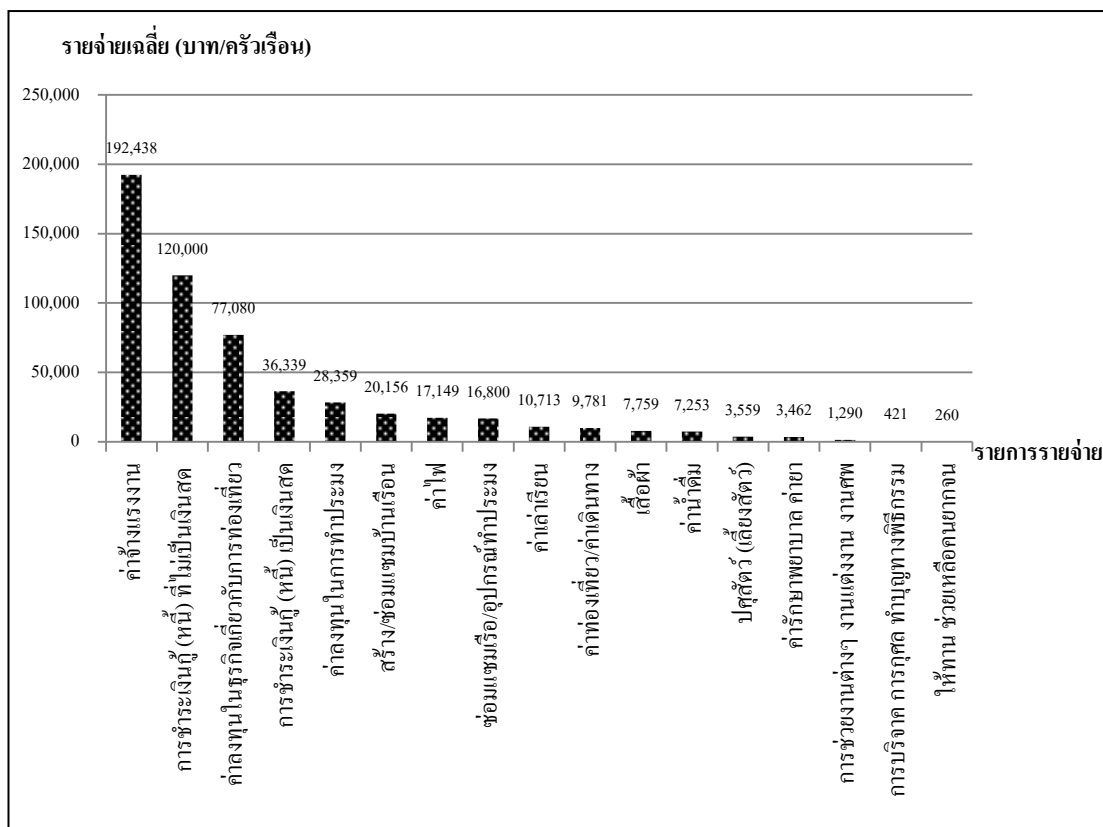
จากตาราง 4.7 พบว่า คราวเรือนชาวเลครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.8) มีที่ดินครอบครองเป็นที่ดินที่ได้รับตกทอดจากบรรพบุรุษ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงเอกสารสิทธิ์การครอบครอง พบว่าไม่มีเอกสารสิทธิ์มากที่สุด (ร้อยละ 46.2) รองลงมาเป็นส.ค.1 (ร้อยละ 30.8) และเป็นทบ.4 น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.5)

ทางเลือกของชาวเลอุรักลาโว้ยในการดำรงชีพมีอยู่ค่อนข้างจำกัด ชาวเลที่ยากจนจะเลือกการขายทุน เช่น ที่ดิน ให้กับนายทุนหรือผู้ที่มีฐานะดีกว่า มากกว่าที่จะพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 7.7) ที่คิดตัดสินใจขายที่ดินหากมีผู้

มาติดต่อซื้อ แต่ชาวเลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.1) ยังตัดสินใจที่จะไม่ขายที่ดิน แต่จะใช้แนวทางการพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เช่น การตัดแปลงเรือประมงมารับนักท่องเที่ยว การจัดสร้างที่พักให้แก่นักท่องเที่ยว การเข้าสู่แรงงานในกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

4.3.5 สถานะทางการเงินของครัวเรือนอุรักลาไวย์

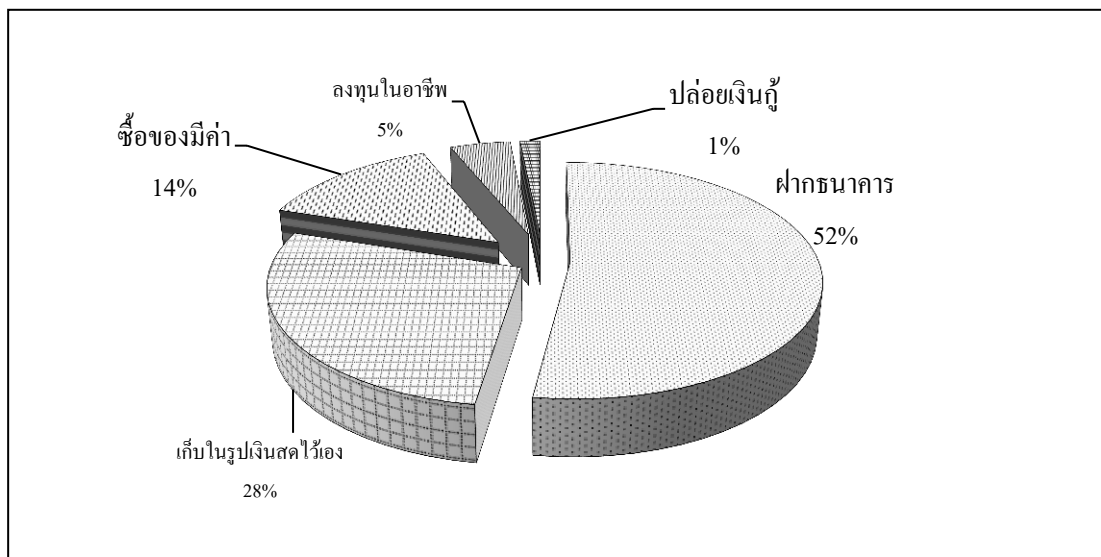
สถานะทางการเงินของครัวเรือน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน ครัวเรือนที่มีการออมมากกว่าการจ่าย จะมีความยืดหยุ่นในการดำรงชีพมากกว่าครัวเรือนที่มีการจ่ายมากกว่าการออม เมื่อพิจารณาตามมูลค่าของเงินที่จ่ายไป พบว่า รายจ่ายประเภทค่าจ้างแรงงานสูงสุด กล่าวคือ มีรายจ่ายดังกล่าวเฉลี่ยภายใน 6 เดือนอยู่ที่ 192,437.5 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาเป็นรายจ่ายในการชำระเงินกู้ (หนี้) ที่ไม่เป็นเงินสด ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ย 120,000.0 บาท นอกจากนั้นเป็นรายจ่ายในการลงทุนธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเฉลี่ย 77,079.7 บาท การชำระเงินกู้ (หนี้) เป็นเงินสดเฉลี่ย 36,339.2 บาท ค่าลงทุนในการทำประมง เฉลี่ย 28,359.2 บาท ส่วนรายจ่ายประเภทให้ทาน ช่วยเหลือคนยากจน (ทางสังคม) และการบริจาค การกุศล ทำบุญทางพิธีกรรม (ทางความเชื่อ) พบว่าเป็นรายจ่ายที่น้อยมากเมื่อเทียบกับรายจ่ายด้านอื่นๆ (ภาพ 4.15)

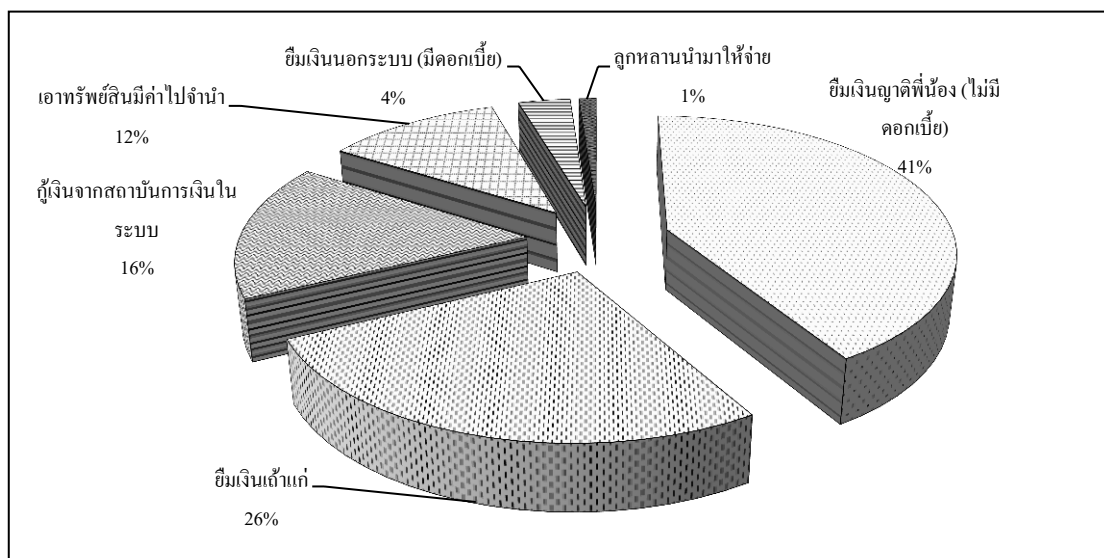
ภาพ 4.15 รายจ่ายเฉลี่ยในรอบ 6 เดือน ของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

ค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยต้นทุนของการดำรงชีพพื้นฐาน ซึ่งค่าใช้จ่ายที่มากเกินไปจะทำให้มีผลเชิงลบต่อการดำรงชีพได้ ดังนั้น การออม จึงเป็นสิ่งที่เข้ามาเสริม เพื่อยกระดับความมั่นคงของการดำรงชีพในสถานะค้ำขันหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง ลักษณะการออมเงินของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะส่วนใหญ่จะฝากธนาคาร (ร้อยละ 52) รองลงมาเป็นการเก็บในรูปเงินสดไว้กับตัวเอง (ร้อยละ 28) ดังแสดงในภาพ 4.16 เนื่องจากบนเกาะไม่มีธนาคาร แต่มีนักธุรกิจจากบนฝั่งมาดำเนินธุรกรรมทางการเงินบนเกาะ โดยบริการรับฝากเงินออนไลน์ คิดค่าบริการฝาก 1,000 บาท ค่าบริการ 20 บาท และขั้นต่ำอยู่ที่ 20 บาท (ภาพ 4.16)

ยุทธวิธีในการดำรงชีพกรณีที่ยากได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย พบว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยส่วนใหญ่ยืมเงินญาติพี่น้อง โดยไม่มีดอกเบี้ย (ร้อยละ 41) รองลงมาเป็นยืมเงินเจ้าแก้ว (ร้อยละ 26) และปัจจุบัน ชาวเลได้เรียนรู้การทำธุรกรรมการเงินมากยิ่งขึ้น พบว่าชาวเลมีการกู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบ (ร้อยละ 16) ด้วยเช่นกัน (ภาพ 4.17)

ภาพ 4.16 ลักษณะการออมเงินของชาวเลอูร์กลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ

ภาพ 4.17 ยุทธวิธีในการดำรงชีพกรณีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายของชาวเลอูร์กลาไวย์

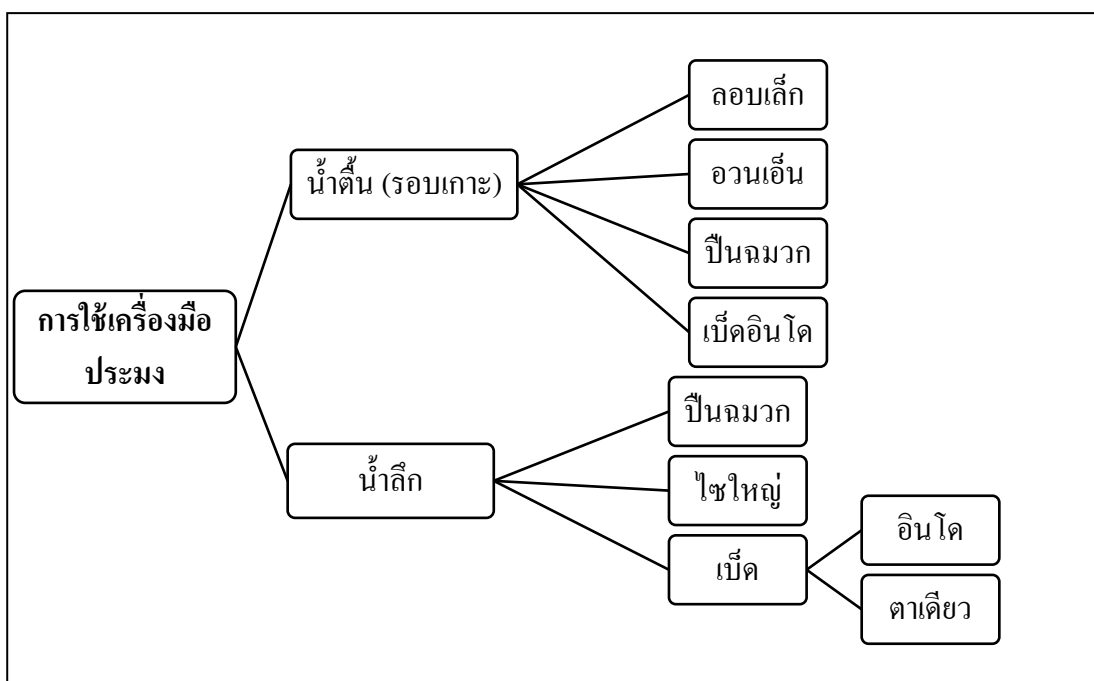
4.4 การทำประมงของชาวเลอูร์กลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ

ชาวเลอูร์กลาไวย์จัดได้ว่าเป็นชาวประมง โดยกำเนิด ชีวิตมีความผูกพันกับท้องทะเลและทรัพยากรสัตว์น้ำ ดังนั้น ความสามารถ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในการทำประมง รวมถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง จึงเป็นต้นทุนการดำรงชีพทางด้าน

มนุษย์ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ การทำประมงของชาวเลอูร์กลาโวยบนเกาะหลีเป๊ะมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 เครื่องมือการทำประมงและสัตว์น้ำที่จับได้

ชาวเลอูร์กลาโวยใช้ต้นทุนทางด้านมนุษย์ในเรื่องของความรู้และภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพประมงตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยเครื่องมือที่ยังคงนิยมใช้ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ลอบเล็ก ลอบใหญ่ เบ็ดอินโด เบ็ดตาเดียว ปืนฉมวก อวน และฉมวก ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวเป็นเครื่องมือประมงประเภทเลือกจับ (fishing gear selectivity) ที่เปิดโอกาสให้สัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กกว่า (เล็กกว่าขนาดสมบุรณ์เพศ) และใหญ่กว่าขนาดที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ประโยชน์ มีโอกาสที่จะหลุดรอดจากเครื่องมือประมง (Welcomme, 2001) ดังแสดงในภาพ 4.18

ภาพ 4.18 การใช้เครื่องมือประมงในบริเวณต่างๆ ของเกาะหลีเป๊ะ

เพื่อเชื่อมโยงการทำประมงกับการใช้เครื่องมือและภูมิปัญญาในการจับสัตว์น้ำ จำเป็นต้องจัดแบ่งระบบนิเวศย่อยของพื้นที่ให้เห็นถึงรายละเอียดของการใช้เครื่องมือ และประเภทของสัตว์น้ำ ในการศึกษาครั้งนี้จึงแบ่งระบบนิเวศย่อยออกเป็น (1) รอบๆ เกาะบริเวณน้ำตื้น (2)

รอบๆ กองหินในทะเล (3) บริเวณผิวน้ำ รอบๆ เกาะ (4) บริเวณน้ำลึกห่างจากชายฝั่ง (5) บริเวณน้ำลึก 5-7 เมตร ได้ข้อมูลดังแสดงในตาราง 4.8

ตาราง 4.8 เครื่องมือการทำประมงและสัตว์น้ำที่จับได้ตามระบบนิเวศย่อยของเกาะหลีเป๊ะ

พื้นที่จับสัตว์น้ำ	เครื่องมือประมง	วิธีการใช้เครื่องมือ	ระยะเวลาในการจับ	สัตว์น้ำที่ได้
รอบๆ เกาะ บริเวณน้ำตื้น	ลอบเล็ก	อาศัยเรือนำออกไปวาง	5-7 วัน	ปลาเหลืองโพรง ปลาแมงปลาชนิดหิน
รอบๆ กองหินในทะเล	ลอบใหญ่	อาศัยเรือนำออกไปวาง	2 สัปดาห์	ปลาเก๋าจุดแดง ปลาเก๋าลายเสือ ปลาแมง กุ้งมังกร ปลาหูช้าง ปลานกแก้ว ปลาไหลหูดำ
บริเวณผิวน้ำ รอบๆ เกาะ	เบ็ดอินโด	ปล่อยเบ็ดในขนาดเรือกำลังแล่น	เช้า-เย็น	ปลาหางแข็ง ปลาอินทรี ดอก ปลาตะมะ ปลาทุ
บริเวณน้ำลึก	เบ็ดตาเดียว	ใช้ขณะที่เรือจอดกลางทะเล โดยใช้เหยื่อล่อชักเบ็ดขึ้นๆ ลงๆ	เช้า-เย็น	ปลาอินทรีบั้ง (อินทรียใหญ่) ปลาเก๋าลายฟ้า
บริเวณน้ำลึก ประมาณ 5-7 เมตร	ปิ่นลมวก	ดำน้ำลึกลงไปยิงหรือยิงจากบนเรือแต่ไม่ค่อยนิยม	ช่วงที่น้ำใส	กุ้งเขียว (กุ้งปะการัง) กุ้งคิงคอง ปลิงนม ปลิงดำ
บริเวณน้ำลึก ประมาณ 5-7 เมตร	อวน	ปล่อยอวนขณะเรือแล่นและรอกเก็บขึ้น	เวลากลางคืน ช่วงเดือนมีด	ปลาอินทรีบั้ง ปลาโอ ปลาหางแข็ง
ลมวก	มีการใช้ในอดีต ลักษณะการใช้เหมือนกับปิ่นลมวก แต่ยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนา ก่อนข้างยาว เกะกะ ส่วนใหญ่จะใช้ได้ดีกับปลาบริเวณซอกหิน			
การระเบิดปลา	ในสมัยก่อนมีการระเบิดปลาแลกกับของที่นายทุนพาเข้ามาบนเกาะและเงินค่าจ้าง โดยใช้ปุ๋ยและสารเคมีเป็นเครื่องผสม ได้ปลาประมาณ 1,000-10,000 กิโลกรัมต่อการทำประมง 1 ครั้ง			
จับด้วยมือ	หอยนมสาว หอยมือเสือ หอยมุก ปลิงกาหมาด ปลิงนม ปลิงดำ			

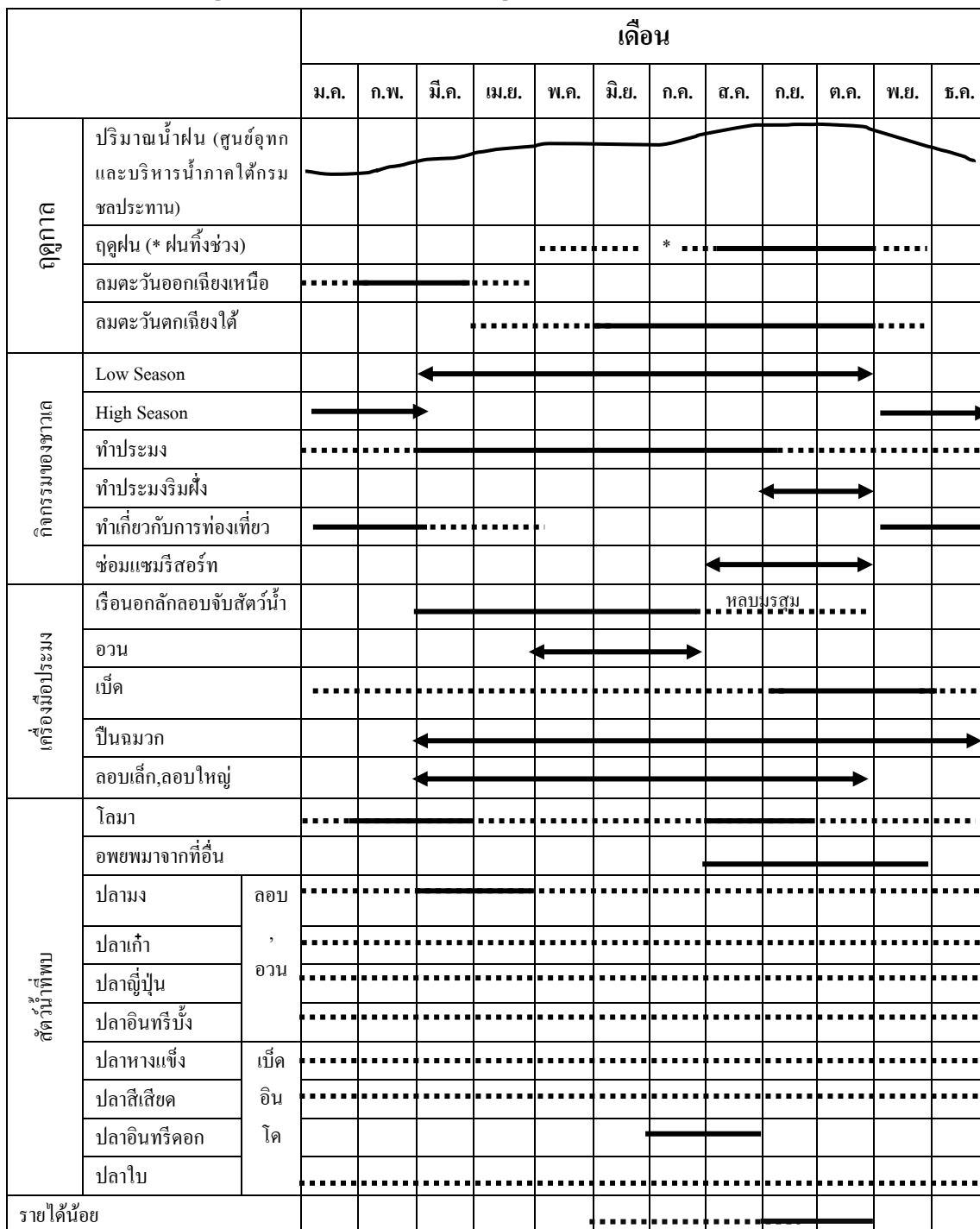

4.4.2 ปฏิทินฤดูกาลการทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อย

การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยังคงมีความผูกพันและพึ่งพาการทำประมงอยู่ค่อนข้างสูง การจัดทำปฏิทินฤดูกาลของการทำประมง จึงเป็นการแสดงให้เห็นกิจกรรมการดำรงชีพหลักของชาวเลในรอบ 1 ปี ซึ่งชาวเลจะยังคงทำการประมงอยู่แม้ว่าจะมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเข้ามาในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ดังแสดงในตาราง 4.10

จากปฏิทินฤดูกาลการทำประมงของชาวเลอุรักลาไว้อย ซึ่งเกาะหลีเป๊ะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนธันวาคม ถึง เมษายน ของทุกปี โดยสามารถทำประมงได้เต็มที่ในเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ในช่วงลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงพฤศจิกายน ชาวเลอุรักลาไว้อยสามารถทำประมงได้เต็มที่ตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม อย่างไรก็ตามเมื่อกิจกรรมการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีพของชาวเลมากยิ่งขึ้น ทำให้การทำประมงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกิจกรรมหรือฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งฤดูที่ไม่เหมาะจะเที่ยว หรือ Low season นั้นคือช่วงเดือนมีนาคมถึงสิงหาคมของทุกปีจะมีการทำประมง โดยใช้เครื่องมือประเภทลอบเล็ก ลอบใหญ่ และอวนเป็นหลัก สัตว์น้ำที่ได้จากเครื่องมือประเภtenี้ส่วนใหญ่เป็นปลาชนิดต่างๆ เช่น ปลามง ปลาเก๋า ส่วนฤดูที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวหรือ High season นั้นคือ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ ชาวเลอุรักลาไว้อยจะยึดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อดำรงชีพเป็นหลัก และทำประมงเสริมไปด้วยในบางคราวเรือน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นเบ็ด และปิ่นฉมวก ซึ่งคิดเรือไปด้วยระหว่างพานักท่องเที่ยวไปทำกิจกรรมทางทะเล ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวเลยังคงมีความผูกพันและปรับใช้ต้นทุนทางมนุษย์ของเผ่าพันธุ์ตัวเองในการดำรงชีพภายใต้สถานการณ์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป

ตาราง 4.9 ปฏิทินฤดูกาลการทำประมงของชาวเลอุรักลาโว้ย

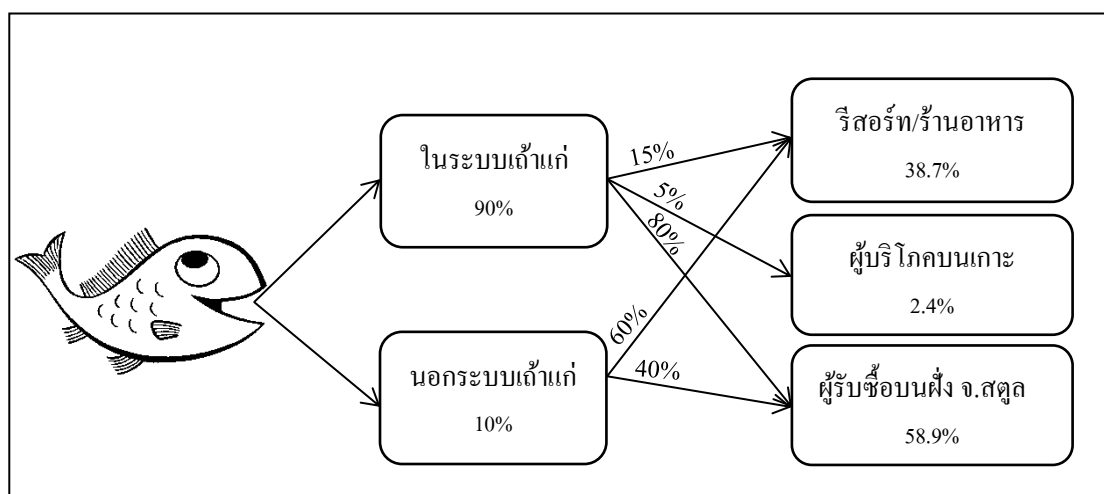
หมายเหตุ: — หมายถึงมีการทำมาก ..... หมายถึงมีการทำปกติ

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ชาวประมงอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ (15-17 ธันวาคม 2557)

4.4.3 เส้นทางการขายสัตว์น้ำ

ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้จากทะเล ถือได้ว่าเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะศึกษาความสามารถและความชำนาญในการจับสัตว์น้ำซึ่งเป็นต้นทุนการดำรงชีพด้านมนุษย เพื่อให้มีการบริโภคในครัวเรือนแล้ว ยังมีการศึกษาถึงเส้นทางการขายสัตว์น้ำที่จับมาได้อีกด้วย เนื่องจากจะมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของชาวเลในด้านการเงินและด้านสังคม

แม้ว่าในปัจจุบันชาวเลอุรักลาโว้ยหลายคนได้ผันตัวเองไปทำประมงอิสระ แต่เมื่อพิจารณาเส้นทางการขายสัตว์น้ำพบว่าระบบการทำประมงบนเกาะหลีเป๊ะส่วนใหญ่ยังคงนำสัตว์น้ำที่จับได้มาขายในระบบเจ้าแก่ทำให้เส้นทางการขายสัตว์น้ำยังคงผูกติดอยู่กับเจ้าแก่มาก การศึกษาครั้งนี้พบว่า เส้นทางการขายสัตว์น้ำของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะเข้าสู่ระบบเจ้าแก่คิดเป็นร้อยละ 90 โดยในส่วนนี้มีการส่งต่อให้กับ รีสอร์ท/ที่พัก, ผู้บริโภคบนเกาะ และผู้รับซื้อบนฝั่ง คิดเป็นร้อยละ 15, 5 และ 80 ตามลำดับ และนอกระบบเจ้าแก่คิดเป็นร้อยละ 10 โดยในส่วนนี้มีการส่งต่อให้กับรีสอร์ท/ที่พัก ร้อยละ 60 และ ผู้รับซื้อบนฝั่งอีกร้อยละ 40 ซึ่งโดยสรุปสัตว์น้ำทั้งหมดที่จับได้จะกระจายไปยังผู้รับซื้อบนฝั่ง ร้อยละ 58.9 รีสอร์ท/ร้านอาหาร ร้อยละ 38.7 และ ผู้บริโภคบนเกาะ ร้อยละ 2.4 ดังแสดงในภาพ 4.19

ภาพ 4.19 สัดส่วนการขายสัตว์น้ำของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ

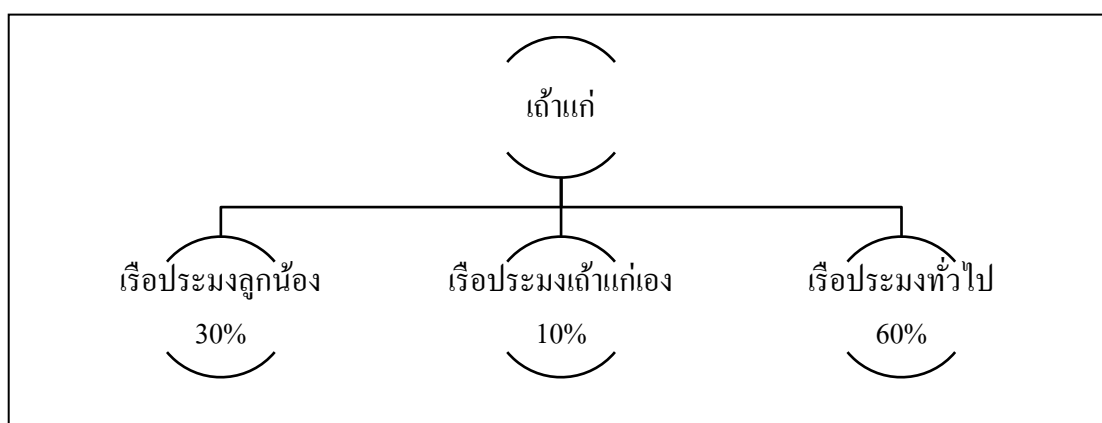
นอกจากนี้ยังมีการศึกษารายละเอียดของเส้นทางการขายสัตว์น้ำของชาวเล ได้แก่ (1) ขายให้กับเจ้าแก่บนเกาะหลีเป๊ะ (2) รีสอร์ท/ที่พัก (3) ผู้บริโภคทั่วไปบนเกาะ และ (4) ผู้รับซื้อสัตว์น้ำบนฝั่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขายให้กับเจ้าแกบนเกาะหลีเป๊ะ เส้นทางนี้เป็นเส้นทางหลักและมีปริมาณสัตว์น้ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 ของสัตว์น้ำที่จับได้ทั้งหมดบนเกาะหลีเป๊ะ การขายให้เจ้าแกบนเกาะหลีเป๊ะ มีข้อดีคือ เป็นช่องทางการกระจายสินค้าที่สะดวกและง่ายที่สุด อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของเส้นทางนี้คือ เจ้าแกเป็นผู้กำหนดราคา เรือประมงที่นำสัตว์น้ำมาขายให้กับเจ้าแก มี 3 ประเภท (ภาพ 4.20) ได้แก่

1.1 เรือลูกน้องของเจ้าแก เป็นเรือประมงของชาวเลอุรักลาไวซ์ที่รับจ้างในการทำประมงจากเจ้าแก เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น เพื่อออกไปจับสัตว์น้ำและขายให้กับเจ้าแก โดยทำการหักลบค่าน้ำมันเชื้อเพลิงกับมูลค่าสัตว์น้ำที่จับได้ สัตว์น้ำที่เจ้าแกได้จากเรือลูกน้อง คิดเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด

1.2 เรือของเจ้าแกเอง เป็นเรือประมงของเจ้าแกที่จ้างลูกเรือเป็นรายเดือนเพื่อเป็นแรงงานในการออกไปจับสัตว์น้ำ มีสัดส่วนของสัตว์น้ำที่จับได้ส่งเข้าแปปลาอย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด

1.3 เรือทั่วไป เป็นเรือประมงของชาวเลอุรักลาไวซ์ที่ทำประมงอิสระ ลงทุนค่าใช้จ่ายในการทำประมงเองทั้งหมด ซึ่งพบว่าสัตว์น้ำที่เจ้าแกได้มาจากเรือประมงประเภทนี้มีปริมาณมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 ของปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด

ภาพ 4.20 ปริมาณสัตว์น้ำที่เข้าสู่ระบบเจ้าแก

เรือประมงทั้ง 3 ประเภทบนเกาะหลีเป๊ะ ส่วนใหญ่มีเส้นทางขายสัตว์น้ำให้กับเจ้าแก โดยเฉพาะเรือประมงที่เป็นลูกน้องของเจ้าแก และเรือประมงของเจ้าแกเอง จะส่งสัตว์น้ำที่จับได้ให้กับเจ้าแกทั้งหมด (ตาราง 4.11) ส่วนเรือประมงอิสระทั่วไป ส่งสัตว์น้ำขายให้เจ้าแก คิดเป็นร้อยละ 90 ที่เหลือจะขายให้รีสอร์ท/ร้านอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6 และขายให้ผู้รับซื้อบนฝั่งจังหวัดสตูล คิดเป็นร้อยละ 4

ตาราง 4.9 สัดส่วนของปริมาณสัตว์น้ำของเกาะหลีเป๊ะกระจายไปยังเส้นทางแหล่งรับซื้อต่างๆ

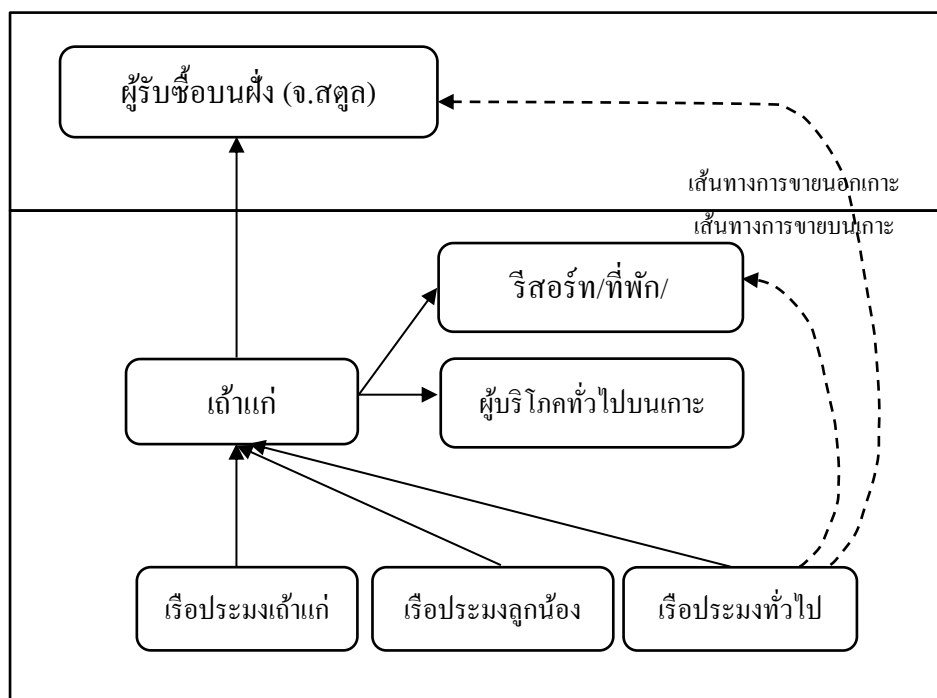
แหล่งที่มา	แหล่งรับซื้อ				รวม (ร้อยละ)
	เจ้าแก้ว (ร้อยละ)	รีสอร์ต/ ร้านอาหาร (ร้อยละ)	ผู้บริโภคร ทั่วไป (ร้อยละ)	ผู้รับซื้อบน ฝั่ง จ.สตูล (ร้อยละ)	
เรือประมงเจ้าแก้ว	100	-	-	-	100
เรือประมงลูกน้องเจ้าแก้ว	100	-	-	-	100
เรือประมงอิสระทั่วไป	90	6	-	4	100

2. รีสอร์ตที่พัก และร้านค้าบนเกาะ รับซื้อสินค้าสัตว์น้ำคิดเป็นร้อยละ 38.7 ของปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด โดยเส้นทางที่มาของสัตว์น้ำมาจาก 2 แหล่งคือ จากระบบเจ้าแก้ว คิดเป็นร้อยละ 14 และจากเรือประมงอิสระ คิดเป็นร้อยละ 6 เส้นทางการขายที่รีสอร์ตที่พัก และร้านค้าบนเกาะ มีข้อดีคือได้ขายราคาสูง แต่มีข้อเสียคือปริมาณการรับซื้อไม่แน่นอน

3. ผู้บริโภคทั่วไปบนเกาะ ได้แก่ ผู้อาศัยทั่วไป และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาเป็นแรงงานก่อสร้างบนเกาะหลีเป๊ะ ปริมาณสัตว์น้ำที่ขายในเส้นทางนี้มีอยู่ร้อยละ 2.4 ของสัตว์น้ำทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะเดินมาเลือกซื้อสัตว์น้ำที่บ้านเจ้าแก้วเอง ในเส้นทางนี้ จะเป็นช่องทางการกระจายสัตว์น้ำในระบบเจ้าแก้วเท่านั้น เรือประมงอิสระทั่วไปจะไม่ขายกับผู้บริโภคทั่วไป เนื่องจากปริมาณความต้องการมีน้อย

4. ผู้รับซื้อสัตว์น้ำบนฝั่ง จังหวัดสตูล เป็นเส้นทางที่รับซื้อสัตว์น้ำจากเกาะหลีเป๊ะ คิดเป็นร้อยละ 58.9 ของปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด สัตว์น้ำจะถูกกระจายไปยังผู้บริโภคและขายต่อยังตลาดอื่นๆ ต่อไป

จะเห็นได้ว่า เส้นทางการขายสัตว์น้ำของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ มีทั้งขายบนเกาะ และขายไปยังฝั่งแผ่นดินใหญ่ จังหวัดสตูล เส้นทางการขายสัตว์น้ำทั้งหมด สามารถแสดงดังภาพ 4.21

ภาพ 4.21 เส้นทางการขายสินค้าสัตว์น้ำของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

จากภาพ 4.21 จะเห็นได้ชัดว่า ระบบเจ้าแก้ม ยังเป็นศูนย์กลางและมีความสำคัญในเส้นทางการขายสัตว์น้ำ ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่เป็นผู้รับซื้อ ผู้กระจายสินค้าแล้ว เจ้าแก้มยังทำหน้าที่การให้กู้ยืมเงิน และปัจจัยการผลิตอีกด้วย ปัจจุบันบนเกาะหลีเป๊ะมีเจ้าแก้มรายใหญ่อยู่จำนวน 2 รายที่มีความผูกพันกับชาวเลอุรักลาโว้ยมาเป็นเวลานาน

สัตว์น้ำที่จับได้มีการขายทั้งบนเกาะหลีเป๊ะและขายบนฝั่ง จังหวัดสตูล ราคาซื้อสัตว์น้ำแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ราคาที่ซื้อจากรถประมงลูกน้อง และราคาที่ซื้อจากรถประมงทั่วไป ราคาที่รับซื้อจากรถประมงลูกน้องจะถูกลงกว่าเนื่องจากเจ้าแก้มเป็นผู้ลงทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง สัตว์น้ำที่มีราคาแพง (มากกว่า 1,000 บาทต่อกิโลกรัม) ของเกาะหลีเป๊ะ ได้แก่ กุ้งมังกร และปลิงกาหมาด (ตาราง 4.12) ส่วนหอยมือเสือ และเปลือกหอยมุก ในอดีตมีราคาแพงมาก แต่ในปัจจุบันไม่มีการขายเนื่องจากข้อห้ามของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา

ตาราง 4.10 ราคาซื้อขายและราคาขายสัตว์น้ำที่จับได้ของเกาะหลีเป๊ะ

ชนิดสัตว์น้ำ	พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน				อดีต-พ.ศ. 2540			
	ซื้อ (บาท/กก.)		ขาย (บาท/กก.)		ซื้อ (บาท/กก.)		ขาย (บาท/กก.)	
	ลูกน้อง	ทั่วไป	จ.สตูล	บนเกาะ	ลูกน้อง	ทั่วไป	จ.สตูล	บนเกาะ
ปลาญี่ปุ่น								
•ขนาดใหญ่	40	80	100	120	20	40	60	70
•ขนาดเล็ก - กลาง	30	50	80	100	20	30	50	60
ปลาเก๋า	60	100		180				
ปลาอินทรีขี้ผึ้ง	70	100	120	150	↓ 50	(ราคาต่ำกว่าปัจจุบันประมาณ 50 บาท)		
ปลานกแก้ว	20	30		50			↓ 5	
ปลาสลิคหิน								
•ขนาดใหญ่	30	50	80	90	-	-	-	-
•ขนาดเล็ก	10	25	40	60	-	-		30
ปลาแมง	65	70	85	100			↓ 20	
ปลาหางแข็ง	25	30	30	60			↓ 10	
ปลาอินทรีขี้ดอก	50	60	85	100			↓ 20	
กุ้งมังกร	1,000		1,500		500	800	1,000	-
กุ้งเขี้ยว	600		1000		150	300	750	-
กุ้งดำ, กุ้งคิงคอง	200		400		150	300	500	-
ปลิงกาหมาด	1,800		2,500	-	1,000		1,200	-
ปลิงนม	1,200		1,600	-	800		1,000	-
ปลิงดำ	800		1,200	-	800		1,000	-
หอยนมสาว	100-120		300	-	60	80	100	-
หอยมือเสือ	-	-	-	-	300-400 บ./ตัว		600	-
เปลือกหอยมุก	-	-	-	-	2,200		3,000	-

หมายเหตุ: ตัวเลขจากการประมาณและเฉลี่ยในภาพรวมของราคาสัตว์น้ำ

ที่มา: จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประมงบนเกาะหลีเป๊ะ (15-17 ธันวาคม 2557)

4.5 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นฐานในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

การถอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของชาวบ้าน สามารถจัดกลุ่มความรู้และแนวปฏิบัติพื้นฐานของชาวเลอุรักลาไว้ยได้ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจับสัตว์น้ำ (2) ด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ และ (3) ด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

4.5.1 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการจับสัตว์น้ำ

ชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะแสดงภูมิปัญญาด้านนี้ออกมาในรูปแบบของเครื่องมือประมงที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำ เครื่องมือประมงที่พวกเขาใช้มาเป็นเวลานานและสืบทอดแนวปฏิบัติในการใช้มาจนถึงรุ่นปัจจุบันมี 6 ชนิด (ภาพ 4.22) ได้แก่

(1) ลอบเล็กหรือไซ เครื่องมือชนิดนี้ชาวเลอุรักลาไว้ยมีการใช้มานานมากกว่าร้อยปี ในสมัยก่อนชาวเลใช้ไม้ไผ่ทำตัวลอบและมีขนาดเล็กกว่าในปัจจุบันนี้มาก ลอบไม้ไผ่มีอายุการใช้งานประมาณสองเดือน ขึ้นอยู่กับความอ่อน-แก่ของไม้ไผ่ที่นำมาสาน ถ้าเป็นไม้ไผ่อ่อน อายุของการใช้งานก็จะน้อยลง แนวปฏิบัติในการวางลอบ คือ วางลอบในทะเลบริเวณกองหิน หรือ ใกล้เคียง แนวปะการัง วางบนพื้นทราย ทั้งนี้เนื่องจากหากวางบนหินหรือปะการังจะไม่สะดวกในการกู้ลอบ หินหรือปะการังอาจทำให้ลอบพังได้ ส่วนปลายอีกข้างยึดกับลำไม้ไผ่เจาะรูสำหรับผูกเป็นห่วง ระยะเวลาการกู้ลอบ ใช้เวลาประมาณ 5-7 วัน สำหรับบริเวณน้ำตื้นชายฝั่ง และทุกๆ 2 วัน สำหรับบริเวณน้ำลึก ชาวเลอุรักลาไว้ยสังเกตหูก่อนการกู้ลอบ หากหูกบักชีขึ้นแสดงว่ากระแสน้ำค่อนข้างแรง น้ำไหลเชี่ยว ยังไม่เหมาะกับการดำน้ำลงไปกู้ลอบ หากหูกทำมุมเอียง 45 องศาจนกระทั่งค่อยๆ เอนนอนลง แสดงว่ากระแสน้ำเบาแรงลง สามารถดำน้ำลงไปกู้ลอบได้

(2) ลอบใหญ่ ใช้วางในบริเวณห่างจากฝั่งออกไปประมาณ 4-5 กิโลเมตร ลึกลงไปประมาณ 20 เมตร วางบริเวณกองหินในทะเล ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเกาะอาดัง และเกาะเล็ก วางประมาณ 3-4 ลูกต่อจุดหรือต่อกองหิน ใช้เวลาวางประมาณ 15 วันจึงจะกู้ลอบ อย่างไรก็ตาม จะมีการดำน้ำเพื่อตรวจดูปริมาณสัตว์น้ำว่าเพียงพอต่อการกู้ลอบหรือไม่ เนื่องจากลอบมีขนาดใหญ่และน้ำหนักมาก ส่วนใหญ่ชาวเลจึงใช้วิธีการดำน้ำลงไปจับปลาออกมาจากลอบโดยไม่กู้ลอบขึ้นมา สัตว์น้ำที่ได้จากเครื่องมือประมงชนิดนี้ ได้แก่ ปลาเก๋าจุดแดง ปลาเก๋าลายเสือ ปลามง กุ้งมังกร เป็นต้น

ลอบ

เบ็ดอินโด

เบ็ดสี่ง

ปืนลมวาก

อวน

ภาพ 4.22 เครื่องมือประมงของชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

ปัจจุบันชาวเลอุรักลาไว้ยมีข้อจำกัดในเรื่องของการหาแหล่งไม้สำหรับนำมาทำ ลอบ เพราะพื้นที่ที่มีพันธุ์ไม้ต่างๆ กลายเป็นของเอกชนหรือของรัฐ จึงเปลี่ยนจากการใช้ไม้ไผ่เป็น การใช้หวายและลวด ซึ่งจะยืดอายุการใช้งานของลอบเป็น 4-6 เดือนแล้วค่อยไปเหลือแค่เชือกอวน และส่วนที่ทำจากพลาสติกที่จะสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

(3) เบ็ดอินโด มีการนำมาใช้เมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้ว สามารถใช้ได้ในช่วงเช้าถึงเย็น ชาวเลอุรักลาโวยนิยมนำเบ็ดอินโดมาใช้ระหว่างที่เรือเก็บก๊วยลอบ เบ็ดอินโดมีหลายตา ส่วนใหญ่นิยม 7 ตา และ 9 ตา โดยมีความเชื่อว่าหากใช้จำนวนตาเบ็ดเป็นเลขคี่นั้นจะทำให้ปลาติดเบ็ดมากกว่าการใส่ตาเบ็ดเป็นคู่ เบ็ดอินโดนิยมใช้ทำประมงตลอดทั้งปี สัตว์น้ำที่จับได้จากเครื่องมือชนิดนี้ส่วนใหญ่เป็นปลาผิวน้ำ ได้แก่ ปลาหางแข็ง อินทรียัดดอก (ขนาดตัวประมาณ 1 กก.) ด้วยลักษณะของการใช้เครื่องมือจะเป็นการใช้เอ็นสีเพื่อล่อปลาและปล่อยขนเบ็ดไปในขณะที่เรือกำลังแล่นเมื่อได้ปลามากจึงจะเก็บขึ้นมาและแกะปลาออกใส่ถังที่เตรียมไว้ ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้ปริมาณสัตว์น้ำตามต้องการ

คาดว่าเบ็ดอินโดดัดแปลงมาจาก “เบ็ดลากปลา” ที่ชาวเลอุรักลาโวยเคยใช้ในอดีต โดยนำเอาเหง้าของต้นพลับพลึงมาเป็นเหยื่อปลอม เนื่องจากต้นพลับพลึงมีมากบริเวณชายหาดตามเกาะต่างๆ ชาวเลจะนำมาเด็ดเอาใบและปอกเปลือกออก ขนาดของเหยื่อปลอมที่ใหญ่จะทำให้จับสัตว์น้ำได้ขนาดใหญ่ด้วย ปัจจุบันชาวเลอุรักลาโวยนิยมใช้ขนเบ็ดมาเป็นเหยื่อปลอม ทำให้แต่ละคร้วเรือนนิยมเลี้ยงเบ็ดไว้บริเวณบ้านที่อยู่อาศัย

(4) เบ็ดสิ่งหรือเบ็ดโสก เป็นเครื่องมือประมงที่ชาวเลอุรักลาโวยใช้ตกปลามาเป็นเวลานาน เบ็ดโสกเป็นเบ็ดตาเดียว ใช้ตกปลาน้ำลึกโดยชักเบ็ดขึ้นๆ ลงเพื่อล่อปลา สัตว์น้ำส่วนใหญ่ที่ติดเบ็ดจะมีขนาดใหญ่ ได้แก่ อินทรียั้ง เป็นต้น

(5) ปืนฉมวก ชาวเลอุรักลาโวยมีความสามารถพิเศษในการดำน้ำและใช้ฉมวกแทงปลามาตั้งแต่สมัยอดีต แต่ในปัจจุบันไม่นิยมและไม่มีการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวอีกแล้ว เนื่องจากฉมวกมีรูปร่างที่ค่อนข้างยาว เกะกะ และจับสัตว์น้ำได้ดีเฉพาะในบริเวณซอกหินเท่านั้น กอปรกับวิวัฒนาการของเครื่องมือประมงที่อำนวยความสะดวกให้ทำประมงง่ายขึ้น ได้มีการพัฒนาเป็นการใช้ปืนฉมวกในการจับสัตว์น้ำแทนการใช้ฉมวก โดยชาวเลดำน้ำลึกลงไปยิงสัตว์น้ำ ดังนั้น ช่วงที่ทำประมงโดยใช้เครื่องมือชนิดนี้ น้ำทะเลจะต้องมีความใสมากพอที่จะมองเห็นปลา และในบางครั้งที่น้ำใสมากก็สามารถเล็งการยิงจากเหนือน้ำได้เช่นกัน การใช้ปืนฉมวกนิยมใช้ใน ช่วงที่ขาดแคลนสัตว์น้ำ โดยจะจับมาเพื่อการประกอบอาหารบริโภคในคร้วเรือนเท่านั้น และมีการจับปลาที่อยู่บริเวณใกล้ๆ กับเกาะหลีเป๊ะ

(6) อวน อวนที่ชาวเลนิยมใช้มีขนาดลึก 5 วา ยาว 200 วา ตาอวนมีขนาด 3*3 นิ้ว วิธีการทำประมงโดยปล่อยอวนไปกับเรือประมง มีการใส่ทุ่นลอยและไฟบริเวณหางอวนเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้แก่เรือประมงลำอื่นในการป้องกันการวางอวนซ้อนทับกัน แนวปฏิบัติพื้นบ้าน ได้แก่ การวางอวนในเวลากลางคืนที่เป็นเดือนมืดหรือข้างแรม (แรม 7-8 ค่ำ) ใช้เวลาในการวางอวนประมาณ 10 นาที หลังจากนั้นรอประมาณ 1 ชั่วโมง เพื่อดึงอวนขึ้นมา ใช้เวลาในการดึงอวนและ

แกะปลาที่จับได้ใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ประมาณ 1 ชั่วโมงเช่นกัน หลังจากนั้นจึงย้ายไปวางอวนบริเวณอื่นต่อไป โดยสามารถวางอวนได้ประมาณ 3 รอบต่อวัน จับสัตว์น้ำได้ประมาณ 10-80 กิโลกรัมต่อครั้งของการออกเรือ สัตว์น้ำที่ได้ส่วนใหญ่ได้แก่ ปลาโอ ปลาอินทรียั้ง อย่างไรก็ตาม การทำประมงโดยใช้อวนเป็นการทำประมงที่ต้องลงทุนมาก ชาวเลส่วนใหญ่จึงนิยมทำประมงโดยใช้ลอบมากกว่า

จะเห็นได้ว่าชาวเลมีการการสั่งสมความรู้ทางด้านการทำเครื่องมือประมงและวิธีการทำประมงมาตั้งแต่ในอดีต โดยผ่านประสบการณ์ ผ่านการพัฒนาให้ได้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมต่อระบบนิเวศต่างๆ ในพื้นที่ประมง จนกลายเป็นแนวปฏิบัติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในปัจจุบัน ที่ถือว่ามีลักษณะเป็นอัตลักษณ์ มีความจำเพาะต่อพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จัดเป็นต้นทุนทางด้านมนุษย์ที่สำคัญมากของชาวเลอุรักลาไว้นอกจะใช้ในการทำประมงแล้วยังปรับใช้กับอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น โกศ้นำเที่ยว เรือนำเที่ยว เป็นต้น

4.5.2 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ

ด้วยการดำรงชีพของชาวเลในแต่ละวันส่วนใหญ่จะใช้เวลาไปกับการทำประมง ดังนั้นนอกจากภูมิปัญญาในการใช้เครื่องมือประมงแล้ว ชาวเลอุรักลาไว้อย่างมีภูมิปัญญาในมิติของการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพของการทำประมงให้มีมากขึ้น ชาวเลจะสังเกตสภาพอากาศก่อนการออกเรือทำประมง เพราะสภาพอากาศมีผลต่อปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้และมีผลต่อความสามารถในการใช้เครื่องมือประมงต่างๆ โดยชาวเลแต่ละคนมีวิธีการสังเกตที่แตกต่างกันเพื่อเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจออกเรือทำประมงในแต่ละครั้ง วิธีการสังเกตต่างๆ เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาในครอบครัว สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำในการทำประมง มีหลักในการสังเกตสิ่งต่างๆ ดังนี้

(1.1) น้ำเดิน เป็นการสังเกตการไหลของกระแสน้ำ ซึ่งสามารถคาดคะเนปริมาณสัตว์น้ำเมื่ออยู่กลางทะเลได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของปลานั้นพบว่าบริเวณหัวแหลมของเกาะซึ่งเป็นพื้นที่ที่น้ำไหลมาบรรจบกันจะมีสัตว์น้ำในปริมาณมาก

(1.2) นก ชาวเลอุรักลาไว้อาศัยการสังเกตนกที่บินอยู่กลางทะเล บริเวณที่มียังจะมีสัตว์น้ำจำพวกปลาอาศัยอยู่มาก โดยแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการสังเกตนก คือ การขับเรือติดตามนกประมาณ 3-4 ตัว ที่บินรอบๆ เกาะ เพื่อไปหาฝูงใหญ่ นกที่ชาวเลอุรักลาไว้อาศัยบนเกาะหลีเป๊ะใช้สังเกตได้แก่ นกนางนวลสีดำ

(1.3) กองหิน/แนวปะการัง กองหินใต้น้ำเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ ดังนั้น ชาวเลอุรักลาไว้จึงนิยมใช้ลอบวางดักสัตว์น้ำบริเวณนี้ เมื่อน้ำใสจะสามารถมองเห็นทั้งกองหินและแนวปะการังได้จากเหนือน้ำ หากน้ำใสไม่มาก ชาวเลจะดำน้ำเพื่อดูกองหิน สำหรับในบริเวณน้ำลึก ชาวเลจะทอดสมอเรือเพื่อดำน้ำสำรวจเบื้องต้น หากพบกองหินหรือแนวปะการังที่เป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ จะจดจำตำแหน่งโดยอาศัยการเล็งต้นไม้จากเกาะใกล้เคียง วัชระยะรัสมิ และระยะห่างของสิ่งสำคัญของพื้นที่บริเวณนั้นด้วยสายตา เพื่อมาทำการประมงในครั้งต่อไป

แนวปฏิบัติพื้นบ้านเมื่อชาวเลอุรักลาไว้สังเกตสิ่งต่างๆ ทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาแล้ว จึงเริ่มหาตำแหน่งในการวางเครื่องมือประมง อย่างไรก็ตาม ชาวเลจะไม่ทิ้งสมอเรือกลางทะเล แต่จะปล่อยให้เรือลอยไปเรื่อยๆ เมื่อจับสัตว์น้ำขึ้นมาได้ พวกเขาจะจดจำตำแหน่งที่จับสัตว์น้ำได้ ความรู้พื้นบ้านเกี่ยวกับแหล่งจับสัตว์น้ำจะถูกถ่ายทอดจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลาน ชายชาวเลอุรักลาไว้วัยกลางคนสามารถจดจำตำแหน่ง “แหล่งปลาชุม” เหล่านี้ ได้เกือบร้อยจุดในท้องทะเลแห่งนี้

(2) การสังเกตธรรมชาติในการทำประมง สามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยต่างๆ ได้ดังนี้

(2.1) การสังเกตสีน้ำ สีน้ำทะเลมีผลต่อการมองเห็นเมื่อดำลงใต้น้ำ ซึ่งเครื่องมือจับสัตว์น้ำบางชนิดต้องอาศัยการดำน้ำลงใต้น้ำเพื่อจับสัตว์น้ำ ได้แก่ การกุ่มลอบ การใช้ปืนฉมวก ดังนั้นในช่วงที่น้ำขุ่น ชาวเลจะไม่ใช้เครื่องมือประมงดังกล่าว

(2.2) น้ำใหญ่ เป็นช่วงที่ระดับน้ำทะเลขึ้นสูง สัตว์น้ำจำพวกปลาจะออกมาจากแหล่งที่อยู่อาศัยจำนวนมาก ชาวเลอุรักลาไว้จะสังเกตช่วงน้ำใหญ่จากพระจันทร์เต็มดวงหรืออยู่ในช่วงข้างขึ้น แนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลนิยมใช้เบ็ดอินโดและปืนฉมวกในช่วงนี้ เนื่องจากมีแสงสว่างทำให้ปลาเห็นและขึ้นมากินแพลงค์ตอนที่ลอยอยู่บนผิวน้ำด้านบน เป็นโอกาสให้ชาวเลสามารถมองเห็นตัวปลาได้ชัดเจน การใช้เบ็ดอินโดและปืนฉมวกจึงมีความแม่นยำ ไม่นิยมใช้ฮ้อนในช่วงนี้เนื่องจากแสงสว่างทำให้ปลามองเห็นอวน

(2.3) ฝนฟ้าอากาศ ในช่วงฤดูฝนจะไม่ออกทำประมงในทะเลลึก มีบ้างบริเวณใกล้ฝั่ง ซึ่งเป็นเพียงการจับเพื่อเป็นอาหารเท่านั้น เพราะเป็นช่วงที่คลื่นลมแรง ในอดีตช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายนจะเป็นช่วงมรสุม ชาวเลจะไม่ออกเรือทำประมงบริเวณน้ำลึก จะทำประมงน้ำตื้นใกล้ฝั่ง โดยใช้เบ็ดและปืนฉมวกเป็นอุปกรณ์หลักในการจับสัตว์น้ำ

(3) การสังเกตภัยธรรมชาติ สามารถจำแนกเป็นหัวข้อย่อยๆ ต่างๆ ได้ดังนี้

(3.1) คลื่นลม ชาวเลอุรักลาโว้ยมีความรู้พื้นบ้านในการคาดคะเนคลื่นลม เนื่องจากบรรพบุรุษของพวกเขาเป็นนักเดินทางในทะเล ตัวอย่างเช่น ในช่วงฤดูฝนสามารถคาดคะเนได้ว่าพายุจะมาเมื่อใด โดยการสังเกตก้อนเมฆ น้ำทะเล ลักษณะและทิศทางของลม

(3.2) การสังเกตยอดคลื่นจากฝั่ง ก่อนออกทะเลหาปลา ชาวเลต้องมีการสำรวจสภาพอากาศเบื้องต้นก่อน หากเห็นยอดคลื่นสีขาวที่เป็นคลื่นหัวแตกชัดเข้ามาแต่ไกลสามารถทำนายได้ว่า อีกไม่นานพายุกำลังจะมา

(3.3) การสังเกตขอบฟ้ากลางทะเล ในกรณีที่ออกเรืออยู่กลางทะเล หากสังเกตเห็นบริเวณขอบฟ้ามีลักษณะเป็นแนวดำทึบที่ไม่ใช่ก้อนเมฆ แสดงว่ากำลังจะมีคลื่นลมแรง ให้เตรียมหันหัวเรือกลับเข้าฝั่ง

(3.4) สังเกตจากสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสัตว์ที่ผิดปกติ เช่น

- ทิศทางการว่ายน้ำของปลา หรือจำนวนสัตว์น้ำที่ลดน้อยลง การที่ปลาในน้ำลึกลับขึ้นมาให้เห็นที่ผิวน้ำ เป็นสัญญาณแสดงว่าสภาพอากาศและท้องทะเลมีความเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้น

- เสียงร้องของนก หากได้ยินเสียงนกร้องดังมากแสดงว่าจะมีพายุในไม่ช้า

(3.5) ลักษณะทางกายภาพของน้ำ ลักษณะของน้ำที่เกิดการเปลี่ยนแปลงแสดงให้เห็นว่าเกิดความผิดปกติกับท้องทะเล เช่นในช่วงที่น้ำขุ่นมากหรือกระแสน้ำปั่นป่วน ผิดไปจากปกติที่เคยเป็นอยู่ เช่นในช่วงเวลาก่อนเกิดคลื่นยักษ์สึนามิ ชาวเลอุรักลาโว้ยหลายคนสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงคือน้ำทะเลเปลี่ยนเป็นสีขุ่นและกระแสน้ำปั่นป่วน รวมทั้งปลาใหญ่หลายชนิด เช่น กระเบนราหูว่ายขึ้นมาบนผิวน้ำ แต่ในขณะนั้นไม่สามารถทำนายได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เมื่อเห็นน้ำลดลงไปอย่างรวดเร็วจนพื้นทะเลหน้าหมู่บ้านแห้งเหือด คนเฒ่าคนแก่ทราบว่าจะเกิดคลื่นยักษ์ขึ้น

4.5.3 ความรู้และแนวปฏิบัติด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

ภูมิปัญญาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเลอุรักลาโว้ย ส่วนใหญ่แสดงออกผ่านประเพณีลอยเรือ พิธีแต่งงาน และพิธีศพ มีรายละเอียดดังนี้

(1) ประเพณีลอยเรือ เป็นพิธีที่มีความสำคัญของชาวเลเผ่าพันธุ์อุรักลาโว้ย ซึ่งมีอยู่ 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต (เกาะซีเหร่หรือ เกาะสะป้า เกาะราไว) กระบี่ (เกาะลันตา) สตูล (เกาะหลีเป๊ะ)

ในหนึ่งปีจะมีการจัดประเพณีนี้สองครั้ง ช่วง 15 ค่ำของเดือน 6 และ เดือน 11 ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของฤดูกาล พิธีจะดำเนินไปเป็นระยะเวลา 3 วัน 3 คืน มีโต๊ะหม้อเป็นผู้นำการเช่นไหว้ เข้าทรง เสียงท่าย่านาย รวมทั้งยังมีการสร้างเรือ “ป้อลาจ๊ก” ซึ่งเรือที่ทำจากไม้ต้นเป็ดและไม้ระกำ (เป็นไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่ และมีการขออนุญาตจากอุทยานฯ) เรือป้อลาจ๊กทำหน้าที่นำพาทุกข์โศกโรคภัยให้ลอยออกพ้นไปจากครอบครัวและชุมชน ชาวเลอุรักลาไว้วจะเข้าร่วมงานกันทั้งหมู่บ้าน รวมทั้งยังมีญาติพี่น้องของชาวเลจากที่ต่างๆ เดินทางมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ในสมัยก่อนชาวเลจะหยุดการทำมาหากินเป็นระยะเวลา 3 วันในช่วงระหว่างพิธีกรรม ในประเพณีลอยเรือจะมีพิธีกรรมและความเชื่อย่อยๆ อีก 4 พิธีกรรม ได้แก่

(1.1) พิธีอาบน้ำมนต์ ชาวเลแต่ละครอบครัวจะนำตุ่มใส่น้ำมาตั้งรวมกันบริเวณจัดพิธีกรรม จากนั้นโต๊ะหม้อจะประกอบพิธี พร้อมทั้งเสกน้ำมนต์ ในช่วงหัวรุ่ง ชาวเลอุรักลาไว้วแต่ละครอบครัวจะทยอยมายังลานพิธีและอาบน้ำมนต์ ซึ่งถือกันว่าจะสามารถช่วยชำระสิ่งที่ไม่ดีให้หลุดออกไปจากร่างกาย ครอบครัว และชุมชน มีความเชื่อว่าหากไม่ได้ทำพิธีลอยเรือจะทำประมงและทำมาหากินอื่นๆ ได้ไม่ดี

(1.2) พิธีการต่อเรือ ก่อนพิธีจะเริ่มขึ้น ชาวเลที่เป็นผู้ชายในหมู่บ้านจะเดินทางไปหาดัดไม้ระกำ เพื่อนำมาใช้สำหรับต่อเป็นเรือลอยเคราะห์ หรือที่เรียกในภาษาอุรักลาไว้วว่า “ป้อลาจ๊ก” ชาวเลจะนำไม้ระกำมาแกะสลักเป็นตุ๊กตารูปคน ซึ่งจะเป็นตัวแทนของสมาชิกในครอบครัว (ภาพ 4.23) รวมทั้งแกะสลักเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น มีด พร้า เบ็ดตกปลา จากนั้นนำไม้แกะสลักเหล่านี้ไปใส่ไว้ในเรือลอยเคราะห์ ที่จะถูกนำออกไปลอยในทะเลนอกในช่วงเช้ามืดของวันรุ่งขึ้น เพื่อขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายในครอบครัวและชุมชน หลังจากทีกลุ่มผู้ชายร่วมมือร่วมใจกันต่อเรือไม้ระกำที่จะใช้สำหรับพิธีลอยเรือ รวมทั้งแกะส่วนประกอบและข้าวของเครื่องใช้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำมีดมาแกะสลักไม้ระกำเพื่อตกแต่งเรือ โดยตัดไม้ให้เป็นร่องคล้ายคลื่นตลอดทั้งก้าน เพื่อนำมาใช้ประดับบริเวณขอบของเรือไม้ระกำ ต่อจากนั้น เป็นหน้าที่ของกลุ่มผู้หญิงที่จะตกแต่งเรือให้สวยงามด้วยดอกกล้วยไม้ ดอกดาวเรือง และดอกกรัก พิธีการต่อเรือเป็นการแสดงถึงความรักและความสามัคคีของชาวเลอุรักลาไว้ว

ภาพ 4.23 กิจกรรมการต่อเรือไม้ระกำของชาวเลอูร์กลาไว๋

(1.3) พิธีเช่นสรวงบรรพบุรุษ ในช่วงงานพิธีลอยเรือ ผู้หญิงจะทำของเช่น ไห้วในพิธีลอยเรือ ประกอบไปด้วยไก่อ่างขมั้น ข้าวเหนียวขาว ข้าวเหนียวเหลือง ขนมหั่วล้าน ขนมห้างทอด พร้อมทั้งเทียนไขที่ใส่มาในงาน (ภาพ 4.24) ซึ่งจะนำไปถวายบริเวณศาลเจ้าโต๊ะชะมิรี (ภาพ 4.25) ที่ตั้งอยู่บริเวณเนินเขาข้างหมู่บ้าน เมื่อใกล้จะถึงช่วงเวลาของการประกอบพิธีที่ศาลประจำหมู่บ้าน ชาวเลจะนำเครื่องเซ่นไหว้ที่ทำขึ้นมาตั้งบริเวณรอบศาล เพื่อเซ่นไหว้บรรพบุรุษและโต๊ะชะมิรีที่เป็นผู้บุกเบิกเกาะแห่งนี้

ภาพ 4.24 ของเซ่นไหว้โตะฉีร์และเจ้าที่

ภาพ 4.25 ศาลเจ้าโตะฉีร์

พิธีกรรมดังกล่าวมีกระบวนการ ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- เมื่อมาถึงทุกคนจะวางน้ำซึ่งใช้เปลือกหอยเป็นภาชนะเพราะจะประหยัดพื้นที่ จัดว่าเป็นการต้อนรับบรรพบุรุษ พร้อมกับนำขนมไปวางที่ศาลของ โตะฉีร์
- ขนมที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นขนมของชาวเลดั้งเดิม ที่สำคัญและขาดไม่ได้ คือข้าวตอกกับเทียน ซึ่งมีความหมายของทั้งสองอย่าง คือ
  - ข้าวตอกสีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์
  - เทียนเป็นตัวเชื่อมในการสื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษ
- เครื่องเซ่นสรวงที่สำคัญของ โตะฉีร์คือ ข้าวเจ็ดสีและไก่ดิบ โดยลูกหลานของโตะฉีร์ เป็นประธานในพิธีและจัดหาเครื่องเซ่นไหว้เหล่านี้

- พิธีเริ่มจากการใช้กำยานเวียนรอบศาลโต๊ะคีรี 3 รอบ เพื่ออันเชิญวิญญาณ ซึ่งเชื่อว่าการได้ร่วมส่งขันธ์ต่อๆ กัน จะเป็นการอันเชิญบรรพบุรุษของคนส่วนใหญ่ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน
- โต๊ะหมอจะคูเชิงเทียนเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วกับลูกหลานที่มาเช่นไหว้
- มีความเชื่อว่าข้าวตอกจะเป็นตัวรับพรของลูกหลานเมื่อขอพรแล้วเอาไปโรยที่เปลวเทียนหากข้าวตอกติดกับเปลวเทียนแสดงว่าบรรพบุรุษรับรู้ถึงพรที่ขอแล้วและส่งผลให้คำขอนั้นเป็นจริง
- หลังจากทำการไหว้บรรพบุรุษแล้วจะมีการแสดงรำมะนาจำนวน 15 เพลง เพื่อความสนุกสนานและถือเป็นการแสดงให้บรรพบุรุษได้ดู ซึ่งเพลงแรกชื่อเพลง “ลงปง” จัดว่าเป็นเพลงสำคัญที่สุดเพื่อเป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องที่ เช่น ป่า เขา น้ำ ทะเล เป็นต้น ให้ได้รับชมการแสดง

(1.4) พิธีแห่เรือรอบหมู่บ้าน หลังจากการประกอบพิธีที่ศาลโต๊ะคีรี ชาวเลมีการเตรียมตัวสำหรับการแห่เรือรอบหมู่บ้าน โต๊ะหมอเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรม พร้อมทั้งทำพิธีปล่อยเรือลอยเคราะห์ โดยให้ชายหนุ่มในหมู่บ้านเข้ามาทำหน้าที่ช่วยกันแบกเรือ จากนั้นพาเดินแห่ไปรอบหมู่บ้าน (ภาพ 4.26) และนำเรือมาตั้งในบริเวณทำพิธีกลางหมู่บ้าน การอาสาแบกเรือของชายหนุ่มชาวเลอุรักลาไว้นั้น แต่ละคนต่างเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เพราะเชื่อกันว่า การกระทำเช่นนี้ทำให้พวกเขาได้รับพรจากบรรพบุรุษ

ภาพ 4.26 การฉลองแห่เรือรอบหมู่บ้าน

ขบวนแห่เรือประกอบไปด้วยการแบกเรือลอยเคราะห์เดินนำหน้า จากนั้นตามมาด้วยขบวนของนักดนตรีที่ตีกลองเพื่อให้จังหวะ เสียงกลองจะดังควบคู่ไปกับการกู่ร้องและ

ขานรับไปตลอดระยะทางแห่เรือ ปิดท้ายด้วยผู้ร่วมขบวนซึ่งเป็นชาวเลอุรักลาไว้วัยที่เข้ามามีส่วนร่วมกับพิธี ทำให้พิธีในช่วงนี้ดำเนินไปด้วยความรื่นเริงและความสนุกสนาน

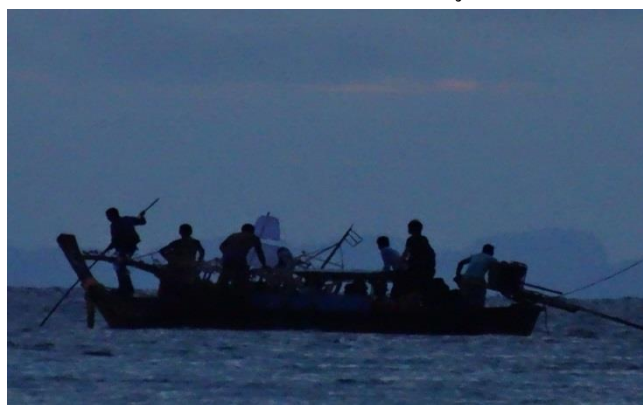
(1.5) พิธีนำเรือเพื่อลอยสู่ท้องทะเล พิธีนี้เริ่มต้นจากโต๊ะหมอมมาประกอบพิธีปล่อยเรือลอยเคราะห์ จากนั้นชาวเลที่เป็นผู้ชายจะอาสาแบกเรือลอยเคราะห์จากบริเวณจัดพิธีแห่ไปลงเรือหัวโทงที่เตรียมเอาไว้ และพาเรือวิ่งออกไปสู่ทะเลด้านนอก พร้อมทั้งต้องสังเวยคั่นลมและกระแสน้ำ เพื่อมิให้พัดเรือกลับเข้ามาที่หมู่บ้าน (ภาพ 4.27) ชาวเลอุรักลาไว้วัยเชื่อกันว่า เรือลอยเคราะห์ได้บรรเทาทุกความทุกข์โศก โรคภัย เคราะห์ร้ายของครอบครัวและชุมชน ให้ออกไปกับสายน้ำ เมื่อทำการปล่อยเรือลอยเคราะห์ลงน้ำแล้ว ผู้ชายชาวเลที่ปล่อยเรือจะหันเรือวิ่งกลับไปยังหมู่บ้านทันที โดยไม่หันหลังกลับไปมองเรือลอยเคราะห์ที่ปล่อยไปเด็ดขาด มิฉะนั้น ทุกข์โศก โรคภัยและเคราะห์ร้ายจะติดตามกลับมาที่หมู่บ้าน เมื่อทำพิธีปล่อยเรือไปแล้ว ถือกันว่าชุมชนได้ร่วมกันทำพิธีที่กำจัดเคราะห์ร้าย ความเศร้าโศก โรคภัยออกไปจากชุมชน

โต๊ะหมอมทำพิธีสะเดาะเคราะห์ก่อนนำเรือไปลอยทะเล

ชาวเลอุรักลาไว้วัย แบกเรือไม้ระกำไปลอยทะเล

การนำเรือไม้ระกำไปลอยทะเล

ภาพ 4.27 การประกอบพิธีปล่อยเรือของชาวเลอุรักลาไว้วัยบนเกาะหลีเป๊ะ

(1.6) พิธีปักไม้ไผ่ผี เป็นพิธีกรรมในวันต่อมาของการลอยเรือ ชาวเล อูรักลาโว้ยจะช่วยกันทำเสาไม้ปักไว้รอบหมู่บ้านเพื่อกันไม่ให้เคราะห์ร้ายที่ลอยไปในวันก่อนหน้า นี้ได้ตลอดเข้ามาในชุมชนอีก (ภาพ 4.28) โดยผู้ชายชาวเลอูรักลาโว้ยบางส่วนจะเดินทางไปตัดไม้ เพื่อนำมาทำเป็นเสาไม้ศักดิ์สิทธิ์ ตัวเสาเป็นไม้เรียวยาว ตัดบากบริเวณคอเสาเพื่อประกบไม้สั้นทำ รูปกากบาทหรือที่เรียกว่า “ไม้ไผ่ผี” เสาเหล่านี้จะทำขึ้นเพื่อนำไปปักรอบหมู่บ้าน ทำหน้าที่ลอบ ปกป้องไม่ให้สิ่งชั่วร้ายจากท้องทะเลและป่าเขาเข้ามาใกล้กรายผู้คนในชุมชน

ภาพ 4.28 การทำไม้ไผ่ผี

โดยสรุป พิธีการลอยเรือของชาวเลในระยะเวลา 3 วัน มีกิจกรรมดังนี้

- ช่วงบ่ายของวันแรก ชาวเลจะนำขนมไปวางไว้ที่ศาลไต่ห่อผี และทำพิธีกรรมเพื่อเป็นการอันเชิญวิญญาณของบรรพบุรุษ
- เมื่อเสร็จพิธีแล้วจะมีการแสดงรำมะนาเพื่อให้บรรพบุรุษได้ชม หลังจากนั้นในช่วงค่ำจะร่วมสนุกกันบริเวณหน้าชายหาด
- วันที่สอง มีการเตรียมไม้เพื่อทำเรือและร่วมกันแห่เสาออกมายัง บริเวณหน้าชายหาดเพื่อให้ไต่ห่อทำพิธีกรรม
- ในช่วงบ่าย ช่วยกันต่อเรือแล้วนำไปวางที่เสาเอกให้ไต่ห่อ ทำพิธีกรรมเพื่อรอลอยในเช้าวันถัดไป
- เวลาตี 5 ของวันที่สาม ชาวเลจะมาร่วมกันลอยเรือ โดยผู้ชาย ช่วยกันยกเรือเพื่อนำไปลอยในทะเล
- ช่วง 9 โมง มีการแห่ไม้กันผี ซึ่งเป็นรูปไม้กางเขน จำนวน 7 อัน แล้วไปวางไว้ที่เสาเอกเพื่อให้ไต่ห่อทำพิธี

- ในช่วงเย็นชาวบ้านจะเอาน้ำใส่ถังมาวางไว้ที่เสาร้อกเพื่อให้
โตะหมอทำน้ำมนต์
- เวลาตี 5 ของวันรุ่งขึ้น คนในหมู่บ้านจะไปอาบน้ำมนต์เพื่อเป็น
การสะเดาะเคราะห์
- เมื่อเสร็จพิธี ชาวบ้านนำไม้ไผ่ไปปักไว้ตามบ้าน

4.6 การรวมกลุ่มของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ

การพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ และระบบการผลิตทางการเกษตรของเกาะหลีเป๊ะ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีพของชาวเล กิจกรรมการดำรงชีพส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชาวเลได้มีการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อปกป้องกลุ่มตนเองและแบ่งปันผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นต้นทุนทางด้านสังคมที่มีความพยายามในการรวมกลุ่ม สร้างความสามัคคี และแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงสิทธิความเป็นชาวเล ตลอดจนพัฒนาเรื่องของรายได้ เพื่อให้มีความมั่นคงของต้นทุนทางการเงิน การศึกษาเรื่องของการรวมกลุ่มจึงเป็นแนวทางในการค้นหารูปแบบการดำรงชีพอย่างยั่งยืน โดยกลุ่มของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะที่จัดตั้งขึ้นจนถึงปัจจุบันมี 2 กลุ่ม ได้แก่ ชมรมเรือหางยาว และชมรมชาวเลอุรักลาไวย์เกาะหลีเป๊ะ

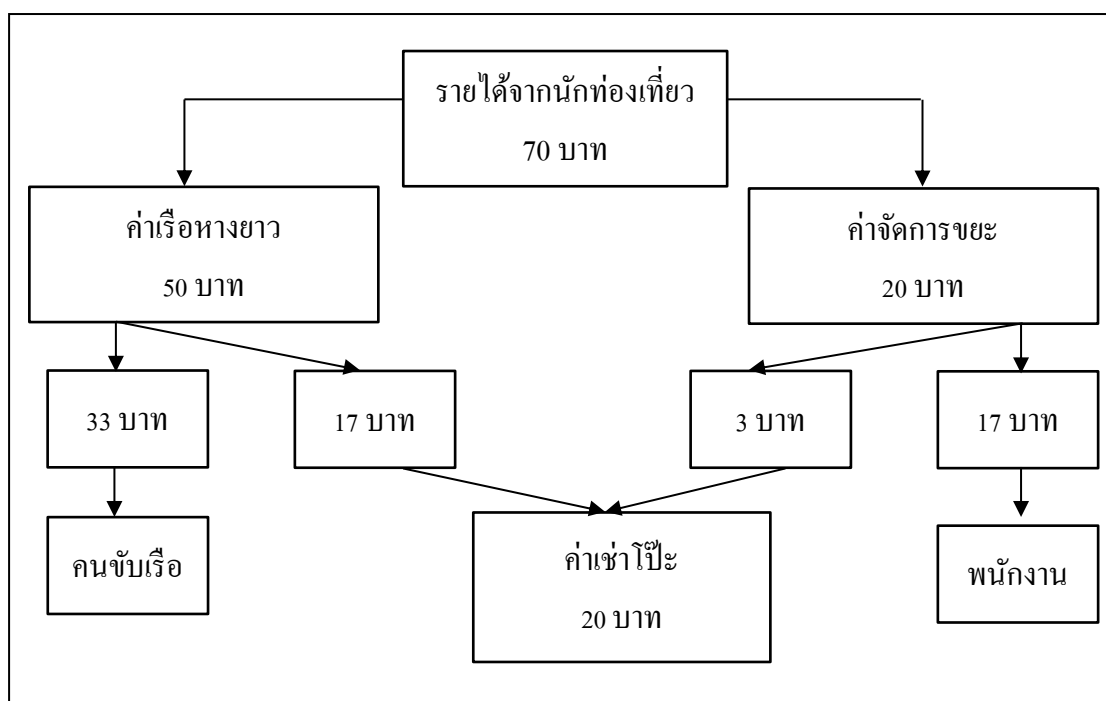
4.6.1 ชมรมเรือหางยาว

เป็นการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกและเป็นกลุ่มแรกของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ ชมรมเรือหางยาว ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2542 เป็นผลต่อเนื่องจากโครงการวิจัยนำร่องปกป้องระบบนิเวศทางทะเล ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสหภาพยุโรป ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ ในระหว่างการดำเนิน โครงการได้มีกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มที่หลากหลาย เช่น ชมรมมัคคุเทศก์ การประกอบอาชีพเสริม เป็นต้น แต่กลุ่มต่างๆ ไม่สามารถดำเนินการต่อได้เมื่อโครงการวิจัยจบลง มีเพียงชมรมเรือหางยาวที่เกิดขึ้นเพื่อรับนักท่องเที่ยวจากเรือโดยสารเข้าที่พักผ่อนเกาะ รายได้จากการดำเนินงานถูกนำมาเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกผู้เฒ่าเพื่อซ่อมแซมเรือการศึกษาของบุตรหลาน หรือเหตุอย่างอื่นตามความจำเป็น

สมาชิกชมรมเรือหางยาวทั้งหมดเป็นชาวเลอุรักลาโว้ยที่มีเรือเป็นของตัวเอง ปัจจุบันชมรมมีสมาชิกประมาณกว่า 200 ลำ ชมรมฯ มีการออกหมายเลขกำกับเรือทุกลำเพื่อเป็นการจัดระเบียบของชมรม โดยมีข้อกำหนดดังนี้

1. ห้ามขายหัวตัว เพื่อให้สามารถตรวจสอบยอดการขายได้จากในอดีตมีการขายทั้งทางตัวหัวตัว ทำให้ตรวจเช็คลำบาก
2. มีการขึ้นบอร์ดสรุปในแต่ละวันว่ามีรายรับเท่าไร เมื่อหักค่าโปะแล้ว สมาชิกชมรมจะได้รับเงินที่บาท
3. มีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น โดยให้คนที่ทำงานรายเดือนได้มีวันหยุดเดือนละ 3 วัน

จากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ได้มีการสร้างโปะเพื่อเทียบเรือโดยสาร โดยเรือหางยาวที่ไปรับนักท่องเที่ยวต้องจ่ายค่าเช่าโปะเป็นจำนวนเงิน 17 บาทต่อลำ นักท่องเที่ยวที่ขึ้นโปะจะมีค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเรือหางยาวคนละ 50 บาทต่อคน ค่าจัดการขยะบนเกาะ 20 บาทต่อคน รวมเป็น 70 บาทต่อคน ค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีการกระจายดังภาพ 4.29

ภาพ 4.29 การกระจายของค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าเรือหางยาวและค่าจัดการขยะของเกาะหลีเป๊ะ

4.6.2 ชมรมชาวเลอุรักลาไวย์เกาะหลีเป๊ะ

เป็นชมรมที่เกิดขึ้นจากสภาพปัญหาและผลกระทบจากการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจและมาเที่ยวเกาะเป็นจำนวนมาก เกิดการขยายตัวในการปรับโครงสร้างพื้นฐาน โครงสร้างการเมืองการปกครอง และโครงสร้างทางสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ชาวเลอุรักลาไวย์จำนวนหนึ่งจึงมีการจัดตั้งกลุ่มชมรมชาวเลอุรักลาไวย์เกาะหลีเป๊ะขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชนชาวเลให้รู้เท่าทันสถานการณ์ ปกป้องสิทธิและแก้ปัญหาในด้านวิถีชีวิต อาชีพ และวัฒนธรรมของชาวเลอุรักลาไวย์ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ทางกลุ่มได้มีการกำหนดพันธกิจ ระเบียบคณะกรรมการบริหารงานชมรม ระเบียบการบริหารเงินชมรม และระเบียบการเป็นสมาชิก ดังแสดงในตาราง 4.12

ตาราง 4.11 พันธกิจและระเบียบต่างๆ ของชมรมชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

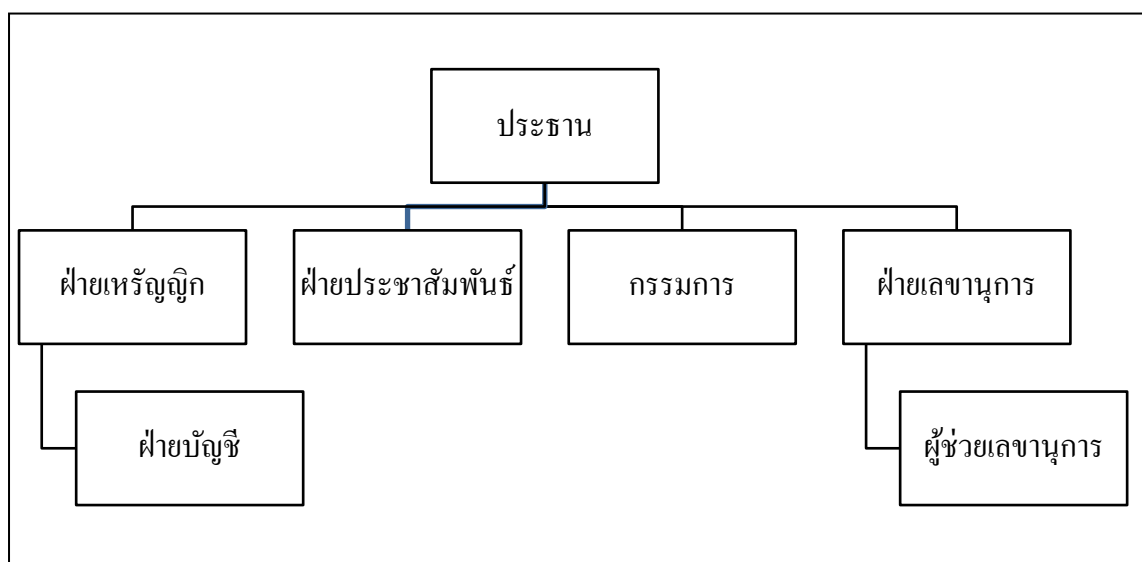
พันธกิจ	ระเบียบคณะกรรมการบริหาร	ระเบียบการบริหารการเงิน	ระเบียบการเป็นสมาชิก
<p>1. ปกป้องและร่วมกันแก้ปัญหาสิทธิต่างๆ ของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในในฐานะเป็นชุมชนดั้งเดิมในเกาะหลีเป๊ะที่หน่วยงานต่างๆ ต้องให้ความสำคัญ</p> <p>2. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพต่างๆ ของชาวเลให้เป็นระบบการจัดการที่ดี</p> <p>3. อนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเลให้ดำรงอยู่ภายใต้การเจริญเติบโต ธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างโดดเด่น</p> <p>4. แก้ไขปัญหาความมั่นคงด้านการเงินโดยการผลิตคัณฑ์ให้เกิดธนาคารชุมชนชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ</p> <p>5. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางน้ำและบนบกในหมู่เกาะหลีเป๊ะ อาดัง-ราวี เพื่อดำรงไว้จนชั่วลูกชั่วหลานต่อไปในอนาคต</p>	<p>1. คณะกรรมการบริหารชมรมต้องเป็นสมาชิกในชมรม</p> <p>2. คณะกรรมการบริหารชมรมต้องได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกชมรมทุกคน</p> <p>3. คณะกรรมการบริหารชมรมหมดวาระลงภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับการคัดเลือกและสมาชิกชมรมจะต้องคัดเลือกคณะกรรมการบริหารชมรมขึ้นใหม่เพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม</p> <p>4. คณะกรรมการบริหารชมรมจะต้องดำเนินงานของชมรมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละ</p> <p>5. คณะกรรมการบริหารชมรมจะต้องมีการประชุมวางแผนงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง</p>	<p>➤ การบริหารเงินธรรมเนียมค่าสมัครสมาชิกชมรมคนละ 500 บาท</p> <p>1. ดำเนินการสรรหาและก่อตั้งสถานประกอบการชมรมรวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของชมรมโดยต้องมีหลักฐานการเบิกจ่ายที่เหมาะสม</p> <p>2. นำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการผลิตสินค้าและกิจกรรมของชมรมเพื่อหารายได้เสริมแก่สมาชิกชมรม</p> <p>3. การจัดสรรเงินรายได้หักค่าใช้จ่ายและคืนทุนให้ดำเนินการดังนี้ -รายได้หักค่าใช้จ่ายและคืนทุน 100 % -ปันผลให้สมาชิก 60 % -กองทุนเพื่อช่วยเหลือชุมชน 20 % -บำรุงสถานประกอบการชมรม 10 % -ค่าตอบแทนคณะกรรมการชมรม 10 %</p> <p>➤ การบริหารเงินออมสมาชิกชมรมคนละ 200 บาทต่อเดือน</p>	<p>1. สมาชิกต้องเป็นชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในหมู่เกาะอาดัง-ราวีและเกาะหลีเป๊ะหรือชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่อาศัยอยู่ทะเบียนบ้านอาศัยอยู่ที่เกาะหลีเป๊ะมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน และมีอายุ 20 ปีขึ้นไป</p> <p>2. รับสมัครสมาชิกใหม่ทุกเดือนมกราคมของทุกปีและผู้สมัครต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าสมัครรายละ 500 บาท</p> <p>3. สมาชิกต้องออมเงินเพื่อเข้ากองทุนชมรมเดือนละ 200 บาท</p> <p>4. การลาออกจากสมาชิกชมรมหากเป็นสมาชิกไม่ถึง 1 ปี จะคืนเงินออมเพียงครึ่งหนึ่งของเงินออมของสมาชิกนั้นๆ หากเป็นสมาชิกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปชมรมจะคืนเงินออมให้ทั้งหมด</p> <p>5. เงินออมไม่สามารถถอนใช้จ่ายได้แต่สามารถค้าประกันเงินกู้ได้</p>

พันธกิจ	ระเบียบคณะกรรมการบริหาร	ระเบียบการบริหารการเงิน	ระเบียบการเป็นสมาชิก
		<ol style="list-style-type: none"> 1. ดำเนินเก็บสะสมในรูปแบบ บังคับเก็บสมาชิกคนละ 200 บาทต่อเดือน โดยมีทะเบียน บันทึกเป็นรายเดือน 2. เงินออมของสมาชิกทุกคนจะ อยู่ในเงินฝากในบัญชีธนาคาร โดยใช้ชื่อชมรมและมีการ เบิกจ่าย 2 ใน 3 ของรายชื่อ คณะกรรมการ 3. สมาชิกไม่สามารถถอนเงิน ออมได้แต่สามารถนำเงินออม มาใช้ค่าประกันเงินกู้ได้ 4. เงินดอกผลและกำไรต่างๆ ที่ได้ จากเงินออมให้ออนเป็นเงิน รายได้ของชมรม 5. ชมรมมีวัตถุประสงค์ให้สมาชิก รู้จักการเก็บออมและสร้าง ความเข้มแข็งด้านการเงินให้แก่ ตนเองเพื่อความอยู่รอดไม่มี เจตนาต้องการยึดเงินจาก สมาชิกชมรม 	<ol style="list-style-type: none"> 6. สมาชิกขาดจ่ายเงิน ออมเป็นเวลา ติดต่อกัน 3 เดือน ให้ถือว่าลาออกจาก สมาชิกชมรม 7. เงินสมาชิกชมรม เป็นอำนาจการบริหารของ คณะกรรมการแต่ ขึ้นอยู่กับความ ต้องการของสมาชิก ทุกคน 8. สมาชิกหรือ กรรมการใดที่ ยกยอกสิ่งที่เป็น สมบัติส่วนรวมของ สมาชิกให้ออกจาก การเป็นสมาชิกทันที โดยชมรมไม่ต้องคืน เงินออม 9. คณะกรรมการ จะต้องรายงานการ ใช้จ่ายเงินให้แก่ สมาชิกทุกเดือน 10. สมาชิกชมรมต้อง เป็นพลเมืองดี รัก การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย โดยมี พระมหากษัตริย์เป็น ประมุข

สำหรับ โครงสร้างการบริหารงานของชมรมชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ ดังแสดง

ในภาพ 4.30

ภาพ 4.30 โครงสร้างการบริหารของชมรมชาวเลอูร์กลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

จะเห็นได้ว่าการสร้างกลุ่มและองค์กรของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างขององค์กร และการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและชุมชนในภาพรวมมากกว่าการค้าขายเชิงพาณิชย์เพียงอย่างเดียว ปัจจุบันชมรมชาวเลวางแผนการผลิตสินค้าที่บ่งบอกถึงความเป็นอูร์กลาไว้อยู่ โดยสินค้าที่คาดว่าจะผลิตได้แก่ น้ำพริกปลาอย่างสูตรชาวเล เสื้อเตยทะเล น้ำมันมะพร้าว และผ้าบาติก ซึ่งอยู่ระหว่างการทดลองดำเนินการ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ปัญหาในภาพรวมของชมรม มีดังนี้

1. คณะกรรมการยังไม่ครบ และขาดความชัดเจนในการดำเนินงาน เนื่องจากเมื่อเข้าสู่ฤดูกาลท่องเที่ยว สมาชิกไม่มีเวลามาประชุม
2. ขาดผู้ประสานงานประจำ
3. ขาดงบประมาณสนับสนุนในการทำผลิตภัณฑ์
4. ขาดสื่อสิ่งพิมพ์ในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์
5. ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูดใจ
6. ไม่มีสำนักงานดำเนินการ

จะเห็นได้ว่า ชาวเลอูร์กลาไว้อยู่เริ่มมีพัฒนาการของกลุ่มองค์กรชุมชนที่ตอบสนองต่อการพัฒนาจากภายนอก เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มเรือหางยาวในปัจจุบัน ได้มีการแทรกแซงการแบ่งปันผลประโยชน์โดยหน่วยงานและบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ชาวเล ส่วนกลุ่มชมรมชาวเลอูร์กลาไว้อยู่

เกาะหลีเป๊ะ ยังไม่มีกลุ่มคนและหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนหรือแบ่งปันผลประโยชน์ ใดๆก็ตาม กลุ่มชมรมชาวเลอุรักลาโว้ย ยังคงน่าเป็นห่วงในเรื่องการดำเนินงานที่นอกจากปัญหาจะเกิดจากการไม่มีเวลาของสมาชิกในกลุ่มแล้ว การดำเนินการในหลายๆ กิจกรรม ยังต้องการเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การขอมาตรฐานสินค้า เป็นต้น เข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุน เนื่องจากเกินขีดความสามารถของชาวเลอุรักลาโว้ย ทั้งนี้ เพื่อคงคุณค่าวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ให้สามารถคงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

4.7 การท่องเที่ยวและการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยบนเกาะหลีเป๊ะ

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ นอกจากจะผูกพันอยู่กับทะเลที่เป็นแหล่งของอาชีพและรายได้จากการทำประมงแล้วนั้น การท่องเที่ยวที่เข้ามาและสร้างความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในวิถีชีวิตของชาวเล ทั้งการลงทุนสิ่งปลูกสร้างรีสอร์ท การบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเม็ดเงินที่ดึงดูดใจให้ชาวเลมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนอาชีพ ปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมีบทบาทสำคัญในการเอื้อต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนบนเกาะ ใดๆก็ตาม แม้ว่าการท่องเที่ยวจะกลายเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่การท่องเที่ยวก็เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ออกมาเป็นต้นทุนการผลิต การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวมากกว่าคุณค่าของสถานที่หรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้กลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และในท้ายที่สุดการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเห็นได้ชัดเจนในพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กที่มีชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมที่ถูกดัดแปลงเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจการค้า กลายเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในเชิงพาณิชย์ เช่น เพิ่มการจ้างงาน ลดอัตราการใช้ที่ดินของประชากรในท้องถิ่น เพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนความคิด เครื่องแต่งกาย ในขณะเดียวกันกิจกรรมการท่องเที่ยวก็เปรียบเสมือนตัวเร่งทำลายวัฒนธรรมของชุมชนให้สลายตัวเร็วยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบในเชิงลบ เช่น ค่าใช้จ่ายในโครงสร้างพื้นฐาน ค่าครองชีพของชุมชนบนเกาะ และการเก็งกำไรที่ดิน นอกจากนี้ การสร้างรีสอร์ทขนาดใหญ่และ โครงสร้างพื้นฐานตามแนวชายฝั่งของเกาะขนาดเล็กจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นเมือง เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาวเล ซึ่งผลกระทบต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

4.7.1 ระดับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเล อูร์กลาไวย์ในด้านต่างๆ ได้แก่ สภาพครัวเรือน การทำมาหากิน โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ชีวิตประจำวัน การแต่งกาย อาหารการกิน/การบริโภค ภาษา สุขลักษณะ การศึกษา และ ศิลปะวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณีและพิธีกรรม มีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

(1) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสภาพครัวเรือน

ประเด็นด้านสภาพครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด (ตาราง 4.13) คือ ความสะดวกในการสัญจร/การเดินทางติดต่อกับฝั่ง (ร้อยละ 93.0) รองลงมา ได้แก่ ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ 85.9) ความสะดวกในการคมนาคมบนเกาะ (ร้อยละ 79.7) คุณภาพชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของครอบครัว (ร้อยละ 67.2) การเปลี่ยนแปลงของลักษณะบ้านเรือน (สร้างด้วยไม้ คอนกรีต กระเบื้อง ฯลฯ) (ร้อยละ 46.9) ชีวิตความเป็นส่วนตัวของครอบครัว (ร้อยละ 43.8)

ประเด็นด้านสภาพครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบในทางที่แย่ลงจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด คือ ลูกหลานกับการมั่วสุมาเสพติด อบายมุข (ร้อยละ 56.2) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่บริเวณพักผ่อนรอบๆ บ้าน (ร้อยละ 44.6) ส่วนประเด็นด้านสภาพครัวเรือนที่ไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ มากที่สุด คือ การกีดเซาะที่ตั้งบ้านเรือนจากคลื่นทะเล (ร้อยละ 73.4) รองลงมาได้แก่ การถือครองที่ดิน (ร้อยละ 46.9) การย้ายที่ตั้งของบ้านเรือน (ร้อยละ 42.2) โดยระดับของผลกระทบแสดงในตาราง 4.13

ตาราง 4.12 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสภาพครัวเรือน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มี	ผลกระทบ	ผลกระทบ
	ผลกระทบ	ในทางที่ดีขึ้น	ในทางที่แย่ลง
การย้ายที่ตั้งของบ้านเรือน	54(42.2)	27(21.1)	47(36.7)
การถือครองที่ดิน	60(46.9)	19(14.8)	49(38.3)
พื้นที่บริเวณพักผ่อนรอบๆ บ้าน	51(39.8)	20(15.6)	57(44.6)
การเปลี่ยนแปลงของลักษณะบ้านเรือน	44(34.4)	60(46.9)	24(18.7)
ลูกหลานกับการมั่วสุมาเสพติด อบายมุข	45(35.2)	11(8.6)	72(56.2)
ความสะดวกในการสัญจร/การเดินทางติดต่อกับฝั่ง	4(3.1)	119(93.0)	5(3.9)
ความสะดวกในการคมนาคมบนเกาะ	5(3.9)	102(79.7)	21(16.4)

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มี	ผลกระทบ	ผลกระทบ
	ผลกระทบ	ในทางที่ดีขึ้น	ในทางที่แย่ลง
ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า	12(9.4)	110(85.9)	6(4.7)
ชีวิตความเป็นส่วนตัวของครอบครัว	37(28.9)	56(43.8)	35(27.3)
คุณภาพชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ	25(19.5)	86(67.2)	17(13.3)
การกักเซาะที่ต้งบ้านเรือนจากคลื่นทะเล	94(73.4)	10(7.8)	24(18.8)

จากตาราง 4.13 และ 4.14 พบว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อครอบครัวชาวเล เป็นไปในทางที่ดีขึ้นและอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ความสะดวกในการสัญจร/การเดินทางติดต่อกับคนบนฝั่ง (ค่าเฉลี่ย = 3.57) ความสะดวกในการคมนาคมบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.46) และความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า (ค่าเฉลี่ย = 3.44) ผลกระทบในทางที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ คุณภาพชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.17) ชีวิตความเป็นส่วนตัวของครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.12) และการเปลี่ยนแปลงของลักษณะบ้านเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.10) ตามลำดับ ส่วนผลกระทบในทางที่แย่ลงและอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นลูกหลานกับการมั่วสุมยาเสพติด/อบายมุข (ค่าเฉลี่ย = 3.86) ในขณะที่ประเด็นพื้นที่/บริเวณพักผ่อนรอบๆ บ้าน (ค่าเฉลี่ย = 3.30) มีผลกระทบในทางที่แย่ลงในระดับปานกลางตามลำดับ

ตาราง 4.13 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสภาพครัวเรือน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
พื้นที่/บริเวณพักผ่อนรอบๆ บ้าน	-	-	3.30	ปานกลาง
การเปลี่ยนแปลงของลักษณะบ้านเรือน	3.10	ปานกลาง	-	-
ลูกหลานกับการมั่วสุมยาเสพติด อบายมุข	-	-	3.86	มาก
ความสะดวกในการสัญจร/การเดินทางติดต่อกับฝั่ง	3.57	มาก	-	-
ความสะดวกในการคมนาคมบนเกาะ	3.46	มาก	-	-
ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า	3.44	มาก	-	-
ชีวิตความเป็นส่วนตัวของครอบครัว	3.12	ปานกลาง	-	-
คุณภาพชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.17	ปานกลาง	-	-

(2) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน

ประเด็นด้านการทำมาหากินที่ได้รับผลกระทบในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด (ตาราง 4.15) คือ รายได้ (ร้อยละ 75.0) รองลงมา ได้แก่ การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเลบนเกาะ เช่น เรือหางยาวท่องเที่ยว พนักงานในร้านอาหาร/รีสอร์ท เป็นต้น (ร้อยละ 68.0) ประเด็นด้านการทำมาหากินที่ได้รับผลกระทบในทางที่แย่ลงจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด คือ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ (ร้อยละ 59.4) รองลงมา ได้แก่ ที่ทำกินในทะเล (ร้อยละ 53.9) ที่ทำกินบนเกาะ (ร้อยละ 52.3) ส่วนประเด็นด้านการทำมาหากินที่ไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ มากที่สุด คือ การทำเกษตรกรรมบนเกาะ (ร้อยละ 78.1) รองลงมา ได้แก่ การประมงระบบถ้ำแก่ (ร้อยละ 69.5) การทำประมงผิดกฎหมายในเขตอุทยานฯ (ร้อยละ 68.0) การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำประมง (ร้อยละ 62.5) สภาวะหนี้สิน (ร้อยละ 57.8) การมีธุรกิจเป็นของตัวเอง (ร้อยละ 53.1) โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว ดังแสดงในตาราง 4.16

ตาราง 4.14 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	27(21.1)	87(68.0)	14(10.9)
รายได้	23(18.0)	96(75.0)	9(7.0)
การประมงระบบถ้ำแก่	89(69.5)	23(18.0)	16(12.5)
ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้	41(32)	11(8.6)	76(59.4)
ที่ทำกินบนเกาะ	37(28.9)	25(19.5)	67(52.3)
ที่ทำกินในทะเล	45(35.2)	14(10.9)	69(53.9)
การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำประมง	80(62.5)	17(13.3)	31(24.2)
การทำเกษตรกรรมบนเกาะ	100(78.1)	4(3.1)	24(18.8)
การมีธุรกิจเป็นของตัวเอง	68(53.1)	46(35.9)	14(10.9)
การทำประมงผิดกฎหมายในเขตอุทยานฯ	87(68.0)	10(7.8)	31(24.2)
สภาวะหนี้สิน	74(57.8)	14(10.9)	40(31.3)

ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน (ตาราง 4.16) พบว่าผลกระทบในทางที่ดียิ่งขึ้นด้านการทำมาหากินที่อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ รายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.54) การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเลบนเกาะ เช่น เรือหางยาวท่องเที่ยว พนักงานในร้านอาหาร/รีสอร์ท เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.50) สำหรับผลกระทบในทางที่แย่งด้านการทำมาหากินที่อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.47) ที่ทำกินบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.43) และที่ทำกินในทะเล (ค่าเฉลี่ย = 3.36) ตามลำดับ

ตาราง 4.15 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการทำมาหากิน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเลบนเกาะ เช่น เรือหางยาวท่องเที่ยว พนักงานในร้านอาหาร/รีสอร์ท เป็นต้น	3.50	มาก	-	-
รายได้	3.54	มาก	-	-
ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้	-	-	3.47	มาก
ที่ทำกินบนเกาะ	-	-	3.43	มาก
ที่ทำกินในทะเล	-	-	3.36	ปานกลาง

(3) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม

ประเด็นด้าน โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด (ตาราง 4.17) คือ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบนเกาะ (ร้อยละ 60.2) รองลงมาได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวกับชาวต่างชาติ (ร้อยละ 52.3) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับครอบครัวบนเกาะ (ร้อยละ 49.2) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับนักธุรกิจชาวไทยที่มาลงทุนบนเกาะ (ร้อยละ 46.1) ส่วนประเด็นด้าน โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ได้รับผลกระทบในทางที่แย่งจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะมากที่สุด คือ ความสามัคคี/ความร่วมมือในชุมชน (ร้อยละ 70.3) รองลงมา ได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับ

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ (ร้อยละ 61.7) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่
ตำรวจ/ทหารเรือบนเกาะ (ร้อยละ 56.3) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับผู้นำชุมชน (ร้อย
ละ 55.5) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวเลด้วยกันในชุมชน (ร้อยละ 50.8)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ประมงบนเกาะ (ร้อยละ 47.7)
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง และการไว้นิเวศใจกันระหว่างครอบครัว
(ร้อยละ 46.9 เท่ากัน) สำหรับประเด็นด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ได้รับ
ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะเลย เรียงตามลำดับ คือ การกลับมาของสมาชิกครอบครัว
ของชาวเล (จากการไปทำงานที่อื่น) (ร้อยละ 83.6) รองลงมา ได้แก่ การย้ายหรืออพยพไปอยู่ที่อื่น
ของสมาชิกในครอบครัวท่าน (ร้อยละ 80.5) การแต่งงานระหว่างครอบครัวชาวเลกับคนนอกเกาะ
(ร้อยละ 75.0) โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว ดังตาราง 4.18

ตาราง 4.16 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านโครงสร้างและ
ความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มี ผลกระทบ	ผลกระทบ ในทางที่ดี ขึ้น	ผลกระทบ ในทางที่แย ลง
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง	38(29.7)	30(23.4)	60(46.9)
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวเล ด้วยกันในชุมชน	38(29.7)	25(19.5)	65(50.8)
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับผู้นำชุมชน	25(19.5)	32(25.0)	71(55.5)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับ ผู้นำทางพิธีกรรม	51(39.8)	25(19.5)	52 (40.6)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขบนเกาะ	34(26.6)	77(60.2)	17(13.3)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับครู บนเกาะ	43(33.6)	63(49.2)	22(17.2)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ/ทหารเรือบนเกาะ	35(27.3)	21(16.4)	72(56.3)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับ เจ้าหน้าที่ อบต. บนเกาะ	38(29.7)	43(33.6)	47(36.7)

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ประมงบนเกาะ	42(32.8)	25(19.5)	61(47.7)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ	35(27.3)	14(10.9)	79(61.7)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวต่างชาติ	52(40.6)	67(52.3)	9(7.0)
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับนักธุรกิจชาวไทยที่มาลงทุนบนเกาะ	44(34.4)	59(46.1)	25(19.5)
การแต่งงานระหว่างครอบครัวชาวเลกับคนนอกเกาะ	96(75.0)	25(19.5)	7(5.5)
การย้ายหรืออพยพไปอยู่ที่อื่นของสมาชิกในครอบครัวชาวเล	103(80.5)	16(12.5)	9(7.0)
การกลับมาของสมาชิกครอบครัวของชาวเล (จากการไปทำงานที่อื่น)	107(83.6)	15(11.7)	6(4.7)
การไว้อาลัยใจกันระหว่างครอบครัว	46(35.9)	22(17.2)	60(46.9)
ความสามัคคี/ความร่วมมือในชุมชน	23(18.0)	15(11.7)	90(70.3)

ตาราง 4.17 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง	-	-	3.32	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวเลด้วยกันในชุมชน	-	-	3.31	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับผู้นำชุมชน	-	-	3.59	มาก

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับผู้นำทางพิธีกรรม	-	-	3.19	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบนเกาะ	2.88	ปานกลาง	-	-
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับครูบนเกาะ	2.67	ปานกลาง	-	-
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ/ทหารเรือบนเกาะ	-	-	3.36	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ อบต. บนเกาะ	-	-	3.34	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ประมงบนเกาะ	-	-	2.93	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ	-	-	3.92	มาก
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวต่างชาติ	3.43	มาก	-	-
ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับนักธุรกิจชาวไทยที่มาลงทุนบนเกาะ	2.95	ปานกลาง	-	-
การไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างครอบครัว	-	-	3.11	ปานกลาง
ความสามัคคี/ความร่วมมือในชุมชน	-	-	3.42	มาก

จากตาราง 4.18 แสดงระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผลกระทบในทางที่ดีขึ้นด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวต่างชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.43) ผลกระทบในทางที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับนักธุรกิจชาวไทยที่มาลงทุนบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 2.95) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) และความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับครอบครัวบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 2.67) ส่วนผลกระทบในทางที่แย่งด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ (ค่าเฉลี่ย = 3.92) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.59) ความสามัคคี/ความร่วมมือในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.42) ผลกระทบในทางที่แย่งในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ/ทหารเรือบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.36) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ อบต. บนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.34) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ย = 3.32) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวเลด้วยกันในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.31) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับผู้นำทางพิธีกรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.19) การไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 3.11) ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับเจ้าหน้าที่ประมงบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 2.93)

(4) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวัน

ผลจากการสำรวจ พบว่า การท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะส่งผลต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวันในทางที่ดีขึ้นในเรื่องการกล้าคิดกล้าทำ (ร้อยละ 50.8) และส่งผลกระทบในทางที่แย่ง คือ การเล่นหอยหูน (ร้อยละ 51.6) (ตาราง 4.19) โดยมีระดับผลกระทบอยู่ที่ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.72 และ 3.43 ตามลำดับ (ตาราง 4.20)

ตาราง 4.18 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวัน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ง
การทำหน้าที่แม่บ้านของภรรยา	94(73.4)	25(19.5)	9(7.0)
การทำหน้าที่พ่อบ้านของสามี	93(72.7)	25(19.5)	10(7.8)
การทำหน้าที่ของผู้สูงอายุในครอบครัว	96(75.0)	22(17.2)	10(7.8)
การดื่มสุรา	63(49.2)	12(9.4)	53(41.4)
การเล่นแชร์	104(81.3)	6(4.7)	18(14.1)
การเล่นหอยหูน	51(39.8)	11(8.6)	66(51.6)
การกล้าคิด กล้าทำ	53(41.4)	65(50.8)	10(7.8)
บทบาทของผู้หญิงและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน	66(51.6)	46(35.9)	16(12.5)

ตาราง 4.19 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านชีวิตประจำวัน

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
การเล่นหอยหูน	-	-	3.43	มาก
การกล้าคิด กล้าทำ	2.72	ปานกลาง	-	-

(5) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการแต่งกาย

ชาวเลอุรักลาไว้เห็นว่าการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะส่งผลกระทบต่อครอบครัวในด้านการแต่งกายในทางที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง เรียงลำดับตาม ได้แก่ การแต่งกายของผู้หญิง (ร้อยละ 61.7) การแต่งกายของผู้ชาย (ร้อยละ 57.0) การแต่งกายของเด็กผู้หญิงวัยรุ่น (ร้อยละ 52.3) การแต่งกายของผู้อาวุโส (ร้อยละ 50.0) และการแต่งกายของเด็กผู้ชายวัยรุ่น (ร้อยละ 49.2) ตามลำดับ (ตาราง 4.21) โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25, 3.23, 3.10, 3.22 และ 3.09 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4.22

ตาราง 4.20 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการแต่งกาย

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
การแต่งกายของเด็กผู้หญิงวัยรุ่นในครอบครัว	49(38.3)	67(52.3)	12(9.4)
การแต่งกายของเด็กผู้ชายวัยรุ่นในครอบครัว	59(46.1)	63(49.2)	6(4.7)
การแต่งกายของผู้หญิงในครอบครัว	46(35.9)	79(61.7)	3(2.3)
การแต่งกายของผู้ชายในครอบครัว	52(40.6)	73(57.0)	3(2.3)
การแต่งกายของผู้อาวุโสในครอบครัว	62(48.4)	64(50.0)	2(1.6)

ตาราง 4.21 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการแต่งกาย

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบน เกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ผลกระทบ
การแต่งกายของเด็กผู้หญิงวัยรุ่นใน ครอบครัว	3.10	ปานกลาง	-	-
การแต่งกายของเด็กผู้ชายวัยรุ่นใน ครอบครัว	3.09	ปานกลาง	-	-
การแต่งกายของผู้หญิงในครอบครัว	3.25	ปานกลาง	-	-
การแต่งกายของผู้ชายในครอบครัว	3.23	ปานกลาง	-	-
การแต่งกายของผู้อาวุโสในครอบครัว	3.22	ปานกลาง	-	-

(6) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหารการกิน/
การบริโภค

ประเด็นด้านอาหารการกิน/การบริโภค พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าผลกระทบในทางที่ดีขึ้น และไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ ที่กระทบในทางที่แย่ลงมีบางประเด็น (ตาราง 4.23) ซึ่งผลกระทบในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ เรียงลำดับตาม ได้แก่ ชนิด/ประเภทอาหารที่บริโภค (ร้อยละ 56.3) การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน (ร้อยละ 47.7) และจำนวนมื้ออาหารที่บริโภคต่อวัน (ร้อยละ 46.9) ผลกระทบในทางที่แย่ลง ได้แก่ การแปรรูปสัตว์น้ำที่จับได้ (ร้อยละ 46.9) ส่วนที่เห็นว่าไม่มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ เรียงลำดับตาม ได้แก่ การปรุงอาหาร/รูปแบบการทำอาหารดั้งเดิม (ร้อยละ 55.5) การเผยแพร่วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวเล (ร้อยละ 52.3) การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน (ร้อยละ 45.3) และการบริโภคอาหารที่หาได้บริเวณรอบๆ เกาะ (ร้อยละ 39.8) ตามลำดับ โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว ดังแสดงในตาราง 4.24

ตาราง 4.22 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหารการกิน/การบริโภค

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบ ในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบ ในทางที่แย่ลง
จำนวนมื้ออาหารที่บริโภคต่อวัน	53(41.4)	60(46.9)	15(11.7)
ชนิด/ประเภทอาหารที่บริโภค	47(36.7)	72(56.3)	9(7.0)
การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน	58(45.3)	61(47.7)	9(7.0)
การปรุงอาหาร/รูปแบบการทำอาหารดั้งเดิม	71(55.5)	49(38.3)	8(6.3)
การเผยแพร่วัฒนธรรมการบริโภคอาหาร ของชาวเล	67(52.3)	47(36.7)	14(10.9)
การบริโภคอาหารที่หาได้บริเวณรอบๆ เกาะ	51(39.8)	38(29.7)	39(30.5)
การแปรรูปสัตว์น้ำที่จับได้	40(31.3)	28(21.9)	60(46.9)

ตาราง 4.23 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหารการกิน/
การบริโภค

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบน เกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ผลกระทบ
จำนวนมื้ออาหารที่บริโภคต่อวัน	2.93	ปานกลาง	-	-
ชนิด/ประเภทอาหารที่บริโภค	2.97	ปานกลาง	-	-
การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน	3.03	ปานกลาง	-	-
การแปรรูปสัตว์น้ำที่จับได้	-	-	3.12	ปานกลาง

จากตาราง 4.24 แสดงระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านอาหารการกิน/การบริโภค พบว่า ผลกระทบในทางที่ดีขึ้นด้านอาหารการกิน/การบริโภคทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.03) ชนิด/ประเภทอาหารที่บริโภค (ค่าเฉลี่ย = 2.97) และจำนวนมื้ออาหารที่บริโภคต่อวัน (ค่าเฉลี่ย = 2.93) ตามลำดับ ส่วนผลกระทบในทางที่แย่ลงด้านอาหารการกิน/การบริโภคที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแปรรูปสัตว์น้ำที่จับได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.12)

(7) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านภาษา

ประเด็นด้านภาษา พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะไม่มีผลกระทบต่อครอบครัวด้านการใช้ภาษาอุรักลาไวย์ แต่จะมีผลกระทบในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ การพูดภาษาอังกฤษในครอบครัว (ร้อยละ 55.5) (ตาราง 4.25) ซึ่งผลของการกระทบอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

ตาราง 4.24 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านภาษา

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
การพูดภาษาอุรักลาไวย์ในครอบครัวชาวเล	96(75.0)	21(16.4)	11(8.6)
การพูดภาษาไทยในครอบครัวชาวเล	80(62.5)	41(32.0)	7(5.5)
การอ่าน/เขียนภาษาไทยในครอบครัวชาวเล	71(55.5)	47(36.7)	10(7.8)
การพูดภาษาอังกฤษในครอบครัวชาวเล	46(35.9)	71(55.5)	11(8.6)
การอ่าน/เขียนภาษาอังกฤษในครอบครัวชาวเล	60(46.9)	49(38.3)	19(14.8)
ค่านิยมในการใช้ภาษาอุรักลาไวย์ในการสื่อสารในชุมชน	87(68.0)	31(24.2)	10(7.8)
ค่านิยมในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชุมชน	75(58.6)	50(39.1)	3(2.3)
ค่านิยมในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชุมชน	67(52.3)	48(37.5)	13(10.2)

(8) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสุขลักษณะ

ประเด็นด้านสุขลักษณะ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบในทางที่แย่ลงจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ ที่กระทบในทางที่ดีขึ้นมีเพียงประเด็นเดียว (ตาราง 4.26) ซึ่งผลกระทบในทางที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสุขลักษณะ ได้แก่ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ (ร้อยละ 63.3) ส่วนผลกระทบในทางที่แย่ลง เรียงตามลำดับ ได้แก่ การจัดการขยะและของเสียบนเกาะ (ร้อยละ 75.0) น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาล (ร้อยละ 70.3) สุขอนามัยของชาวเลบนเกาะ (ร้อยละ 53.9) ตามลำดับ โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว ดังแสดงในตาราง 4.27

ตาราง 4.25 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสุขลักษณะ

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
การจัดการขยะและของเสียบนเกาะ	5(3.9)	27(21.1)	96(75.0)
น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาล	16(12.5)	22(17.2)	90(70.3)
สุขอนามัยของชาวเลบนเกาะ	12(9.4)	47(36.7)	69(53.9)
การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ	18(14.1)	81(63.3)	29(22.7)

ตาราง 4.26 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสุขลักษณะ

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ	ค่าเฉลี่ย	ระดับผลกระทบ
การจัดการขยะและของเสียบนเกาะ	-	-	3.97	มาก
น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาล	-	-	3.81	มาก
สุขอนามัยของชาวเลบนเกาะ	-	-	3.46	มาก
การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ	2.88	ปานกลาง	-	-

จากตาราง 4.27 แสดงระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านสุขลักษณะ พบว่า ผลกระทบในทางที่ดีขึ้นด้านสุขลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ (ค่าเฉลี่ย = 2.88) ส่วนผลกระทบในทางที่แย่ลงด้านสุขลักษณะทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ การจัดการขยะและของเสียบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.97) น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาล (ค่าเฉลี่ย = 3.81) และสุขอนามัยของชาวเลบนเกาะ (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ตามลำดับ

(9) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการศึกษา

ประเด็นด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อครอบครัวด้านการศึกษา (ตาราง 4.28) จากการสอบถามข้อมูลในเชิงลึก พบว่า ชาวเลอุรักลาไว้เริ่มเห็นความสำคัญของการสนับสนุนให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง ซึ่งตั้งอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ แต่ไม่คิดว่าการศึกษามีผลกระทบมาจากการท่องเที่ยวบนเกาะ

ตาราง 4.27 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านการศึกษา

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มีผลกระทบ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น	ผลกระทบในทางที่แย่ลง
บุตรหลานในครอบครัวได้รับการศึกษาบนเกาะ	55(43.0)	51(39.8)	22(17.2)
บุตรหลานในครอบครัวที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้น	64(50.0)	50(39.1)	14(10.9)
บุตรหลานในครอบครัวที่ต้องไปศึกษาบนฝั่ง	88(68.8)	32(25.0)	8(6.3)
การศึกษากับการช่วยเป็นแรงงานในการประมงของครอบครัว	95(74.2)	20(15.6)	13(10.2)
เรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม	51(39.8)	37(28.9)	40(31.3)

(10) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรม

ประเด็นด้านประเพณีวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีผลกระทบในทางที่แย่ลงจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ และมีบางประเด็นที่ไม่มีผลกระทบ แต่ไม่มีประเด็นไหนเลยที่การท่องเที่ยวจะมีผลกระทบที่ดีขึ้นต่อประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ (ตาราง 4.29) ซึ่งผลกระทบในทางที่แย่ลงจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรมเรียงตามลำดับ ได้แก่ ศิลธรรม/ความซื่อสัตย์ (ร้อยละ 59.4) ชนชั้น มีการดูถูกเผ่าพันธุ์ชาวเลดั้งเดิม (ร้อยละ 56.3) การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเล (ร้อยละ 54.7) การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ (ร้อยละ 46.9) ค่านิยมและวิถีชีวิตตลอดจนความเชื่อดั้งเดิม (ร้อยละ 46.1) โดยระดับของผลกระทบในด้านดังกล่าว ดังแสดงในตาราง 4.30

ตาราง 4.28 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรม

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ไม่มี	ผลกระทบ	ผลกระทบ
	ผลกระทบ	ในทางที่ดีขึ้น	ในทางที่แย่ลง
การเผยแพร่วัฒนธรรมชาวเลอุรักลาไวย์	55(43.0)	37(28.9)	36(28.1)
ความเป็นอุรักลาไวย์	55(43.0)	37(28.9)	36(28.1)
การแสดงออกถึงลักษณะเด่นของชาวเลอุรักลาไวย์	56(43.8)	44(34.4)	38(29.7)
การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ	29(22.7)	39(30.5)	60(46.9)
ค่านิยมและวิถีชีวิตตลอดจนความเชื่อดั้งเดิม	39(30.5)	30(23.4)	59(46.1)
การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเล	29(22.7)	29(22.7)	70(54.7)
ชนชั้น มีการดูแลผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเลดั้งเดิม	41(32.0)	15(11.7)	72(56.3)
ศีลธรรม/ความซื่อสัตย์	25(19.5)	27(21.1)	76(59.4)

ตาราง 4.29 ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรม

ผลจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ	ผลกระทบในทางที่ดีขึ้น		ผลกระทบในทางที่แย่ลง	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
		ผลกระทบ		ผลกระทบ
การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ	-	-	3.20	ปานกลาง
ค่านิยมและวิถีชีวิตตลอดจนความเชื่อดั้งเดิม	-	-	3.15	ปานกลาง
การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเล	-	-	3.13	ปานกลาง
ชนชั้น มีการดูแลผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเลดั้งเดิม	-	-	3.11	ปานกลาง
ศีลธรรม/ความซื่อสัตย์	-	-	3.34	ปานกลาง

จากตาราง 4.30 แสดงระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะต่อครอบครัวด้านประเพณีวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบในทางที่แย่ลงด้านประเพณีวัฒนธรรมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคะแนน ได้แก่ ศีลธรรม/ความซื่อสัตย์ (ค่าเฉลี่ย = 3.34) การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ (ค่าเฉลี่ย = 3.20) ค่านิยมและวิถีชีวิตตลอดจนความเชื่อดั้งเดิม (ค่าเฉลี่ย = 3.15) การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเล (ค่าเฉลี่ย = 3.13) และชนชั้น มีการดูแลผู้เฒ่าผู้แก่ชาวเลดั้งเดิม (ค่าเฉลี่ย = 3.11) ตามลำดับ

(11) ความเชื่อมโยงของผลกระทบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวก และทางลบต่อการดำรงชีพ กับต้นทุนการดำรงชีพ

ผลกระทบต่างๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและทางลบต่อการดำรงชีพ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่ในแต่ละด้านจะกระทบและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบวกและลบ มีเพียงด้านการแต่งกายที่กระทบในทางลบหรือแย่ง และด้านประเพณีวัฒนธรรมส่งผลกระทบในทางบวกหรือดีขึ้น และเมื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงในส่วนของต้นทุนการดำรงชีพนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับต้นทุนทางสังคมในการดำรงชีพ และมีผลกระทบในทางลบหรือแย่ง โดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ของครัวเรือนชาวเลกับรัฐ (เจ้าหน้าที่อุทยานฯ) ความสัมพันธ์ของครัวเรือนชาวเลกับผู้นำชุมชน ตลอดจนทำให้ความสามัคคี/ความร่วมมือในชุมชนก็แย่งไปด้วย ก่อเกิดปัญหาสังคมที่ลูกหลานมีการมั่วสุมยาเสพติด อบายมุข นอกจากนั้นในส่วนประเพณีวัฒนธรรมของชาวเล ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมสำคัญอย่างหนึ่งก็แย่งเช่นกัน นอกจากนี้ต้นทุนทางธรรมชาติ อาทิ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ ที่ทำกินบนเกาะ ที่ทำกินในทะเล เป็นอีกต้นทุนหนึ่งที่มีผลกระทบในทางลบหรือแย่ง และกระทบในระดับมาก

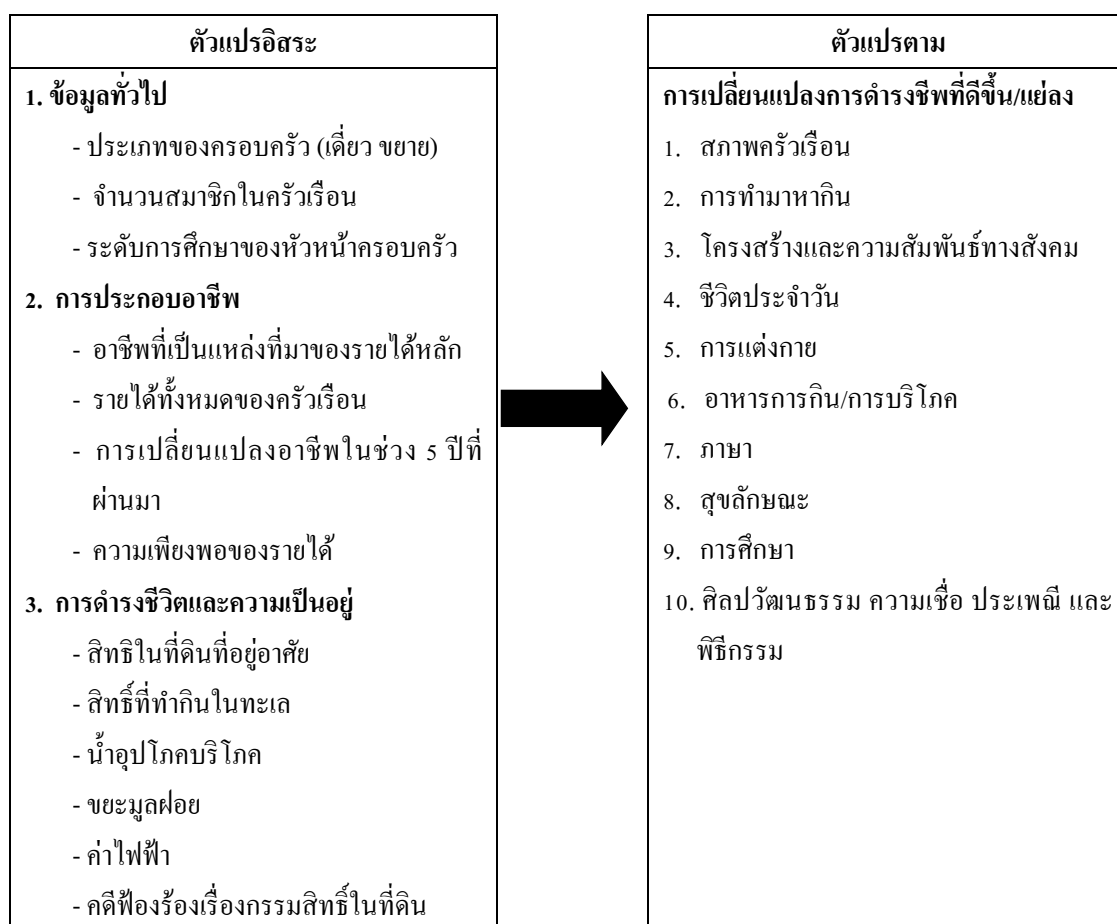
ส่วนต้นทุนด้านอื่นๆ ได้แก่ ต้นทุนมนุษย์ ที่เกี่ยวกับ สุขอนามัย อาหารการกิน และการใช้ภาษา และการกล้าคิดกล้าทำ พบว่ามีผลกระทบในทางที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง ต้นทุนทางการเงิน อาทิ การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเลบนเกาะ เช่น เรือหางยาวท่องเที่ยว พนักงานในร้านอาหาร/รีสอร์ท เป็นต้น ตลอดจนรายได้ของชาวเล พบว่ามีผลกระทบในทางที่ดีขึ้นในระดับมาก และต้นทุนทางกายภาพ อาทิ ความสะดวกในการสัญจร/การเดินทางติดต่อกับฝั่ง ความสะดวกในการคมนาคมบนเกาะ ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า พบว่ามีผลกระทบในทางที่ดีขึ้นในระดับมาก ส่วนประเด็นการจัดการขยะและของเสียบนเกาะ น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาล กลับมีผลกระทบในทางแย่งในระดับมาก และพื้นที่/บริเวณพักผ่อนรอบๆ บ้าน มีผลกระทบในทางแย่งในระดับปานกลาง

โดยภาพรวมต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะในทางที่ดีขึ้น คือ 1) ต้นทุนมนุษย์ที่ชาวเลได้ดึงเอามาใช้เพื่อสร้างยุทธวิธีในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น เปลี่ยนรูปแบบการใช้เรือเพื่อทำประมงเป็นการเรือเพื่อบริการนักท่องเที่ยวหรือนำนักท่องเที่ยวไปยังเกาะรอบๆ โดยอาศัยองค์ความรู้เดิมจากทักษะการจับเรือ การสังเกตคลื่นหรือภูมิอากาศในการกำหนดช่วงเวลาเดินทาง ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาจากโรงเรียน บุคคลภายนอก และชาวต่างชาติ ซึ่งเห็นได้ชัดในเรื่องของการพัฒนาทางด้านภาษา ตลอดจนการดำรงชีพที่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเล เช่น การแต่งกาย การจัดบ้านเรือน

เป็นต้น 2) ต้นทุนทางการเงิน ได้แก่เรื่องของรายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลดีที่เกิดจากการท่องเที่ยว ทำให้ชาวเลมีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น รู้จักเก็บเงินด้วยวิธีการออม รวมทั้งสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น และ 3) ต้นทุนกายภาพ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าเมื่อมีการท่องเที่ยว มีผู้คนเข้ามาขังพื้นที่เกาะ ทำให้เกิดการพัฒนาคอนกรีตพื้นฐานตามมา ทำให้ชาวเลได้รับผลดีในด้านนี้ เช่น ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่พัฒนามากยิ่งขึ้น ส่วนต้นทุนที่ได้รับผลกระทบในทางที่แยกลง ได้แก่ ต้นทุนทางสังคม ซึ่งจะว่าจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของการใช้ประโยชน์ที่ดิน การเข้าถึงพื้นที่ทำกิน และความไว้วางใจที่มีต่อกัน และต้นทุนทางธรรมชาติ ซึ่งเห็นได้ชัดจากพัฒนาของเกาะอย่างก้าวกระโดดส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรองรับของเกาะ การพัฒนาโครงสร้างใหญ่ เช่น ถนน โรงแรม รีสอร์ท ส่งผลกระทบต่อศักยภาพโดยรวมของเกาะ และผลจากกิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล เช่น ขยะทั้งในทะเลและชายฝั่ง ปะการังหักโดนเหยียบ เป็นต้น

4.7.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ

การเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพจากที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นบนเกาะหลีเป๊ะทั้ง 10 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น นำมาทดสอบความสัมพันธ์กับปัจจัยทั่วไปของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ย โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ 2 ตัว ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r) ใช้ในกรณีตัวแปรอิสระมีมาตรการวัดระดับอันตรภาคและแบบอัตราส่วน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซเรียล (The Point Biserial Correlation Coefficient: r_{pb}) ใช้ในกรณีตัวแปรอิสระมีมาตรการวัดระดับแบบนามบัญญัติ โดยนำหลักการของตัวแปรหุ่น เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Dummy Variable) (Howell, 2004). ตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์แสดงดังภาพ 4.31

ภาพ 4.31 ตัวแปรในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า

(1) ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางบวก ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพธุรกิจท่องเที่ยวเป็นของตนเอง รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน การเปลี่ยนแปลงอาชีพใน 5 ปีที่ผ่านมา ความเพียงพอของรายได้ และการถือครองสิทธิที่ดิน ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ ในประเด็นต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยขอยกตัวอย่างความหมายของผลที่ได้ เช่น ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือนพบว่า หากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของชาวเล มีจำนวนมาก ยิ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางบวกในเรื่องการมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเล ในทางตรงข้าม หากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของชาวเลน้อย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำรง

ชีพทางบวกในเรื่องการมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเลน้อยลงด้วย ($r=.300$, $p=0.01$) ทำนองเดียวกับตัวแปรอิสระอื่นๆ ซึ่งสามารถดูรายละเอียดดังตาราง 4.31

ตาราง 4.30 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางบวกของชาวเลอุรักลาไว

ตัวแปรอิสระ	การเปลี่ยนแปลงทางบวก	ประเด็น	r
1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ด้านการทำมาหากิน	การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	.300**
2. อาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก			
- การทำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นของตนเอง	ด้านการทำมาหากิน	การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	.362**
		รายได้	.282**
		เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย	.452**
	ด้านชีวิตประจำวัน	การทำหน้าที่ที่พ่อแม่บ้านของสามี	.325**
		กล้าคิดกล้าทำ	.361**
	ด้านภาษา	การพูดภาษาไทยในครอบครัว	.284**
		การอ่าน/เขียนภาษาไทยในครอบครัว	.252**
		การพูดภาษาอังกฤษในครอบครัว	.223**
		การอ่าน/เขียนภาษาอังกฤษในครอบครัว	.270**
		ค่านิยมในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชุมชน	.273**
		ค่านิยมในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชุมชน	.288**
		ด้านสุขภาพลักษณะ	สุขภาพของชาวเลบนเกาะ
	การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ	.214**	
	ด้านศิลป-วัฒนธรรม	การเผยแพร่วัฒนธรรมชาวเลฯ	.284**
		ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม	การแสดงออกถึงลักษณะเด่นของชาวเลฯ
การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ			.338**
การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเลฯ		.256**	
ศีลธรรม/ความซื่อสัตย์		.311**	
3. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน	ด้านการทำมาหากิน	เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย	.231**
ด้านโครงสร้างและ ความสัมพันธ์ทางสังคม	ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวต่างชาติ	ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัว	.226**
		ความสัมพันธ์ทาง	
		สังคม	
ด้านชีวิตประจำวัน	การทำหน้าที่แม่บ้านของภรรยา	การทำหน้าที่แม่บ้านของภรรยา	.278**
		การทำหน้าที่พ่อแม่บ้านของสามี	.250**
		การทำหน้าที่ของผู้สูงอายุในครอบครัว	.211**

ตัวแปรอิสระ	การเปลี่ยนแปลง ทางบวก	ประเด็น	r
		การเล่นห่วยเล่นแชร์	.252**
		กล้าคิดกล้าทำ	.231**
	ด้านอาหารการกิน/ การบริโภค	การประกอบอาหารกินเองในครัวเรือน	.211**
	ด้านภาษา	การอ่าน/เขียนภาษาอังกฤษในครอบครัว	.222**
4. ความเพียงพอของรายได้	ด้านการทำมาหากิน	รายได้	.262**
		พื้นที่ทำมาหากิน/พื้นที่ทำกิน	.252**
5. การลิดรอนสิทธิที่ดิน	ด้านโครงสร้างและ ความสัมพันธ์ทาง สังคม	ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัว ชาวเลกับผู้นำทางพิธีกรรม	.232**
6. คดีฟ้องร้อง เรื่องกรรมสิทธิ์ใน ที่ดิน	ด้านการทำมาหากิน	การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำประมง	.225**

จากตาราง 4.31 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเลในทิศทางบวก มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2) อาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก 3) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน 4) ความเพียงพอของรายได้ 5) การลิดรอนสิทธิที่ดิน และ 6) การฟ้องร้องเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทิศทางบวกส่วนใหญ่เป็นปัจจัยในด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ อาชีพที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และความเพียงพอของรายได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอาชีพ และแหล่งที่มาของรายได้ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทางบวก

การทำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นของตนเอง พบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทิศทางบวกทั้งด้านการทำมาหากิน ด้านชีวิตประจำวัน ด้านภาษา ด้านสุขภาพ และด้านศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม โดยเฉพาะในประเด็นของภาษา พบว่าการทำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นของตนเองทำให้ชาวเล มีทักษะการพูดอ่านเขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น รวมถึงมีค่านิยมที่ดีในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชุมชน นอกจากนี้ การทำธุรกิจท่องเที่ยวเป็นของตนเอง ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพที่โดดเด่นในการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวเลอุรักลาโว้ย การแสดงออกถึงลักษณะเด่นของชนเผ่า การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึก พบว่า หน่วยงาน

และบุคคลจากภายนอกขาดความระมัดระวังในการเข้ามาแทรกแซงในพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้ เช่น การต้องรอพิธีเปิดจากหน่วยงานต่างๆ ในการประกอบพิธีกรรมของชนเผ่า การบรรจุกิจกรรมอื่นๆ เช่น การแข่งขันกีฬา เข้ามาในช่วงเวลาของการประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ขาดความเคารพในกระบวนการประกอบพิธีกรรมของชนพื้นเมืองอย่างไม่ตั้งใจ

รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในหลายด้านหลายประเด็น ที่เห็นได้ชัดเจนคือ เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย ซึ่งปกติชาวเล มักจะไม่ให้ความสำคัญกับการค้าขายมากนัก เนื่องจากโดยพื้นฐานของชาวเล เป็นคนเหนียวอาย ไม่มีความมั่นใจในการติดต่อกับคนภายนอก (Hogan, 1972; Granbom, 2005) และมีความผูกพันกับการได้รับการปกป้องจากระบบเก่าแก่มาก่อน (Wongbusarakum, 2007) แต่การที่มีรายได้มากขึ้น ทำให้มีความกล้าคิดกล้าทำเพิ่มมากขึ้น และทำให้การทำหน้าที่ของแต่ละคนทั้งหน้าที่ของสามี ภรรยา และผู้สูงอายุในครอบครัว ทำได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามรายได้ที่มากขึ้นนี้ชาวเลมองว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อการเล่นแชร์ การซื้อหอยใต้ดิน การซื้อเบอร์หูน ซึ่งเป็นเงินทุนในกิจวัตรประจำวันของผู้หญิงชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะในปัจจุบัน

เป็นที่น่าประหลาดใจว่าปัจจัยของปัญหาการถูกลิขิตอนสิทธิที่ดิน มีการเปลี่ยนแปลงทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะการประสบปัญหาดังกล่าวทำให้ชาวเล มีการปรึกษากับผู้นำทางพิธีกรรมมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการแก้ปัญหา

(2) ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางลบ ได้แก่ อาชีพการทำประมงในระบบลูกน้องเก่าแก่ และอาชีพลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ขยะมูลฝอยในชุมชน การถูกลิขิตอนสิทธิที่ดิน และคดีฟ้องร้อง เรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในประเด็นต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยยกตัวอย่างความหมายของผลที่ได้ เช่น ตัวแปรอาชีพการทำประมงในระบบลูกน้องเก่าแก่ พบว่า หากชาวเล ประกอบอาชีพการทำประมงในระบบลูกน้องเก่าแก่ ยิ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางลบในเรื่องการมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเล ในทางตรงข้าม หากชาวเล ไม่ประกอบอาชีพการทำประมงในระบบลูกน้องเก่าแก่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางลบเรื่องการมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชาวเล น้อย ($r=-.282, p=0.01$) ทำนองเดียวกับตัวแปรอิสระอื่นๆ ซึ่งสามารถดูรายละเอียดดังตาราง 4.32

ตาราง 4.31 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพทางลบของชาวเลอุรักลาไว้อย

ตัวแปรอิสระ	การเปลี่ยนแปลงทางลบ	ประเด็น	r
1. การทำประมงในระบบ			
ลูกน้องเจ้าแก้ว	ด้านการทำมาหากิน	การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	.231**
		การสืบทอดภูมิปัญญาในการทำประมง	.279**
		เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย	.230**
ด้านโครงสร้างและ			
	ความสัมพันธ์ทางสังคม	ความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวต่างชาติ	.256**
	ด้านชีวิตประจำวัน	กล้าคิดกล้าทำ	.249**
ด้านศิลปวัฒนธรรม			
	ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม	การประกอบพิธีกรรมดั้งเดิม เช่น พิธีลอยเรือ	.248**
		การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสชาวเล	.195**
2. ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว	ด้านการทำมาหากิน	การมีธุรกิจเป็นของตนเอง	.264**
	ด้านภาษา	การพูดภาษาอุรักลาไว้อยในครอบครัวชาวเล	.265**
		คำนิยมในการใช้ภาษาอุรักลาไว้อยในการสื่อสารในชุมชน	.229**
3. รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน	ด้านชีวิตประจำวัน	บทบาทผู้หญิงและเยาวชนในการพัฒนาชุมชน	.271**
4. น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค	ด้านการทำมาหากิน	เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย	.226**
5. ขยะมูลฝอย	ด้านสุขลักษณะ	สุขอนามัยของชาวเลบนเกาะ	.253**
6. การดิครอนสิทธิที่ดิน	ด้านสภาพครัวเรือน	การถือครองที่ดิน	.229**
	ด้านการทำมาหากิน	เพิ่มพูนความรู้สึกรักของการทำธุรกิจค้าขาย	.249**
	ด้านโครงสร้างและ	ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง	.218**
	ความสัมพันธ์ทางสังคม	ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับชาวเลด้วยกันในชุมชน	.216**

จากตาราง 4.32 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเล ในทิศทางลบ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) การทำประมงในระบบลูกน้องเจ้าแก้ว 2) ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว 3) รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน 4) น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 5) ขยะมูลฝอย และ 6) การดิครอนสิทธิที่ดิน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทิศทางที่เป็นลบส่วนใหญ่ เป็นปัจจัยในด้านการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ ได้แก่ น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ขยะมูลฝอย การ

ลิดรอนสิทธิที่ดิน รองลงมาเป็นปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ การทำประมงในระบบลูกน้อง
 ได้แก่ การเป็นลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว

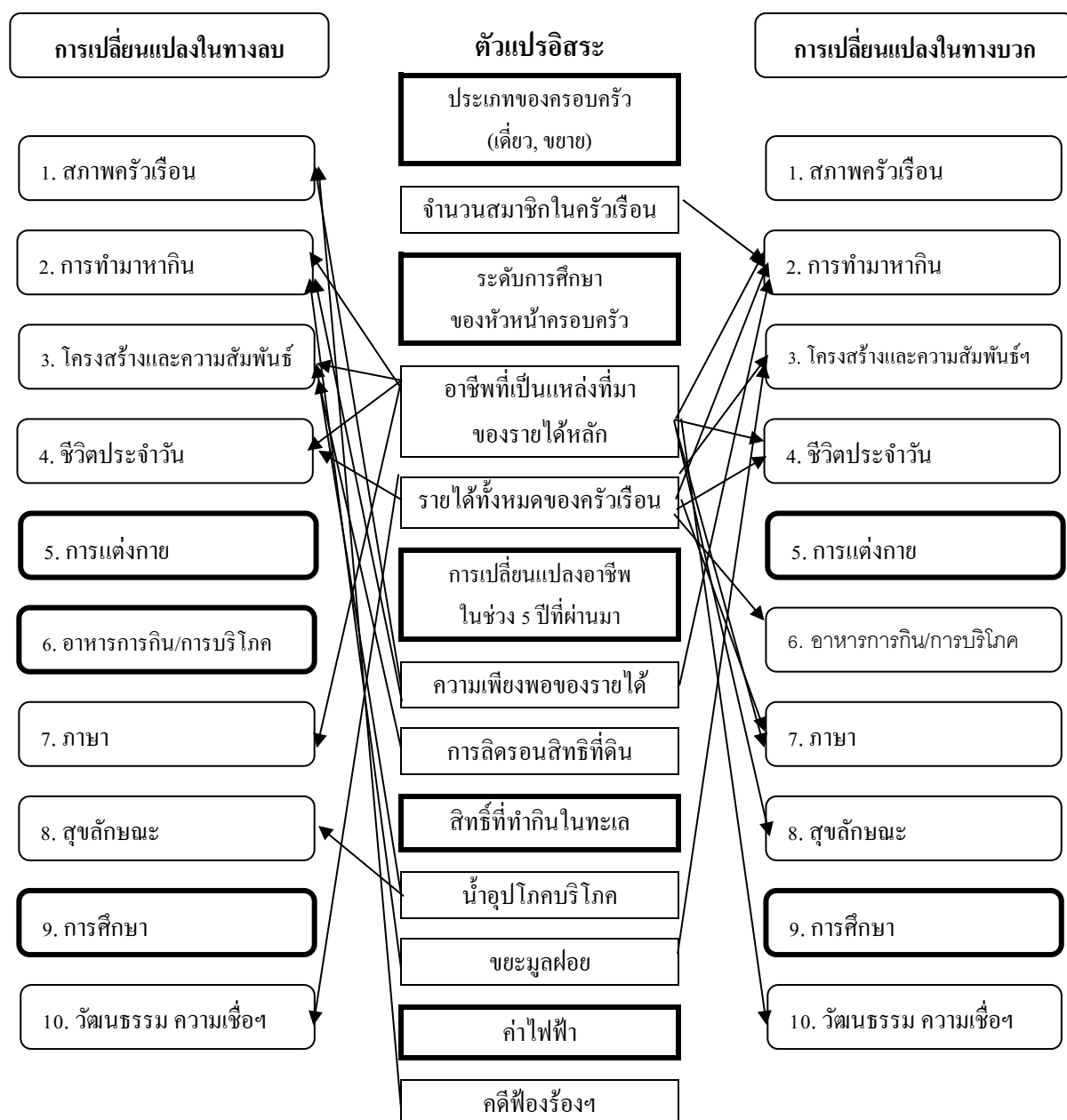
การทำประมงในระบบลูกน้องได้แก่ พบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ
 ในทิศทางลบทั้งด้านการทำมาหากิน ด้านโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านชีวิตประจำวัน
 และด้านศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ และประเพณี โดยเฉพาะในประเด็นของการทำมาหากิน พบว่าการ
 ทำประมงในระบบลูกน้องได้แก่ ทำให้การมีอาชีพทางเลือกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การสืบทอดภูมิ
 ปัญญาในการทำประมง และการเพิ่มพูนความรู้สึกรู้สึกของการทำธุรกิจค้าขาย ลดน้อยลง นอกจากนี้ ยังทำ
 ให้การกล้าคิดกล้าทำ การเชื่อฟังและเคารพผู้อาวุโสลดลง ทั้งนี้ เนื่องจากยังติดอยู่ในวัฏจักรของระบบ
 ได้แก่

การลิดรอนสิทธิที่ดิน พบว่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทิศทางลบ
 ด้านสภาพครัวเรือน การทำมาหากิน และโครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคม จากการสำรวจ
 พบว่าปัจจุบันชาวเลร้อยละ 82.0. ประสบปัญหาถูกลิดรอนสิทธิที่ดิน โดยร้อยละ 78.1 ถูกลิดรอน
 จากญาติพี่น้องและชาวเลด้วยกันเอง ร้อยละ 75.2 ถูกลิดรอนจากนายทุน และร้อยละ 9.5 ถูกลิดรอน
 จากหน่วยงานราชการ ซึ่งปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อการถือครองที่ดิน การเพิ่มพูนความรู้สึกรู้สึกของการทำ
 ธุรกิจค้าขาย ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชาวเลกับญาติพี่น้อง และความสัมพันธ์ระหว่าง
 ครอบครัวชาวเลกับชาวเลด้วยกันในทิศทางลบ เป็นที่น่าสังเกตว่าร้อยละของการถูกลิดรอนสิทธิ
 ที่ดินจะมาจากญาติพี่น้องและชาวเลด้วยกันเองสูงสุด ทั้งนี้ ชาวเลหลายคนประสบปัญหาถูกไล่ที่
 เนื่องจากญาติพี่น้องนำที่ดินไปขายให้กับนายทุนโดยไม่มีการบอกกล่าว

การเป็นลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว ส่งผลให้การใช้ภาษาอูรักลาโว้ยเพื่อการ
 สื่อสารในครอบครัวและในชุมชนลดลง ส่วนตัวแปรรายได้ ถึงแม้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
 การเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในทิศทางบวก แต่ก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบเช่นกัน ใน
 ประเด็นทำให้บทบาทของผู้หญิงและเยาวชนในการพัฒนาชุมชนลดลง ทั้งนี้เพราะมุ่งมั่นใน
 รายได้มากกว่าการพัฒนาในสวนรวม

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรหรือปัจจัยที่ไม่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการ
 ดำรงชีพของชาวเลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ตัวได้แก่ ประเภทของครอบครัว ระดับ
 การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สิทธิทำกินในทะเล และค่าไฟฟ้า ทั้งนี้ประเภทครัวเรือนและระดับ
 การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และค่าไฟฟ้า ของชาวเลไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ส่วนสิทธิทำ
 กินในทะเลนั้นไม่มีความขัดแย้งเพราะเป็นการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่มีรายได้ดีกว่าจาก
 การทำประมง

หากพิจารณาในอีกด้านหนึ่งของผลการศึกษา พบว่า การดำรงชีวิตของชาวเลที่ไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพเลยไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ได้แก่ การแต่งกาย และการศึกษา ดังแสดงในภาพ 4.32

ภาพ 4.32 สรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย
หมายเหตุ: กรอบดำหนา หมายถึง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยใดๆ

4.8 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

ชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะประกอบอาชีพประมงและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นส่วนใหญ่ ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการประเมินความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะและเกาะใกล้เคียงก่อนทำการวิเคราะห์ต้นทุนการดำรงชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบสถานการณ์การพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอันจะมีผลต่อการจัดทำข้อเสนอแนะที่มีความเป็นไปได้ในความเป็นจริงเมื่อต้องการเพิ่มหรือลดต้นทุนการดำรงชีพของชาวเล

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เกาะหลีเป๊ะและเกาะใกล้เคียง ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การใช้ประโยชน์ด้านการประมง และการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ในการประเมินได้นำแนวคิดเครือข่ายการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (BCN) ในการนำความหลากหลายทางชีวภาพมาเชื่อมกับการดำรงชีพของชนพื้นเมือง ที่มีสมมติฐานที่ว่า หากชนพื้นเมือง ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินจากผลผลิตในป่าเขตร้อนที่คนอาศัยอยู่ ผลประโยชน์ที่เป็นเงิน จะเป็นตัวเร่งเร้าจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การประเมินความเชื่อมโยงของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ใช้การจัดประชุมจำนวน 3 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมได้แก่ แกนนำชาวเลอุรักลาไว้วัยตัวแทนกลุ่มประมง ตัวแทนกลุ่มสตรี ครูที่เป็นชาวเลอุรักลาไว้วัยตัวแทนชาวเลอุรักลาไว้วัยที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวนทั้งหมด 47 คน เพื่อระดมความคิดในการนำแนวคิดของ BCN มาใช้กับพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ พบว่าการประเมินฯ ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ สามารถจัดแบ่งได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติการพึ่งพาสายพันธุ์ มิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย มิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่ และมิติการพึ่งพาตามเวลา

การจัดระดับการพึ่งพาของแต่ละมิติแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยที่ระดับ 1 มีการพึ่งพาน้อยที่สุด และระดับ 5 มีการพึ่งพามากที่สุด การประเมินของแต่ละค่าคะแนนใช้การกำหนดค่าการประเมินจาก BCN (BCN, 1997a; BCN, 1997b; BCN, 1998; BCN, 1999) เป็นเกณฑ์พื้นฐานและมีการปรับค่าเกณฑ์โดยชาวเลอุรักลาไว้วัยเองเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ ทำให้ค่าประเมินเป็นค่าที่ได้จากชนพื้นเมืองซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงพื้นที่ก็ได้ เช่น ร้อยละของพื้นที่ที่ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ค่าที่ได้อาจจะไม่สอดคล้องกับร้อยละของพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ เป็นต้น เกณฑ์การจัดอันดับของแต่ละมิติ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4.32 ความหมายของระดับคะแนนในการแต่ละมิติการพึงพา

มิติการพึงพา	เกณฑ์การจัดอันดับ	5	4	3	2	1
ก. มิติการพึงพาสายพันธุ์	การจัดอันดับจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของกิจกรรมในการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและสัดส่วนของสายพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์	พึงพาสายพันธุ์มากที่สุดที่พึ่งพาทุกสายพันธุ์ที่พบในพื้นที่ 90-100%	พึงพาสายพันธุ์มาก พึ่งพามากหลายสายพันธุ์ที่พบในพื้นที่ 80-90%	พึงพาสายพันธุ์ปานกลาง พึ่งพาสายพันธุ์ที่พบในพื้นที่ปานกลาง 60-80%	พึงพาสายพันธุ์น้อย พึ่งพาสองถึงสามสายพันธุ์ในพื้นที่	พึงพาสายพันธุ์น้อยที่สุด ไม่มีการพึ่งพาสายพันธุ์หรือพึ่งพาเพียงหนึ่งสายพันธุ์
ข. มิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย	การจัดอันดับจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของกิจกรรมในการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์พืชสัตว์ชนิดต่างๆ	กิจกรรมการดำรงชีพที่มีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ในพื้นที่มากที่สุด พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ภายในพื้นที่เกาะและรอบๆ เกาะที่เหลือเท่านั้น	พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่มาก พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ ของเกาะใกล้เคียง เช่น เกาะอาดัง เกาะราวีบ้างเล็กน้อย	พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่ปานกลาง พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ ของเกาะใกล้เคียง เช่น เกาะอาดัง เกาะราวี ระดับปานกลาง	พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่น้อย พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ จากเกาะใกล้เคียงอื่นๆ เป็นหลัก	พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่น้อยที่สุด พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์จากเกาะอื่นๆ เท่านั้น
ค. มิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่	การจัดอันดับจะพิจารณาจากความสัมพันธ์ของกิจกรรมการดำรงชีพในการใช้พื้นที่ต่างๆ เปรียบเทียบกับพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด	พึ่งพาพื้นที่มากที่สุด พึ่งพาทุกพื้นที่ คิดเป็น 100% ของพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด	พึ่งพาพื้นที่ส่วนใหญ่ ประมาณ 75-95% ของพื้นที่ที่ใช้การประโยชน์ทั้งหมด	พึ่งพาพื้นที่ปานกลาง ¼ ถึง ¾ ประมาณ 26-74% ของพื้นที่ที่ใช้การประโยชน์ทั้งหมด	พึ่งพาพื้นที่ประมาณ 6-25% ของพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด	พึ่งพาพื้นที่ขนาดเล็กน้อยกว่า 5% ของพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ทั้งหมด
ง. มิติการพึ่งพตามเวลา	การจัดอันดับจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของกิจกรรมการดำรงชีพกับจำนวนของเวลาที่ทำกิจกรรมนั้นและความต่อเนื่องในการใช้ประโยชน์	ใช้ประโยชน์มากที่สุด ใช้ประโยชน์ต่อเนื่องตลอดเวลา	ใช้ประโยชน์มาก ใช้ประโยชน์เป็นประจำ และแต่ละครั้งจะใช้ประโยชน์ระยะยาว	ใช้ประโยชน์ปานกลาง ใช้ประโยชน์เป็นปกติ แต่ไม่ใช้ประโยชน์ในระยะยาว	ใช้ประโยชน์น้อย ใช้ประโยชน์บ้างเป็นครั้งคราวและใช้ในระยะเวลานั้นๆ	ใช้ประโยชน์น้อยที่สุด ใช้ประโยชน์เพียงครั้งสองครั้ง หรือไม่ใช้เลย

ตาราง 4.33 การประเมินความเชื่อมโยงของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไวย์บน
เกาะหลีเป๊ะ

กิจกรรมการดำรงชีพ	ระดับการพึ่งพา*				ค่าเฉลี่ย	ผลการพึ่งพา	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ก*	ข*	ค*	ง*			
ผลิตภัณฑ์จากพืช	2.58	3.17	2.34	1.92	2.50	น้อย	0.52
1.1 ผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคที่ผลิตจากพืช	4.00	4.00	2.33	2.67	3.25	ปานกลาง	0.88
1.2 ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมที่ผลิตจากพืช	3.00	2.33	2.67	1.67	2.42	น้อย	0.57
1.3 พืชเส้นใย	2.33	2.00	1.67	1.67	1.92	น้อย	0.32
1.4 พืชสกัดน้ำมันในการแพทย์แผนโบราณ เช่น มะพร้าว	1.00	4.33	2.67	1.67	2.42	น้อย	1.45
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	2.53	2.93	2.67	2.27	2.60	น้อย	0.32
2.1 การทำประมง	5.00	3.33	4.00	2.67	3.75	มาก	0.99
2.2 ผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์ เช่น น้ำพริกปลาอย่าง	4.33	3.00	4.00	3.00	3.58	มาก	0.69
2.3 ผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคจากสัตว์ เช่น ปลิง	1.00	3.67	2.67	2.00	2.34	น้อย	1.12
2.4 เครื่องประดับ – เช่น กัลปังหา เปลือกหอย	1.33	2.67	1.67	1.00	1.67	น้อยที่สุด	0.72
2.5 ข้าวของเครื่องใช้ – เช่น จากเปลือกหอยชนิดต่างๆ	1.00	2.00	1.00	2.67	1.67	น้อยที่สุด	0.82
นิเวศบริการ	3.19	2.92	2.52	2.15	2.69	ปานกลาง	0.46
3.1 ท่องเที่ยวเชิงผจญภัย – ปะการัง ปลา	4.33	2.33	3.67	4.00	3.58	มาก	0.88
3.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ – เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ หมูเกาะและชายหาด โฮมสเตย์	4.67	3.33	3.00	2.00	3.25	ปานกลาง	1.10
3.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม – วิถีชีวิตความเป็นชาติพันธุ์พื้นเมือง	2.67	3.33	1.67	1.00	2.17	ปานกลาง	1.04
3.4 พื้นที่สำหรับทำการศึกษาวิจัย	5.00	4.00	3.33	1.33	3.42	มาก	1.55
3.5 พื้นที่สาธารณะของชุมชน	1.67	5.00	2.00	3.00	2.92	ปานกลาง	1.50
3.6 การเก็บหาของป่า	3.00	2.00	3.33	2.00	2.58	น้อย	0.69
3.7 พืชที่นำมาใช้ในการก่อสร้าง	2.67	1.67	1.67	1.67	1.92	น้อย	0.50
3.8 พืชที่นำมาใช้ในการทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ	2.00	1.33	2.67	3.00	2.25	น้อย	0.74
3.9 พืชที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรม	2.67	3.33	1.33	1.33	2.17	น้อย	1.00
คะแนนเฉลี่ยแต่ละมิติการพึ่งพา	2.77	3.01	2.51	2.11	2.60		0.40

หมายเหตุ: * ก คือ มิติการพึ่งพาสายพันธุ์ ข คือ มิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย ค คือ มิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่ และ ง คือ มิติการพึ่งพาตามเวลา

4.8.1 มติการพึ่งพาสายพันธุ์

การประเมินการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยบนเกาะหลีเป๊ะในมติการพึ่งพาสายพันธุ์ เป็นกิจกรรมการดำรงชีพที่พึ่งพาสายพันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่ เป็นกิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้วที่พึ่งพาความหลากหลายของสายพันธุ์พืชและสายพันธุ์สัตว์บนเกาะหลีเป๊ะ และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพโดยตรงก็ต่อเมื่อ

- ก. เมื่อสายพันธุ์นั้นถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตสินค้า เช่น น้ำมันมะพร้าว หรือเพื่อรักษารูปแบบการดำรงชีพ เช่น การทำน้ำพริกปลาอย่างไว้บริโภคนครวเรือน
- ข. เมื่อสายพันธุ์นั้นถูกนำมาใช้เพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตัวเอง หรือ “สร้างมูลค่า” เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ค. เมื่อสายพันธุ์นั้นถูกนำมาใช้ในทางวัฒนธรรมความเชื่อ เช่น ชาวเลอุรักลาไว้วเชื่อว่าหากทำการเผาไม้หอมจะทำให้ล่าสัตว์ได้จำนวนมาก

สายพันธุ์แต่ละชนิดมีผลกระทบต่อระบบนิเวศแตกต่างกัน เพื่อลดปัญหาในแง่ของ “การให้น้ำหนักความสำคัญของสายพันธุ์” ดังนั้น ในการจัดอันดับจึงให้ความสำคัญของคุณค่าของสายพันธุ์อย่างเท่าเทียมกัน

ผลการประเมิน พบว่า กิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้วบนเกาะหลีเป๊ะมีการพึ่งพาสายพันธุ์อยู่ในระดับปานกลาง (2.77 คะแนน) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่ามี การพึ่งพาในบริบทของนิเวศบริการอยู่ในระดับมาก (3.19 คะแนน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาสายพันธุ์เพื่อการทำวิจัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย แสดงให้เห็นว่า ชาวเลอุรักลาไว้วมีกิจกรรมการดำรงชีพที่พึ่งพาสายพันธุ์พืชและสัตว์ ในรูปแบบของการเป็นพื้นที่สำหรับการศึกษาวิจัย และการท่องเที่ยว

เมื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ชาวเลอุรักลาไว้วมีการรับรู้ว่ามีพื้นที่ของตนเป็นแหล่งที่นักวิจัยให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ซึ่งพบนักวิจัยทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเก็บข้อมูลเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แต่การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในพื้นที่นั้นยังมีอยู่น้อยมาก ชาวเลพึ่งพาสายพันธุ์พืชและสัตว์เพื่อตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวผจญภัยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.67 และ 4.33 ตามลำดับ) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณเกาะหลีเป๊ะ (ภาพ 4.33) ส่วนการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เริ่มได้รับความนิยมาจก

นักท่องเที่ยวมากขึ้นในปัจจุบัน สายพันธุ์ที่ชาวเลอุรักลาไว์พึ่งพาในการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ได้แก่ ปะการัง ปลา และพืชชายหาด

ภาพ 4.33 กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ รอบเกาะหลีเป๊ะ

ส่วนการพึ่งพาสายพันธุ์ในบริบทผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ พบว่าอยู่ในระดับน้อย (2.58 และ 2.53 คะแนน ตามลำดับ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาการทำประมง และการแปรรูปน้ำพริกปลาอย่าง อยู่ในระดับมากที่สุด (5.00 และ 4.33 คะแนนตามลำดับ) และมีการพึ่งพาสายพันธุ์พืชที่ใช้ในการรักษาโรค อยู่ในระดับมาก (4.00 คะแนน)

กิจกรรมการทำประมงของชาวเล มีการพึ่งพาสายพันธุ์สัตว์โดยเฉพาะสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลา หอย ปู ปลิงทะเล ลิ่น กุ้ง เป็นต้น สัตว์น้ำจำพวกปลา หอย ปู ลิ่น และกุ้ง ส่วนใหญ่ใช้ในการบริโภคในครัวเรือนและขายให้กับเจ้าแม่ สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชาวเลอุรักลาไว์เกาะหลีเป๊ะคือการทำน้ำพริกปลาอย่าง (ภาพ 4.34) ซึ่งเป็นอาหารประจำบ้าน มีการสืบทอดวิธีการทำมาตั้งแต่อดีต สายพันธุ์สัตว์น้ำจำพวกปลา สามารถนำมาทำน้ำพริกปลาอย่าง ได้หมด แต่เป็นที่นิยมมากที่สุดคือปลาสด เพราะเนื้อปลามีความแน่น รสชาติดี

ภาพ 4.34 ปลาสดหิ้นและการทำน้ำพริกปลาอย่าง

ส่วนปลิงทะเลนิยมนำมาตากแห้ง หรือทำน้ำปลิง เพื่อการค้า (ภาพ 4.35) ในสมัยก่อนชาวเลอุรักลาไวย์นิยมจับปลิงกาหมาด เพราะมีราคาสูง โดยนำไปขายที่เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย แต่ในปัจจุบันห้ามมีการจับปลิงทะเล ทำให้มีการจับกันน้อยลง

ภาพ 4.35 ปลิงกาหมาดตากแห้งและน้ำปลิงกาหมาด

นอกจากนี้ยังมีการนำกัลปังหาและเปลือกหอยต่างๆ มาทำเป็นเครื่องประดับ/เครื่องใช้สอยเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

สำหรับการดำรงชีพของชาวเลในการพึ่งพาสายพันธุ์พืช มีการพึ่งพาในประเด็นของผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคและงานหัตถกรรมอยู่ในระดับมาก (4.00 และ 3.00 คะแนนตามลำดับ) การพึ่งพาพืชเส้นใยจำพวกพืชล้มลุก กาบมะพร้าว และรากมะพร้าว อยู่ในระดับน้อย และการพึ่งพาพืชสกัดน้ำมันในการแพทย์แผนโบราณอยู่ในระดับน้อยที่สุด (2.33 และ 1.00 คะแนนตามลำดับ)

แม้ว่าปัจจุบันจะมีสถานีอนามัยตั้งอยู่บนเกาะ แต่ชาวเลอุรักลาไวย์ยังมีความนิยมใช้พืชสมุนไพร สายพันธุ์พืชที่ถูกลำมาใช้ในการรักษาโรคที่มีความสำคัญและยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ว่านหางจระเข้ (แก้พุพอง) แม่นาง (แก้งูสวัด) บะยูง (แก้งูกัด) สะเดา (แก้เบาหวาน) ลอลลอ (แผลในปาก) ตะขบ(ยาระบาย) (ภาพ 4.36) ผักนึ่งทะเล (แก้พิษแมงกะพรุนไฟ) จะคือ (ลดไข้ ตัวร้อน) มะขาม (ลดอาการเจ็บจากกระเบน) ใบน้อยหน้า (แก้ไข้)

ภาพ 4.36 ยอดต้นลอลลอและผลต้นตะขบ

นอกจากนี้ยังมีการนำสายพันธุ์พืชบางอย่างมาทำงานหัตถกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ข้าวของเครื่องใช้ สายพันธุ์พืชที่นำมาใช้ ได้แก่ หวาย (สานตะกร้า ลอบจับปลา) ไม้ระกำ (ของเล่น) ใผ่ (ด้ามไม้กวาด ด้ามจับเครื่องใช้) ทางมะพร้าว (ไม้กวาดทางมะพร้าว) จาก (มุงหลังคา) เตยทะเล (ตะกร้า เสื่อ) (ภาพ 4.37) ฟางข้าว (ไม้กวาด)

ภาพ 4.37 ตะกร้าสี่เหลี่ยมทำจากเตยทะเลและตะกร้าหิ้วทำจากหวาย

2. ของที่ระลึกและของประดับตกแต่ง ได้แก่ ไม้ขนุน (กลองรำมะนา) มะพร้าว (แกะสลักลึง) ไม้ระกำ (ทำเรือขนาดเล็ก) รูโปยยูโระ(ทำดอกไม้) (ภาพ 4.38)

สายพันธุ์พืชเส้นใยที่นำมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นพวกเถาวัลย์ พืชที่มีความสำคัญกับชาวเลมากในอดีตได้แก่ รากถาวร พืชชนิดนี้มีความเหนียวชาวเลสมัยก่อนจะนำมาใช้ผูกไซ นอกจากนี้ยังมี หวายสะนี (ตัดสายสะคือ) และเถาวัลย์ ส่วนสายพันธุ์พืชน้ำมันบนเกาะหลีเป๊ะมีเพียงชนิดเดียว คือ มะพร้าว ปัจจุบันยังคงพบชาวเลอุรักลาไว้อยู่สัปดาห์ละหนึ่งคนมาขายมะพร้าวเพื่อใช้อยู่บ้างเล็กน้อย

ภาพ 4.38 ดอกไม้ที่ทำจากเนื้อเยื่อชั้นในของต้นยาโปยยูโระ

4.8.2 มติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย

การประเมินการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะในมิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย คือ กิจกรรมการค้างาช้างที่พึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยต่างๆ ในพื้นที่ เป็นความเชื่อมโยงของสายพันธุ์ที่ถูกนำมาใช้ในแต่ละกิจกรรมว่ามีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยใดเป็นหลัก เพื่อมองในด้านของการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย

ผลการประเมิน พบว่า กิจกรรมการค้างาช้างของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะมีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง (3.01 คะแนน) เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่าการ

พื้พทาในบริบทของผลิตภัณฑ์พื้ช ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และนิเวศบริการอยู่ในระดับปานกลาง (3.17 และ 2.93 และ 2.92 คะแนน ตามลำดับ)

กิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุร้กลาไวย้ ส่วนใหญ่พื้พทาพื้ชต่างๆ ในพื้ที่เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดัง และเกาะราวี พื้ชที่ไ้ช้บ่อยจะเป็นพื้ชที่หาไ้ได้ง่ายและไม่ไกลจากที่พัก บางครั้งมีการปลูกพื้ชที่ไ้ช้บ่อยไ้บริเวณรอบๆ ที่อยู่อาศัย (ภาพ 4.39) ซึ่งการพื้พทาแหล่งที่อยู่อาศัยของพื้ชในการแพทย์แผนโบราณและการรักษาโรคอยู่ในระดับมากที่สุด (4.33 และ 4.00 คะแนน ตามลำดับ) หมายถึง ชาวเลพื้พทาพื้ชเหล่านี้ที่อยู่บนเกาะหลีเป๊ะเป็นอันดับสำคัญเท่านั้น

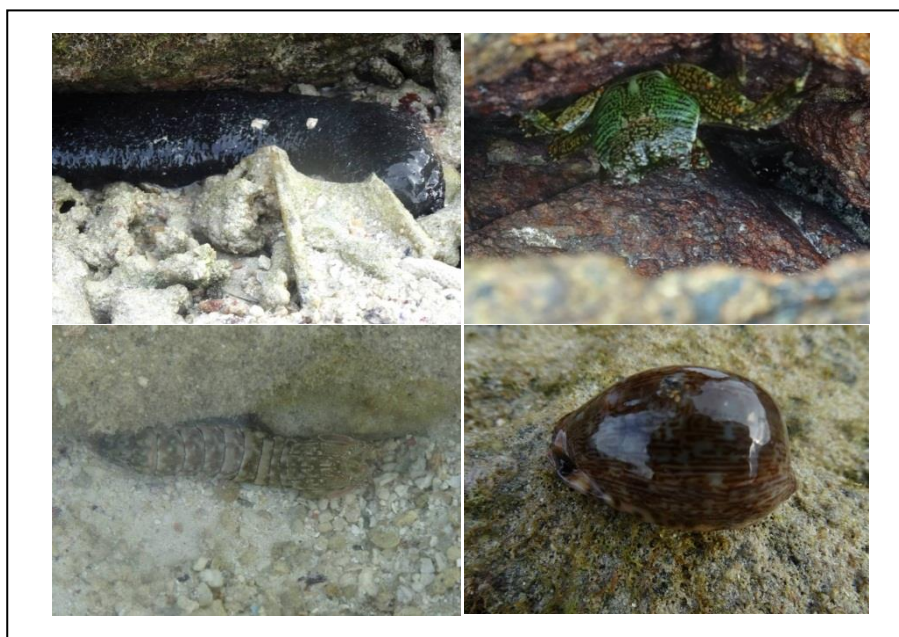
ภาพ 4.39 พื้ชสมุนไพร (ต้นสะเดา) บริเวณชายคาบ้าน

สำหรับไม้ไ้ช้สอยและงานหัตถกรรม มีการพื้พทาอยู่ในระดับน้อย (2.33 คะแนน) เนื่องจากส่วนใหญ่จะไ้ต้องไปเอามาจากเกาะใกล้เคียง ไ้แก่ เกาะอาดัง และเกาะราวี เนื่องจากสภาพแวดล้อมยังไ้มีความอุดมสมบูรณ์มากเมื่อเทียบกับเกาะหลีเป๊ะ โดยเฉพาะพื้ชตระกูลหวาย ชาวเลอุร้กลาไวย้ไ้ช้มากในการทำลอบจับปลา ไ้ต้องไปเอามาจากเกาะราวี ไ้ต้องขออนุญาตไ้ช้ไม้จากอุทยานก่อน

การพื้พทาแหล่งที่อยู่อาศัยในประเด็นผลิตภัณฑ์จากสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง (2.93 คะแนน) พบว่า แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำที่เป็นผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคมีการพื้พทาจากชาวเลอยู่ในระดับมาก (3.67 คะแนน) นั่นคือ พยายามจับสัตว์น้ำในบริเวณเกาะหลีเป๊ะเป็นหลักก่อน แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำที่นำมาไ้ช้เป็นผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคนั้นอยู่ในบริเวณแนวชายฝั่งหรือบริเวณที่น้ำไม่ลึกมาก เช่น ปลิงกาหมาดที่นำมาไ้ช้เป็นยารักษาโรค ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามแนวปะการัง จึงสามารถพบไ้ได้รอบๆ เกาะ ส่วนการทำประมงนั้นมีการพื้พทาแหล่งที่อยู่อาศัยปานกลาง

เนื่องจากแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำค่อนข้างมีความหลากหลาย และกว้างขวาง โดยสามารถแบ่งโซนแหล่งที่อยู่อาศัยตามระดับน้ำและเครื่องมือการทำประมงได้ดังนี้

1. บริเวณชายหาด ชาวเลอุรักลาไวใช้วิธีการจับหรือใช้มีดจัด ขึ้นอยู่กับแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ (ภาพ 4.40) สัตว์น้ำบางชนิดฝังตัวอยู่ในทราย เช่น ปลิง ใช้วิธีการจับด้วยมือ (ภาพ 4.41) แต่บางชนิดเกาะตามโขดหินน้ำตื้น เช่น หอยแครงหิน จึงใช้มีดจัด พื้นที่ในการทำประมงในลักษณะนี้ส่วนใหญ่อยู่บนเกาะหลีเป๊ะเป็นหลักเนื่องจากต้องอาศัยช่วงเวลาการขึ้นลงของน้ำทะเล

ภาพ 4.40 สัตว์น้ำบริเวณหน้าเกาะหลีเป๊ะ

ภาพ 4.41 การจับปลิงทรายบริเวณหน้าเกาะหลีเป๊ะ

2. การทำประมงบริเวณชายฝั่งและแนวปะการัง (ความลึกไม่เกิน 7 เมตร) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ลอบเล็ก เบ็ดอินโด เหล็กแทง ปืนจมวก ชะแลงและการดำน้ำ (ในอดีตนั้นมีการใช้อวนลอยในบริเวณนี้ด้วย แต่ปัจจุบันทางอุทยานฯ มีกฎข้อระเบียบในการห้ามเด็ดขาด เนื่องจากเป็นการทำลายปะการังได้) พื้นที่การทำประมงในลักษณะนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในเขตพื้นที่รอบๆ เกาะหลีเป๊ะ เนื่องจากระยะทางไม่ไกลมาก แต่หากเป็นการทำประมงเพื่อขายจะขยายพื้นที่การจับไปยังเกาะอื่นๆ ด้วย ขึ้นอยู่กับความชุกชุมของสัตว์น้ำในแต่ละพื้นที่ สัตว์น้ำที่จับได้ในบริเวณนี้ได้แก่ ปลาญี่ปุ่น ปลามง ปลาสลิค ปลาหางแข็ง ปลาอินทรีดอก ปลาดะมะ และปลาลัง เป็นต้น

3. การทำประมงน้ำลึก 7-20 เมตร เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ปืนจมวก เบ็ดตาเดียว เครื่องปั่นลม และการดำน้ำจับมือ พื้นที่การทำประมงมีทั้งรอบๆ เกาะหลีเป๊ะและเกาะอื่นๆ สัตว์น้ำที่ทำประมงได้บริเวณนี้จะมีขนาดใหญ่กว่าการทำประมงบริเวณชายฝั่ง (ภาพ 4.42)

ภาพ 4.42 ปลาเก๋าและปลามงที่จับได้ในบริเวณน้ำลึก 7-20 เมตร

4. การทำประมงน้ำลึกรอบกองหิน บริเวณนี้น้ำลึกประมาณ 20-40 เมตร ส่วนใหญ่ชาวเลอุรักลาโว้ยใช้เครื่องมือประมงประเภทลอบใหญ่ไปวางตามพื้นที่เกาะรอบนอก และรอบเกาะหลีเป๊ะซึ่งมีกองหินสำคัญคือ หินกองแก้วไม้

5. การทำประมงถัดจากหินกอง ความลึกของน้ำมากกว่า 50 เมตร เป็นพื้นที่ที่ไม่มีหินกองจึงสะดวกที่จะใช้อวน ชาวเลอุรักลาโว้ยทำประมงในพื้นที่นี้ไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นเรือประมงพาณิชย์จากบุคคลภายนอก

นอกจากนี้ชาวเลอุรักลาไว้มีกิจกรรมการค้ารังซีฟที่มีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยใน ประเด็นนิเวศบริการอยู่ในระดับปานกลาง (2.92 คะแนน) โดยพบว่ากิจกรรมสาธารณะของชุมชน มีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยมากที่สุด (5.00 คะแนน) รองลงมาคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (4.00 คะแนน) ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย ในระดับปานกลาง (3.33 คะแนน) จากการสัมภาษณ์ชาวเลอุรักลาไว้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการที่จะเห็นถึงความสงบและความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ การพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยจึงเป็น เกาะรอบๆ ที่ไม่มีความเจริญมากนัก ส่วนการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชที่นำมาใช้ประโยชน์ใน ด้านนิเวศบริการนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชที่ใช้ในการ ประกอบพิธีกรรมที่มีการพึ่งพาในระดับปานกลาง (3.33 คะแนน) เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะมีความเจริญ มีการขยายตัวของสิ่งปลูกสร้าง ไม่มีพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อมีความต้องการที่จะใช้ประโยชน์ จากพืช ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการก่อสร้าง หรือการใช้ประโยชน์เพื่อทำอุปกรณ์จับสัตว์ น้ำ จึงต้องพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยจากเกาะอื่นๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเกาะอาดัง และเกาะราวี หรือซื้อ โดยตรงจากแผ่นดินใหญ่ สำหรับการประกอบพิธีกรรมจะใช้พืชประจำถิ่น ดังนั้น การพึ่งพาแหล่งที่ อยู่อาศัยจึงอยู่บริเวณเกาะหลีเป๊ะและเกาะใกล้เคียงเท่านั้น เช่น ไม้ไผ่ และเสาหลักหน้าหาดชาวเล ในประเพณีลอยเรือไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น (ภาพ 4.43) ทำให้ระดับการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัยบน เกาะสูงกว่ากิจกรรมอื่นที่มีการใช้ประโยชน์จากพืช

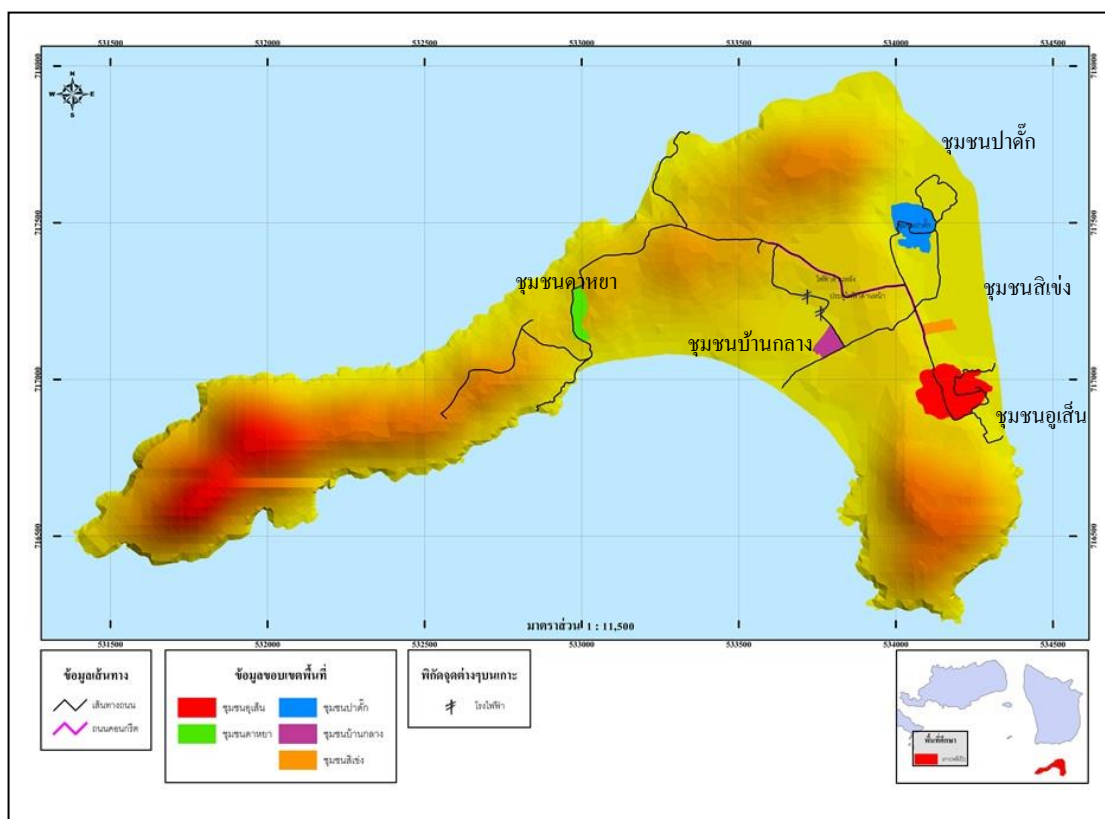

ภาพ 4.43 พืชประจำถิ่น (ไม้ระกำ) ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมของชาวเลอุรักลาไว้

4.8.3 มติการพึ่งพาเชิงพื้นที่

การประเมินการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะในมติการพึ่งพาเชิงพื้นที่ คือ ร้อยละของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ เป็น การประมาณการสัดส่วนของพื้นที่โดยรวมของกิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่ พื้นที่ที่มีสัดส่วนการใช้พื้นที่มากแสดงให้เห็นถึงระดับของการเชื่อมโยงที่เพิ่มมากขึ้น

ผลการประเมิน พบว่า กิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่อยู่ในระดับน้อย (2.08 คะแนน) เนื่องจากสัดส่วนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่บนเกาะหลีเป๊ะส่วนใหญ่เป็นของคนภายนอกเกาะ เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้านค้าและบริการต่างๆ ชาวเลอุรักลาไว้อยู่เองใช้ประโยชน์ในส่วนที่อยู่อาศัยเท่านั้น จากการชี้ระบุขอบเขตของแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวเลอุรักลาไว้อยู่โดยแกนนำกลุ่มชาวเลจำนวน 4 คน พบว่า มีชุมชนย่อยๆ บนเกาะหลีเป๊ะจำนวน 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนอุเส็น ชุมชนดาหยา ชุมชนปาดัก ชุมชนบ้านกลาง และชุมชนลิเซ่ง ดังแสดงในภาพ 4.44 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าชุมชนต่างๆ เหล่านี้ มีขนาดพื้นที่เล็กลงเรื่อยๆ ตามการพัฒนาของการท่องเที่ยว สาเหตุหลักได้แก่ประเด็นของการถือครองที่ดินของชาวเลที่มีความไม่แน่ชัด ตัวอย่างเช่น ชุมชนคูโป๊ะ มีปัญหาการโดนบีบบังคับให้ขายหรือไล่ที่จากผู้มีอิทธิพลบนเกาะนายนุ หรือแม้กระทั่งเครือญาติด้วยกันเอง ชาวเลที่ประสบปัญหาดังกล่าวบางส่วนจึงย้ายไปอาศัยกับญาติที่ชุมชนปาดัก ทำให้ชุมชนปาดักเป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยอย่างหนาแน่นและแออัด นอกจากนี้ยังมีชุมชนลิเซ่งและชุมชนอุเส็น ที่มีการขายที่ดินให้กับนายนุ ทำให้ขนาดพื้นที่ของชุมชนเล็กลงเรื่อยๆ และถูกล้อมรอบด้วยรีสอร์ททั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ภาพ 4.44 อาณาเขตของชุมชนย่อยต่างๆ ของชาวเลอุรักลาไว

เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่ามีการพึ่งพาในบริบทของผลิตภัณฑ์จากสัตว์และนิเวศบริการในมิติเชิงพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง (2.67 และ 2.52 คะแนน ตามลำดับ) ส่วนในบริบทของผลิตภัณฑ์จากพืชมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่อยู่ในระดับน้อย (2.34 คะแนน)

การพึ่งพาผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในมิติเชิงพื้นที่ พบว่า กิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวที่มีการพึ่งพาเชิงพื้นที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การทำประมงและผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์ มีค่าคะแนนอยู่ที่ 4.00 คะแนน ซึ่งหมายความว่ากิจกรรมทั้งสอง พึ่งพาพื้นที่ร้อยละ 75-95 ของพื้นที่การใช้ประโยชน์ทั้งหมด ในส่วนของการพึ่งพาเชิงพื้นที่ไม่ได้หมายความว่าแค่เพียงการพึ่งพาพื้นที่ในบริเวณเกาะหลีเป๊ะเท่านั้น แต่แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ทั้งหมดที่มีสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์อาศัยอยู่ แม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่อื่นรอบนอกที่ไม่ใช่เกาะหลีเป๊ะก็ตาม

สำหรับการพึ่งพานิเวศบริการในมิติเชิงพื้นที่ พบว่า กิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวที่มีสัดส่วนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่ที่อยู่ในลำดับต้นๆ คือ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ได้แก่ การพายเรือ ดำน้ำดูปะการังและการตกปลาที่มีการพึ่งพาพื้นที่มาก (3.67 คะแนน) รองลงมา

คือการใช้ประโยชน์พื้นที่ในการทำวิจัย การเก็บหาของป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3.33, 3.33 และ 3.00 คะแนน ตามลำดับ) จะเห็นได้ว่าร้อยละของพื้นที่ที่ถูกใช้ประโยชน์โดยกิจกรรมดังกล่าว อยู่ที่ระดับปานกลาง แต่ละกิจกรรมจะอาศัยพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันไป ตัวอย่างเช่น การเก็บหาของป่า (ภาพ 4.45) พบว่าสัดส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นเกาะอาดังและเกาะราวี แม้ว่าผืนป่าบนเกาะทั้งหมดสามารถใช้ประโยชน์ในการเก็บหาของป่าได้ แต่โดยส่วนใหญ่ชาวเลอุรักลาโว้ย จะมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่หรือใช้ประโยชน์ไปเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าการพึ่งพาเชิงพื้นที่ในส่วนนี้จะไม่สูงเท่ากับการพึ่งพาพื้นที่ในการทำประมงที่เป็นกิจกรรมหลักของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ เนื่องจากการเข้าถึงทรัพยากรที่อยู่บนเกาะนั้นทำได้ยากกว่าการเข้าถึงทรัพยากรในทะเล

ภาพ 4.45 การล่าค้างคาวเพื่อบริโภคในครัวเรือน

ส่วนประเด็นของผลิตภัณฑ์จากพืช พบว่ามีกิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลมีการพึ่งพาผลิตภัณฑ์จากพืชในมิติเชิงพื้นที่อยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากกิจกรรมการค้ารังสีต่างๆ ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่นิยมทำกันในกลุ่มชาวเลอุรักลาโว้ยในปัจจุบัน การใช้ประโยชน์ของพื้นที่จึงมีไม่มากนัก เช่น ผลิตภัณฑ์สกัดน้ำมันจากมะพร้าว หรือ ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรม มีค่าคะแนนอยู่ที่ 2.67 คะแนน ทั้งสองกิจกรรมมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกิจกรรมทั้งสองนี้ยังคงพบเห็นได้บนเกาะหลีเป๊ะ การทำน้ำมันมะพร้าว มีการทำเป็นผลิตภัณฑ์และวางขายบนเกาะ แต่สัดส่วนการใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่ลดน้อยลงจากอดีตประมาณ 10 เท่า ปัจจุบันกลุ่มชาวเลอุรักลาโว้ยมีการรณรงค์ให้ผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์ของชาวเลเพื่อสืบทอดวิธีการทำให้รุ่นลูกหลานต่อไป ส่วนผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคและพืชเส้นใยมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่ในระดับน้อย (2.33 และ 1.67 คะแนน ตามลำดับ) เนื่องจากปัจจุบันไม่ค่อยมีการทำ

กิจกรรมดังกล่าวแล้วบนเกาะหลีเป๊ะ ในส่วนของผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรค ปัจจุบันมีสถานีนามัย และร้านขายยาที่อำนวยความสะดวกให้กับบนเกาะ อย่างไรก็ตามชาวเลอุรักลาไว้อยังมีการใช้พืชประจำถิ่นในการรักษาโรคเมื่อพบเจอโรคที่มีความเฉพาะเจาะจงอยู่บ้างตามความเชื่อหรือภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา เช่น การใช้ผักบั้งทะเลแก้พิษแมงกะพรุน การใช้ต้นแม่ย่านางรักษาโรคงูสวัด เป็นต้น

4.8.4 มติการพึ่งพาตามเวลา

การประเมินการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะในมิติการพึ่งพาเชิงตามเวลา คือ ช่วงเวลาและความถี่ของความหลากหลายทางชีวภาพที่กิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อาศัยพึ่งพาหรือไปใช้ประโยชน์จากสายพันธุ์หรือกิจกรรมนั้นๆ

ผลการประเมิน พบว่า กิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในภาพรวมมีการพึ่งพาตามเวลาอยู่ในระดับน้อย (2.08 คะแนน) ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ด้านผลิตภัณฑ์จากพืช และด้านนิเวศบริการ มีการพึ่งพาตามเวลาอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด (2.17, 2.15 และ 1.92 คะแนน ตามลำดับ) นั่นคือ กิจกรรมการค้ารังสีของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในภาพรวมมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เป็นบางครั้งบางคราวและใช้ในระยะเวลาสั้นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า มีกิจกรรมการค้ารังสีบางกิจกรรมที่มีการพึ่งพาตามเวลาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ การทำประมง และข้าวของเครื่องใช้จากสัตว์ (3.00, 2.67 และ 2.67 คะแนน ตามลำดับ) เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมการค้ารังสีหลัก การใช้ประโยชน์ในทรัพยากรดังกล่าวมีการใช้เป็นประจำ โดยเฉพาะการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ โดยส่วนใหญ่ชาวเลอุรักลาไว้อาศัยการทำน้ำพริกปลาเป็นอาหารประจำบ้านของทุกๆ ครัวเรือน สำหรับกิจกรรมการทำประมงนั้น ในอดีตมีการพึ่งพาตามเวลาในระดับที่สูงกว่าปัจจุบัน ทำประมงอย่างต่อเนื่องโดยพึ่งพาสายพันธุ์และแหล่งที่อยู่อาศัยของสายพันธุ์อยู่ในระดับมาก แต่ในปัจจุบันการพึ่งพาดังกล่าวได้ลดลงเนื่องจากเวลาที่ใช้ในการทำประมงบางส่วนถูกแทนที่ด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านการท่องเที่ยว ส่วนกิจกรรมการผลิตเครื่องประดับจากสัตว์นั้นการพึ่งพาในมิติของเวลาอยู่ในระดับน้อยมาก (1.00 คะแนน) เนื่องจากสายพันธุ์ที่ใช้ผลิตเครื่องประดับบางชนิดผิดกฎหมาย เช่น กัลปังหา เป็นต้น และการเข้าถึงแหล่งที่อยู่อาศัยต่างๆ ก่อนข้างยาก เนื่องจากพื้นที่การใช้ประโยชน์อยู่ในความคุ้มครองของทางอุทยานฯ นอกจากนี้ชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่นิยมใช้เวลาไปกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าทำประมงหรือผลิตเครื่องประดับ กอปรกับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเครื่องประดับที่วางขายบนเกาะหลีเป๊ะที่นำมาจากที่อื่นมี

ความหลากหลายมาก ทำให้มีส่วนแบ่งการตลาดของเครื่องประดับที่ได้จากธรรมชาติบนเกาะ เช่น กัลปังหา หรือเปลือกหอย ที่มีราคาแพงกว่า

ในด้านของนิเวศบริการมีระดับการพึ่งพาตามเวลาที่ใกล้เคียงกับในบริบทของผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เนื่องจากกิจกรรมการค้ารังสีส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมการค้ารังสีในประเด็นนิเวศบริการที่มีการพึ่งพาตามเวลาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ซึ่งมีการพึ่งพาตามเวลาในระดับมาก (4.00 คะแนน) เนื่องจากการท่องเที่ยวลักษณะนี้ มีความสะดวก สนุกสนาน และเป็นທີ່ได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน จึงมีกิจกรรมอยู่เป็นประจำตลอดทั้งปี ได้แก่ การดำน้ำดูปะการัง การพายเรือชมเกาะ ตลอดจนการตกปลา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวใช้จุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติของเกาะหลีเป๊ะที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ต่างจากการท่องเที่ยวในลักษณะอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตและความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตรวมทั้งการทำการศึกษาวิจัย (2.00, 1.00 และ 1.33 คะแนน ตามลำดับ) ที่มีการพึ่งพาตามเวลาน้อยกว่าการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

เป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมการค้ารังสีที่เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชน แม้ว่าจะมีการพึ่งพาเชิงพื้นที่อยู่ในระดับน้อย แต่ความถี่ของการใช้ประโยชน์หรือการพึ่งพาตามเวลาอยู่ในระดับปานกลาง (3.00 คะแนน) ทั้งนี้เพราะพื้นที่สาธารณะบนเกาะมีไม่มาก ทำให้สัดส่วนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่มีไม่มากไปด้วย พื้นที่สาธารณะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวเล อูร์กลาไว้ใช้ในการรวมกลุ่มกัน พบปะ พูดคุย เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน (ภาพ 4.46) และจากการสำรวจพบว่าพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่เป็นศูนย์รวมใหญ่ อยู่บริเวณหน้าหาดชาวเล ส่วนพื้นที่อื่นๆ เป็นเพียงที่นั่งเล่นภายในชุมชน

นอกจากนี้ กิจกรรมการทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำมีการพึ่งพาตามเวลาในระดับปานกลาง (3.00 คะแนน) โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าปัจจุบันมีวัตถุดิบทดแทน เช่น จากเดิมใช้หวายผูกมัดลอบจับสัตว์น้ำ ปัจจุบันเปลี่ยนมาใช้ลวด ซึ่งสามารถซื้อจากแผ่นดินใหญ่ได้อย่างสะดวก ทำให้การพึ่งพาหวายอยู่ในระดับปกติ ไม่บ่อยเหมือนอดีต ส่วนวัสดุในการก่อสร้างต่างๆ บนเกาะหลีเป๊ะส่วนใหญ่มีการซื้อมาจากแผ่นดินใหญ่

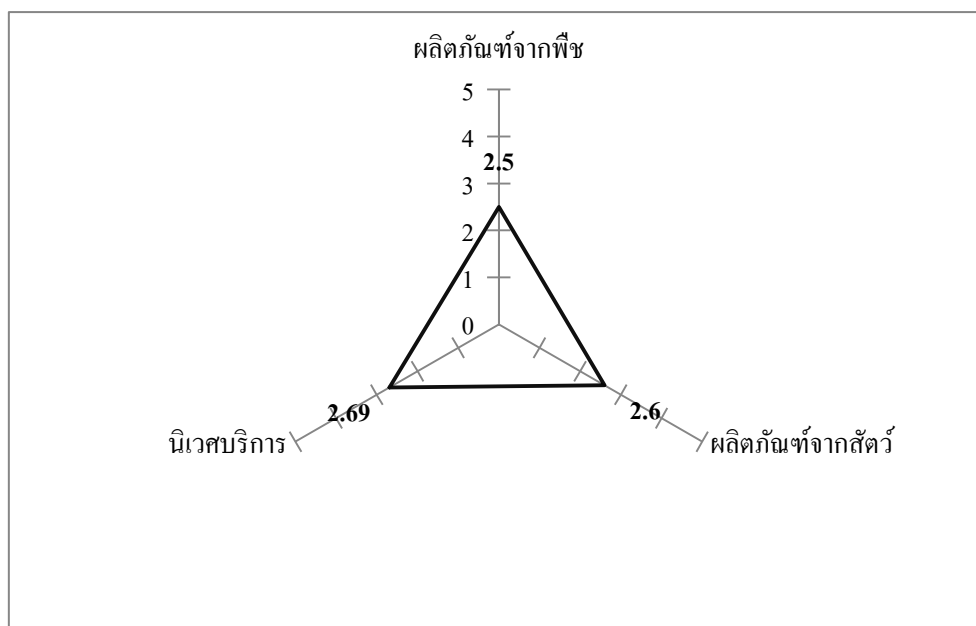

ภาพ 4.46 พื้นที่สาธารณะภายในชุมชน

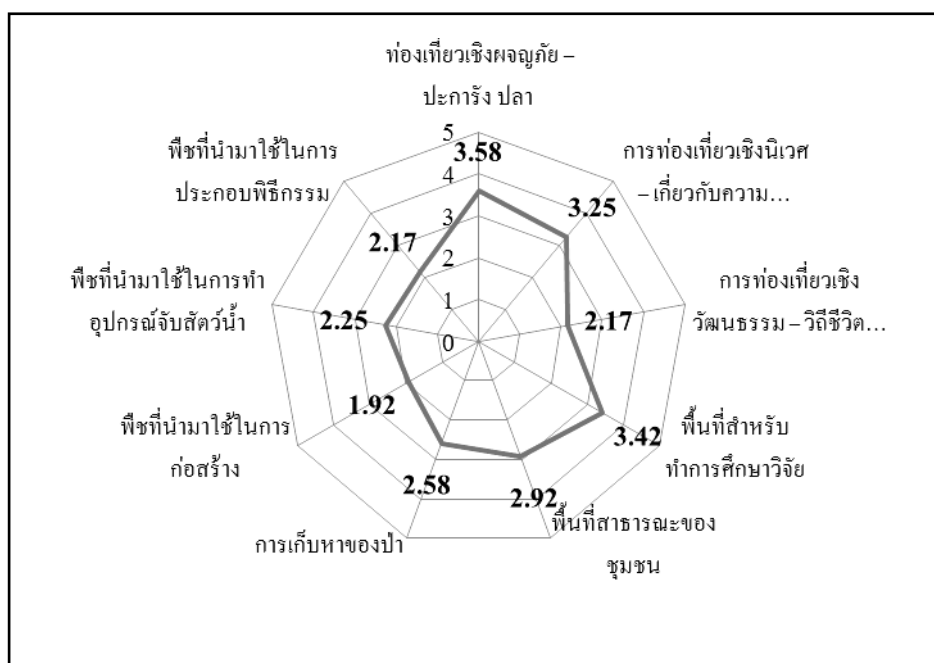
เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์จากพืช พบว่ากิจกรรมการดำรงชีพด้านผลิตภัณฑ์จากพืชมีการพึ่งพาตามเวลาในระดับน้อยและน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับบริบทด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น พื้นที่การใช้ประโยชน์ของพืชส่วนใหญ่อยู่บนเกาะอื่นๆ ซึ่งอยู่ในการดูแลควบคุมของทางอุทยานฯ ทำให้มีความยากลำบากในการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และวิถีชีวิตของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีค่านิยมในการซื้อหาสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ มากกว่าการผลิตหรือทำขึ้นเอง เป็นต้น กิจกรรมการดำรงชีพที่มีการพึ่งพาตามเวลาในระดับค่าคะแนนสูงที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรค (2.67 คะแนน) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากชาวเลอุรักลาไว้อย่างยังคงมีความเชื่อถือในภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรรักษาโรคที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยเฉพาะสมุนไพรที่มีทั่วไปบนเกาะ อย่างไรก็ตามปัจจุบันไม่นิยมใช้สมุนไพรอย่างเดียว แต่มีการใช้ร่วมไปกับยาแผนปัจจุบันที่ทางอนามัยจัดให้ ส่วนในกิจกรรมด้านอื่นๆ นั้นมีการพึ่งพาตามเวลาในระดับน้อย มีค่าคะแนนอยู่ที่ 1.67 คะแนน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่เชื่อมโยงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะหลีเป๊ะและเกาะใกล้เคียงมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (2.60 คะแนน) ไม่ว่าจะเป็นมิติของการพึ่งพาผลิตภัณฑ์จากพืช ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และนิเวศบริการ ดังแสดงในภาพ 4.47 ทั้งนี้การพึ่งพาในทุกมิติของนิเวศบริการมีค่าความเชื่อมโยงที่สูงที่สุด นั่นคือ ในปัจจุบันกิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะหันมาพึ่งพานิเวศบริการ ได้แก่ การ

ท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเป็นพื้นที่สำหรับการทำวิจัย เป็นต้น ดังแสดง
ในภาพ 4.48

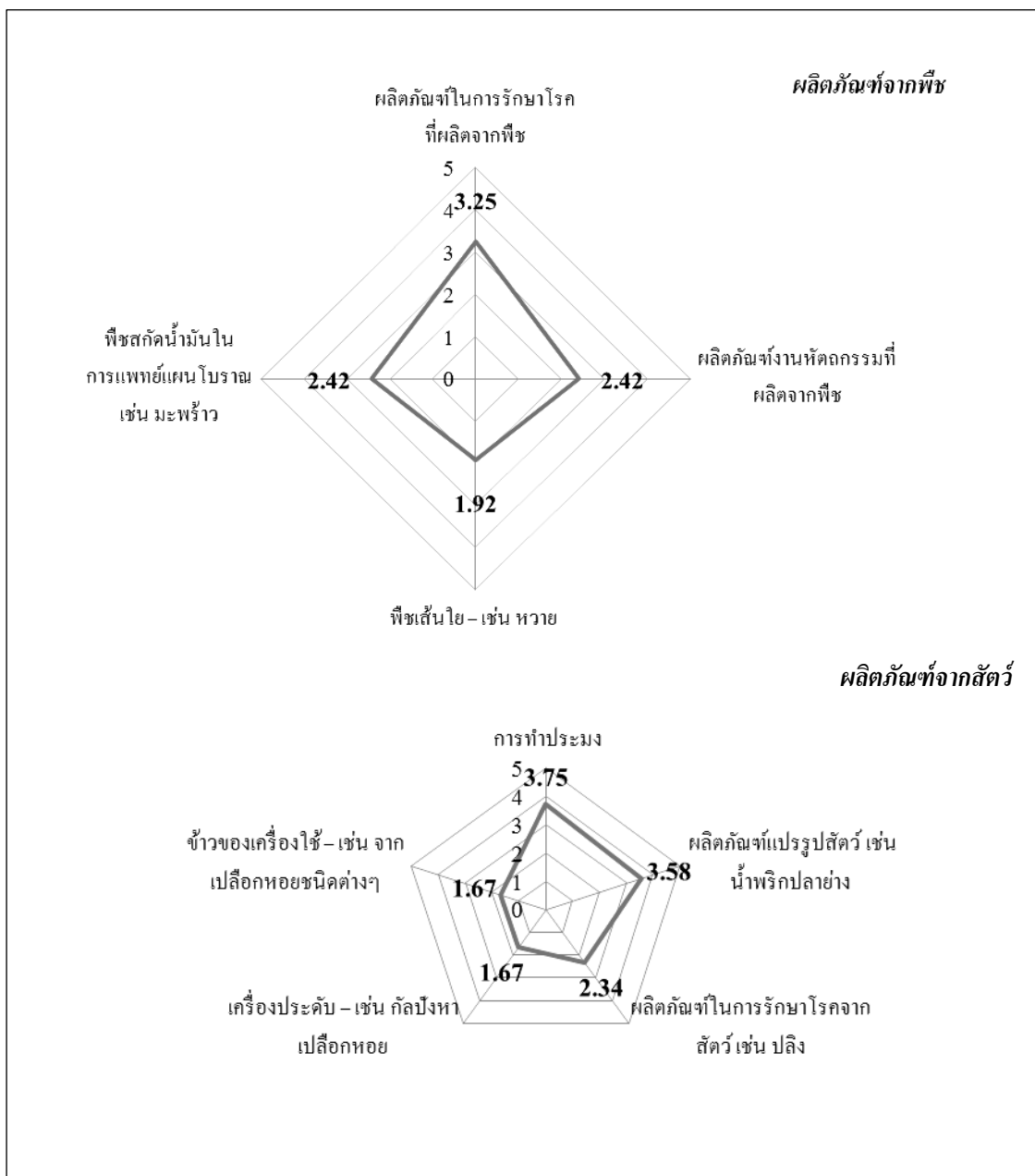

ภาพ 4.47 สรุปการประเมินความเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของกิจกรรมการดำรงชีพ
ของชาวเลอุรักลาไว

ภาพ 4.48 สรุปความเชื่อมโยงในทุกมิติของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกิจกรรมการดำรงชีพ
ที่เกี่ยวข้องกับนิเวศบริการของชาวเลอุรักลาไว

ส่วนความเชื่อมโยงในทุกมิติของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติกับกิจกรรมการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากพืช พบว่า มีการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ในการรักษาโรคมมากที่สุด และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับสัตว์ พบว่า มีการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ในการทำผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ ได้แก่ น้ำพริกปลาอย่าง มากที่สุด ดังแสดงในภาพ 4.49

ภาพ 4.49 สรุปความเชื่อมโยงในทุกมิติของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในกิจกรรมการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ของชาวเลอุรักลาโว้ย

อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่เชื่อมโยงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะหลีเป๊ะ ในมิติการพึ่งพาต่างๆ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเกือบทุกกิจกรรมต้องอาศัยต้นทุนการดำรงชีพทางธรรมชาติเป็นหลัก และชี้ให้เห็นว่าการดำรงชีพบนเกาะหลีเป๊ะของชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีการปรับตัวไปตามยุคสมัย ซึ่งนั่นหมายถึงการมีต้นทุนมนุษย์ที่ต้องปรับตามวิถีแห่งการค้า และพาณิชย์ จากกิจกรรมการท่องเที่ยว นำไปสู่ต้นทุนการดำรงชีพทางการเงินที่ดีขึ้นในหลายกิจกรรม และอาจแย่งในบางกิจกรรม โดยเฉพาะการใช้จ่ายที่สุรุ่ยสุร่าย การเป็นหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลไปถึงต้นทุนกายภาพที่ดีขึ้น สำหรับโครงสร้างพื้นฐานบนเกาะ อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดของวิถีการดำรงชีพบนเกาะหลีเป๊ะของชาวเลยังคงพึ่งพาด้านทุนทางธรรมชาติเป็นต้นทุนที่สำคัญและเชื่อมโยงกับต้นทุนมนุษย์ที่ตนเองมีอยู่เพื่อให้ชีวิตดำรงต่อไปได้ภายใต้สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4.9 ระดับต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อสกัดตัวแปรและแยกรวมกลุ่มตัวแปร ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่บนเกาะหลีเป๊ะ ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน และแยกออกเป็นรายด้านหรือรายกลุ่ม ทั้งหมด 5 ด้าน โดยใช้เทคนิค Factor Analysis จนสามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามเชิงโครงสร้างระดับครัวเรือนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดของการพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าว และผลการวิเคราะห์ระดับต้นทุนการดำรงชีพในแต่ละด้าน ดังนี้

4.9.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของต้นทุนการดำรงชีพ

การวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของต้นทุนแต่ละประเภท ทำให้เห็นถึงลำดับสำคัญของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบทุนด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ (ภาคผนวก 5) ดังนี้

(1) องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ นำตัวแปรทั้งหมด 12 ตัวแปรจากการตรวจคุณภาพ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ การพิจารณาว่าตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบย่อยใดบ้าง ซึ่งพิจารณาจากค่าน้ำหนักตัวประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่มีค่ามาก (เข้าสู่ +1 หรือ -1) จะเห็นว่าเมื่อทำการวิเคราะห์ ทำให้มีจำนวนตัวแปรที่สกัดปัจจัยแล้ว จำนวน 4 องค์ประกอบย่อย ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนมนุษย์ เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังตาราง 4.35

ตาราง 4.34 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบด้านต้นทุนมนุษย์

ทุนมนุษย์	Factor loading
ลำดับที่ 1: การพัฒนาตัวเองและชุมชน	
12. การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน	.744
11. ทศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	.693
10. ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว	.585
6. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต	.569
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.659 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 22.162</i>	
ลำดับที่ 2: ศักยภาพในการประกอบอาชีพ	
4. สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ	.721
7. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ	.686
3. การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต	.670
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.325 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 19.374</i>	
8. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	.811
5. ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม	.662
9. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาความเป็นชาวเล	.568
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.293 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 10.775</i>	
ลำดับที่ 4: ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม	
2. มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม	.850
1. มีความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)	.801
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.208 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 10.063</i>	

จากตาราง 4.35 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ พบว่ามีองค์ประกอบย่อย จำนวน 5 องค์ประกอบ ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนมนุษย์ เรียงลำดับตาม ความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบตั้งแต่ .569-.744 และตัวแปร ที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 12 การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 11 ทศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ข้อ 10 ความภาคภูมิใจต่อ

ชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว และข้อ 6 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.659 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 22.162 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองของชาวเล และการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งมีทัศนคติที่ดีทั้งจากการพัฒนาตามยุคสมัยและการนำภูมิปัญญาของตนเองมาใช้ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “การพัฒนาตัวเองและชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .670-.721 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 4 สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพรองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 7 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ และข้อ 3 การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.325 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 19.374 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพของชาวเล ที่ต้องอาศัยสุขภาพที่ดี มีความภาคภูมิใจ และมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ศักยภาพในการประกอบอาชีพ”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .568-.811 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 8 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 5 ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม และข้อ 9 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาความเป็นชาวเล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าไอเคนเท่ากับ 1.293 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 10.775 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความเชื่อ และความภาคภูมิใจต่อความเป็นชาวเลที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเอาไว้ และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความเชื่อและความภูมิใจในเอกลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า)”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .801 และ .850 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 2 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 1 มีความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.208 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 10.063 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิมของชาวเล จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม”

(2) องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ นำตัวแปรทั้งหมด 15 ตัวแปร จากการตรวจคุณภาพ มาวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ และพิจารณาว่าตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบย่อยใดบ้าง พบปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูง และมีจำนวนตัวแปรที่สกัดปัจจัยแล้ว จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางธรรมชาติ เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังตาราง 4.36

ตาราง 4.35 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ

ทุนทางธรรมชาติ	Factor loading
ลำดับที่ 1: ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ	
1. น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค	.811
10. สภาพอากาศที่บริสุทธิ์	.782
3. ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	.744
9. สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ	.716
14. สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ	.697
4. ที่ดินเพื่อการเกษตร	.691
2. น้ำเพื่อการเกษตร	.665
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 6.334 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 42.225</i>	
ลำดับที่ 2: ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ	
6. ปริมาณสัตว์น้ำ	.879
5. สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว	.761
7. สภาพชายฝั่งทะเล	.687
13. ความหลากหลายทางชีวภาพ	.687
8. แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ	.629

ทุนทางธรรมชาติ	Factor loading
12. สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม	.549
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.294 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 15.292</i>	
ลำดับที่ 3: สิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล	
11. สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงาม	.814
15. สิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	.766
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.459 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 9.728</i>	

จากตาราง 4.36 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ พบว่ามีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางธรรมชาติ เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .665-.811 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 1 น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 10 สภาพอากาศที่บริสุทธิ์ ข้อ 3 ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ข้อ 9 สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ ข้อ 14 สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ ข้อ 4 ที่ดินเพื่อการเกษตร และข้อ 2 น้ำเพื่อการเกษตร มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 6.334 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 42.225 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ทรัพยากรบนเกาะที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ โดยเฉพาะการเป็นทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อชาวเลบนเกาะ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .549-.879 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 6 ปริมาณสัตว์น้ำ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 5 สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ข้อ 7 สภาพชายฝั่งทะเล ข้อ 13 ความหลากหลายทางชีวภาพ ข้อ 8 แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ และข้อ 12 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.294 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 15.292 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ทรัพยากรทางทะเลที่เป็นต้นทุนหลักในการดำรงชีพ

ของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ ทั้งด้านสภาพและความหลากหลาย จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .766 และ .814 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 11 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงามรองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 15. ลิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.459 และมีค่าร้อยละของความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 9.728 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความเป็นทรัพยากรที่สวยงาม และลิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลของชาวเล และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ลิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล”

(3) องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน นำตัวแปรทั้งหมด 20 ตัวแปร จากการตรวจคุณภาพ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ และพิจารณาว่าตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบย่อยใดบ้าง พบปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูง และมีจำนวนตัวแปรที่สกัดปัจจัยแล้ว 19 ตัวแปร จัดเป็น 5 องค์ประกอบย่อย ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางการเงิน เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังตาราง 4.37

ตาราง 4.36 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน

ทุนทางการเงิน	Factor loading
ลำดับที่ 1: ทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	
20. การมีเครื่องมือทำกิน (เรือ, อุปกรณ์ทำประมง)	.802
19. การมีทรัพย์สิน (บ้าน รถ ของใช้ภายในบ้าน ฯลฯ)	.755
1. การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน	.732
17. การมีเงินหมุนเวียน	.674
16. การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	.651
4. ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	.646
12. ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ	.370

ค่าไอเกนเท่ากับ 5.652 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 29.748

ทุนทางการเงิน	Factor loading
ลำดับที่ 2: รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ	
3. ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน	-.756
13. การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	.693
8. การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ (ธนาคาร, สหกรณ์)	.663
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.190 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 11.525</i>	
ลำดับที่ 3: แหล่งทุนจากภายนอก	
14. การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	.715
15. การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานภายนอกชุมชน	.630
11. การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน	.594
2. การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน	.544
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.965 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 10.341</i>	
ลำดับที่ 4: ระบบการผลิตและการออม	
9. การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารหมู่บ้าน)	.718
6. การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)	.712
10. มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย	.661
7. การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ (เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ)	.467
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.481 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 7.796</i>	
ลำดับที่ 5: หนี้สินของครัวเรือน	
18. ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน	.790
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.341 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 7.060</i>	

จากตาราง 4.37 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน พบว่ามีองค์ประกอบย่อย จำนวน 5 องค์ประกอบ ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางการเงิน เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .370-.802 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 20 การมีเครื่องมือทำกิน (เรือ อุปกรณ์ทำประมง) รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 19 การมีทรัพย์สิน (บ้าน รถ ของใช้ภายในบ้าน) ข้อ 1 การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน ข้อ 17 การมีเงินหมุนเวียน ข้อ 16 การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์

ได้ ข้อ 4 ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และข้อ 12 ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าไอเคนเท่ากับ 5.652 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 29.748 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์กรประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีทรัพย์สินประเภทต่างๆ ตลอดจนเงินทุนที่มาจาก รายได้หลัก เงินสะสม และความมั่นคงของอาชีพ จึงตั้งชื่อองค์กรประกอบย่อยนี้ว่า “ทรัพย์สิน เงินทุน และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ”

องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ .663 ถึง -.756 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 3 ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 13 การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ และข้อ 8 การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ (ธนาคาร สหกรณ์ฯลฯ) มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.190 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 11.525 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์กรประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง รายจ่ายของครัวเรือน และการมีแหล่งเงินสำรองในระบบสำหรับการดำรงชีพ และตั้งชื่อองค์กรประกอบย่อยนี้ว่า “รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ”

องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ .544-.715 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 14 การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 15 การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานภายนอกชุมชน ข้อ 11 การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน และข้อ 2 การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าไอเคนเท่ากับ 1.965 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 10.341 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์กรประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง แหล่งเงินทุน และการสนับสนุนทุนจากภายนอก ทั้งที่เป็นหน่วยงาน และชุมชน จึงตั้งชื่อองค์กรประกอบย่อยนี้ว่า “แหล่งทุนจากภายนอก”

องค์กรประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบตั้งแต่ .467-.718 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 9 การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน ฯลฯ) รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 6 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง) ข้อ 10 มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย และ ข้อ 7 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ (เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ)

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.481 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 7.796 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ระบบการผลิตที่มีแรงงานทั้งในรูปแบบใหม่และดั้งเดิม การรวมกลุ่มผลิต และการออมกับแหล่งเงินในระบบ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ระบบการผลิตและการออม”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ .790 คือ ตัวแปรข้อ 18 ปัญหานี้สินของครัวเรือน

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.341 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 7.060 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ปัญหานี้สินของครัวเรือนชาวเล และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “หนี้สินของครัวเรือน”

(4) องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ นำตัวแปรทั้งหมด 12 ตัวแปร จากการตรวจคุณภาพ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ การพิจารณาว่าตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบย่อยดังกล่าวบ้าง พบปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูง และมีจำนวนตัวแปรที่สกัดปัจจัยแล้ว จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางกายภาพ เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังตาราง 4.38

ตาราง 4.37 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ

ทุนทางกายภาพ	Factor loading
ลำดับที่ 1: ระบบสาธารณูปโภค	
4. การมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ	.893
3. การมีสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า ประปา)	.848
5. การมีระบบสาธารณูปโภคที่มีความทั่วถึง	.741
ค่าไอเกนเท่ากับ 3.429 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 28.577	
ลำดับที่ 2: ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ	
10. สถานพยาบาล และสุขภาพอนามัย	.791
2. การมีระบบคมนาคม (ท่าเรือ ถนน) ในการอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ	.788
1. การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร	.688
ค่าไอเกนเท่ากับ 1.870 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 15.585	

ทุนทางกายภาพ	Factor loading
ลำดับที่ 3: ระบบสื่อสารในชุมชน	
7. ระบบการสื่อสารภายในชุมชน	.839
6. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชุมชน	.837
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.418 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 11.821</i>	
ลำดับที่ 4: ศาสนสถานและความปลอดภัย	
9. ระบบการรักษาความปลอดภัย/เตือนภัยของชุมชน	.821
12. ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ	.727
8. ระบบการจัดการขยะมูลฝอย	.427
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.142 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 9.513</i>	
ลำดับที่ 5: สถานศึกษา	
11. สถานศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับ	.876
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.016 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 8.469</i>	

จากตาราง 4.38 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ พบว่ามีองค์ประกอบย่อย จำนวน 5 องค์ประกอบ ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางกายภาพ เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .741-.893 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 4 การมีระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 3 การมีสาธารณสุขปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า ประปา) และข้อ 5 การมีระบบสาธารณสุขปโภคที่มีความทั่วถึง มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.429 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 28.577 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีระบบสาธารณสุขปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของชาวเล และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ระบบสาธารณสุขปโภค”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .688-.791 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 10 สถานพยาบาล และสุขภาพอนามัย รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 2 การมีระบบคมนาคม (ท่าเรือ ถนน) ในการอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ และข้อ 1 การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าไอเกินเท่ากับ 1.870 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 15.585 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านสถานพยาบาลและการคมนาคม และการมีที่อยู่อาศัยที่เป็นหลักแหล่งและถาวร จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .837 กับ .839 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 7 ระบบการสื่อสารภายในชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 6 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชุมชน

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าไอเกินเท่ากับ 1.418 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 11.821 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีศูนย์ข้อมูลและระบบสื่อสารในชุมชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ระบบสื่อสารในชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .427-.821 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 9 ระบบการรักษาความปลอดภัย/เตือนภัยของชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 12 ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ และข้อ 8 ระบบการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าไอเกินเท่ากับ 1.142 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 9.513 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชน การจัดการขยะ และการมีสถานที่ประกอบศาสนพิธี จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ศาสนสถานและความปลอดภัย”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .876 คือ ตัวแปรข้อ 11 สถานศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าไอเกินเท่ากับ 1.016 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 8.469 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีโรงเรียนหรือสถานศึกษาภาคบังคับ และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “สถานศึกษา”

(5) องค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพด้านทุนทางสังคม นำนำตัวแปรทั้งหมด 42 ตัวแปร จากการตรวจคุณภาพ มาวิเคราะห์องค์ประกอบ การพิจารณาว่าตัวแปรใดควรอยู่ใน

องค์ประกอบย่อยดังกล่าวบ้าง พบปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูง และมีจำนวนตัวแปรที่สกัดปัจจัยแล้ว จำนวน 12 องค์ประกอบย่อย ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทุนทางสังคม เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังตาราง 4.39

ตาราง 4.38 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรและค่าน้ำหนักขององค์ประกอบต้นทุนการดำรงชีพ
ด้านทุน ทางสังคม

ทุนทางสังคม	Factor loading
ลำดับที่ 1: วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา	
28. ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม	.869
27. การมีประเพณีในท้องถิ่น	.810
31. การคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน	.752
30. การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ในชุมชน	.750
29. การละเล่นพื้นบ้าน	.695
37. การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	.482
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 11.396 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 27.133</i>	
ลำดับที่ 2: กลุ่มต่างๆ และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน	
5. การมีกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน	.794
17. การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์	.744
3. การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน (เช่น เรือหางยาวรับผู้โดยสาร/นักท่องเที่ยว)	.678
39. การรักษาความปลอดภัยในชุมชน	.564
6. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัคร	.486
40. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐกิจกรรมที่องค์กรดำเนินงาน	.482
36. การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน	.470
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 4.325 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 10.298</i>	
ลำดับที่ 3: ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน	
34. การร่วมมือและช่วยเหลือกันในชุมชน	.806
19. การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน	.784
32. ความสามัคคีในชุมชน	.704
18. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	.638

ทวนทางสังคม	Factor loading
35. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในคนทุกเพศทุกวัย	.512
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 3.423 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 8.151</i>	
ลำดับที่ 4: การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งในชุมชน	
8. การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ	.757
41. การมีการวางแผนพัฒนาชุมชน	.729
7. การมีกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	.536
42. การมีผู้นำที่เป็นทางการที่เข้มแข็ง	.523
38. การรวมกลุ่มของสตรีที่เข้มแข็งภายในชุมชน	.473
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.648 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 6.306</i>	
ลำดับที่ 5: ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันในชุมชน	
13. ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	.802
11. คนในชุมชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้	.712
12. ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น ตำรวจ ครู อนามัย อำเภอ)	.624
16. ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน	.418
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 2.372 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 5.647</i>	
ลำดับที่ 6: กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย	
2. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น)	.765
1. การมีกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น)	.742
9. กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนมีการติดต่อกับเครือข่ายนอกชุมชน	.584
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.738 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 4.138</i>	
ลำดับที่ 7: ความไว้วางใจต่อคนภายนอก	
14. ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้าแก่	.674
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.625 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 3.868</i>	
ลำดับที่ 8: ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน	
20. การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน	.761
<i>ค่าไอเกนเท่ากับ 1.510 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 3.595</i>	

ทฤษฎีทางสังคม	Factor loading
ลำดับที่ 9: ช่องทางการรับข่าวสารจากวิทยุ กลุ่มและการประชุม	
21. การรับข่าวสารจากวิทยุ	.758
33. การประชุมหรือการประชุมในชุมชน	.593
4. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ	-.434
ค่าไอเกนเท่ากับ 1.437 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 3.422	
ลำดับที่ 10: ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน	
23. ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ	.873
24. ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน	.579
ค่าไอเกนเท่ากับ 1.200 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 2.857	
ลำดับที่ 11: ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ	
25. ความไว้วางใจต่อการสื่อสารผ่านบุคคล	.745
22. การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	-.606
26. การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	.605
ค่าไอเกนเท่ากับ 1.082 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 2.576	
ลำดับที่ 12: การขอความช่วยเหลือ	
10. การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีปัญหาส่วนตัว	.883
ค่าไอเกนเท่ากับ 1.005 ค่าร้อยละของความแปรปรวน 2.392	

จากตาราง 4.39 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบต้นทฤษฎีการดำรงชีพด้านทฤษฎีทางสังคม พบว่ามีองค์ประกอบย่อย จำนวน 12 องค์ประกอบ ที่อยู่ในองค์ประกอบต้นทฤษฎีทางสังคม เรียงลำดับตามความสำคัญของการอธิบายหรือมีความแปรปรวนของข้อมูลร้อยละจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .482-.869 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 28 ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 27 การมีประเพณีในท้องถิ่น ข้อ 31 การคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน ข้อ 30 การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ในชุมชน ข้อ 29 การละเล่นพื้นบ้าน และข้อ 37 การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 11.396 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 27.133 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า

องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความต่อเนื่องและการคงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาของชาวเลอุรักลาไว และตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .470-.794 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ ตัวแปรข้อ 5 การมีกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 17 การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ ข้อ 3 การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน (เช่น เรือหางยาวรับผู้โดยสาร/นักท่องเที่ยว) ข้อ 39 การรักษาความปลอดภัยในชุมชน ข้อ 6 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัคร ข้อ 40 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมที่องค์กรดำเนินงาน และข้อ 36 การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 2 มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.325 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 10.298 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนการให้ความร่วมมือกันของชาวเลและหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาชุมชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “กลุ่มต่างๆ และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .512-.806 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ ตัวแปรข้อ 34 การร่วมมือและช่วยเหลือกันในชุมชน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 19 การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน ข้อ 32 ความสามัคคีในชุมชน ข้อ 18 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และข้อ 35 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในคนทุกเพศทุกวัย มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 3 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.423 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 8.151 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การมีความสามัคคี การมีส่วนร่วมและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .473-.757 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ ตัวแปรข้อ 8 การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 41 การมีการวางแผนพัฒนาชุมชน ข้อ 7 การมีกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ข้อ 42 การมีผู้นำที่เป็นทางการที่เข้มแข็ง และข้อ 38 การรวมกลุ่มของสตรีที่เข้มแข็งภายในชุมชน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 4 มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.648 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 6.306 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ประเด็นของการมีกลุ่มเฉพาะ นั่นคือ ผู้สูงอายุ สตรี และการมีผู้นำที่เข้มแข็ง จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งในชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .418-.802 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ ตัวแปรข้อ 13 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 11 คนในชุมชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้ ข้อ 12 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น ตำรวจ ครู ออเนมัย อำเภอ ฯลฯ) และข้อ 16 ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 5 มีค่าไอเคนเท่ากับ 2.372 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 5.647 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันของคนในชุมชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันในชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 6 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .584-.742 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดคือ ตัวแปรข้อ 2 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น) รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 1 การมีกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น) และข้อ 9 กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนมีการติดต่อกับเครือข่ายนอกชุมชน มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 6 มีค่าไอเคนเท่ากับ 1.738 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 4.138 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง กลุ่มทางการเงินในชุมชน และการติดต่อกับเครือข่ายภายนอกชุมชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 7 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .659 คือตัวแปร ข้อ 15 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .674 คือ ตัวแปร ข้อ 14 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้าเก่า

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 7 มีค่าไอเคนเท่ากับ 1.625 และมีค่าร้อยละ ความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 3.868 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ องค์กรเอกชน และพ่อค้า

เกล้าแก่ ที่เป็นคนภายนอกชุมชนของชาวเล จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความไว้วางใจต่อคนภายนอก”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 8 พบว่าเพียงตัวแปรเดียว ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .761 คือ ตัวแปรข้อ 20 การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 8 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.510 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 3.595 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรดังกล่าว ได้อธิบายถึง การรับข่าวสารจากเสียงตามสายภายในหมู่บ้านหรือชุมชนของชาวเล จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 9 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ -.434-.758 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 21 การรับข่าวสารจากวิทยุ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 33 การประชุมหรือการประชุมในชุมชน และข้อ 4 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 9 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.437 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 3.422 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การรับข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ และการประชุมต่างๆ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ช่องทางการรับข่าวสารจากวิทยุ กลุ่มและการประชุม”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 10 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .579 กับ .873 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 23 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 24 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 10 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.200 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 2.857 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง ความไว้วางใจในข้อมูลจากสื่อของรัฐและเอกชน จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 11 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .605-.745 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ตัวแปรข้อ 25 ความไว้วางใจต่อการสื่อสารผ่านบุคคล รองลงมาตามลำดับคือ ข้อ 22 การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ และข้อ 26 การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด ตามลำดับ

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 11 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.082 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 2.576 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ ได้อธิบายถึง การรับข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ความไว้วางใจใน

สื่อบุคคล และการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์ จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ”

องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 12 พบว่าเพียงตัวแปรเดียว ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .883 คือ ตัวแปรข้อ 10 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีปัญหาส่วนตัว

โดยสรุป องค์ประกอบย่อยลำดับที่ 12 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.005 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนของข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 2.392 ของความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด จะพบว่า องค์ประกอบและตัวแปรดังกล่าว ได้อธิบายถึง การขอรับความช่วยเหลือเมื่อประสบกับปัญหา จึงตั้งชื่อองค์ประกอบย่อยนี้ว่า “การขอความช่วยเหลือ”

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของต้นทุนดำรงชีพในแต่ละด้าน ทำให้ได้ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบในแต่ละด้าน โดยสรุป ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ จำนวน 4 องค์ประกอบย่อย ด้านทุนทางธรรมชาติ จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย ด้านทุนทางการเงิน จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย ด้านทุนทางกายภาพ จำนวน 5 องค์ประกอบย่อย และด้านทุนทางสังคม จำนวน 12 องค์ประกอบย่อย ซึ่งตัวแปรต่างๆ ในแต่ละด้านเหล่านี้นำไปสู่การวิเคราะห์ระดับต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเล อูรักลาโว้ยต่อไป

4.9.2 การวิเคราะห์ระดับต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอูรักลาโว้ย

การวิเคราะห์การดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอูรักลาโว้ยผ่านหมวดทรัพย์สินทุน 5 ประเภท พบว่า ในแต่ละด้านขององค์ประกอบการดำรงชีพนั้นมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันกับการดำรงชีพ ดังนั้นในการคำนวณระดับการดำรงชีพจำเป็นต้องมีการถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ได้ค่าของระดับการดำรงชีพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยการศึกษาครั้งนี้ ได้คำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละด้านจากการให้คะแนนความสำคัญขององค์ประกอบทุนแต่ละด้านของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แกนนำชาวเลกลุ่มอาชีพประมง แกนนำชมรมชาวเล แกนนำชาวเลกลุ่มอาชีพที่พักรีสอร์ท ตัวแทนชาวเลที่เป็นครู โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง ผู้นำในการประกอบอาชีพ และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 7 ท่าน ได้ค่าถ่วงน้ำหนักดังตาราง 4.40

ตาราง 4.39 ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละด้าน

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก (W)
1. ทูนทางมนุษย์ (Human Capital)	0.21
2. ทูนทางธรรมชาติ (Natural Capital)	0.25
3. ทูนทางการเงิน (Financial Capital)	0.18
4. ทูนทางกายภาพ (Physical Capital)	0.19
5. ทูนทางสังคม (Social Capital)	0.17
รวม	1.00

จากผลการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดองค์ประกอบทุนแต่ละด้าน ซึ่งค่าน้ำหนักที่ได้ในแต่ละด้านขึ้นอยู่กับความสำคัญในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อย่างยิ่ง พบว่า ทุนทางธรรมชาติเป็นองค์ประกอบทุนการดำรงชีพที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ ทุนทางมนุษย์ ทุนทางกายภาพ ทุนทางการเงิน และทุนทางสังคม ซึ่งมีค่าน้อยที่สุด ผลการวิเคราะห์ระดับการดำรงชีพในแต่ละองค์ประกอบทุน ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามกลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพประมง อาชีพประมงร่วมกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้

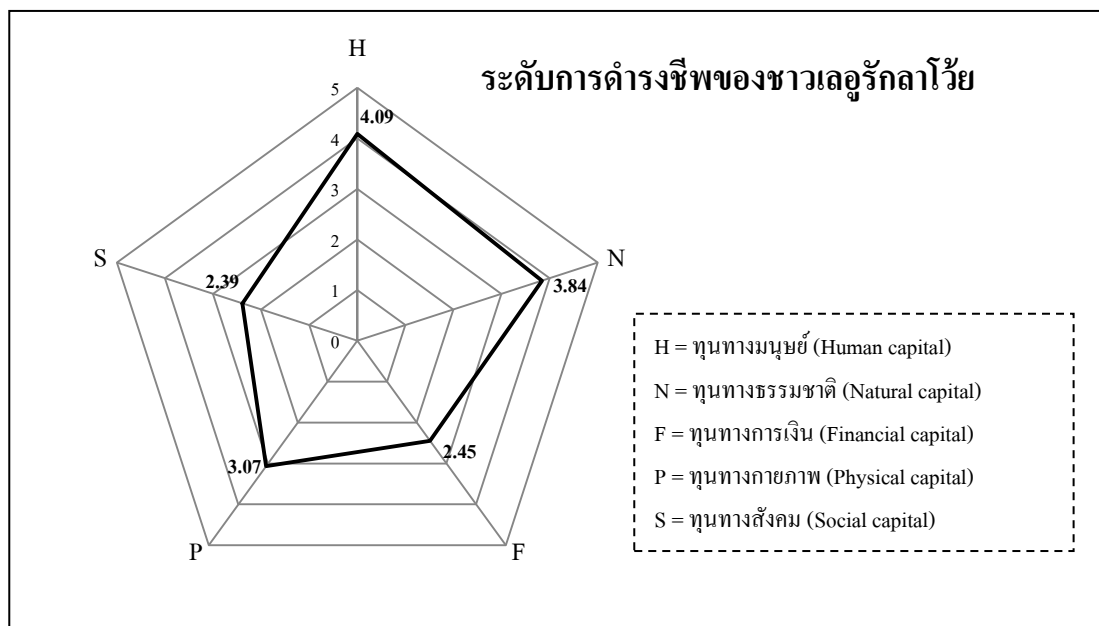
(1) ระดับการดำรงชีพในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบทุน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

สำหรับระดับการดำรงชีพในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบทุน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ดังตาราง 4.41

ตาราง 4.40 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยการดำรงชีพในภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบทุน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			ค่าเฉลี่ย	ผลการวิเคราะห์
	ประมง	ประมง+ท่องเที่ยว	ประมง+อื่นๆ		
1. ทูนทางมนุษย์ (Human Capital)	4.10	4.11	4.01	4.09	มาก
2. ทูนทางธรรมชาติ (Natural Capital)	3.81	3.93	3.81	3.84	มาก
3. ทูนทางการเงิน (Financial Capital)	2.48	2.38	2.47	2.45	น้อย
4. ทูนทางกายภาพ (Physical Capital)	3.05	3.07	3.13	3.07	ปานกลาง
5. ทูนทางสังคม (Social Capital)	2.37	2.39	2.45	2.39	น้อย
ระดับการดำรงชีพของชาวอุรักลาไว้อยู่	3.17				

จากตาราง 4.41 แสดงค่าเฉลี่ยการดำรงชีพในภาพรวมและรายองค์ประกอบ ระดับครัวเรือนของชาวเลอุรักลาไว้อย่างจำแนกตามอาชีพแตกต่างกัน เมื่อนำมาแสดงในรูปของห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุนจะทำให้เห็นถึงการเข้าถึงทรัพยากรในแต่ละด้านได้ชัดเจน ดังแสดงในภาพ 4.50 จะเห็นได้ว่าชาวเลอุรักลาไว้อย่างเข้าถึงทุนมนุษย์สูงสุด (ค่าเฉลี่ย=4.09) ซึ่งเป็นทุนที่มาจากความชำนาญ ความมุ่งมั่นในการดำรงชีพ ตลอดจนความภาคภูมิใจ ทักษะและสุขภาพ ซึ่งต้นทุนทางด้านนี้ล้วนเกิดมาจากตัวของชาวเลเองทั้งสิ้น รองลงมาคือทุนทางธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย=3.84) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับทุนทางมนุษย์ แต่ในส่วนนี้จะเป็นการเข้าถึงทุนทางธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อย่าง ได้แก่ ทรัพยากรต่างๆ บนเกาะ ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ สัตว์น้ำ แนวปะการัง สภาพอากาศ ป่าไม้ รวมทั้งสิทธิในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแต่ละด้าน ส่วนทุนทางกายภาพเป็นทุนการดำรงชีพที่อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.07) เนื่องจากเป็นต้นทุนในเรื่องของระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมไปถึงการสื่อสารภายในชุมชนซึ่งในส่วนนี้ยังขาดพัฒนาให้เป็นระบบ เช่น การมีระบบคมนาคมในการดำรงชีพ ได้แก่ ท่าเรือ หรือถนน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือสถานพยาบาลและศาสนสถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม นอกจากนี้ในส่วนของทุนทางการเงินและทุนทางสังคมจากรูปห้าเหลี่ยมทรัพย์สินทุนแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการเข้าถึงต้นทุนทางด้านนี้ในระดับน้อย และยังน้อยกว่าทุนด้านอื่นๆ ซึ่งทุนทางการเงินมีค่าเท่ากับ 2.45 คะแนน รายละเอียดการดำรงชีพในส่วนนี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ไม่ว่าจะเป็น รายได้ การออมเงิน การมีแหล่งเงินที่ช่วยในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการมีแหล่งวัตถุดิบและปัญหาหนี้สิน ส่วนต้นทุนทางสังคมมีค่าเท่ากับ 2.39 คะแนน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่ม และความไว้วางใจ ไม่เพียงแต่ภายในชุมชนแต่รวมทั้งความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกด้วย ซึ่งชาวเลอุรักลาไว้อย่างไม่ค่อยมีการรวมกลุ่ม ไม่ค่อยมีความไว้วางใจผู้อื่นที่เข้ามาจากภายนอก ทั้งที่เป็นนายทุนและเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ และยังพบว่าความไว้วางใจในกลุ่มอุรักลาไว้อย่างด้วยกันเองก็ยังมีน้อย เนื่องจากปัจจุบันมีการแข่งขันในเรื่องของการประกอบอาชีพบนเกาะมีมากขึ้น

ภาพ 4.50 ระดับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา ในภาพรวมของต้นทุนการดำรงชีพ พบว่า มีการดำรงชีพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.17) ส่วนระดับการดำรงชีพเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอุรักลาไวย์แต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=.012, \alpha>.05$) (ตาราง 4.42)

ตาราง 4.41 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.005	2	.002	.013	.987 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	22.601	125	.181		
รวม	22.606	127			

หมายเหตุ NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) ระดับการดำรงชีพในแต่ละองค์ประกอบทุน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

จากห้ำเหลี่ยมทรัพย์สินทุนที่ได้กล่าวมานี้เป็นระดับการดำรงชีพของชาวเล อูรักลาโว้ยในทุกกลุ่มอาชีพ เมื่อแยกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพประมง อาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว และอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีระดับการดำรงชีพของทุนทั้ง 5 ด้านเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอาชีพไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการจัดกลุ่มอาชีพทั้ง 3 ประเภทนั้นชาวเลอูรักลาโว้ยล้วนประกอบอาชีพประมงอยู่แล้วเป็นหลักทำให้มุมมองต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกันมากเมื่อดูจากค่าคะแนนเฉลี่ยของทุนแต่ละด้าน แต่หากมองลึกกลงไปในส่วนของกิจกรรมการดำรงชีพของทุนแต่ละด้านจะพบว่าแต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับการพึ่งพาที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปและทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพในแต่ละองค์ประกอบทุน ได้ดังนี้

(2.1) ทุนทางมนุษย์

ระดับการดำรงชีพทางด้านทุนมนุษย์ของชาวเลอูรักลาโว้ย ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาตัวเองและชุมชน ศักยภาพในการประกอบอาชีพ ความเชื่อและความภูมิใจในเอกลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า) ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.09) เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพประมง และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทุนมนุษย์ใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.10 และ 4.11) ส่วนกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอื่นๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทุนมนุษย์น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.01) โดยมีรายละเอียดดังตาราง 4.43

ตาราง 4.42 ระดับการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

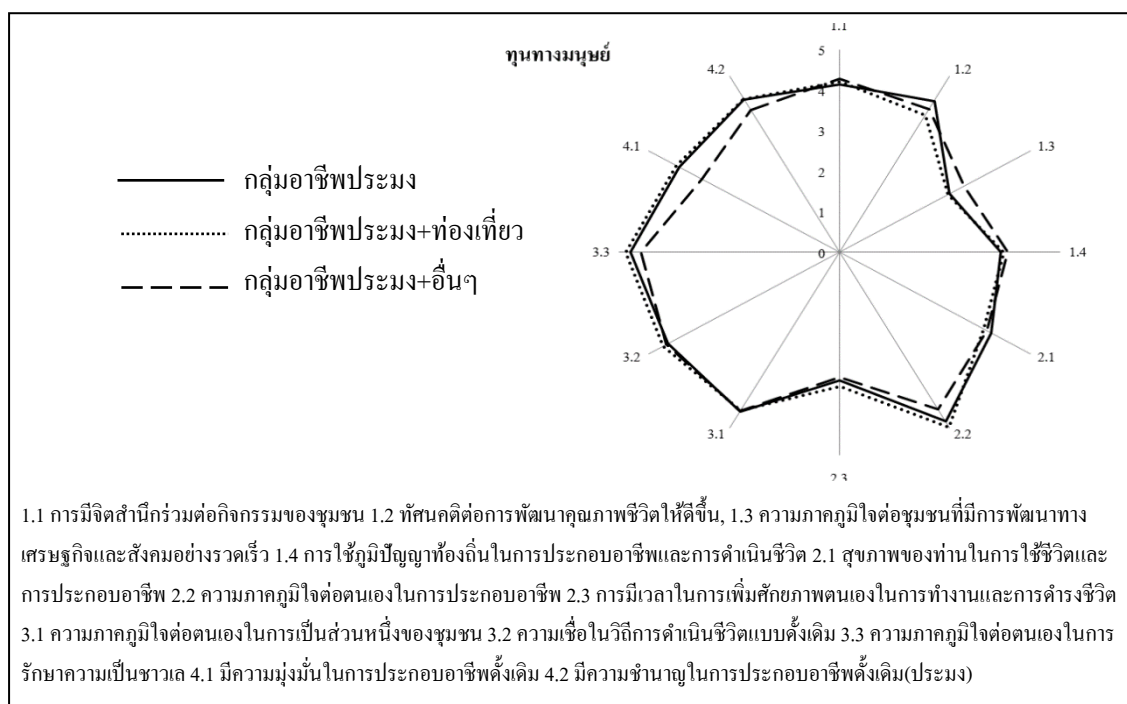
องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			เฉลี่ย	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
1: การพัฒนาตัวเองและชุมชน					
1.1 การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน	4.13	4.20	4.28	4.18	มาก
1.2 ทักษะคิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	4.29	3.89	4.08	4.16	มาก
1.3 ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว	2.88	2.84	3.27	2.95	ปานกลาง
1.4 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต	3.66	3.73	3.81	3.71	มาก
2: ศักยภาพในการประกอบอาชีพ					
2.1 สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ	3.97	3.77	3.85	3.90	มาก

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			เฉลี่ย	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
2.2 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ	4.82	4.98	4.47	4.78	มากที่สุด
2.3 การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต	3.16	3.31	3.07	3.17	ปานกลาง
3: ความเชื่อและความภูมิใจในเอกลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า)					
3.1 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	4.53	4.51	4.51	4.52	มากที่สุด
3.2 ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม	4.51	4.63	4.55	4.54	มากที่สุด
3.3 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาความเป็นชาวเล	4.74	4.86	4.51	4.72	มากที่สุด
4: ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม					
4.1 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม	4.21	4.28	3.62	4.10	มาก
4.2 มีความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)	4.34	4.36	4.04	4.28	มากที่สุด
รวม	4.10	4.11	4.01	4.09	มาก

หมายเหตุ: กลุ่มอาชีพ 1=ประมง, 2=ประมง+ท่องเที่ยว, 3=ประมง+อื่นๆ

จากค่าคะแนนระดับการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์ หากพิจารณากิจกรรมการดำรงชีพที่ลึกลงไปจะเห็นได้ว่า แต่ละอาชีพมีระดับการดำรงชีพที่ต่างกัน เช่น ด้านความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม ในส่วนของความชำนาญในการประกอบอาชีพประมง แม้ว่าทั้ง 3 กลุ่มอาชีพจะมีพื้นฐานการประกอบอาชีพประมงอยู่แล้ว แต่ในส่วนของความชำนาญนั้น ชาวเลที่ประกอบอาชีพประมงและอาชีพอื่นๆ มีความชำนาญในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย =4.04) เมื่อเทียบกับอีกสองกลุ่มอาชีพซึ่งมีระดับความชำนาญมากที่สุด และพบว่ากลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีความมุ่งมั่นในการที่จะประกอบอาชีพดั้งเดิมน้อยที่สุดจากทั้งสามกลุ่มอาชีพ (ค่าเฉลี่ย =3.62) จะเห็นได้ชัดว่าการประกอบอาชีพมีผลต่อทุนทางมนุษย์ ยังมีอาชีพใหม่ๆ เข้ามาจะทำให้ความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม (ประมง) ลดน้อยลงรวมทั้งความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพดั้งเดิมก็ลดน้อยลงด้วย แต่ในส่วนของกิจกรรมอื่นๆ ยังคงอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ ด้านศักยภาพในการประกอบอาชีพ ในเรื่องของกาให้เวลากับตัวเองเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ทั้งสามกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ด้านความเชื่อและความภูมิใจในเอกลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า) ในเรื่องของความเชื่อ ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชาวเล ทั้งสามกลุ่มอาชีพมีค่าคะแนนในระดับที่สูงมาก เนื่องจากชาวเลยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องของการดำรงชีพ ส่วนความภาคภูมิใจในด้านของการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้น กลุ่มอาชีพประมงมีค่าคะแนนเท่ากับ 2.88 คะแนน กลุ่มอาชีพประมง

ร่วมกับท่องเที่ยว เท่ากับ 2.84 คะแนน และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ เท่ากับ 3.27 คะแนน จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ จะมีความภาคภูมิใจในด้านของการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ เนื่องจากหากชุมชนมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่หลากหลายขึ้น (ภาพ 4.51)

ภาพ 4.51 ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางมนุษย์ของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพทางด้านทุนมนุษย์เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอุร้กลาไวย์แต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยทางด้านทุนมนุษย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=.765$, $\alpha>.05$) (ตาราง 4.44)

ตาราง 4.43 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนมนุษย์

ของชาวเลอุร้กลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.218	2	.109	.765	.468 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	17.831	125	.143		
รวม	18.050	127			

หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2.2) ทูทางธรรมชาติ

ระดับการดำรงชีพด้านทุนธรรมชาติของชาวเลอุรักลาโว้ย ซึ่งมีองค์ประกอบที่กล่าวถึงทรัพยากรบนเกาะ ทรัพยากรทางทะเล ตลอดจนสิทธิและการเข้าถึงทรัพยากร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.84) ทุกกลุ่มอาชีพล้วนมีการเข้าถึงทรัพยากรด้านนี้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีระดับการดำรงชีพอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวมีคะแนนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย= 3.93) รองลงมาคือกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ และกลุ่มอาชีพประมง (ค่าเฉลี่ย= 3.81) ดังรายละเอียดในตาราง 4.45

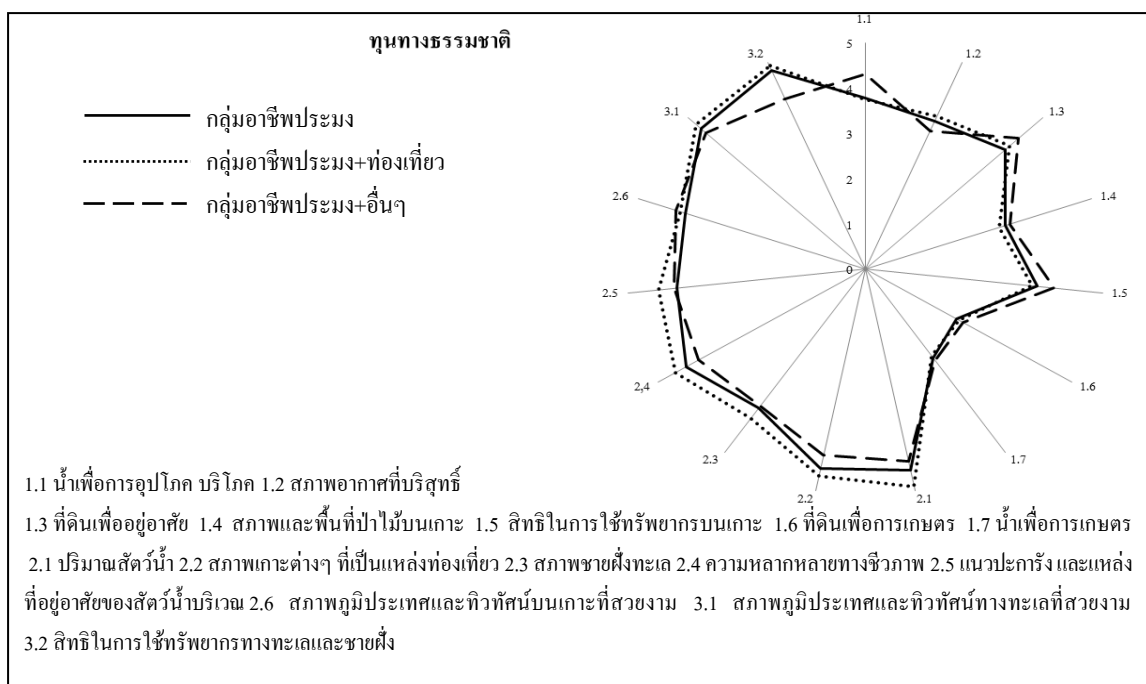
ตาราง 4.44 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
1: ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ					
1.1 น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค	3.77	3.75	4.31	3.88	มาก
1.2 สภาพอากาศที่บริสุทธิ์	3.58	3.70	3.33	3.55	มาก
1.3 ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	3.94	4.07	4.31	4.04	มาก
1.4 สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ	3.09	2.96	3.19	3.09	ปานกลาง
1.5 สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ	3.63	3.52	3.98	3.68	มาก
1.6 ที่ดินเพื่อการเกษตร	2.20	2.27	2.36	2.25	น้อย
1.7 น้ำเพื่อการเกษตร	2.43	2.36	2.50	2.43	น้อย
2: ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ					
2.1 ปริมาณสัตว์น้ำ	4.54	4.91	4.35	4.58	มากที่สุด
2.2 สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว	4.51	4.68	4.21	4.48	มากที่สุด
2.3 สภาพชายฝั่งทะเล	3.80	4.07	3.75	3.85	มาก
2.4 ความหลากหลายทางชีวภาพ	4.32	4.58	4.03	4.32	มากที่สุด
2.5 แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณ	3.97	4.35	4.03	4.06	มาก
2.6 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม	3.97	4.07	4.17	4.03	มาก
3: สิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล					
3.1 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงาม	4.63	4.77	4.49	4.63	มากที่สุด
3.2 สิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	4.80	4.91	4.12	4.68	มากที่สุด
รวม	3.81	3.93	3.81	3.84	มาก

จากคะแนนเฉลี่ยของทุนทางธรรมชาติพบว่ากลุ่มอาชีพมีการเข้าถึงทุนทางด้านธรรมชาติในส่วนขององค์ประกอบด้านทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ ไม่ว่าจะเป็น สภาพพื้นที่

ป่าไม้บนเกาะ สภาพอากาศที่บริสุทธิ์ ลีลาในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากเป็นทรัพยากรส่วนรวมที่ทุกคนบนเกาะสามารถใช้ประโยชน์ได้ แต่เมื่อพิจารณาในส่วน ของน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งมีความจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพ ประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีการเข้าถึงทรัพยากรส่วนนี้ได้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.31) ในขณะที่กลุ่ม อาชีพประมงและอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวมีการเข้าถึงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.77 และ 3.75) จากการใช้ประโยชน์น้ำทางด้านการเกษตรจะพบว่าทั้ง 3 กลุ่มอาชีพมีการเข้าถึงทรัพยากรส่วนนี้ ในระดับน้อย เนื่องจากบนเกาะมีน้ำเพียงพอให้ใช้แค่การอุปโภคบริโภคเท่านั้นและในปัจจุบันก็ยัง ประสบกับปัญหาน้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากมีที่พักและรีสอร์ทเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับที่ดินเพื่อ การเกษตรที่ทั้งสามกลุ่มอาชีพมีการใช้ประโยชน์ในระดับน้อย เพราะปัจจุบันประสบกับปัญหาการ ถือครองที่ดิน และพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกทำเป็นที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในส่วนของที่ดินเพื่ออยู่ อาศัย กลุ่มชาวเลอุรักลาไวย์ที่ประกอบอาชีพประมงและกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวมีการ เข้าถึงทุนส่วนนี้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.94 และ 4.07) ส่วนกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีการเข้าถึงทุนในส่วนนี้มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 4.31) สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงปัจจุบันที่การ ประกอบอาชีพส่งผลต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากกลุ่มชาวเลที่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ออกไป มีความกล้าที่จะแสดงสิทธิ์ของตนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรส่วนต่างๆ มากกว่ากลุ่ม ชาวเลที่ยังคงประกอบอาชีพดั้งเดิม ซึ่งจะใช้เวลาอยู่กับการทำประมง ไม่ชอบความยุ่งยากุ่นวาย ทำให้สิทธิ์ในการเข้าถึงทรัพยากรลดลงกว่ากลุ่มที่มีอาชีพที่หลากหลาย แต่สิทธิ์ในการใช้ทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งจะแสดงค่าที่ตรงข้ามกัน การเข้าถึงทรัพยากรในส่วนนี้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.12) ซึ่งน้อยกว่าอีกสองกลุ่มอาชีพ เนื่องจากกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพประมงเล็กน้อย ร่วมกับอาชีพรับจ้างทั่วไป แม่บ้าน หรือคนงาน ที่ ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ต่างจากอีกสองกลุ่มอาชีพซึ่งมี ความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีการเข้าถึงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย=4.80 และ 4.91) นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีการประกอบอาชีพประมงและท่องเที่ยวจะ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพสูงสุดในแต่ละประเด็น ไม่ว่าจะเป็นปริมาณ สัตว์น้ำ สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายทางชีวภาพ แนวปะการัง และแหล่ง ที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีพในระดับมากที่สุด เนื่องจาก ใช้ประโยชน์ทั้งในด้านของการทำประมง และในด้านของการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแสดงให้เห็น ระดับการเข้าถึงทรัพยากรแต่ละด้านได้ชัดเจน ดังภาพ 4.52

ภาพ 4.52 ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางธรรมชาติของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพทางด้านทุนทางธรรมชาติเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอุรักลาไวย์แต่ละกลุ่มอาชีพ มีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยทางด้านทุนทางธรรมชาติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=.246, \alpha>.05$) (ตาราง 4.46)

ตาราง 4.45 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.312	2	.156	.246	.783 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	79.457	125	.636		
รวม	79.769	127			

หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2.3) ทูทางการเงิน

ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางการเงินของชาวเลอุรักลาโว้ยที่ประกอบด้วยทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ แหล่งทุนจากภายนอก ระบบการผลิตและการออม หนี้สินของครัวเรือน พบว่าในภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 2.88) โดยแต่ละกลุ่มอาชีพไม่ค่อยมีความมั่นคงทางการเงินเนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งจากการรวมกลุ่มหรือสหกรณ์ยังไม่เป็นที่นิยมบนเกาะ ชาวเลอุรักลาโว้ยดำรงชีวิตแบบหาเช้ากินค่ำ มีส่วนน้อยมากที่มีการเก็บเงินไว้ในธนาคารหรือแหล่งเงินออม แต่ชาวเลอุรักลาโว้ยมีความมั่นคงในเรื่องของการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอาชีพแล้วพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย= 3.70, 3.57 และ 3.43) ดังตาราง 4.47

ตาราง 4.46 ระดับการดำรงชีพด้านทุนทางการเงิน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

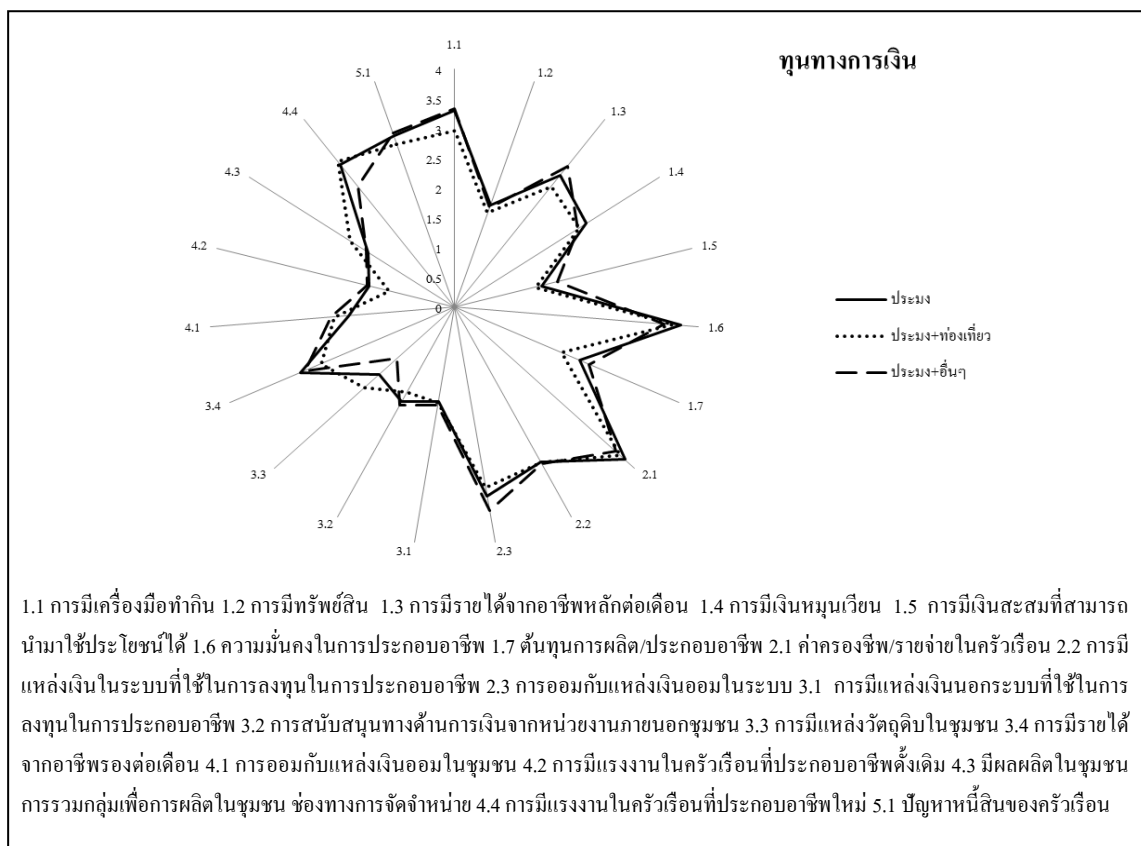
ทุนทางการเงิน (Financial Capital)	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
1: ทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ					
1.1 การมีเครื่องมือทำกิน (เรือ อุปกรณ์ทำประมง)	3.30	2.97	3.33	3.23	ปานกลาง
1.2 การมีทรัพย์สิน (บ้าน รถ ของใช้ภายในบ้าน)	1.82	1.67	1.77	1.78	น้อยที่สุด
1.3 การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน	2.81	2.57	3.00	2.80	ปานกลาง
1.4 การมีเงินหมุนเวียน	2.57	2.43	2.40	2.50	น้อย
1.5 การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	1.46	1.37	1.73	1.50	น้อยที่สุด
1.6 ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	3.70	3.57	3.43	3.61	มาก
1.7 ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ	2.23	1.90	2.40	2.19	น้อย
2: รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ					
2.1 ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน	3.78	3.67	3.57	3.71	มาก
2.2 การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	2.96	2.97	3.00	2.97	ปานกลาง
2.3 การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ (ธนาคาร สหกรณ์)	3.22	3.07	3.47	3.24	ปานกลาง
3: แหล่งทุนจากภายนอก					
3.1 การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	1.61	1.63	1.67	1.62	น้อยที่สุด
3.2 การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานภายนอกชุมชน	1.81	1.63	1.87	1.79	น้อยที่สุด
3.3 การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน	1.67	2.00	1.27	1.65	น้อยที่สุด

ทุนทางการเงิน (Financial Capital)	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
3.4 การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน	2.74	2.37	2.67	2.64	ปานกลาง
4: ระบบการผลิตและการออม					
4.1 การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน)	1.74	1.97	2.03	1.85	น้อย
4.2 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม (ประมง)	1.44	1.10	1.47	1.37	น้อยที่สุด
4.3 มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย	1.68	2.03	1.73	1.76	น้อย
4.4 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ (เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ)	3.04	3.10	2.57	2.95	ปานกลาง
5: หนี้สินของครัวเรือน					
5.1 ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน	3.05	2.90	3.10	3.03	ปานกลาง
รวม	2.92	2.77	2.87	2.88	ปานกลาง

สำหรับการเข้าถึงทุนทางการเงินนั้น จะเห็นว่าชาวเลอุรักลาโว้ย ให้ความสำคัญกับความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นทุนในการดำรงชีพที่อยู่ในระดับมาก โดยความมั่นคงในการประกอบอาชีพประมงจะมีค่าสูงสุด (ค่าเฉลี่ย= 3.70) รองลงมาคืออาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว และอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย=3.57 และ 3.43) ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่การดำรงชีพของชาวเลเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการประกอบอาชีพ เพราะนอกจากชาวเลจะเห็นว่า เครื่องมือทำมาหากิน เช่น เรือ อุปกรณ์ประมง ที่ทุนในส่วนนี้อยู่ในระดับปานกลางทั้งสามกลุ่มอาชีพแล้ว การให้ความสำคัญกับการมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ (เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ) ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน เพราะชาวเลต้องใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งทุนทางการเงินที่เป็นรายจ่ายและเงินสำรองในระบบ จึงมีความสำคัญตามมา ทำให้ในด้านดังกล่าว พบว่า ชาวเลทั้งสามกลุ่มเห็นเป็นทุนในการดำรงชีพที่อยู่ในระดับมากสำหรับค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน และระดับปานกลางกับแหล่งเงินทุนและเงินออมในระบบ และคล้ายคลึงกันกับประเด็นปัญหาหนี้สินของครัวเรือนที่ชาวเลเห็นว่าเป็นทุนในระดับปานกลางที่มีผลต่อการดำรงชีพของชาวเล

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในเรื่องของระบบการผลิตและการออม พบว่า การออมเงินของกลุ่มอาชีพประมงมีการออมเงินในชุมชนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ และอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 1.74) เนื่องจากชาวเลกลุ่มนี้หาเงินมาได้แล้วใช้จ่ายไปกับ

ชีวิตประจำวันไม่มีการเก็บเงิน อีกทั้งยังมีชาวเลที่เป็นลูกน้องเฝ้าแก่เมื่อเงินไม่พอก็มีการหยิบยืม ทำให้เงินที่ได้มาเหลือน้อยลง ส่วนอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวและประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีการออมในชุมชนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย= 1.97 และ 2.03) กลุ่มอาชีพเหล่านี้มีการออมเงินในชุมชนมากกว่าอาชีพประมง ในขณะเดียวกัน ชาวเลอุรักลาไว้ยหันมาออมเงินในระบบมากขึ้น เช่น ระบบธนาคาร ซึ่งมีระดับการออมอยู่ที่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 3.22 และ 3.07) ยกเว้นกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.47) เพราะชาวเลบางส่วนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับท่องเที่ยว การได้มาซึ่งรายได้ที่มีมากขึ้นประกอบกับการได้เรียนรู้จากคนภายนอกในวิธีการเก็บเงินในระบบ ทำให้มีเงินบางส่วนเป็นเงินออมในระบบธนาคาร และนอกจากนี้ยัง พบว่า ชาวเลพึ่งพาแหล่งเงินและการสนับสนุนจากภายนอกน้อยมาก กลุ่มอาชีพทั้ง 3 กลุ่ม มีการเข้าถึงแหล่งเงินนอกระบบในระดับน้อยที่สุด (1.61, 1.63 และ 1.67) กล่าวคือ โดยรวมชาวเลอุรักลาไว้ยจะมีการกู้เงินในระบบมาใช้ในการลงทุนมากขึ้น แต่หากเป็นเงินนอกระบบนั้นจะพบเห็นได้ในส่วนของกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวที่มีการเข้าถึงแหล่งเงินนอกระบบมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องนำเงินมาใช้ลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและราคาที่สูง ในขณะที่อีกสองกลุ่มเป็นการกู้ยืมระหว่างนายจ้างและลูกน้อง เนื่องจากการหาแหล่งเงินทุนบนเกาะเป็นไปได้ยาก อีกทั้งในเรื่องของการสนับสนุนจากหน่วยงานอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 1.79) ดังภาพ 4.53

ภาพ 4.53 ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางการเงินของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพทางด้านทุนทางการเงินเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอุรักลาไวย์แต่ละกลุ่มอาชีพ มีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยทางด้านทุนทางการเงินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=0.419$, $\alpha>.05$) (ตาราง 4.48)

ตาราง 4.47 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางการเงินของชาวเลอุรักลาไวย์ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.176	2	.088	.419	.659 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	26.201	125	.210		
รวม	26.377	127			

หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2.4) ทูทางกายภาพ

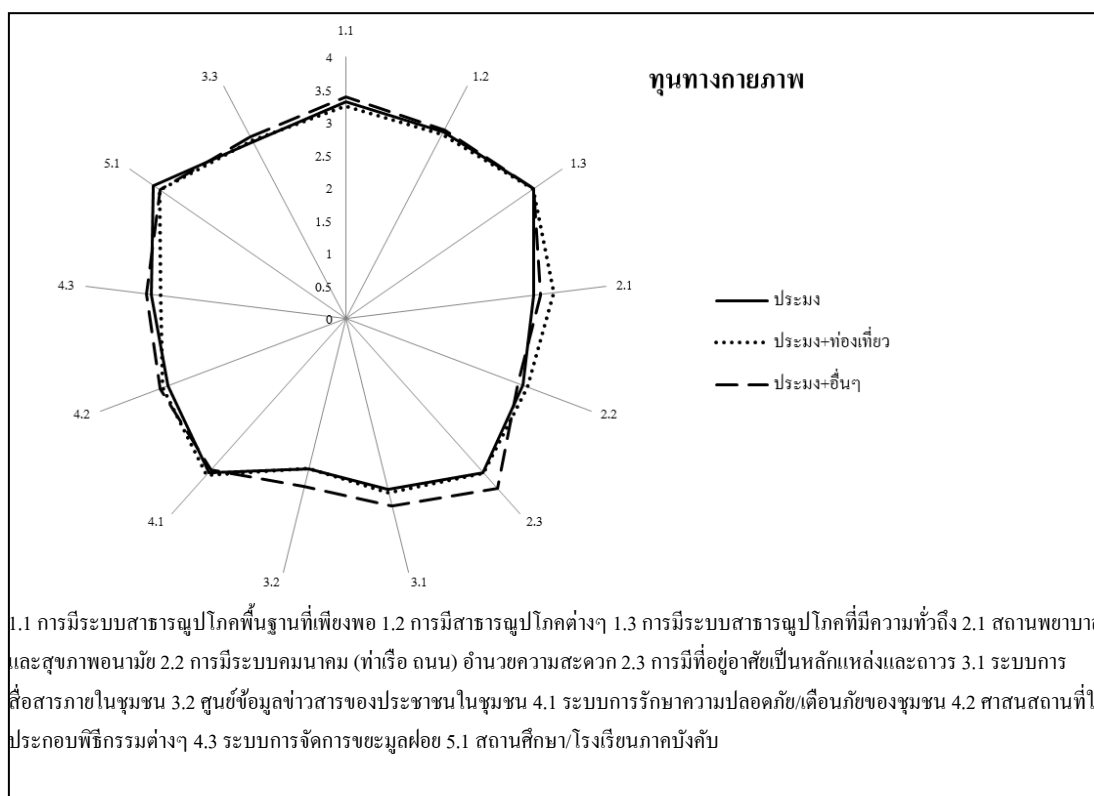
ระดับการดำรงชีพด้านทูทางกายภาพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 3.07) เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีค่าคะแนนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย= 3.13) เมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น แต่ทั้งสามกลุ่มอาชีพยังคงมีการพึ่งพาทูทางด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวมีค่ารองลงมา และกลุ่มอาชีพประมงมีค่ารองลงมา (ค่าเฉลี่ย= 3.07, 3.05 ตามลำดับ) ดังตาราง 4.49

ตาราง 4.48 ระดับการดำรงชีพด้านทูทางกายภาพ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
ทูทางกายภาพ (Physical Capital)					
1: ระบบสาธารณูปโภค					
1.1 การมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ	3.31	3.24	3.38	3.31	ปานกลาง
1.2 การมีสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า ประปา)	3.21	3.17	3.24	3.21	ปานกลาง
1.3 การมีระบบสาธารณูปโภคที่มีความทั่วถึง	3.49	3.48	3.48	3.49	มาก
2: ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ					
2.1 สถานพยาบาล และสุขภาพอนามัย	2.89	3.20	2.99	2.98	ปานกลาง
2.2 การมีระบบคมนาคม (ท่าเรือ ถนน) อำนวยความสะดวก	2.89	2.96	2.81	2.89	ปานกลาง
2.3 การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร	3.16	3.17	3.48	3.23	ปานกลาง
3: ระบบสื่อสารในชุมชน					
3.1 ระบบการสื่อสารภายในชุมชน	2.70	2.74	2.96	2.76	ปานกลาง
3.2 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชุมชน	2.37	2.36	2.64	2.43	น้อย
4: ศาสนสถานและความปลอดภัย					
4.1 ระบบการรักษาความปลอดภัย/เตือนภัยของชุมชน	3.15	3.20	3.10	3.15	ปานกลาง
4.2 ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ	2.90	2.99	3.03	2.95	ปานกลาง
4.3 ระบบการจัดการขยะมูลฝอย	2.99	2.85	3.06	2.98	ปานกลาง
5: สถานศึกษา					
5.1 สถานศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับ	3.56	3.45	3.45	3.51	มาก
รวม	3.05	3.07	3.13	3.07	ปานกลาง

จากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอาชีพเมื่อพิจารณากิจกรรมการดำรงชีพจะให้เห็นความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของการมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งถาวร ซึ่งกลุ่มอาชีพประมง

ร่วมกับอื่นๆ จัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.48) ส่วนอีกสองกลุ่มอาชีพนั้นมีระดับใกล้เคียงกันในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 3.17, 3.16) จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ทำอาชีพดั้งเดิมเพียงอย่างเดียวมีมุมมองในเรื่องของความมั่นคงเรื่องที่อยู่อาศัยน้อยที่สุด โดยมองว่าถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ค่อยเป็นแหล่งตั้งมีการย้ายพื้นที่อยู่บ่อยครั้ง ต่างจากกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ ที่มีความหลากหลายจะมองว่ามีความมั่นคงถาวรมากกว่า ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับการกล้าที่จะปรับเปลี่ยน กล้าที่จะเผชิญหน้ามากกว่าชาวเลอุรักลาไวย์ที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม อีกทั้งกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชนได้ดีที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 2.64) รองลงมาคือกลุ่มอาชีพประมง (ค่าเฉลี่ย= 2.37) และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย= 2.36) ตามลำดับ ทำให้ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการดำรงชีพ ส่วนในเรื่องของระบบการคมนาคม ทั้งสามกลุ่มอาชีพมีค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย= 2.89) เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ ระบบสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน เช่น ความเพียงพอ และความทั่วถึง มีค่าคะแนนใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย= 3.31 และ 3.49) เป็นต้น ระบบสื่อสารภายในชุมชน ระบบการจัดการขยะ ระบบการรักษาความปลอดภัยภายในชุมชน สถานพยาบาล และศาสนสถานภายในชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีระดับการดำรงชีพที่ใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงทางด้านการศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับเท่านั้นที่ทั้งสามกลุ่มอาชีพมีค่าคะแนนอยู่ในระดับที่สูง เนื่องจากในพื้นที่มีโรงเรียนบ้านเกาะอาดังที่เป็นสถานศึกษาให้ความรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งทั้งสามกลุ่มอาชีพล้วนมีลูกหลานที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้ ทำให้มีมุมมองหรือระดับการพึงพาในระดับสูง โดยกลุ่มอาชีพประมงมีค่าคะแนนสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 3.56) รองลงมาคือกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย= 3.45 เท่ากัน) ทั้งนี้จากภาพ 4.54 จะแสดงให้เห็นความแตกต่างในแต่ละกิจกรรมได้อย่างชัดเจนขึ้น

ภาพ 4.54 ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางกายภาพของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพทางด้านทุนทางกายภาพเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอุรักลาไว้อยู่แต่ละกลุ่มอาชีพ มีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยทางด้านทุนทางกายภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=.322$, $\alpha>.05$) (ตาราง 4.50)

ตาราง 4.49 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางกายภาพ

ชาวเลชาวเลอุรักลาไว้อยู่ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.138	2	.069	.322	.725 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	26.825	125	.215		
รวม	26.963	127			

หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

(2.5) ทูทางสังคม

ทูทางด้านสังคมเป็นด้านที่กว้างและมีกิจกรรมที่เป็นตัวชี้วัดค่อนข้างมาก ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อยถึง 12 รายการ โดยในภาพรวม ระดับการดำรงชีพด้านทูทางสังคมของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.39) และเมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า แต่ละกลุ่มอาชีพมีการเข้าถึงทูทางสังคมในระดับน้อย ซึ่งกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีการเข้าถึงทูทางสังคมสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.45) เมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ โดยกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีค่ารองลงมา (ค่าเฉลี่ย = 2.39) และกลุ่มอาชีพประมงมีค่าน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.37) ดังตาราง 4.51

ตาราง 4.50 ระดับการดำรงชีพด้านทูทางสังคม จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
1: วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา					
1.1 ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม	3.33	3.37	3.12	3.29	ปานกลาง
1.2 การมีประเพณีในท้องถิ่น	3.27	3.24	3.09	3.23	ปานกลาง
1.3 การคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน	2.75	2.77	2.77	2.76	ปานกลาง
1.4 การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ในชุมชน	2.83	3.12	2.99	2.92	ปานกลาง
1.5 การละเล่นพื้นบ้าน	3.04	3.02	3.12	3.05	ปานกลาง
1.6 การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	1.92	2.08	2.24	2.02	น้อย
2: กลุ่มต่างๆ และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน					
2.1 การมีกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน	2.53	2.68	2.99	2.66	ปานกลาง
2.2 การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์	2.69	2.71	2.83	2.72	ปานกลาง
2.3 การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน (เช่น เรือหางยาวรับผู้โดยสาร/นักท่องเที่ยว)	2.63	2.68	2.86	2.69	ปานกลาง
2.4 การรักษาความปลอดภัยในชุมชน	2.71	2.96	2.80	2.78	ปานกลาง
2.5 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัคร	1.63	1.67	1.89	1.69	น้อยที่สุด
2.6 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ/กิจกรรมที่องค์กรดำเนินงาน	2.31	2.30	2.36	2.32	ปานกลาง
2.7 การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน	2.38	2.36	2.46	2.39	น้อย
3: ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน					
3.1 การร่วมมือและช่วยเหลือกันในชุมชน	2.65	2.80	2.83	2.72	ปานกลาง
3.2 การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน	2.56	2.80	2.74	2.65	ปานกลาง

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
3.3 ความสามัคคีในชุมชน	2.89	2.96	2.77	2.88	ปานกลาง
3.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	3.00	3.02	3.18	3.04	ปานกลาง
3.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในคนทุกเพศทุกวัย	2.78	2.71	2.90	2.79	ปานกลาง
4: การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งในชุมชน					
4.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ	1.33	1.20	1.57	1.35	น้อยที่สุด
4.2 การมีการวางแผนพัฒนาชุมชน	1.96	1.79	1.92	1.92	น้อย
4.3 การมีกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	1.75	1.73	2.17	1.83	น้อย
4.4 การมีผู้นำที่เป็นทางการที่เข้มแข็ง	2.62	2.39	2.27	2.50	น้อย
4.5 การรวมกลุ่มของสตรีที่เข้มแข็งภายในชุมชน	2.00	2.11	2.05	2.03	น้อย
5: ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันในชุมชน					
5.1 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	2.75	2.61	2.14	2.59	น้อย
5.2 คนในชุมชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้	2.65	2.74	2.27	2.59	น้อย
5.3 ความไว้วางใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ของ	2.62	2.52	2.30	2.53	น้อย
5.4 ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน	2.80	2.83	2.93	2.84	ปานกลาง
6: กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย					
6.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินในชุมชน	1.34	1.48	1.73	1.45	น้อยที่สุด
6.2 การมีกลุ่มทางการเงินในชุมชน	1.56	1.57	2.08	1.67	น้อยที่สุด
6.3 กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนมีการติดต่อกับเครือข่ายนอกชุมชน	2.22	2.17	2.46	2.26	น้อย
7: ความไว้วางใจต่อคนภายนอก					
7.1 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้าแก้ว	1.72	1.70	1.76	1.73	น้อยที่สุด
7.2 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชน	2.00	1.86	1.89	1.95	น้อย
8: ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน					
8.1 การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน	2.33	2.27	2.55	2.36	น้อย
9: ช่องทางการรับข่าวสารจากวิทยุ กลุ่มและการประชุม					
9.1 การรับข่าวสารจากวิทยุ	2.34	2.49	2.49	2.40	น้อย
9.2 การประชุมหรือการประชุมในชุมชน	2.62	2.52	2.83	2.64	ปานกลาง
9.3 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ	1.79	1.86	1.92	1.83	น้อย
10: ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน					
10.1 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ	2.32	2.27	2.27	2.30	น้อย
10.2 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน	2.04	1.98	2.11	2.05	น้อย
11: ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ					
11.1 ความไว้วางใจต่อการสื่อสารผ่านบุคคล	2.83	2.71	2.71	2.78	ปานกลาง

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มอาชีพ			รวม	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3		
11.2 การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	1.02	1.13	1.01	1.04	น้อยที่สุด
11.3 การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	3.00	3.02	3.40	3.09	ปานกลาง
12: การขอความช่วยเหลือ					
12.1 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีปัญหาส่วนตัว	2.17	2.39	2.08	2.20	น้อย
รวม	2.37	2.39	2.45	2.39	น้อย

จากค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ จะพบว่า ชาวเลอุรักลาไว้ยเห็นว่า ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา เป็นทุนทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพมากที่สุด โดยเฉพาะความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม การมีประเพณีในท้องถิ่น และการละเล่นพื้นบ้าน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.29, 3.23 และ 3.05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มอาชีพ จะพบว่า กลุ่มประมง กลุ่มประมงและท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ดังกล่าวมากกว่ากลุ่มประมงและอาชีพอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวเลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมท่องเที่ยวบนเกาะ และชาวเลส่วนใหญ่ยังคงรักษาประเพณีสำคัญๆ เอาไว้ เช่น ประเพณีลอยเรือ ที่จัดขึ้นทุกปี

สำหรับประเด็นด้านกลุ่มต่างๆ และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน พบว่า ชาวเลส่วนใหญ่ทั้งสามกลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นในหลายประเด็นด้วยคะแนนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงประเด็นการเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัครที่เห็นว่ามีผลต่อการดำรงชีพในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.69) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มประมงและอาชีพอื่นๆ มีความเห็นในส่วนนี้แตกต่างไปจากอีกสองกลุ่ม โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 1.89) นอกจากนั้นจะเห็นว่าชาวเลอุรักลาไว้ยมีความเห็นต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีพในระดับปานกลางเช่นกัน

ส่วนประเด็นด้านความไว้วางใจและการช่วยเหลือกัน ในชุมชน พบว่า โดยส่วนใหญ่ชาวเลอุรักลาไว้ยจะไว้วางใจคนในชุมชน ตลอดจนผู้นำชุมชน กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งระดับการไว้วางใจคนในชุมชนนั้น กลุ่มอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยวมีค่าสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 2.74) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพประมง (ค่าเฉลี่ย = 2.65) โดยทั้งสองกลุ่มอาชีพมีการไว้วางใจในระดับปานกลาง และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.27) เช่นเดียวกับความไว้วางใจต่อผู้นำชุมชนซึ่งกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีระดับการไว้วางใจน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.14) ส่วนอีกสองกลุ่มอาชีพมีระดับการไว้วางใจในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่า เมื่อมี

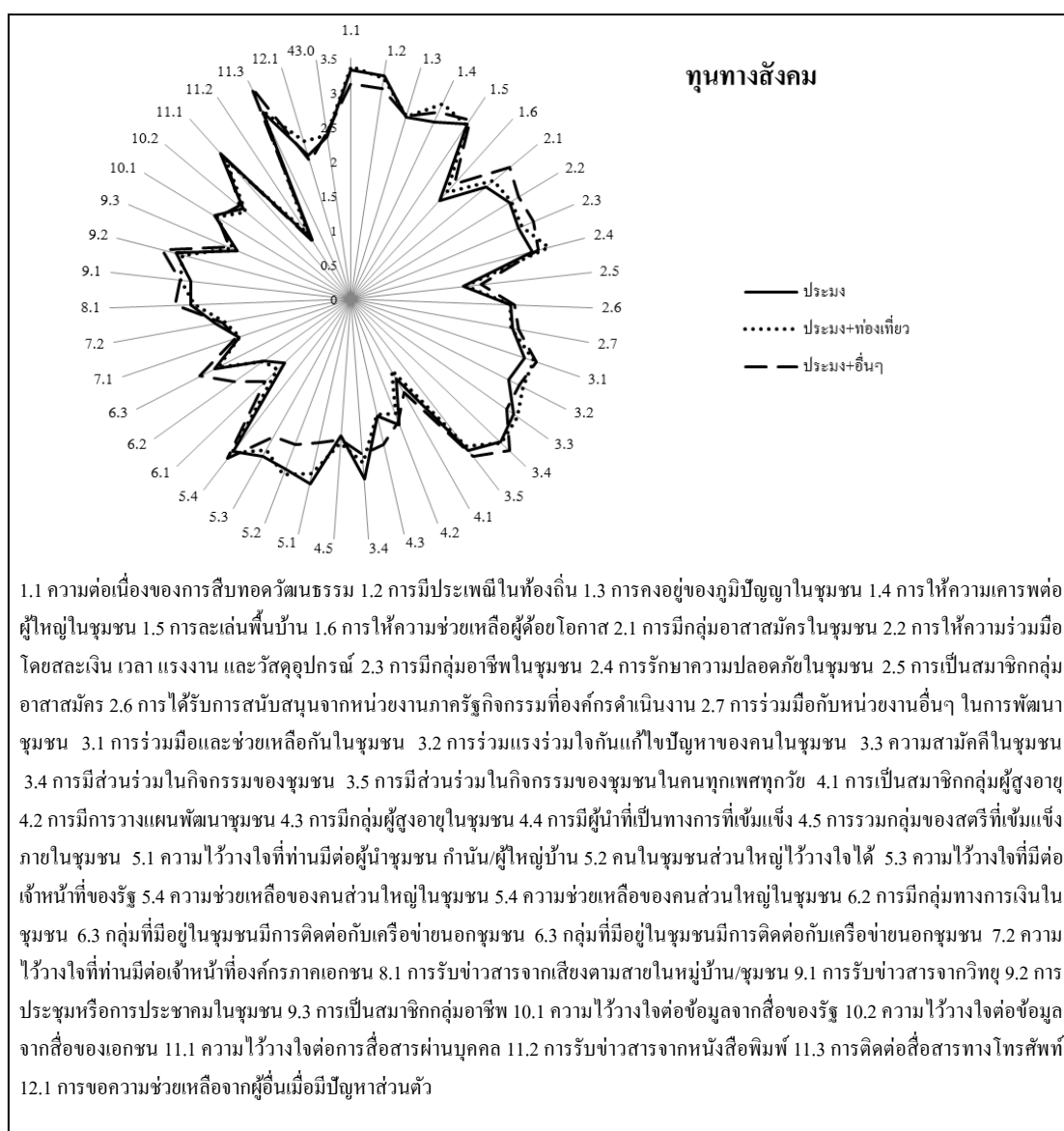
การประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้น การไว้วางใจที่มีต่อกันจะลดน้อยลง จากเดิมที่ประกอบอาชีพประมงเพียงอย่างเดียว มีการติดต่อสื่อสารกันภายในชุมชนเพียงอย่างเดียวระดับความไว้วางใจกันจะมีมากกว่าปัจจุบัน อีกทั้งการประกอบอาชีพอื่นๆ นั้น มีความหลากหลายทางด้านอาชีพ และการพบปะผู้คน ทำให้ความไว้วางใจที่มีต่อชาวเลอุรักลาไว้อยู่ด้วยตนเองลดน้อยลง ไม่ว่าจะป็นชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน ส่วนความไว้วางใจต่อคนภายนอก ไม่ว่าจะป็นนายทุนหรือเจ้าหน้าที่พบว่าอยู่ในระดับน้อยมากทั้งสามกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย = 1.73) และการไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน พบว่าอยู่ในระดับน้อยของทั้งสามกลุ่มอาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 2.53 และ 1.93 ตามลำดับ)

ในกรณีของการมีกลุ่มทางการเงินของชุมชน พบว่า กลุ่มอาชีพประมงและอาชีพอื่นๆ มีการรับรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.08) ส่วนอาชีพประมง และอาชีพประมงร่วมกับอาชีพท่องเที่ยวมีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.56 และ 1.57 ตามลำดับ) โดยทั้งสามกลุ่มอาชีพนี้เป็นสมาชิกของกลุ่มทางการเงินในชุมชนในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 1.45) โดยรวมแล้วในเรื่องของกิจกรรมกลุ่มระดับคะแนนในส่วนของ การรับรู้จะมีค่าสูงกว่าระดับคะแนนการเป็นสมาชิก ไม่ว่าจะป็น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

ส่วนในด้านของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการรับรู้หลากหลายช่องทาง ไม่ว่าจะป็นการรับรู้ข่าวสารภายในชุมชน การรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ และกลุ่มต่างๆ ได้แก่ การรับข่าวสารจากเสียงตามสาย และการรับข่าวสารจากวิทยุ ทั้งสามกลุ่มอาชีพอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยจากทั้งสามกลุ่มอาชีพเท่ากับ 2.36 และ 2.40 ตามลำดับ) แต่การรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์นั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่จากค่าคะแนนยังแสดงให้เห็นว่า กลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีค่าสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 1.13) เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องมีการติดต่อสื่อสาร มีการพัฒนาทางด้านของการอ่านมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันไม่มากนักก็ตาม โดยกลุ่มอาชีพประมง และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีค่าใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ย = 1.02 และ 1.01) และพบว่าความไว้วางใจที่มีต่อข้อมูล ทั้งจากสื่อของรัฐและเอกชนอยู่ในระดับน้อยทั้งสามกลุ่มอาชีพ แต่จะมีความไว้วางใจต่อสื่อผ่านบุคคลมากกว่า (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสามกลุ่มอาชีพ = 2.78) จัดอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางโทรศัพท์ในระดับปานกลาง ซึ่งกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีค่าคะแนนสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพประมง (ค่าเฉลี่ย = 3.40, 3.02 และ 3.00) ตามลำดับ

นอกจากนี้ในส่วนของ การประชุมหรือการระชาคมในชุมชน กลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีคะแนนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.52) เมื่อเทียบกับกลุ่ม

อาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ และกลุ่มประมงที่มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.83 และ 2.62) ตามลำดับ และยังมีบางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการรวมกลุ่มเฉพาะในชุมชน เช่น การรวมกลุ่มของสตรีภายในชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งชาวเลอุรักลาโว้ยค่อนข้างมีความเป็นอิสระสูงในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินร่วมกันจึงอยู่ในระดับที่น้อย ซึ่งเห็นได้ชัดจากตัวชี้วัดทางด้านการวางแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพท่องเที่ยวมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ และอยู่ในระดับที่น้อยมาก (ค่าเฉลี่ย = 1.79) ส่วนอีกสองกลุ่มอาชีพแม้ว่าจะอยู่ในระดับน้อย แต่ก็ยังมีค่าคะแนนไม่สูงมากนัก โดยกลุ่มอาชีพประมง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 คะแนน และกลุ่มอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่นๆ มีค่าเท่ากับ 1.92 คะแนน ดังภาพ 4.55

ภาพ 4.55 ความแตกต่างในการเข้าถึงทุนทางสังคมของกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละกลุ่มอาชีพ

อย่างไรก็ตาม จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพทางด้านทุนทางสังคมเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอูร์กลาไว้อยู่แต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยทางด้านทุนทางสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=.299, \alpha>.05$) (ตาราง 4.52)

ตาราง 4.51 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพด้านทุนทางสังคมของชาวเลอูร์กลาไว้อยู่จำแนกตามกลุ่มอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ One-Way ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	.110	2	.055	.299	.742 ^{NS}
ภายในกลุ่ม	22.949	125	.184		
รวม	23.059	127			

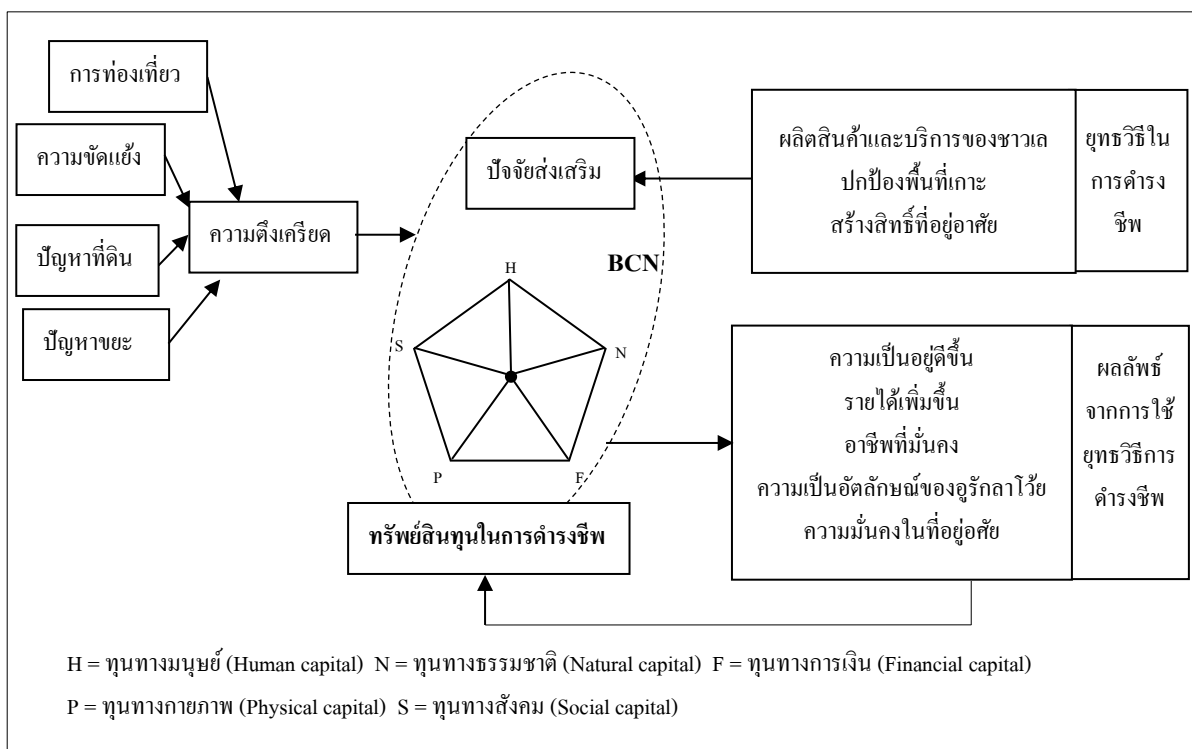
หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากคะแนนต้นทุนการดำรงชีพด้านต่างๆ จะเห็นได้ว่า ชาวเลอูร์กลาไว้อยู่ให้ความสำคัญกับต้นทุนทางมนุษย์ที่สำคัญต่อการดำรงชีพของตนเองมากที่สุด ซึ่งมีนัยว่า ความเป็นอยู่ของชาวเลอูร์กลาไว้นั้นยังต้องอาศัยทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านแรงงาน คุณภาพแรงงาน ศักยภาพผู้นำและการมีสุขภาพที่ดี เช่น ทักษะการทำประมงของชาวเลอูร์กลาไว้อยู่ที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีต เป็นต้น ซึ่งจะต้องอาศัยต้นทุนทางธรรมชาติ ที่เป็นต้นทุนสำคัญอันดับรองลงมาที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ใน การดำรงชีพของชาวเล โดยต้นทุนด้านอื่นๆ ถือว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีพในอันดับรองลงมาตามลำดับ โดยต้นทุนด้านสังคมมีความสำคัญน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม จากค่าเฉลี่ยระดับการดำรงชีพในด้านต่างๆ เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของระดับการดำรงชีพเฉลี่ย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ชาวเลอูร์กลาไว้อยู่แต่ละกลุ่มอาชีพมีระดับการดำรงชีพเฉลี่ยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทุกๆ ด้านขององค์ประกอบทุน

4.10 การเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนในการดำรงชีพ

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้าน โครงสร้าง เศรษฐกิจและสังคมบนเกาะหลีเป๊ะ ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพของชาวเลอูร์กลาไว้อยู่ในการรับมือต่อความเครียดที่เกิดขึ้น ภายใต้กรอบแนวคิดการดำเนินงานความยั่งยืนในการดำรงชีพ มนุษย์จะมีการปรับตัวและ

สร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการนำเอาต้นทุนการดำรงชีพที่มีอยู่มาปรับใช้ ความเครียดในการดำรงชีพของชาวเลในปัจจุบันเป็นอิทธิพลที่มาจากการทำงาน โดยเฉพาะความขัดแย้งเรื่องที่ดินระหว่างนายทุน อุทยานฯ และในกลุ่มเครือญาติชาวเลอุรักลาไว้อยู่ด้วยกันเอง ทำให้ชาวเลมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการดำรงชีพ สามารถสรุปได้ 3 ยุทธวิธี คือ 1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต 2) การปกป้องสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของพื้นที่เกาะ และ 3) การปกป้องสิทธิที่อยู่อาศัยของการเป็นเจ้าของพื้นที่ ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการดำรงชีพดังกล่าวเพื่อต้องการผลลัพธ์ในเรื่องของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น อาชีพที่มั่นคง ความคงอยู่ของอัตลักษณ์อุรักลาไว้อยู่ และความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ดังแสดงในผังภาพ 4.56

ภาพ 4.56 การเสริมสร้างและผลจากการเสริมสร้างระดับต้นทุนของชาวอุรักลาไว้อยู่

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ออกแบบให้มีการใช้ความเชื่อมโยงในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะ (Biodiversity Conservation Network: BCN) มาช่วยเสริมสร้างให้ระดับต้นทุนการดำรงชีพในด้านต่างๆ ให้สูงขึ้น ผลการศึกษาการเสริมสร้างความยั่งยืนดังกล่าวสามารถแยกตามหัวข้อของยุทธวิธีในการดำรงชีพได้ดังนี้

4.10.1 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต

ชาวเลอุรักลาไว้ยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต จากการจับสัตว์น้ำอย่างเดียว มาเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการของชาวเล ซึ่งจากการวิเคราะห์ระดับต้นทุนพบว่าชาวเลอุรักลาไว้ยมีต้นทุนการดำรงชีพอยู่ในระดับปานกลาง (3.17 คะแนน) ซึ่งหากพิจารณาต้นทุนในแต่ละด้านพบว่า ต้นทุนทางด้านสังคมและต้นทุนทางด้านการเงินมีคะแนนน้อยที่สุด (2.39 และ 2.45 คะแนนตามลำดับ) รองลงมาคือต้นทุนทางกายภาพ (3.07 คะแนน) ต้นทุนทางธรรมชาติ (3.84 คะแนน) และต้นทุนทางมนุษย์ (4.09 คะแนน) ซึ่งเมื่อประเมินความเชื่อมโยงของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้ยบนเกาะหลีเป๊ะพบว่า บางกิจกรรมสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรหรือมีการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าและบริการที่แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเล เช่น น้ำพริกปลาย่าง ผ้าบาติกกลดลายประเพณีและวัฒนธรรมของอุรักลาไว้ย การนวดโดยใช้น้ำมันจากพืชบนเกาะหลีเป๊ะ เป็นต้น เนื่องจากชาวเลมีต้นทุนทางมนุษย์ที่สูง สามารถนำมาเพิ่มมูลค่าในสินค้าและบริการได้

เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวเลอุรักลาไว้ยกับวิถีชีวิตการดำรงชีพบนเกาะ (BCN) จะเห็นได้ว่าในบางมิติของการพึ่งพาสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์ได้ อย่างไรก็ตาม ผลจากการวิเคราะห์ค่า BCN บางตัวที่มีค่าการพึ่งพาต่ำ ก็ไม่สามารถจะเสริมสร้างให้สูงได้ เนื่องจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่อยู่ภายใต้กฎหมายอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา ผลการวิเคราะห์ค่า BCN มาเสริมสร้างระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตาราง 4.53

ตาราง 4.53 ความสัมพันธ์ของการเพิ่มความสามารถในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแต่ละด้านกับ

ต้นทุนการดำรงชีพ

กิจกรรมการดำรงชีพ	ระดับการพึ่งพา*				ค่าเฉลี่ย	ทุน 5 ด้าน**				
	ก	ข	ค	ง		H	N	F	P	S
ผลิตภัณฑ์จากพืช	2.58	3.17	2.34	1.92	2.50	ผลิตภัณฑ์จากพืช				
1.1 ผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคที่ผลิตจากพืช	4.00	4.00	<u>2.33⁺</u>	<u>2.67⁺</u>	3.25	*	-	-	-	*
1.2 ผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมที่ผลิตจากพืช	3.00	2.33	<u>2.67⁺</u>	<u>1.67⁺</u>	2.42	-	-	*	-	-
1.3 พืชเส้นใย	2.33	2.00	1.67	1.67	1.92	-	-	-	-	-
1.4 พืชสกัดน้ำมันในการแพทย์แผนโบราณ	1.00	4.33	<u>2.67⁺</u>	<u>1.67⁺</u>	2.42	-	-	*	-	-
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	2.53	2.93	2.67	2.27	2.60	ผลิตภัณฑ์จากสัตว์				
2.1 การทำประมง	5.00	3.33	4.00	<u>2.67⁺</u>	3.75	*	-	*	-	*
2.2 ผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์	<u>4.33⁻</u>	3.00	4.00	<u>3.00⁺</u>	3.58	*	*	*	-	*
2.3 ผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคจากสัตว์	1.00	3.67	2.67	2.00	2.34	-	-	-	-	-
2.4 เครื่องประดับ –	1.33	2.67	1.67	1.00	1.67	-	-	-	-	-
2.5 ขี้มูลของเครื่องใช้ –	1.00	2.00	1.00	2.67	1.67	-	-	-	-	-
นิเวศบริการ	3.19	2.92	2.52	2.15	2.69	นิเวศบริการ				
3.1 ท้องเที่ยวเชิงผจญภัย	4.33	<u>2.33⁺</u>	3.67	4.00	3.58	*	*	*	-	*
3.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.67	3.33	<u>3.00⁺</u>	<u>2.00⁺</u>	3.25	*	*	*	-	*
3.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	2.67	3.33	<u>1.67⁺</u>	<u>1.00⁺</u>	2.17	*	*	*	*	*
3.4 พื้นที่สำหรับทำการศึกษาวิจัย	5.00	4.00	3.33	<u>1.33⁺</u>	3.42	*	-	-	-	*
3.5 พื้นที่สาธารณะของชุมชน	1.67	5.00	<u>2.00⁺</u>	<u>3.00⁺</u>	2.92	-	-	-	*	*
3.6 การเก็บหาของป่า	3.00	2.00	3.33	2.00	2.58	-	-	-	-	-
3.7 พืชที่นำมาใช้ในการก่อสร้าง	2.67	1.67	1.67	1.67	1.92	-	-	-	-	-
3.8 พืชที่นำมาใช้ในการทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ	2.00	1.33	2.67	3.00	2.25	-	-	-	-	-
3.9 พืชที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรม	2.67	3.33	1.33	1.33	2.17	-	-	-	-	-
คะแนนเฉลี่ยแต่ละมิติการพึ่งพา	2.77	3.01	2.51	2.11	2.60					

หมายเหตุ: ⁺ สามารถเพิ่มการใช้ประโยชน์ได้, ⁻ สามารถลดการใช้ประโยชน์ได้

* ก คือ มิติการพึ่งพาสายพันธุ์ ข คือ มิติการพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย ค คือ มิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่ และ ง คือ มิติการพึ่งพาตามเวลา

**H= ทุนทางมนุษย์, N= ทุนทางธรรมชาติ, F= ทุนทางการเงิน, P= ทุนทางกายภาพ, S= ทุนทางสังคม

จากตาราง 4.53 จะเห็นได้ว่าการเพิ่มการใช้ (การพึ่งพา) ทรัพยากรบางตัว จะสามารถทำให้ระดับต้นทุนการดำรงชีพบางด้านมีค่าสูงขึ้น การเพิ่มการใช้ทรัพยากรดังกล่าวสามารถจำแนกย่อยได้เป็น 4 มิติของการพึ่งพา (ตามหลักการของ BCN) ได้แก่ การพึ่งพาสายพันธุ์ การพึ่งพาแหล่งที่อยู่อาศัย การพึ่งพาเชิงพื้นที่ และการพึ่งพาตามเวลา ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความยั่งยืนของการดำรงชีพจำแนกตามกิจกรรมการดำรงชีพในแต่ละการพึ่งพา สรุปได้ดังนี้

1.1) ผลกระทบจากพืช

ผลกระทบจากพืชส่วนใหญ่บนเกาะสามารถเพิ่มการใช้ได้ตามมิติเชิงพื้นที่และมิติตามเวลา เช่น การใช้ผักบุ้งทะเลแก่พืชแมงกะพรุน เป็นต้น แต่สายพันธุ์พืชบางอย่างไม่สามารถเพิ่มการใช้ตามมิติของสายพันธุ์และแหล่งที่อยู่อาศัยได้ เนื่องจากขัดต่อกฎหมายอุทยาน เช่น การทำข้าวของเครื่องใช้จากหวาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างให้มีการนำพืชประจำถิ่นมาใช้ในการรักษาโรคในชีวิตประจำวัน พบว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติน้อยมากเนื่องจากในปัจจุบันเกาะหลีเป๊ะมีความเจริญ มีการเข้าถึงของสถานีอนามัย โรงพยาบาลของเอกชน ที่มีความสะดวกรวดเร็วในการรักษาพยาบาล และเป็นการรักษาตามหลักทางวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาในคิดค้นสูตรสมุนไพรพื้นบ้านสามารถคลิขสิทธิ์ทางปัญญาได้ ส่วนแนวคิดที่จะเสริมสร้างการใช้พืชประจำถิ่นมาเป็นผลิตภัณฑ์พื้นเมืองเพื่อจำหน่ายก็มีความเป็นไปได้ยากเช่นกัน เนื่องจากการใช้ในปริมาณดังกล่าวจะขัดต่อกฎระเบียบของอุทยานฯ ได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ไม่ขายผลิตภัณฑ์แต่สามารถขายบริการได้ เช่น การนวดโดยใช้น้ำมันจากพืชบนเกาะหลีเป๊ะ เป็นต้น

ดังนั้นแนวทางการเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนในการดำรงชีพที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ควรเป็นในรูปแบบของการรวมกลุ่มองค์กรชาวเลอุรักลาไว้มือเพื่อรวบรวมภูมิปัญญาเหล่านี้ไว้ ซึ่งอาจเป็นการรวบรวมเพื่อเก็บรักษาหรือเป็นแนวทางให้คนภายนอกที่ให้ความสนใจเข้ามาศึกษา เป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางมนุษย์และต้นทุนทางสังคมในการสื่อสารการเป็นเครือข่ายกับคนภายนอก

นอกจากนี้ การศึกษา พบว่ามีพืชชนิดที่สามารถเพิ่มการใช้ในเชิงพาณิชย์ได้โดยไม่ขัดกับกฎระเบียบของอุทยานฯ ได้แก่ การทำผลิตภัณฑ์น้ำมันสกัดจากมะพร้าว และตะกร้าไม้ที่ทำจากเตยทะเล ซึ่งการทำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะเป็นการเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนทางการเงิน

1.2) ผลลัพธ์จากสัตว์

กิจกรรมการดำรงชีพของชาวเลมีการพึ่งพาสายพันธุ์ของสัตว์น้ำอยู่ในระดับที่สูงมากที่สุด (5.00) และมีการพึ่งพาในเชิงพื้นที่ คือมีการจับสัตว์น้ำในแหล่งที่อยู่อาศัยรอบๆ เกาะหลีเป๊ะและบริเวณเกาะรอบนอก อยู่ในระดับสูงมาก (4.00) ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ในสองมิตินี้ไม่จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างการดำรงชีพ เพราะจะทำให้เกิดการทำประมงที่มากเกินไปจนความจำเป็นสำหรับมิติที่มีการพึ่งพาการใช้ประโยชน์น้อยได้แก่มิติการพึ่งพาตามเวลา พบว่าในปัจจุบันชาวเลอุรักลาไวย์มีความถี่ในการทำประมงในระดับปานกลาง (2.67) ทั้งนี้จากข้อมูลปฏิบัติในฤดูกาลจะเห็นได้ว่า ชาวเลอุรักลาไวย์ที่ประกอบอาชีพประมงได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในรอบ 1 ปี ไปกับกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยคัดแปลงเรือประมงมาใช้บริการนักท่องเที่ยว แนวทางการเสริมสร้างความยั่งยืนในการดำรงชีพสำหรับประเด็นนี้คือการใช้พื้นที่การทำประมงเพื่อการท่องเที่ยว โดยการนำนักท่องเที่ยวไปแหล่งทำประมง แสดงวิธีการจับปลาแบบดั้งเดิม รวมถึงการบรรยายความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการสังเกตธรรมชาติและระบบนิเวศเพื่อการทำประมง แนวทางนี้แนะนำให้จัดทำในรูปแบบกลุ่มองค์กรชาวเลหรือสร้างเครือข่ายระหว่างชาวเลกลุ่มย่อยๆ ทั้งนี้เพื่อความเป็นหนึ่งเดียวขององค์ความรู้และเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มชาวเลด้วยกัน แนวทางดังกล่าวนอกจากจะเป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางการเงินแล้ว ยังเป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางมนุษย์และต้นทุนทางสังคมอีกด้วย

สำหรับการทำผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาย่าง ซึ่งมีการพึ่งพาสายพันธุ์สัตว์น้ำอยู่ในระดับสูงมากที่สุด (4.33) แนวทางในการเสริมความยั่งยืนในการดำรงชีพคือการลดการพึ่งพาสายพันธุ์สัตว์น้ำลง โดยการใช้สายพันธุ์สัตว์น้ำที่มีอยู่หลากหลายทั่วไป ไม่ต้องเฉพาะเจาะจงสายพันธุ์ในการนำมาเป็นวัตถุดิบ การส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ให้เน้นสูตรความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเลอุรักลาไวย์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้มาตรฐานรับรองสินค้า เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นต้น อย่างไรก็ตามการอยู่ห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ ทำให้การดำเนินงานรับรองคุณภาพมีความล่าช้าและไม่สะดวก และบางครั้งทำให้ขาดความหลากหลายของสินค้าหรือทำให้สินค้าไปในทิศทางเดียวกันมากเกินไป ดังนั้น ชาวเลสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและระบบการตรวจสอบของพื้นที่ตัวเองได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกมาตรฐานและวิสัยทัศน์ของตนเอง ซึ่งจะเป็นผลดีในการรักษาเอกลักษณ์ต่อไป แนวทางนี้จะทำให้เพิ่มระดับการพึ่งพาตามเวลา นั่นคือ ความถี่ในการผลิตจะมากขึ้น จากเดิมอยู่ในระดับปานกลาง (3.00) ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น มาเป็นการผลิตเพื่อการค้าในเชิงพาณิชย์ ซึ่งควรจะมีการทำเป็นกลุ่มองค์กรชาวเล แนวทางนี้นอกจากจะเป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางการเงินในเรื่องของรายได้แล้ว ยังเป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางมนุษย์

ในเรื่องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและความมุ่งมั่นในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม เพิ่มระดับต้นทุนทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องการลดการใช้สัตว์น้ำที่มีความเปราะบาง และเพิ่มระดับต้นทุนทางสังคมในเรื่องการมีกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งได้

ในประเด็นอื่นๆ ที่นอกเหนือจากนี้ เช่น การทำผลิตภัณฑ์ในการรักษาโรคจากสัตว์น้ำ เช่น ปลิง การทำเครื่องประดับและข้าวของเครื่องใช้จากกัลปังหาและเปลือกหอย นั้น ไม่สามารถเสริมสร้างให้มีการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นทั้งนี้เนื่องจากข้อต่อถูกระเบียบของอุทยานฯ

1.3) นิเวศบริการ

บริการทางระบบนิเวศ หมายถึงผลประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากระบบนิเวศ ทั้งจากสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ มาใช้เป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคม เช่น น้ำ ไม้ซุง การพักผ่อนหย่อนใจ การเป็นพื้นที่ศึกษา เป็นต้น การวิเคราะห์เพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างระดับต้นทุนการดำรงชีพในมิติของนิเวศบริการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่ไม่สามารถเพิ่มหรือลดการใช้ประโยชน์ได้ และ 2) ส่วนที่สามารถเพิ่มการใช้ประโยชน์ได้

การศึกษาครั้งนี้เน้นการเสริมสร้างที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การวิเคราะห์จึงเป็นแนวทางที่ไม่ขัดต่อถูกระเบียบของอุทยานฯ ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ เช่น การเก็บหาของป่า การหาไม้มาใช้ก่อสร้างหรือทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ ตลอดจนการนำพืชและไม้บางชนิดมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมดั้งเดิมของชาวเล ฯลฯ จึงไม่อยู่ในแนวทางการเสริมสร้างความยั่งยืน เนื่องจากการใช้ประโยชน์ดังกล่าวอยู่ภายใต้เงื่อนไขการอนุรักษ์ของอุทยานฯ ทั้งการใช้ประโยชน์ในเชิงพื้นที่และในเชิงปริมาณ

ส่วนกิจกรรมที่สามารถเพิ่มการใช้ประโยชน์นิเวศบริการได้ ควรจะมีการผลิตออกมาในรูปของการบริการ มีข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างระดับการดำรงชีพ ดังนี้

1. การเสริมสร้างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวบนเกาะ ได้ 3 ประเภท คือ

1.1 การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ควรเพิ่มจุดดำน้ำชมปลา และปะการัง ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตามความรู้และภูมิปัญญาของชาวเลอุรักลาไว้อย่างเช่น บริเวณจุดหินกอง บริเวณเส้นทางน้ำเดิน เป็นต้น ทั้งนี้ควรมีการอธิบายความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ในการสังเกตแหล่งที่อยู่อาศัย ปริมาณและชนิดของสัตว์น้ำ รวมถึงการดูแลรักษาระบบนิเวศบริเวณนั้น

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการพึ่งพาอยู่ในระดับน้อย (2.00) สามารถเพิ่มจุดเยี่ยมชมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือ

เพิ่มกิจกรรมที่เหมาะสมกับจุดท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ นอกเหนือจากจุดท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวเอกชน เช่น การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น โดยผู้ที่ให้ความรู้เรื่องระบบนิเวศและภูมิปัญญาในการสังเกตรธรรมชาติ ควรเป็นชาวเลอุรักลาไว้อยู่

1.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ เป็นจุดเด่นที่สำคัญที่ทำให้เกาะหลีเป๊ะมีความแตกต่างจากเกาะอื่น แต่ในปัจจุบัน ความสำคัญนี้ได้ถูกมองข้ามไป เนื่องจากมีความพยายามที่จะพัฒนาเกาะให้มีความทันสมัย มีการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การเสริมสร้างระดับต้นทุนในการท่องเที่ยววัฒนธรรมควรเพิ่มการใช้ประโยชน์ในมิติที่มีการพึ่งพาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านเวลา (1.67) และด้านพื้นที่ (1.00) ดังนี้

1) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมบนเกาะ ซึ่งจะทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมได้ถ่ายทอดสู่ประชาชน โดยที่ชาวเลเป็นจุดศูนย์กลางตามแหล่งที่ตนอาศัยอยู่ นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้เข้ามาเยี่ยมชมกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมต่างๆ เอง วัฒนธรรมการค้ารังสีที่สามารถเสริมสร้างให้เป็นกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ เช่น วัฒนธรรมการทำอาหาร วัฒนธรรมการผลิตเครื่องมือประมง วัฒนธรรมการร้องเพลงรำมะนา วัฒนธรรมภาษาอุรักลาไว้อยู่ เป็นต้น

2) เพิ่มพื้นที่ของเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมตามชุมชนต่างๆ ได้แก่ ชุมชนชาวเลอาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ (ลิเซ่ง ปาดัก อูเส็น ดาทยา และบ้านกลาง) และชุมชนชาวเลที่เกาะอาดัง

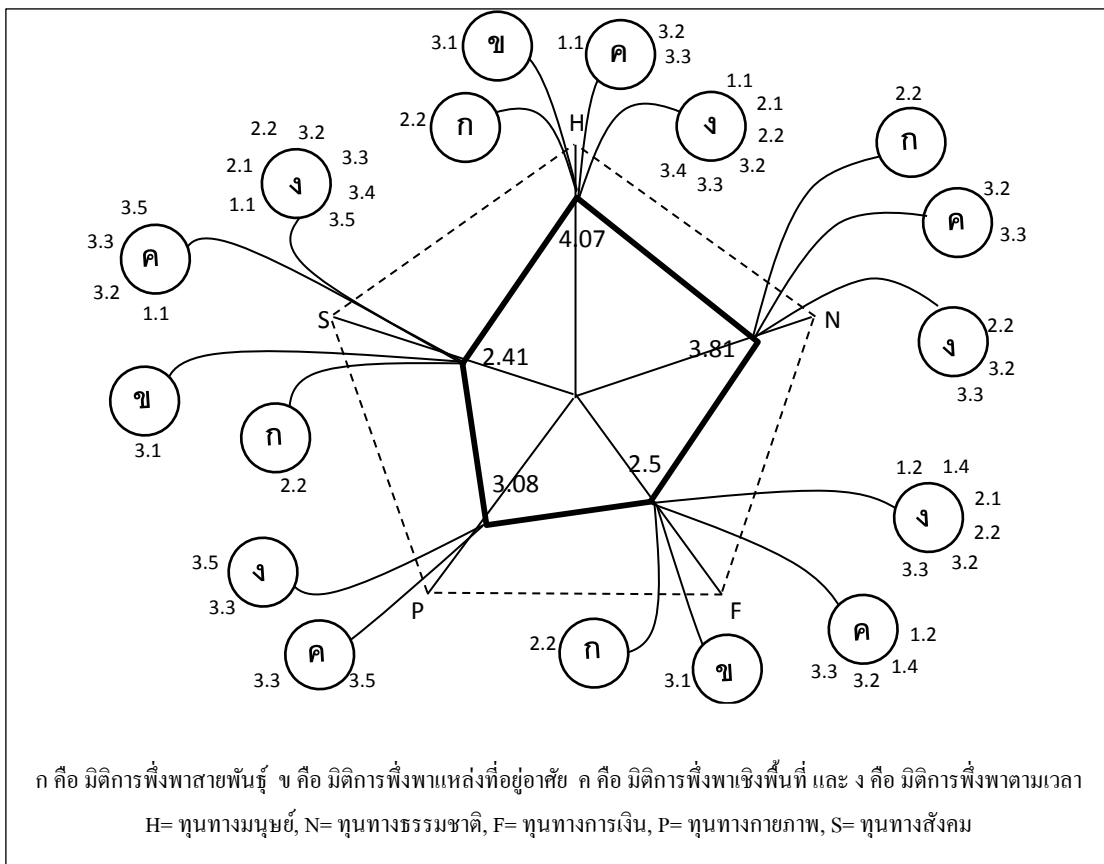
แนวทางต่างๆ เหล่านี้จะเสริมสร้างระดับต้นทุนทางมนุษย์ในเรื่องของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพใหม่และความสามารถในการประกอบอาชีพใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เสริมสร้างระดับต้นทุนทางธรรมชาติในเรื่องของการไม่จับสัตว์น้ำในปริมาณมาก (ใช้ประโยชน์ทางอ้อมในการท่องเที่ยว แทนการทำประมง) ต้นทุนทางการเงินในเรื่องของรายได้และการมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ ต้นทุนทางสังคมในเรื่องการคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการติดต่อของกลุ่มในชุมชนกับเครือข่ายภายนอกชุมชน และต้นทุนทางกายภาพในเรื่องของระบบเส้นทางคมนาคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและการดำรงชีพดั้งเดิม

2. การเสริมสร้างการใช้ประโยชน์พื้นที่เกาะเพื่อการศึกษาวิจัย พบว่าพื้นที่เกาะหลีเป๊ะมีความน่าสนใจทั้งในเรื่องของสายพันธุ์พืชและสัตว์ แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อยู่ในระดับที่สูงมาก (5.00 และ 4.00 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม พบว่า การวิจัยส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาของผู้วิจัยที่เข้าไปสังเกตการณ์และเก็บข้อมูล โดยที่ชาวเลไม่ได้มีส่วนร่วมในงานวิจัยมากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดของงานวิจัยเอง และเวลาที่มีอันจำกัดของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างให้พื้นที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยมากขึ้น จึงมีแนวทางของงานวิจัยไปในทิศทาง

ของการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์หรือพัฒนาขีดความสามารถของชาวเลในการดำรงชีพ เช่น การศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาย่าง น้ำมันมะพร้าว การศึกษาการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม การศึกษาเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของชาวเลในการใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และแนวปฏิบัติพื้นบ้านเพื่อการค้า การรวมกลุ่มชาวเลเพื่อผลิตสินค้าและบริการ เป็นต้น การทำวิจัยในแนวทางนี้จะสามารถแก้ปัญหาชาวเลไม่มีเวลาสำหรับร่วมในงานวิจัยได้ เนื่องจากเป็นการแก้ปัญหาปากท้องของชุมชน การเสริมสร้างการใช้ประโยชน์ดังกล่าว จะช่วยเพิ่มระดับต้นทุนทางมนุษย์และต้นทุนทางสังคมของชาวเลอูรักลาโว้ยได้

3. การเสริมสร้างการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณะของชุมชน การวิเคราะห์ BCN พบว่ามีการพึ่งพาพื้นที่สาธารณะในมิติสายพันธุ์อยู่ในระดับที่น้อยที่สุด (1.67) การเพิ่มการใช้ประโยชน์ในมิตินี้ต้องได้รับอนุญาตจากอุทยานฯ อย่างไรก็ตาม ในมิติการพึ่งพาเชิงพื้นที่ และการพึ่งพาตามเวลา สามารถเสริมสร้างให้มีพื้นที่สาธารณะของชุมชนได้ โดยเฉพาะสิ่งที่ชุมชนต้องการมากที่สุดตอนนี้คือ เส้นทางขึ้นเรือประมง เพราะในปัจจุบันมีการสร้างรีสอร์ทที่พักติดชายหาด และปิดกั้นเส้นทางสาธารณะเพื่อนำเรือประมงขึ้นฝั่ง ทำให้ชาวเลจำนวนมากได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ การจัดหาพื้นที่สำหรับประชาคมชาวเล มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวเลด้วยกันเอง และหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกกับชาวเล การจัดหาพื้นที่ขึ้นเรือประมงและพื้นที่ประชาคมของชาวเล เป็นการเพิ่มระดับต้นทุนทางกายภาพและต้นทุนทางสังคมในการดำรงชีพของชาวเลให้สูงขึ้นได้

จะเห็นได้ว่า ในการเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนในการดำรงชีพโดยใช้ผลการวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพ (LCA) และความเชื่อมโยงในการใช้ทรัพยากรของเกาะหลีเป๊ะ (BCN) พบว่า เกาะหลีเป๊ะควรมีการเสริมสร้างต้นทุนในการดำรงชีพทางการเงินและทางสังคมเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วน เนื่องจากมีต้นทุนนี้อยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามการเสริมสร้างจะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของอุทยานฯ และสามารถปฏิบัติจริงได้ กิจกรรมการเสริมสร้างระดับต้นทุนการดำรงชีพต่างๆ สามารถสรุปได้ดังแสดงในภาพ 4.57 (หัวข้อเชื่อมโยงจากตาราง 4.53)

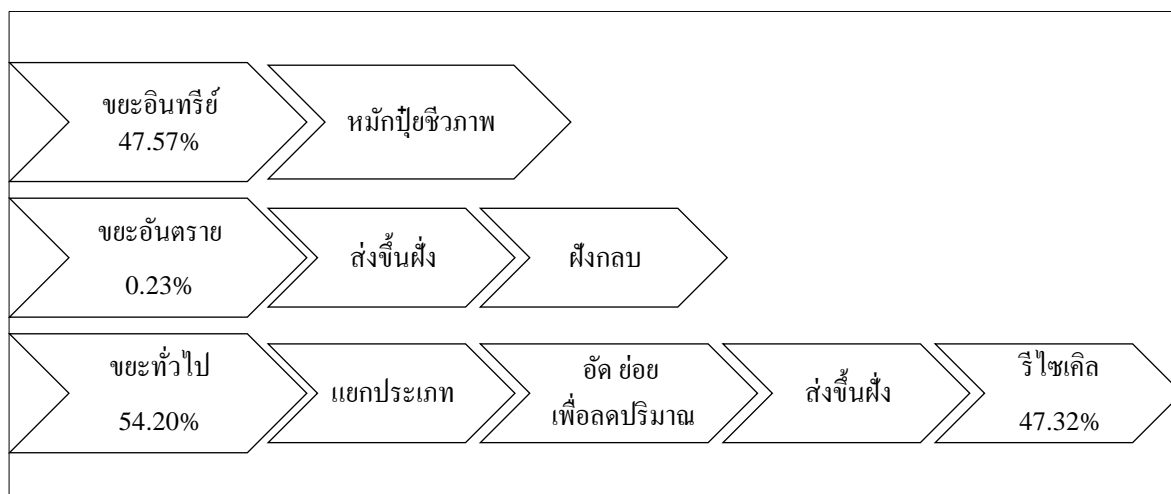

ภาพ 4.57 การเสริมสร้างการดำรงชีพอย่างยั่งยืนโดยผสมแนวคิดของเครือข่ายความหลากหลายทางชีวภาพ (BCN) และต้นทุนดำรงชีพอย่างยั่งยืน (LCA)

นั่นคือยุทธวิธีในการดำรงชีพจากการวิเคราะห์ต้นทุนการดำรงชีพและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรบนเกาะหลีเป๊ะของชาวเลอูรักลาไวย์จะเป็นไปในรูปแบบของการสร้างผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีความเฉพาะตัว กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เป็นของชาวเลมีการผสมผสานนำเอาวัฒนธรรมความรู้ดั้งเดิมของชาวเลมาเป็นจุดเด่นเพื่อให้สินค้าหรือบริการมีความน่าสนใจ ช่วยยกระดับต้นทุนในการดำรงชีพให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนทางการเงินและสังคมที่ชาวเลอูรักลาไวย์มีอยู่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นชาวเลอูรักลาไวย์ให้ยังคงไว้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงแปลงความตึงเครียดที่เกิดขึ้นบนเกาะหลีเป๊ะ

4.10.2 การปกป้องสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของพื้นที่เกาะ

จากผลการศึกษาริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพจากการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะที่พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาจากการที่เกาะหลีเป๊ะเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญคือ เรื่องการจัดการขยะและของเสียบนเกาะ เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะเป็นเกาะขนาดเล็กแต่มีการไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว ชาวเลอุรักลาไวจึงต้องมีการปรับตัวในการรับมือกับปัญหาขยะที่เกิดขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการจัดการขยะ จากเดิมที่มีการฝังกลบหรือเผาอบๆ บ้าน มาเป็นการคัดแยกขยะ ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดจากการจัดการขยะของชาวเลเกาะหลีเป๊ะคือการเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะทำให้เกิดการจัดการขยะบนเกาะอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถแยกประเภทขยะเพื่อนำไปใช้ในการจัดการได้ง่ายขึ้น โดยบางส่วนที่สามารถจัดการได้บนเกาะ เช่น ขยะอินทรีย์ จะถูกนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก จะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่สามารถจัดการได้จะทำการส่งขึ้นฝั่งเพื่อจัดการต่อไป การจัดการขยะเบื้องต้นจะช่วยลดปริมาณขยะ และทำให้กระบวนการขนส่งเป็นไปอย่างเป็นระบบและช่วยประหยัดพื้นที่ใส่ขยะบนเรือเนื่องจากขยะบางประเภทสามารถบีบอัดให้มีปริมาตรเล็กลงได้ ดังแสดงในภาพ 4.58

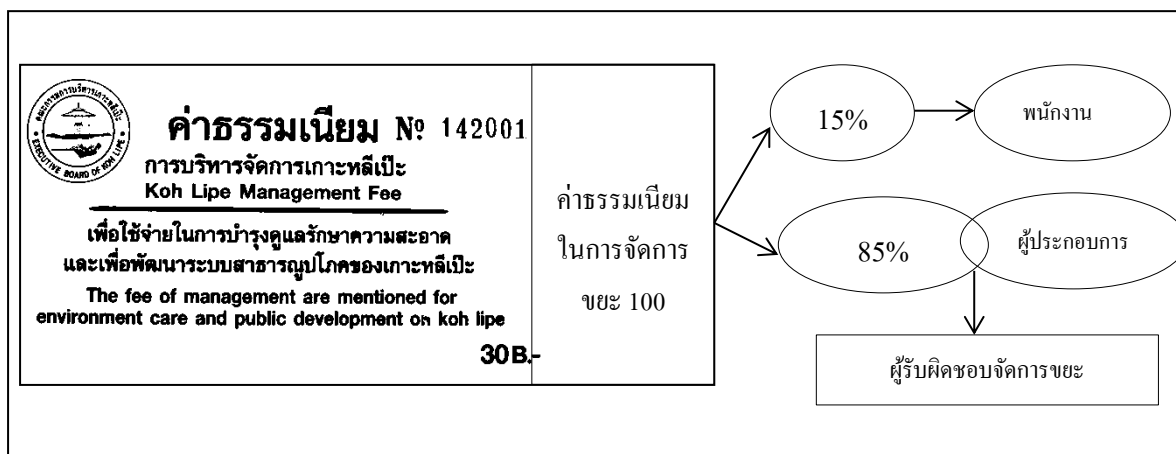

ภาพ 4.58 รูปแบบการจัดการขยะบนเกาะหลีเป๊ะ

แม้ว่าการจัดการดูแลจะอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของโรงไฟฟ้า แต่อย่างไรก็ตาม ต้นทุนในการจัดการเกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ดังนั้นมติที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารเกาะหลีเป๊ะจึงมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมแรกๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการปกป้องพื้นที่เกาะที่เป็นทรัพย์สินส่วนรวม การบริหารจัดการค่าธรรมเนียมใน

การจัดการขยะที่เก็บจากนักท่องเที่ยว ร้อยละ 80 ใช้ในการว่าจ้างผู้ประกอบการจัดการขยะ ส่วนอีกร้อยละ 15 ใช้ในการจัดจ้างพนักงานเก็บค่าธรรมเนียม ดังแสดงในภาพ 4.59

ภาพ 4.59 การบริหารจัดการค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะบนเกาะหลีเป๊ะ

ปัจจุบันชาวเลอุรักลาโว้ยมีการรวมตัวกันเพื่อแสดงออกถึงการปกป้องพื้นที่เกาะในเรื่องของการจัดการขยะมากกว่าการเก็บค่าธรรมเนียม โดยจะมีการร่วมกันเก็บขยะที่เกิดขึ้นภายในชุมชนสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ขยะที่เก็บจะเป็นทั้งขยะที่เกิดจากครัวเรือนชาวเลเองและที่เกิดจากนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปจัดการกับขยะเบื้องต้นโดยการแยกขยะ กิจกรรมดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดการขยะสนับสนุนค่าใช้จ่ายการเช่าเหมาเรือไปยังเกาะต่างๆ รอบๆ เกาะหลีเป๊ะเพื่อเก็บขยะที่เกิดขึ้นและนำกลับมาจัดการยังเกาะหลีเป๊ะ จากการแสดงออกครั้งนี้สื่อให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชาวเลอุรักลาโว้ยในเรื่องของการจัดการขยะซึ่งเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความตึงเครียดกับคนภายในชุมชนและสื่อถึงการปกป้องพื้นที่เกาะของตนเอง โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกเข้ามาให้ความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างยุทธวิธีการดำรงชีพนี้ คือ การจัดโครงสร้างองค์กรบริหารเกาะหลีเป๊ะโดยชาวเลอุรักลาโว้ยให้มีความเข้มแข็ง เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการขยะโดยการฝึกอบรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ เช่น รูปแบบการจัดการขยะ การเปลี่ยนขยะเป็นเงิน การจัดตั้งธนาคารขยะ ฯลฯ นอกจากนี้การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและความสามารถในการเจรจาต่อรอง เป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้ชาวเลสามารถปกป้องตนเองและพื้นที่เองไว้ได้ กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเพิ่มระดับต้นทุนทางมนุษย์ ต้นทุนทางธรรมชาติ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางกายภาพ และต้นทุนทางสังคม ในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยได้

4.10.3 การปกป้องสิทธิที่อยู่อาศัยของการเป็นเจ้าของพื้นที่

ความขัดแย้งในเรื่องของสิทธิที่ดินหรือที่อยู่อาศัยเป็นปัญหาที่ชาวเลอุรักลาโว้ยยังไม่มีความสามารถในการต่อสู้รับมือได้โดยตรง เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมายของอุทยานฯ และที่ดินที่ได้รับการจัดสรรมีการซื้อขายให้กับนายทุน กิจกรรมการเสริมสร้างการดำรงชีพในเรื่องสิทธิที่อยู่อาศัยจึงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและผู้มีอำนาจทางการเมืองในการให้ความสำคัญและเร่งจัดการทั้งในเรื่องสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินและเรื่องการอยู่อาศัยของชุมชน มีการจัดสรรที่อยู่อาศัยให้แก่ชาวเลอย่างเป็นทางการเพื่อป้องกันการบุกรุกและเอาเปรียบจากนักกลางทุนภายนอกพื้นที่ ต้องมีการทำความเข้าใจของชาวเลในการนำที่ดินไปใช้ที่ไม่เกิดประโยชน์ เช่น การขายต่อให้กับกลุ่มนายทุน เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้ ขอเสนอแนวทางการจัดการเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน เพื่อเพิ่มระดับต้นทุนทางกายภาพ ดังนี้

1. การออกเอกสารสิทธิที่ดิน ที่อยู่อาศัยให้กับชาวเลตามความเหมาะสมของการครอบครองและอยู่อาศัย
2. การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน และการใช้ที่ดินแก่ชาวเลอุรักลาโว้ย ให้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิในที่ดิน การเก็บรักษาเอกสารการครอบครอง และใช้ประโยชน์ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่จำเป็นของชาวเล
3. การจัดสรรที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมฝังศพตามวัฒนธรรมชาวเล
4. ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนชาวเลให้ใช้ที่ดินที่เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น การสร้างที่พักอาศัยรูปแบบของโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยว โดยจัดทำในลักษณะของการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิของเกาะหลีเป๊ะในปัจจุบันเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและการแก้ปัญหายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แนวทางของนโยบายระดับชาติที่จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้คือการประกาศให้เกาะหลีเป๊ะเป็นพื้นที่เขตปกครองพิเศษ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีเขตปกครองพิเศษ 2 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และพัทยา นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2558 รัฐบาลได้ประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 พื้นที่ชายแดน ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา และเขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ซึ่งทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างการลงทุนการค้าชายแดน ลดความเหลื่อมล้ำของภูมิภาค ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคง เมื่อพิจารณาพื้นที่เกาะหลีเป๊ะจะพบว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยมีความสำคัญในการแบ่งเขตแดน

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย การที่ชาวเลอุรักลาไว้ได้รับพระราชทานนามสกุล เป็นการยกย่องเชิดชูคุณงามความดี ดังนั้น ชาวเลอุรักลาไว้และเกาะหลีเป๊ะสมควรเป็นพื้นที่จัดการพิเศษโดยให้สิทธิแก่ชาวเลอุรักลาไว้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แนวทางการเสริมสร้างกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จะเป็นการเพิ่มระดับต้นทุนการดำรงชีพที่เป็นอยู่ของชาวเลอุรักลาไว้ในปัจจุบัน ซึ่งระดับต้นทุนการดำรงชีพที่เพิ่มมากขึ้นจะหมายถึงการทำให้ศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดของชาวเลมีมากขึ้น และการดำรงชีพเข้าสู่ความยั่งยืนมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

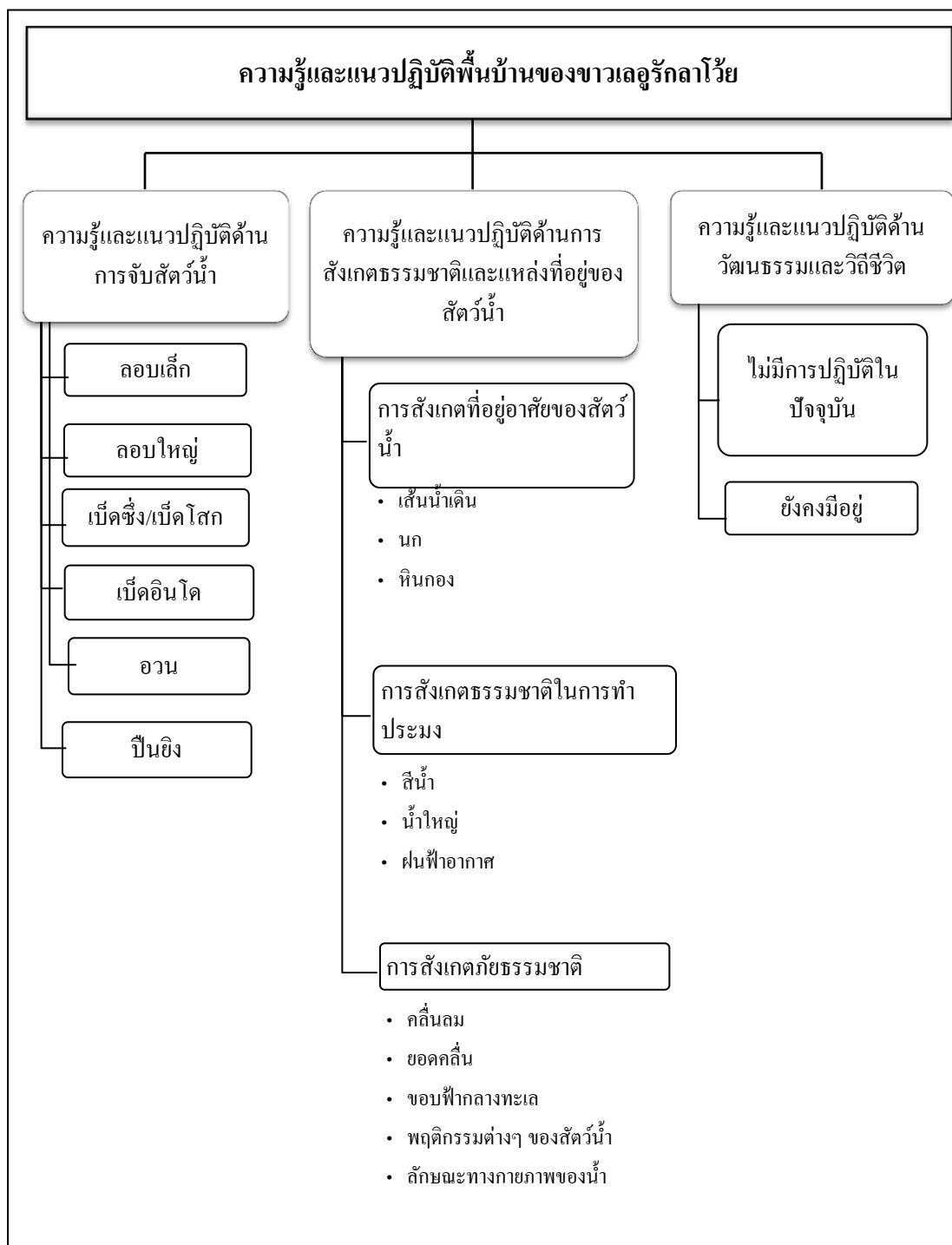
บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความยั่งยืนในการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ โดยทำการศึกษาความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพ การพัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพ การวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพภายใต้กรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของการดำรงชีพกับการอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเล และการเสนอแนะแนวทางการเสริมความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพประชากรในการศึกษา ได้แก่ คริวเรือชนชาวเลอุรักลาไว้อยู่ หมู่ที่ 7 เฉพาะที่อาศัยอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมาย ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบจงใจ (Purposive Sampling) ได้แก่ โต๊ะหมอ ผู้อาวุโส กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชนชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่ประกอบอาชีพประมง ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง ครู เรือนำเที่ยว หลังจากนั้นมีการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Available Sampling) จนกระทั่งได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นต่างๆ มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อขจัดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และได้ข้อมูลที่เพียงพอในตอบคำถามของการวิจัย 2) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิเคราะห์เชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่คริวเรือชนชาวเลอุรักลาไว้อยู่ 128 คริวเรือ คิดเป็นร้อยละ 72.32 ของคริวเรืออุรักลาไว้อยู่ทั้งหมดบนเกาะ ผลการวิจัยสามารถสรุปอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.1 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่

ชาวเลอุรักลาไว้อยู่จัดเป็นคนชายขอบ ทั้งในประเด็นของลักษณะของภูมิศาสตร์ที่มาของประวัติศาสตร์ และลักษณะความรู้ ชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นชายขอบผ่านระบบความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยผ่านการสืบทอดวัฒนธรรม ความรู้ และแนวปฏิบัติพื้นบ้านจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน การศึกษาพบว่าวัฒนธรรมความรู้ และแนวปฏิบัติพื้นบ้านดังกล่าว สามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจับสัตว์น้ำ ด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ และด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ดังแสดงในภาพ 5.1

ภาพ 5.1 ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลอรักลาไวเกาะหลีเป๊ะ

แม้ว่าระบบเศรษฐกิจและสภาพสังคมของเกาะหลีเป๊ะเข้าสู่สถานะของความทันสมัยมากขึ้น ผลักดันให้คนชายขอบอย่างชาวเลอรักลาไวจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามยุค

สมัยทั้งในเรื่องของการทำมาหากินและการดำรงชีพ แต่จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าชาวเล อูรักลาโว้ยส่วนใหญ่ยังคงสามารถรักษาวัฒนธรรม ความรู้ และแนวปฏิบัติแบบเดิมไว้ได้ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชาวเลอูรักลาโว้ย สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเกาะได้ดังนี้

(1) ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการจับสัตว์น้ำ ทำให้ชาวเลใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างได้ประโยชน์สูงสุด การใช้เครื่องมือแบบไม่ทำลายล้างทำให้ได้สัตว์น้ำในขนาดบริโภค เป็นการรักษาสมดุลวงจรชีวิตของสัตว์น้ำ จากการใช้เครื่องมือประมงชนิดหุมนชนิดศึกษาพลัดการเปลี่ยนแปลงการทำประมง พบว่า ในช่วงเวลาของการทำประมงในระบบลูกนึ่งเถ้าแก่ ชาวเลมีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ผิดกฎหมายประมง เพื่อให้ได้สัตว์น้ำในจำนวนที่มากในแต่ละครั้งของการทำประมง ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำลายสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กแล้ว ยังทำลายปะการังและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ได้ท้องทะเล อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ได้หมดไป ทั้งนี้เนื่องจากตัวชาวเลเองไม่ต้องการขัดแย้งกับกฎระเบียบของอุทยานฯ และที่สำคัญชาวเลไม่ต้องการทำลายทรัพยากรที่เป็นอาหารของตนและมีความสุขกับการจับสัตว์น้ำโดยใช้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมากกว่า แสดงให้เห็นว่า ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการจับสัตว์น้ำ เป็นเงื่อนไขสำคัญในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในวงจรชีวิตของสัตว์น้ำและในระบบนิเวศทางทะเล

(2) ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ ทำให้ชาวเลไม่เสียเวลาในการเสาะหาแหล่งวางเครื่องมือประมง เนื่องจากมีทักษะในการจำแนกแยกแยะการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางระบบนิเวศของพื้นที่ได้อย่างค่อนข้างแม่นยำ เช่น การสังเกตธรรมชาติ ได้แก่ เส้นน้ำเดิน การบินของนก และน้ำวนรอบๆ หินกอง ทำให้ชาวเลรู้ว่าบริเวณใดมีสัตว์น้ำจำนวนมาก ส่วนการสังเกตสัญญาณภัยธรรมชาติ ได้แก่ คลื่นลม ยอดคลื่นขอบฟ้ากลางทะเล และพฤติกรรมต่างๆ ของสัตว์น้ำ ทำให้ชาวเลรู้ว่าจะมีความปลอดภัยในการออกไปทำประมงมากน้อยแค่ไหน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการสังเกตธรรมชาติและแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำ เป็นเงื่อนไขสำคัญในการทำให้เกิดการประหยัดต้นทุนการทำประมงและเกิดความปลอดภัยในการจับสัตว์น้ำ

(3) ความรู้และแนวปฏิบัติด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ทำให้ชาวเลมีความเคารพต่อต้นตุนธรรมชาติที่เป็นต้นตุนหลักในการดำรงชีพ เป็นการแสดงความเคารพบูชาบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทำให้ตนสามารถดำรงชีพอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ต่อไป ชาวเลอูรักลาโว้ยมีการสร้างวัฒนธรรมในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถเข้าถึงการใช้ทรัพยากรอย่างเห็นคุณค่าและรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ และถ่ายทอดอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาเหล่านี้จากบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าบางพิธีกรรมในวัฒนธรรมไม่มีการปฏิบัติแล้วในปัจจุบันเพราะไม่มีทรัพยากรชนิดนั้นๆ เหลืออยู่ เช่น การบูชาเต่าทะเล ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันไม่มีเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่บนชายหาดอีกแล้ว ซึ่งความรู้และแนวปฏิบัติด้านวัฒนธรรม เป็นเงื่อนไขสำคัญในการเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของกลุ่มชนเผ่า การปลูกฝังฐานนิยมและค่านิยมประจำชนเผ่า ทำให้ไม่รู้สึกละเลยเมื่อเกิดปัญหาและภัยคุกคาม

5.2 การดำรงชีพและระดับต้นทุนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว

5.2.1 การดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว

พลวัตการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวมีการเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา การศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกช่วงเวลาของเกาะหลีเป๊ะตามเหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้ 3 ช่วงใหญ่ๆ ได้แก่ 1) ช่วงการตั้งถิ่นฐานของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ 2) ช่วงการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น และ 3) ช่วงการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพในด้านต่างๆ ตามช่วงระยะเวลา ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตาราง 5.1 ลักษณะการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวตามช่วงระยะเวลาต่างๆ

การดำรงชีพ	ช่วงการตั้งถิ่นฐานบนเกาะหลีเป๊ะ (เริ่มต้นพ.ศ. 2440- 2485)	ช่วงการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น (พ.ศ. 2486-2540)	ช่วงการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ (พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน)
สภาพชุมชน	> สร้างบ้านยกพื้นกระจายอยู่ตาม อ่าวและหาดต่างๆ ----- ----- ----- -----	> เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานในรูปแบบ ชุมชน มีประชากรสูงขึ้นจาก 1) คนไทยจากบนฝั่ง 2) เต้าแก่, พ่อค้าคนกลาง 3) กลุ่มข้าราชการ ----- -----	> ชาวเลถูกบีบจากริมหาดมาอยู่กลาง เกาะ และมีประชากรสูงขึ้น →→→→→→→→→→→→→→ →→→→→→→→→→→→→→ →→→→→→→→→→→→→→ 4) ชาวต่างชาติ (หุ้นส่วน, คู่ครอง) 5) แรงงานต่างชาติ
การทำมาหากิน	> ทำประมงแบบยังชีพ > ใช้ภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ ----- ----- -----	> ทำประมงเป็นหลัก (เพื่อการค้า) > พึ่งพาเทคโนโลยีและความสะดวก ----- ----- -----	> ทำประมงร่วมกับธุรกิจอื่นๆ > พึ่งพาเทคโนโลยีและคนนอก > สร้างธุรกิจของตัวเอง > เป็นแรงงานในธุรกิจท่องเที่ยว > ให้นำทุนเข้าพื้นที่ทำธุรกิจ

การดำรงชีพ	ช่วงการตั้งถิ่นฐานบนเกาะหลีเป๊ะ (เริ่มต้นพ.ศ. 2440- 2485)	ช่วงการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น (พ.ศ. 2486-2540)	ช่วงการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ (พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน)
ชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> > ทำประมงตลอดทั้งปี > ผู้หญิงดูแลบ้าน ผู้ชายทำประมง ----- ----- ----- > ผู้สูงอายุประดิษฐ์งานหัตถกรรม > แปรรูปอาหารโดยการดอง 	<p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <ul style="list-style-type: none"> > บางส่วนออกเรือกับเต้าแก่ > เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน > ผู้หญิงนิยมเล่น ไพเวลาว่าง > ผู้ชายนิยมดื่มเหล้าหลังเสร็จงาน > ผู้สูงอายุดูแลบ้านและลูกหลาน <p>→→→→→→→→→→→</p>	<ul style="list-style-type: none"> > ทำประมงเมื่อหมดฤดูท่องเที่ยว →→→→→→→→→→→ > การทำประมงกับเต้าแก่ลดลง > เด็กเล่นกีฬามากขึ้น > เริ่มทำงานตามรีสอร์ท > บางส่วนขับเรือหางยาวนำเที่ยว > ผู้สูงอายุดูแลลูกหลาน และรับจ้าง <p>→→→→→→→→→→→</p>
สุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> > ใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติ และบ่อบาดาล > ขับถ่ายตามชายหาด > ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค > การรักษาควบคู่กับเรื่องไสยศาสตร์ ----- 	<p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <ul style="list-style-type: none"> > เริ่มรักษาโรคตามแบบแผนปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> > ใช้น้ำประปาและน้ำจากบ่อบาดาลในการทำความสะอาด ซักล้าง > มีการสร้างห้องน้ำไว้ใน > ยังคงใช้สมุนไพรแต่ไม่เป็นที่นิยม > นำหลักไสยศาสตร์มาใช้น้อยลง > ใช้บริการสถานเอนกมัยมากขึ้น
ความเชื่อ ประเพณี และ พิธีกรรม	<ul style="list-style-type: none"> > ไม่มีศาสนา > นับถือภูตผีและบรรพบุรุษ > โต๊ะจี่ริเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม > พิธีลอยเรือ จัดขึ้นเดือน6และ11 > พิธียาป็นยู (บูชาเต่าทะเล) > พิธีปูยาลาไว้ย (บูชาทะเล) > พิธีตุลาบาลา พิธีสะเดาะเคราะห์ ----- 	<ul style="list-style-type: none"> > รัฐระบุนำให้ชาวเลนับถือศาสนาพุทธ →→→→→→→→→→→ > นับถือ โต๊ะจี่ริเป็นบรรพบุรุษ →→→→→→→→→→→ > ผนวกเข้ากับพิธีลอยเรือ →→→→→→→→→→→ →→→→→→→→→→→ > วัฒนธรรมของรัฐเริ่มเข้ามาในชุมชน มีวันสำคัญตามปฏิทิน 	<p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <p>→→→→→→→→→→→</p> <ul style="list-style-type: none"> > หน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในพิธีกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์เกาะ

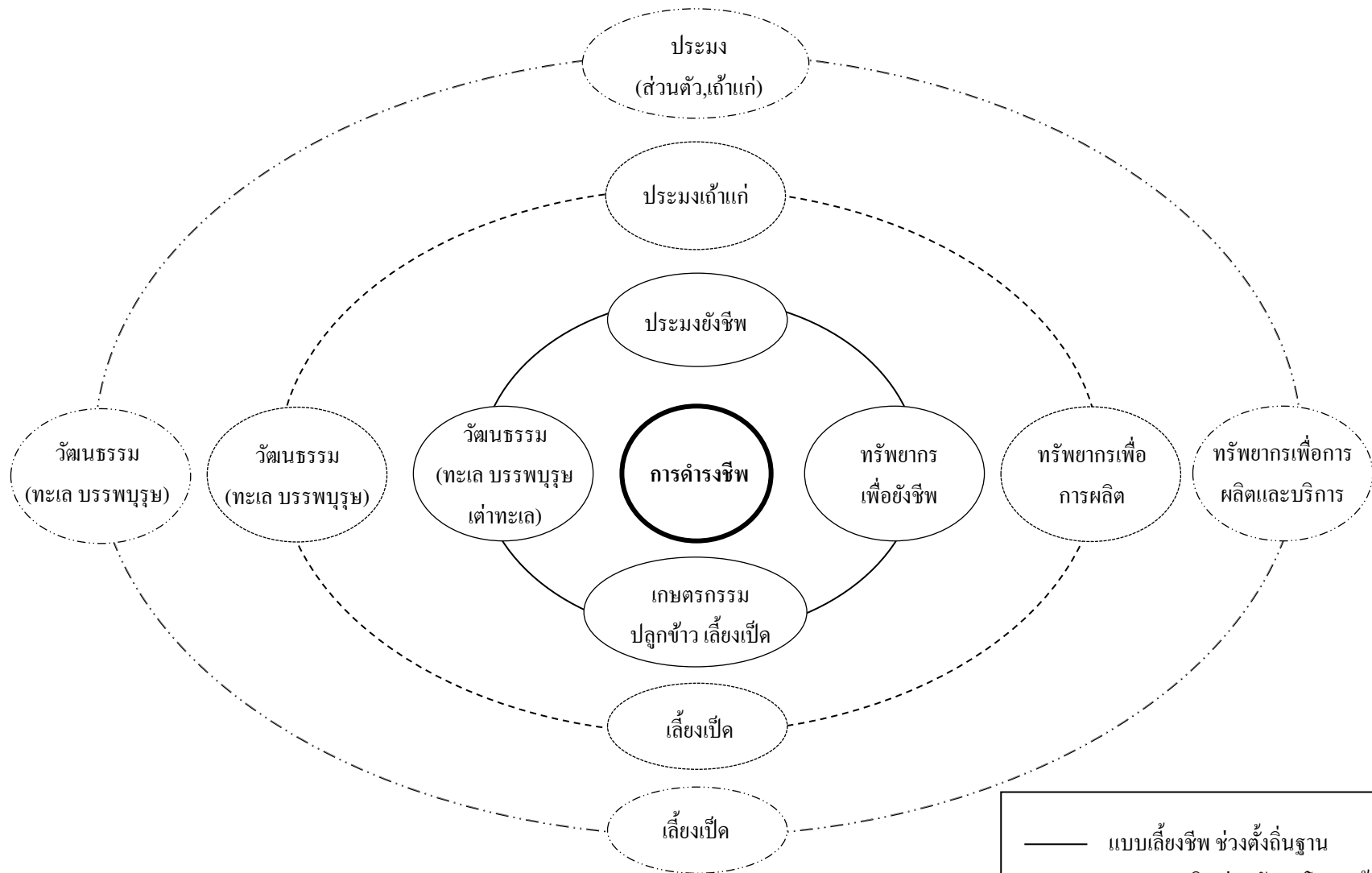
การดำรงชีพของชาวเลอูร์กลาไว้ยในทุกช่วงระยะเวลาแสดงถึงการอยู่ร่วมแบบพึ่งพาอาศัยกันระหว่างชาวเล ทรัพยากรธรรมชาติ การทำประมง เกษตรกรรม และวัฒนธรรมของชนเผ่า ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการดำรงชีพของชาวเลอูร์กลาไว้ยได้ 3 รูปแบบ (แสดงในภาพ 5.2) ดังนี้

1. ช่วงการตั้งถิ่นฐาน รูปแบบการดำรงชีพเป็นแบบเพื่อยังชีพ ชาวเลอูร์กลาไว้ยทำประมงเป็นกิจกรรมหลัก โดยใช้เครื่องมือประมงแบบง่ายๆ และไม่ทำลายสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก การทำประมงในช่วงเวลานี้ไม่ได้ถือเป็นอาชีพ แต่เป็นสิ่งที่กระทำเป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อหาอาหารมาบริโภคในครัวเรือน ระบบเงินตราไม่มีความจำเป็นสำหรับชาวเล การหาอาหารเพียงแค่นี้เพื่อ

เพียงพอสำหรับการบริโภคในครัวเรือนในหนึ่งวันเท่านั้น ไม่มีระบบการถนอมอาหารที่ชัดเจนในช่วงเวลานี้ มีเพียงการทำน้ำพริกปลาอย่าง ซึ่งวัตถุประสงค์หลักไม่ใช่เพื่อการถนอมอาหารไว้ยามขาดแคลน แต่เป็นการปรุงรสชาติเพื่อความอร่อยและสามารถบริโภคได้หลายวัน

2. ช่วงการปรับโครงสร้างทางสังคมและการเมืองท้องถิ่น รูปแบบการดำรงชีพเป็นแบบเพื่อการผลิต เริ่มมีคนจากต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะ ทำให้โครงสร้างทางสังคมบนเกาะมีคนจากต่างถิ่นมากขึ้น มีระบบเงินตราเข้ามา และเป็นครั้งแรกที่ชาวเลอุรักลาโว้ยเข้าสู่การทำประมงในระบบลูกน้องของเจ้าแก้วด้วยความสมัครใจ เนื่องจากเป็นระบบที่ใช้เครื่องมือประมงสมัยใหม่ (ในยุคนี้) สามารถทำประมงได้ไกลมากขึ้น (ใช้เครื่องยนต์แทนการพายเรือ) ไม่ต้องติดต่oprสานงานกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ หรือบุคคลภายนอก และสามารถใช้ระบบเงินเชื่อเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากเจ้าแก้วและสามารถเบิกเงินล่วงหน้าจากเจ้าแก้วมาใช้ในยามจำเป็น ปัจจุบันบทบาทของเจ้าแก้วลดลงในเรื่องของการจ้างแรงงานทำประมง แต่แปรเปลี่ยนบทบาทไปในเรื่องของเส้นทางและระบบการกระจายสินค้าสัตว์น้ำแทน การผลิตในช่วงนี้เป็นการจับสัตว์น้ำให้ได้ปริมาณมากในแต่ละครั้งซึ่งหมายถึงรายได้ที่จะมากขึ้นตามปริมาณและชนิดสัตว์น้ำที่จับได้ นอกจากนี้ การปรับโครงสร้างการเมืองท้องถิ่น ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบนเกาะ โครงสร้างสังคมบนเกาะเปิดกว้างมากขึ้น ระบบการค้าขายบนเกาะมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งหมายรวมถึง ค่าครองชีพของชาวเลในช่วงนี้เพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้ชาวเลมีการปรับตัวในการดำเนินกิจกรรมในการดำรงชีพจากเพียงเพื่อยังชีพมาเป็นเพื่อการผลิตมากขึ้น

ภาพ 5.2 รูปแบบการดำรงชีพของชาวเลอูร์กลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะตามช่วงระยะเวลา

————— แบบเลี้ยงชีพ ช่วงตั้งถิ่นฐาน
 - - - - - แบบการผลิต ช่วงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
 - · - · - · - แบบการผลิตและการบริการ ช่วงการท่องเที่ยว

3. ช่วงการเฟื่องฟูของการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะ รูปแบบการดำรงชีพเป็นแบบเพื่อการผลิตและการบริการ เนื่องจากการพัฒนาที่ก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวบนเกาะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ระบบเงินหมุนเวียนบนเกาะที่มาจากการท่องเที่ยวที่มีมากกว่า 1,500 ล้านบาทต่อปี กิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีพของชาวเล ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบนเกาะมีมากขึ้น ทำให้ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สอดคล้องอยู่ในพิธีกรรมและวัฒนธรรมต่างๆ ถูกลดความเข้มงวดลง มีการแข่งขันกันใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและการบริการเพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวมากขึ้น ชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกิดความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันอันเป็นผลมาจากความขัดแย้งในผลประโยชน์บนเกาะ อย่างไรก็ตามชาวเลอุรักลาไว้อยู่ที่เป็นแกนนำได้พยายามใช้วัฒนธรรมประจำเผ่าในการพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีของชาวเลด้วยกันไว้ โดยการให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่มเครือญาติ ในช่วงเวลานี้เองที่ชาวเลบางส่วนได้พยายามจัดตั้งกลุ่มองค์กรชาวเลขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าจำหน่ายในนามของกลุ่มชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์และการปกป้องผลประโยชน์ของชาวเลบนและเพื่อการธำรงไว้ซึ่งความเป็นชนพื้นเมือง ปัจจุบันกลุ่มที่จัดตั้งโดยชาวเลเพื่อชาวเล มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเรือหางยาว และกลุ่มชมรมเรือหางยาว และกลุ่มชมรมชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

เมื่อพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของชาวเล จะเห็นได้ว่าในด้านของการทำประมงและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีทิศทางจากแบบเพื่อยังชีพไปเป็นเพื่อการผลิตและการบริการ ส่วนในด้านเกษตรกรรมและวัฒนธรรม มีทิศทางที่ลดกิจกรรมลง ได้แก่ ไม่มีการปลูกข้าวอีกต่อไป แต่ยังคงมีการเลี้ยงเป็ด เนื่องจากต้องการขนเป็ดเพื่อทำเหยื่อล่อปลาผิวน้ำ และไม่มีวัฒนธรรมการบูชาเต่าทะเล ซึ่งทิศทางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตที่ลดน้อยลง และมีการปรับตัวเพื่อใช้ทรัพยากรในการผลิตและการบริการในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

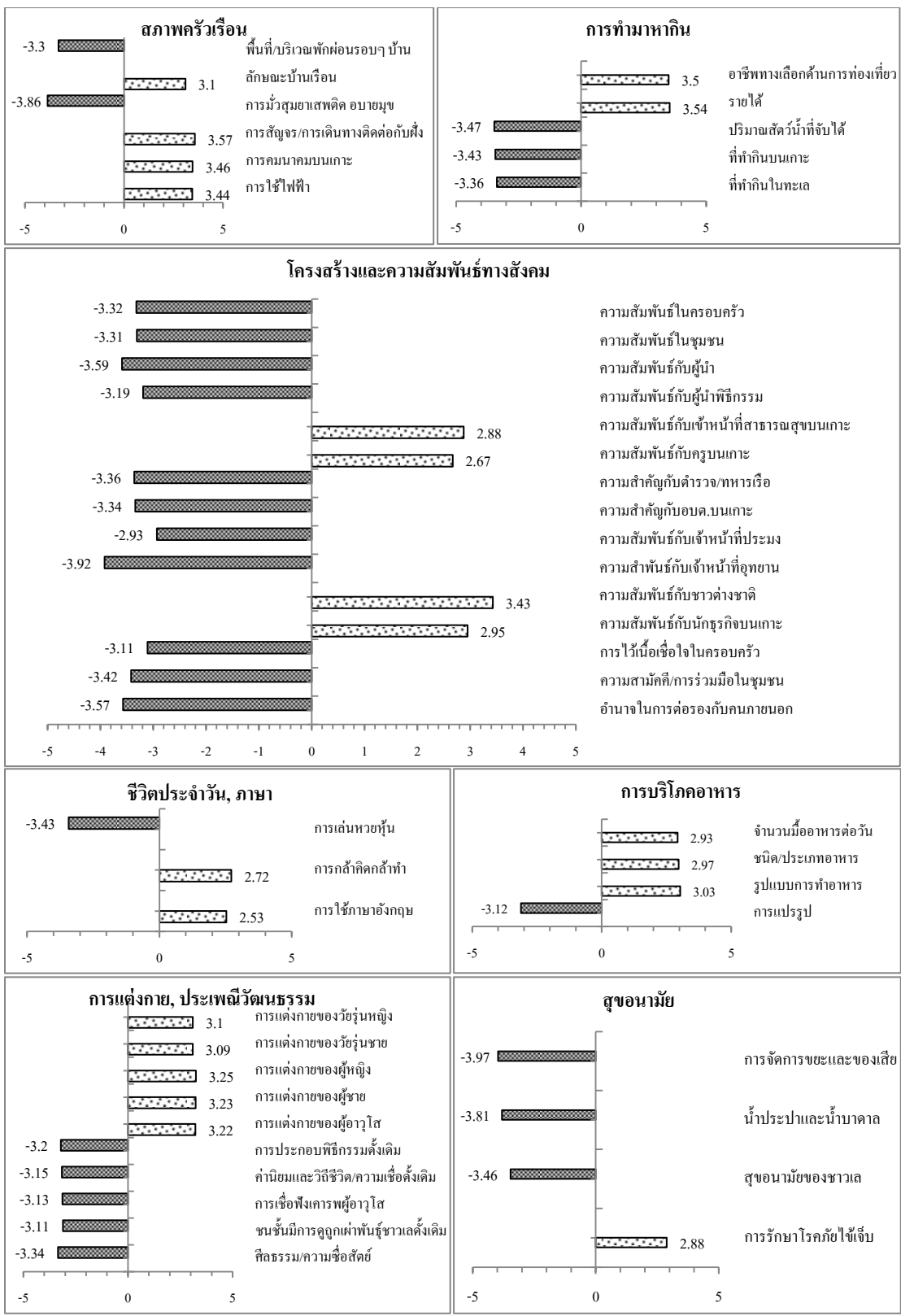
5.2.2 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่

การพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะหลีเป๊ะเกิดขึ้นจากแนวนโยบายการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โครงสร้างทางกายภาพไม่ว่าจะเป็นถนนคอนกรีต โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร สถานบันเทิง และการจำกัดขอบเขตการทำมาหากินของชาวเลให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเจริญ ความทันสมัย และการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพของชาวเล

อูร์กลาไวซ์ การศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเล อูร์กลาไวซ์ในด้านต่างๆ (คะแนนสูงสุดเท่ากับ 5) สามารถสรุปได้ดังภาพ 5.3

จะเห็นได้ว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีผลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการดำรงชีพของชาวเล ผลกระทบด้านบวกที่ระดับสูง ได้แก่ เรื่องของรายได้ การทำมาหากิน และการคมนาคมบนเกาะและระหว่างเกาะกับฝั่ง ส่วนผลกระทบทางลบที่ระดับสูง ได้แก่ สิทธิที่ดิน ขยะ การขาดแคลนน้ำจืด และอบายมุข เช่น การเล่นหวย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าประเด็นที่มีความอ่อนไหวมากที่สุดของชาวเลในขณะนี้คือ ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทั้งระหว่างสมาชิกชาวเลบนเกาะ และระหว่างสมาชิกชาวเลในครอบครัวเดียวกัน เมื่อทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ทางสถิติของตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลต่างๆ ของชาวเลอูร์กลาไวซ์ กับผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีพ ยืนยันผลว่าการท่องเที่ยวมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการดำรงชีพของชาวเล อย่างไรก็ตาม พบว่า การดำรงชีวิตของชาวเลที่ไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพเลยไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ได้แก่ การแต่งกาย และการศึกษา

■ ผลกระทบที่ลดลง   □ ผลกระทบที่เพิ่มขึ้น

ภาพ 5.3 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการดำรงชีพของชาวเลภูเก็ตวัย

5.3 ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

ชาวเลอุรักลาไว้อยู่มีการดำรงชีพที่เกี่ยวพันเป็นอย่างมากกับกิจกรรมการทำประมง มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นทรัพย์สินส่วนใหญ่ของครัวเรือนจึงเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและทรัพย์สินที่เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนและชีวิตประจำวัน ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง พบว่า ชาวเลส่วนใหญ่ใช้เรือที่มีเครื่องยนต์ซึ่งมีความสะดวกและเป็นไปตามยุคสมัย อย่างไรก็ตามกลับพบว่าเครื่องมือประมงที่ใช้ยังคงเป็นเครื่องมือแบบเรียบง่ายที่เป็นการถ่ายทอดความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านจากบรรพบุรุษ ได้แก่ เบ็ด ลอบ อวนคัก อวนถ่วง ฉมวก และไม้ป้าง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ไม่ทำลายล้างสัตว์น้ำ ส่วนทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องใช้ในครัวเรือนและชีวิตประจำวันพบที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เช่น วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านเรือน โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ รถจักรยานยนต์ จานดาวเทียม และบัตรเครดิตในการกู้ยืม เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามความทันสมัย (Modernization) ที่เปรียบเสมือนดาบสองคม นั่นคือ ด้านหนึ่งนำมาซึ่งความสะดวกสบาย แต่ในอีกด้านหนึ่งนำมาซึ่งผลกระทบทางลบในการดำรงชีพ เช่น บัตรเครดิตในการกู้ยืมเงิน เป็นต้น

ภายใต้กรอบการทำงานตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ได้ให้ความหมายของการดำรงชีพอย่างยั่งยืนว่า หมายถึง การแสดงออกถึงศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดและผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยดำรงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือความมั่นคงของระบบนิเวศในกรณีศึกษาพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ พบว่าความตึงเครียดและผลกระทบที่เกิดขึ้นที่เห็นได้ชัดเจนมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะ ซึ่งเงื่อนไขของศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดดังกล่าวอยู่ที่ต้นทุนในการดำรงชีพของชาวเลว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด ผลการศึกษาระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะขนาดเล็กสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ

ตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะจำแนกออกได้เป็น 5 มิติ ประกอบด้วย 1) ทุนทางมนุษย์ 2) ทุนทางธรรมชาติ 3) ทุนทางกายภาพ 4) ทุนทางการเงิน และ 5) ทุนทางสังคม โดยมีองค์ประกอบหลักรวม 29 องค์ประกอบ 100 ตัวชี้วัด ดังสรุปได้ในตารางที่ 5.2

ตาราง 5.2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ

มิติ	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ทูนทาง มนุษย์	1. การพัฒนาตัวเองและชุมชน	1. การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน
		2. ทักษะคิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
		3. ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม
		4. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
	2. สัมภาษณ์ในการประกอบอาชีพ	5. สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ
		6. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ
		7. การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต
	3. ความเชื่อและความภูมิใจในอัตลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า)	8. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
		9. ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม
		10. ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาความเป็นชาวเล
	4. ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการดำรงชีพแบบดั้งเดิม	11. ความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม
		12. ความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม (ประมง)
2. ทูนทาง ธรรมชาติ	5. ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ	13. น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค
		14. สภาพอากาศที่บริสุทธิ์
		15. ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย
		16. สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ
		17. สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ
		18. ที่ดินเพื่อการเกษตร
		19. น้ำเพื่อการเกษตร
	6. ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ	20. ปริมาณสัตว์น้ำ
		21. สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
		22. สภาพชายฝั่งทะเล
		23. ความหลากหลายทางชีวภาพ
		24. แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ
		25. สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม
7. สิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล	26. สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงาม	
	27. สิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	

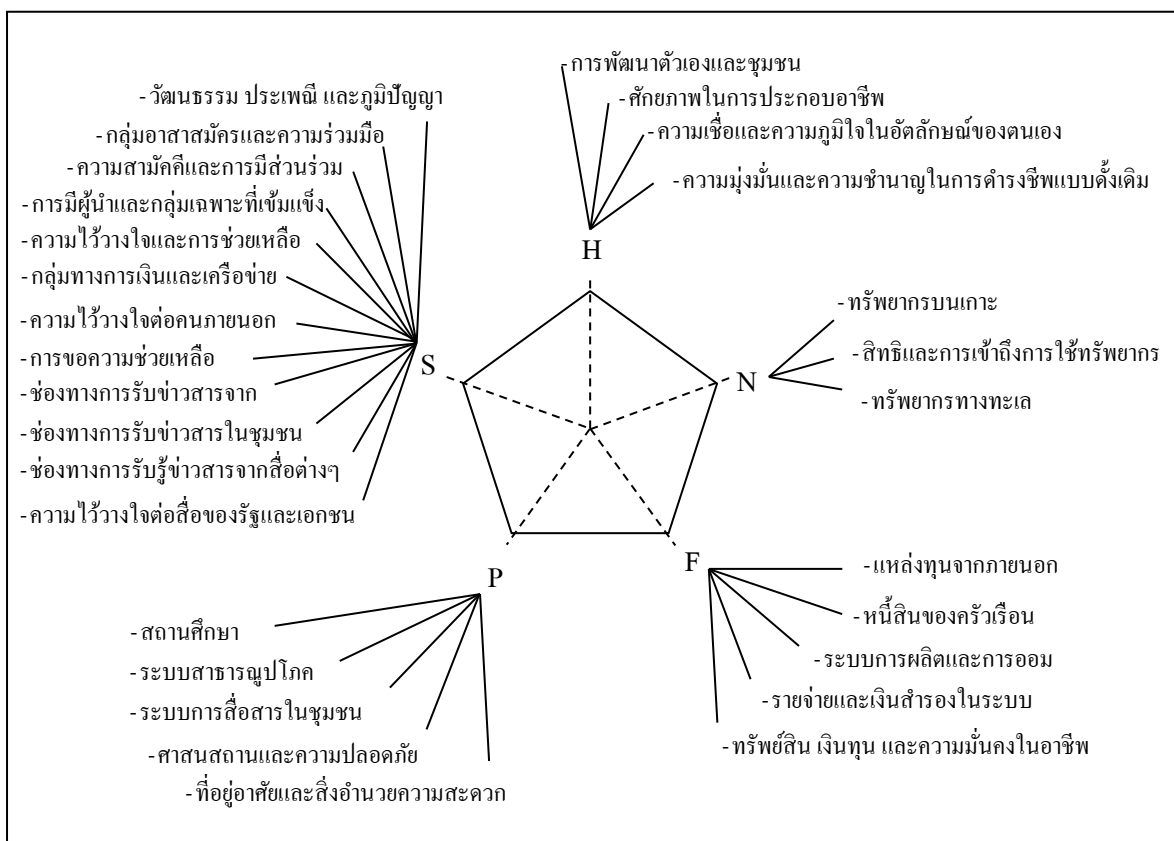
มิติ	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
3. ทูทาง การเงิน	8. ทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคง ในการประกอบอาชีพ	28. การมีเครื่องมือทำกิน)
		29. การมีทรัพย์สิน
		30. การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน
		31. การมีเงินหมุนเวียน
		32. การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้
		33. ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
		34. ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ
	9. รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ	35. ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน
		36. การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนในการ ประกอบอาชีพ
		37. การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ
	10. แหล่งทุนจากภายนอก	38. การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุนในการ ประกอบอาชีพ
		39. การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงาน ภายนอกชุมชน
		40. การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน
		41. การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน
	11. ระบบการผลิตและการออม	42. การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน
		43. การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม
		44. มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตใน ชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย
45. การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่		
12. หนี้สินของครัวเรือน	46. ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน	
4. ทูทาง กายภาพ	13. ระบบสาธารณูปโภค	47. การมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ
		48. การมีสาธารณูปโภคต่างๆ
		49. การมีระบบสาธารณูปโภคที่มีความทั่วถึง
	14. อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกในการดำรงชีพ	50. สถานพยาบาล และสุขภาพอนามัย
		51. การมีระบบคมนาคมอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ
		52. การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร
	15. ระบบสื่อสารในชุมชน	53. ระบบการสื่อสารภายในชุมชน
		54. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชุมชน
	16. ศาสนสถานและความปลอดภัย	55. ระบบการรักษาความปลอดภัย/เตือนภัยของชุมชน
		56. ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ

มิติ	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
		57. ระบบการจัดการขยะมูลฝอยบนเกาะ
	17. สถานศึกษา	58. สถานศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับ
5. ทูทาง สังคม	18. วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญา	59. ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม
		60. การมีประเพณีในท้องถิ่น
		61. การคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน
		62. การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ในชุมชน
		63. การละเล่นพื้นบ้าน
		64. การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
	19. กลุ่มอาสาสมัคร และความ ร่วมมือในการพัฒนาชุมชน	65. การมีกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน
		66. การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และ วัสดุอุปกรณ์
		67. การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน (เช่น เรือหางยาวรับ ผู้โดยสาร/นักท่องเที่ยว
		68. การรักษาความปลอดภัยในชุมชน
		69. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมที่องค์กรดำเนินงาน
		70. การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน
		71. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัคร
	20. ความสามัคคีและการมีส่วนร่วม ต่างๆ ในชุมชน	72. การร่วมมือและช่วยเหลือกันในชุมชน
		73. การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนใน ชุมชน
		74. ความสามัคคีในชุมชน
		75. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
		76. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในคนทุกเพศทุกวัย
	21. การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่ เข้มแข็ง ในชุมชน	77. การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ
		78. การมีการวางแผนพัฒนาชุมชน
79. การมีกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน		
80. การมีผู้นำที่เป็นทางการที่เข้มแข็ง		
81. การรวมกลุ่มของสตรีที่เข้มแข็งภายในชุมชน		
22. ความไว้วางใจและการช่วยเหลือ กันในชุมชน	82. ความไว้วางใจต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	
	83. ความไว้วางใจต่อคนในชุมชน	
	84. ความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบนเกาะ	
	85. ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน	

มิติ	องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
	23. กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย	86. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินในชุมชน
		87. การมีกลุ่มทางการเงินในชุมชน
		88. การติดต่อของกลุ่มในชุมชนกับเครือข่ายภายนอกชุมชน
	24. ความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก	89. ความไว้วางใจที่มีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้าแก่
		90. ความไว้วางใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชน
	25. ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน	91. การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน
	26. ช่องทางการรับข่าวสารจากกลุ่ม/ประชาคม	92. การรับข่าวสารจากวิทยุ
		93. การประชุมหรือการประชุมในชุมชน
		94. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ
	27. ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน	95. ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ
96. ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน		
28. ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ	97. ความไว้วางใจต่อการสื่อสารผ่านบุคคล	
	98. การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	
	99. การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	
29. การขอความช่วยเหลือ	100. การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีปัญหาส่วนตัว	

จากการพัฒนาตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ สามารถจัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดและตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบ ดังแสดงในภาพ 5.4 ซึ่งตัวชี้วัดที่ได้จะมีความหลากหลายในการวัดต้นทุนในแต่ละมิติมากยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้การศึกษานในพื้นที่อื่นที่ใกล้เคียงกับเกาะหลีเป๊ะนำไปใช้ได้ต่อไป ดังนี้

ภาพ 5.4 องค์ประกอบของตัวชี้วัดการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาไว้อยู่เกาะหลีเป๊ะ

(1) ทูทางมนุษย์ งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ตัวชี้วัดในด้านทุนทางมนุษย์เกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม แรงงาน การเป็นผู้นำ และสุขภาพ (สำรวจ สุระรุโณ, 2545; ชำรงศักดิ์ คงคา สวัสดิ์, 2550; นิศดารก์ เวชยานนท์, 2551; ธนินท์รัฐ รัตนพงษ์กิจญโญ, 2552; Kwon and Dae-Bong, 2009; บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2553; สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ, 2554; ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร, 2556 และพานิชี สิตกะดิน, 2556) ซึ่งทำให้ตัวเลือกในการใช้ตัวชี้วัดที่หลากหลายในด้านนี้นี้น้อย การศึกษาครั้งนี้ ได้จัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดในมิติทุนทางมนุษย์ออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การพัฒนาตัวเองและชุมชน
2. ศักยภาพในการประกอบอาชีพ
3. ความเชื่อและความภูมิใจในอัตลักษณ์ของกลุ่ม (ชนเผ่า)
4. ความมุ่งมั่นและความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม

จะเห็นได้ว่า การฝึกอบรม การเป็นผู้นำ และสุขภาพ ถูกแปรเป็นตัวชี้วัดย่อยๆ ต่างๆ ที่มีความเหมาะสมสำหรับชาวเกาะ อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวชี้วัดเรื่องการศึกษา และแรงงาน ไม่ได้มีความสำคัญบนเกาะหลีเป๊ะ ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวเลส่วนใหญ่ส่งบุตรเรียนตาม การศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ต้นทุนในส่วนนี้จึงไม่ได้มีผลต่อการดำรงชีพ เช่นเดียวกันกับตัวชี้วัด แรงงาน ที่ชาวเลมีแรงงานที่เพียงพอในการประกอบอาชีพประมง และในปัจจุบันช่วงเวลาที่ทำ ประมงเป็นกิจกรรมหลักในรอบ 1 ปีมีไม่มาก ส่วนใหญ่ชาวเลจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่ เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจการท่องเที่ยว

(2) ทูทางธรรมชาติ เป็นตัวชี้วัดการดำรงชีพของพื้นที่เกาะที่ค่อนข้างเห็นเป็น รูปธรรม ได้ชัดเจนมากกว่าพื้นที่แผ่นดินใหญ่ เนื่องจากมีการพึ่งพาธรรมชาติที่เห็นได้ชัดเจน การ ตีความต้นทุนทางธรรมชาติส่วนใหญ่จะใช้ตัวชี้วัดไปในเรื่องการเข้าถึงการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรชายฝั่ง ทรัพยากรป่าไม้ (สำราญ สระอุณ, 2545; Ellis, 2000; Kollmair and Gamper, 2002; สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ, 2554) สำหรับการตีความทุนทางธรรมชาติไปใน เรื่องของพื้นที่ถือครองส่วนใหญ่จะใช้กับพื้นที่เกษตรกรรมบนแผ่นดินใหญ่ (Sen, 1997; บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2553) หากเป็นเกาะ ก็ต้องเป็นเกาะที่มีการใช้ประโยชน์พื้นที่บนเกาะเพื่อทำ เกษตรกรรม (Clare, 2012) การศึกษาครั้งนี้ได้จัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดในมิติทุนธรรมชาติไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทรัพยากรบนเกาะเพื่อการดำรงชีพ
2. ทรัพยากรทางทะเลเพื่อการดำรงชีพ
3. สิทธิและการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเล

ตัวชี้วัดที่ได้ มีความคล้ายคลึงกันกับตัวชี้วัดความยั่งยืนการดำรงชีพที่ใช้กันส่วน ใหญ่ จะตัวชี้วัดเชิงประจักษ์สำหรับพื้นที่เกาะ ได้แก่ ตัวชี้วัดทิวทัศน์ที่สวยงาม ปะการังและแหล่งที่ อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ

(3) ทุนทางการเงิน เป็นตัวชี้วัดการดำรงชีพที่สามารถเข้าใจและตีความได้ง่าย ตัวชี้วัดพื้นฐานของทุนทางการเงินจะ ได้แก่ รายได้ เงินออม และทรัพย์สิน (สำราญ สระอุณ, 2545; บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2553; Scoones and Carney 1998, อ้างถึงใน Ellis, 2000; Kollmair and Gamper, 2002) งานวิจัยของ สำราญ สระอุณ (2545) และ Scoones and Carney (1998 อ้างถึงใน Ellis, 2000.) ได้ศึกษาในส่วนของเงินออมในความหมายที่ถึงถึง เงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ได้ เงินไหลเวียน และแหล่งเงินที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ใน หลายชิ้นงานวิจัยได้เพิ่มตัวชี้วัดเกี่ยวกับการจ้างงาน การย้ายถิ่นออกจากชุมชนเพื่อไปประกอบ อาชีพ การรวมกลุ่มผลิตในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย และการเข้าถึงจากแหล่งทุน (สำราญ ส

รุโณ, 2545; สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ, 2554; Sen, 1997; Clare, 2012) เข้ามาอยู่ในทุนทางการเงิน การศึกษาครั้งนี้ได้จัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดในมิติทุนการเงินไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทรัพย์สิน เงินทุนและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
2. รายจ่ายและเงินสำรองในระบบ
3. แหล่งทุนจากภายนอก
4. ระบบการผลิตและการออม
5. หนี้สินของครัวเรือน

ตัวชี้วัดทุนทางการเงินของเกาะหลีเป๊ะที่มีความโดดเด่นที่แตกต่างจากพื้นที่และงานวิจัยอื่น ได้แก่ ตัวชี้วัดการมีแรงงานในการประกอบอาชีพดั้งเดิมและอาชีพใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การสนับสนุนการเงินจากหน่วยงานภายนอกชุมชน

(4) ทุนทางกายภาพ เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ค่อนข้างธรรมดาสำหรับพื้นที่บนฝั่งหรือพื้นที่แผ่นดินใหญ่ แต่สำหรับพื้นที่ที่เป็นเกาะแล้วทุนทางกายภาพ เป็นสิ่งทันสมัยที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงลักษณะและรูปแบบการดำรงชีพ ตัวชี้วัดการดำรงชีพในมิติทุนทางกายภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสาธารณูปโภค การคมนาคม ระบบการสื่อสาร การศึกษาครั้งนี้ได้จัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดในมิติทุนทางกายภาพไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ระบบสาธารณูปโภค
2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ
3. ระบบการสื่อสารในชุมชน
4. ศาสนสถานและความปลอดภัย
5. สถานศึกษา

สำหรับการวิจัยบนพื้นที่เกาะขนาดเล็ก พบว่า ตัวชี้วัดสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมของชนเผ่าชาวเกาะ และระบบการจัดการขยะ (Sen, 1997; Clare, 2012) เป็นตัวชี้วัดที่ค่อนข้างเด่นชัดต่างจากพื้นที่อื่น ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวอยู่ในองค์ประกอบศาสนสถานและความปลอดภัย

(5) ทุนทางสังคม มีตัวชี้วัดจำนวนมากมายและหลากหลายที่อยู่ภายใต้ทุนนี้ สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านสังคมไว้ 3 ด้าน (องค์ประกอบ) ได้แก่ 1) ด้านกลุ่มและเครือข่าย 2) ด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 3) ด้านกิจกรรมและความร่วมมือ การศึกษาครั้งนี้ ได้จัดองค์ประกอบของตัวชี้วัดในมิติทุนทางสังคม ไว้ 12 องค์ประกอบ ได้แก่

1. วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา
2. กลุ่มอาสาสมัคร และความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
3. ความสามัคคีและการมีส่วนร่วมต่างๆ ในชุมชน
4. การมีผู้นำและกลุ่มเฉพาะที่เข้มแข็งในชุมชน
5. ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกัน ในชุมชน
6. กลุ่มทางการเงินและเครือข่าย
7. ความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก
8. ช่องทางการรับข่าวสารภายในชุมชน
9. ช่องทางการรับข่าวสารจากกลุ่ม/ประชาคม
10. ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน
11. ช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ
12. การขอความช่วยเหลือ

ตัวชี้วัดที่มีความโดดเด่นของเกาะหลีเป๊ะ ได้แก่ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความรู้และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชนเผ่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี สันติพล วุฒิ และคณะ (2554) และ Carney (1998) สำหรับประเด็นความไว้วางใจเป็นประเด็นที่ค่อนข้างมีความสำคัญสำหรับเกาะขนาดเล็กที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเข้าไปบนเกาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sen (1997) และ Clare (2012) ที่ศึกษาการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของชาวเกาะต่างๆ ในหมู่เกาะทะเลแปซิฟิก พบว่า การพัฒนาเพื่อให้เกิดการเข้าถึงการเยี่ยมชมเกาะที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว มากในปัจจุบัน ทำให้ชนพื้นเมืองหรือชาวเกาะประจำหมู่เกาะต่างๆ ประสบปัญหาความไว้วางใจกันมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกตัวชี้วัดออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความไว้วางใจและการช่วยเหลือกัน ในชุมชน 2) ความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก และ 3) ความไว้วางใจต่อสื่อของรัฐและเอกชน

5.3.2 ระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ

ระดับต้นทุนการดำรงชีพเป็นแสดงถึงศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดที่เกิดขึ้นได้ ผลการศึกษาในระดับต้นทุนการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ พบว่า ชาวเลอุรักลาโว้ยมีระดับต้นทุนการดำรงชีพระดับปานกลาง (3.17) แยกรายละเอียดตามประเภทของต้นทุนต่างๆ ได้ดังนี้ ต้นทุนทางมนุษย์ มากที่สุด (4.09) รองลงมาได้แก่ต้นทุนทางธรรมชาติ (3.84) ต้นทุนทางกายภาพ (3.07) ต้นทุนทางการเงิน (2.45) และต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือต้นทุนทางสังคม (2.39)

พิจารณาต้นทุนต่างๆ ในแต่ละอาชีพ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกอาชีพของชาวเล อูรักลาโว้ยเป็น 3 กลุ่มตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ได้แก่ 1) อาชีพประมง 2) อาชีพประมง และการท่องเที่ยว และ 3) อาชีพประมงและอื่นๆ สรุปได้ว่า

1. กลุ่มชาวเลอูรักลาโว้ยที่ประกอบอาชีพประมงเพียงอย่างเดียว มีต้นทุนทาง มนุษย์ และต้นทุนทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ชาวเลกลุ่มนี้ไม่มีความสนใจในการ ปรับเปลี่ยนอาชีพประมงดั้งเดิมของตนเอง มีความภูมิใจในการประกอบอาชีพ ความเชื่อและ วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติพื้นบ้าน การรักษาความเป็นชาวเล และความภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่ง ของชุมชน อยู่ในระดับสูงมาก แต่การให้ความร่วมมือในชุมชนมีน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจก การพัฒนาในปัจจุบันเป็นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอกเข้ามา มาก ชาวเลกลุ่มนี้ยังคงอัตลักษณ์เดิมคือการขี่ระวางและขี่อ้าย ไม่สูงลิ้งกับบุคคลภายนอก และเห็น ว่าการพัฒนาดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเป็นชาวเลอูรักลาโว้ย จึงไม่ได้ให้ความสนใจในการ เข้าร่วม ข้อมูลที่ยืนยันข้อสรุปนี้เห็นได้จากที่ชาวเลกลุ่มนี้มีการรับรู้ข่าวสารภายในชุมชน การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเทียบกับชาวเลกลุ่มอาชีพอื่น

2. กลุ่มชาวเลอูรักลาโว้ยที่ประกอบอาชีพประมงและการท่องเที่ยว ชาวเลกลุ่มนี้ ยังคงยึดอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก แต่มีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยว ชาวเลกลุ่มอาชีพนี้มีต้นทุนทางมนุษย์ และต้นทุนทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับกลุ่มที่ประกอบอาชีพประมงเพียงอย่างเดียว แต่มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่า จุดเด่นของกลุ่มนี้อยู่ ที่การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน ทิศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

3. กลุ่มชาวเลอูรักลาโว้ยที่ประกอบอาชีพประมงและอื่นๆ ชาวเลกลุ่มนี้ประกอบ อาชีพที่หลากหลาย พบว่ามีระดับต้นทุนด้านกายภาพและทางสังคมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ มีความ ภาคภูมิใจในอาชีพน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ และพบว่าความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิมและความ ซำนาญในการประกอบอาชีพประมงน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ ด้วยเช่นกัน แต่สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงจุดต่าง ของกลุ่มนี้คือการออมเงินกับแหล่งออมในระบบซึ่งอยู่ในระดับมาก และสูงกว่ากลุ่มอาชีพประมง และอาชีพประมงร่วมกับท่องเที่ยว เนื่องจากชาวเลกลุ่มนี้มีความพยายามในการหางานอื่นๆ ทำ เสริม นอกเหนือจากอาชีพดั้งเดิมการเก็บออมเงินจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีทุนทางด้าน สังคมหลายประเด็นที่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ เช่น การมีกลุ่มอาสาสมัคร การให้ความร่วมมือโดยการสละ เงิน เวลา แรงงาน การมีกลุ่มอาชีพ ตลอดจนการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เนื่องจากชาวเลกลุ่มนี้มี มุมมองที่ค่อนข้างกว้างเริ่มกล้าที่จะเผชิญหน้ากับผู้คนและสถานการณ์ต่างๆ มากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการท่องเที่ยวบนขนาดเล็กอย่างเช่นเกาะหลีเป๊ะในปัจจุบันได้เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้กลายเป็นปัจจัยคุกคามการดำรงชีพของชาวเลอุรักลาโว้ย ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรที่มีปฏิริยาโต้ตอบกับระบบนิเวศ (End User) และเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยตรงชุมชนชาวเลมีการพัฒนาให้เปลี่ยนแปลงจากสังคมจารีตประเพณี (Tradition Society) ไปสู่ความทันสมัยหรือสังคมสมัยใหม่ (Modern Society) มีความพยายามสร้างระบบโครงสร้างทางสังคมและสถาบันการเมืองแบบใหม่ โดยบุคคลภายนอกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมจากภายนอกที่มีอิทธิพลมากกว่าทำให้ชาวเลอุรักลาโว้ยมีการยอมรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาใช้ในการดำรงชีพ การศึกษาครั้งนี้พบว่า อิทธิพลจากภายนอกมักจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น เช่น การเข้ามาของเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์มีผลทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสิ่งของมาเป็นการใช้เงินตรา การเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบตลาดทำให้การร่วมมือตามประเพณีวัฒนธรรมหายไป ที่ดินกลายเป็นสินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษานี้ แยกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีพ

แนวทางในการลดผลกระทบในทางลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อการดำรงชีพของชาวเล โดยใช้การวิเคราะห์โอกาสของพื้นที่และจุดแข็งของชาวเลมาเติมเต็ม ดังนี้

1) ใช้ความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเลอุรักลาโว้ยในการผลิตสินค้าและบริการ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการบูรณาการองค์ความรู้และความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ชาวเลสำหรับการท่องเที่ยว การรวมกลุ่มชาวเลเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ชาวเลหลุดพ้นจากการทำประมงในระบบลูกน้องเก่าแก่ และสร้างระบบการผลิตในกลุ่มของตนเอง นอกจากนี้ภาครัฐควรเข้ามาควบคุมดูแล การใช้อำนาจของคนบางกลุ่มในการลิดรอนสิทธิการประกอบกิจการเชิงพาณิชย์ต่างๆ ของชาวเล การส่งเสริมให้จ้างแรงงานในท้องถิ่นเพื่อกระจายรายได้ให้กับชาวเลมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทุนทางธรรมชาติของธุรกิจ และหลักของการจัดสรรทรัพยากรตามบริบทของพื้นที่ โดยการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่เอื้อกันทั้งระบบ โดยเจ้าหน้าที่รัฐควรเข้ามาสอดส่องดูแลอย่างทั่วถึงและเข้มงวด

2) มีการวางแผนยุทธศาสตร์ของเกาะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีข้อตกลงร่วมกันในการใช้ประโยชน์บนเกาะ สร้างวัฒนธรรมร่วมระหว่างชาวเล กับนักลงทุนนอกพื้นที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ให้เป็นไปในแนวทางของนิเวศวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน การจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมบนเกาะ เป็นโครงการหนึ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของชาวเล การดำรงซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่า และการเพิ่มอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยวให้แก่ชาวเล นอกจากนี้การประกาศพื้นที่เกาะให้เป็นเขตปกครองพิเศษ เพื่อเชิดชูประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวเลอุรักลาโว้ยในการแบ่งแยกเขตแดนทำให้เกาะหลีเป๊ะเป็นดินแดนของประเทศไทย การเปิดช่องทางให้ชาวเลอุรักลาโว้ยมีส่วนในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ของตนเอง (ที่ไม่ขัดแย้งกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติทางทะเล) เป็นโครงการระดับนโยบายที่นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหการใช้ประโยชน์ทรัพยากรบนเกาะแล้ว ยังเป็นการสร้างไว้ซึ่งการดำรงชีพของเผ่าพันธุ์ชาวเลอุรักลาโว้ยต่อไป

3) ดำรงไว้ซึ่งความเชื่อ วัฒนธรรม และแนวปฏิบัติพื้นบ้านของชาวเลอุรักลาโว้ย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีต่างๆ แก่เยาวชนรุ่นใหม่ เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีต่างๆ ให้มากขึ้น ให้ความสำคัญกับประเพณีชาวเลอย่างแท้จริง และส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการสร้างความสามัคคี/ความร่วมมือให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อลดช่องว่างของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิกชาวอุรักลาโว้ยจากการเข้ามาของวัฒนธรรมจากภายนอก เช่น การสืบทอดแนวปฏิบัติพื้นบ้านในการใช้ทรัพยากร การรักษาและการจัดกิจกรรมที่เป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวเล เพื่อการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนชาวเลอุรักลาโว้ย ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมพื้นเมือง (McElroy, 2002) หน่วยงานที่ต้องการสนับสนุนประเพณีและพิธีกรรมดั้งเดิม ควรให้ความเคารพและระมัดระวังการเข้าไปแทรกแซงการประกอบพิธีกรรมอย่างไม่ตั้งใจ และควรมีการจัดทำบันทึกความรู้และแนวปฏิบัติของชาวเลเพื่อให้สืบทอดต่อไปได้ (เนื่องจากชาวเลอุรักลาโว้ยมีภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน จึงอาจทำให้ความรู้ต่างๆ สูญหายไปได้ตามกาลเวลา)

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการเสริมการดำรงชีพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการดำรงชีพอย่างยั่งยืนแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นย่อย ได้แก่

1) การเสริมระดับต้นทุนการดำรงชีพ

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการดำรงชีพของชาวเล พบว่า ระดับต้นทุนที่อยู่ในระดับต่ำ 2 ต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนทางสังคม และต้นทุนทางการเงิน ซึ่งมีค่าระดับของต้นทุนเท่ากับ 2.41 และ 2.5 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจนำมาซึ่งความแตกแยกของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ด้วยตัวเอง และรายได้หรือมูลค่าการพัฒนาการท่องเที่ยวและการใช้ทรัพยากรของหลิเป๊ะไม่ได้ตกแก่ชาวเลอุรักลาไว้อย่างเป็นชนพื้นเมืองที่เปรียบเสมือนเจ้าของเกาะ ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงใช้การวิเคราะห์เครือข่ายความหลากหลายทางชีวภาพ (BCN) ซึ่งมีความเหมาะสมกับพื้นที่อนุรักษ์ มาทำการสังเคราะห์เพื่อตั้งหรือเสริมระดับต้นทุนการดำรงชีพให้สูงขึ้น ผลสรุปดังแสดงในตาราง 5.3

ตาราง 5.3 การเสริมสร้างความยั่งยืนของต้นทุนการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไว้อยู่

การเสริมสร้างระดับต้นทุนการดำรงชีพ	ต้นทุนทางมนุษย	ต้นทุนทางธรรมชาติ	ต้นทุนทางการเงิน	ต้นทุนทางกายภาพ	ต้นทุนทางสังคม
1. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต					
1.1 จัดทำคู่มือสรรพคุณของสายพันธุ์พืชบนเกาะในการรักษาโรคต่างๆ	✓				✓
1.2 การทำน้ำมันสกัดจากมะพร้าว			✓		
1.3 การทำตระกร้าใส่ของจากเตยทะเล			✓		
1.4 การนวดโดยใช้น้ำมันจากพืชบนเกาะหลิเป๊ะ			✓		
1.5 การจัดตั้งกลุ่มการทำประมงเพื่อการท่องเที่ยว	✓		✓		✓
1.6 การจัดทำผลิตภัณฑ์ของชาวเล					
1.6.1 น้ำพริกปลาอย่าง	✓	✓	✓		
1.6.2 ผ้าบาติก			✓		
1.6.3 ตะกร้าเตยทะเล			✓		
1.7 พัฒนาแหล่งนิเวศบริการการท่องเที่ยว					
1.7.1 เพิ่มจุดค้ำน้ำที่ขายของค์ความรู้ของชาวเลอุรักลาไว้อยู่	✓	✓	✓		
1.7.2 เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่า	✓	✓	✓		
การศึกษาธรรมชาติที่มีชาวเลอุรักลาไว้อยู่เป็นผู้นำทาง					

การเสริมสร้างระดับต้นทุนการดำรงชีพ	ต้นทุน ทาง มนุษย์	ต้นทุนทาง ธรรมชาติ	ต้นทุน ทาง การเงิน	ต้นทุน ทาง กายภาพ	ต้นทุน ทาง สังคม
1.7.3 สร้างเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรมบนเกาะหลีเป๊ะ และเกาะอาดัง เช่น วัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการผลิต เครื่องมือประมง วัฒนธรรมการร้อง เพลงรำมะนา วัฒนธรรมภาษาอุรักลาไวย์ เป็นต้น	✓	✓	✓		✓
1.8 จัดทำแผนผังโจทย์วิจัยบนเกาะหลีเป๊ะ					
1.8.1 เพิ่มมูลค่าของสินค้า			✓		
1.8.2 พัฒนาขีดความสามารถของชาวเลเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	✓				✓
1.9 จัดหาพื้นที่ขึ้นเรือประมงของชาวเล				✓	✓
1.10 จัดหาพื้นที่ประมงของชาวเล				✓	✓
2. การแสดงเจตจำนงในการปกป้องพื้นที่เกาะ					
2.1 จัดโครงสร้างองค์กรชาวเลให้มีความเข้มแข็ง	✓				✓
2.2 เพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน					✓
2.3 เพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาต่อรอง					✓
2.4 เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการขยะ		✓	✓	✓	✓
3. สิทธิที่อยู่อาศัย					
3.1 ออกเอกสารสิทธิ์ที่อยู่อาศัย				✓	
3.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน				✓	
3.3 จัดสรรที่ดินเพื่อใช้ในการประกอบพิธีฝังศพตาม วัฒนธรรมชาวเล				✓	
3.4 ส่งเสริมให้ใช้ที่ดินเพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน เช่น ที่พักแบบโฮมสเตย์			✓	✓	

5.4.3 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่

จากผลการวิเคราะห์ระดับต้นทุน พบว่าชาวเลอุรักลาไวย์มีต้นทุนทางมนุษย์สูงที่สุด แม้ว่าชาวเลจะประกอบอาชีพที่แตกต่างกันแต่พบว่าระดับการดำรงชีพของแต่ละอาชีพไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด เนื่องจากชาวเลในทุกๆ กลุ่มอาชีพยังคงใช้องค์ความรู้ ภูมิปัญญาหรือต้นทุนทางมนุษย์ที่มีในการดำรงชีพ รองลงมาคือต้นทุนทางธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปยังเรื่องของระบบนิเวศและวัฒนธรรม ดังนั้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในพื้นที่จึงเป็นไปในทิศทางของ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม” เนื่องจากชาวเลอุรักลาไวย์ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองเป็นเจ้าของวัฒนธรรมดั้งเดิม และ

เปรียบเสมือนเจ้าของทรัพยากรจะเป็นผู้ดูแลและปกป้องพื้นที่ทำกินของตัวเอง โดยรูปแบบการใช้ประโยชน์จะสัมพันธ์กันทั้งทรัพยากรและวัฒนธรรมซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ทางอ้อม ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการดำรงชีพ และคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์เดิมของชาวอุรักลาโว้ยที่สืบต่อกันมา

บรรณานุกรม

- งามพิศ สัตย์สงวน. 2545. สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร. รายงานสรุป
โครงการวิจัย วิทยาลัยภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จรัส งามมัน. 2534. การศึกษานิทานชาวเลจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- จามะรี เชียงทอง. 2549. สังคมวิทยาการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จารุวรรณ ขำเพชร. 2549. ทิวทัศน์ธรรมชาติของกลุ่มชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์นวัตกรรมการศึกษา
ตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจน์ จรุงทอง. 2550. ประวัติศาสตร์ชุมชนอุ้งถ้งไวยเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล ระหว่างปี พ.ศ.
2493-2549. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ประวัติศาสตร์ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนินทร์รัฐ รัตนพงษ์ภิญโญ. 2552. การประเมินมูลค่าเพิ่มการพัฒนาทุนมนุษย์. คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร 29(1): 136-151.
- ธำรงค์ดี คงดาวาสดี. 2550. ทุนมนุษย์ การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพัฒนา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
www.barnjomyut.com. [สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2557].
- นฤมล หิญาธิระนันท์. 2546. “เพื่อความเข้าใจในมอแกน” ความรู้และมายาคติเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
“ชาวเล” ใน ชาติพันธุ์และมายาคติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- นิสดารค์ เวชยานนท์. 2551. มิติใหม่ในการบริหารทุนมนุษย์. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปัญญา สมบูรณ์สุข กนกพร ภาชีรัตน์ และBenedicte Chambon. 2553. การเปรียบเทียบการดำรงชีพ
ของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางระหว่างครัวเรือนที่ผลิตยางแผ่นดิบและครัวเรือนที่ผลิต
น้ำยางสด: กรณีศึกษาในตำบลนาหมอนบุญ อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงาน
ผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์.
- ประเทือง เครือหงส์. 2541. ชวน้ำ (ชาวทะเล) ในเมืองไทย. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2546. อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ. กรุงเทพฯ: ศูนย์
มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2550. สสำรวจสภาพแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน. รายงานการประชุม
 มานุษยวิทยา ครั้งที่ 6 ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 25-27 มีนาคม 2550. 1-81. กรุงเทพฯ: ศูนย์
 มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร. 2556. ทุนมนุษย์กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวคิดใหม่. (ออนไลน์).
 แหล่งที่มา www.hrtraining.co.th. (สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2556).
- พานิช สีตกะสิน. 2556. ทุนมนุษย์กับการบริหารงานโรงพยาบาล. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
http://www.stou.ac.th/schools/shs/booklet/book56_4/hospital.htm [สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม
 2557].
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. 2549. หลักการและการใช้สถิติวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับงานวิจัย
 ทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- มณีมัย ทองอยู่. 2546. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชาวนาไทย กรณีศึกษาชาวนาลุ่มน้ำพอง.
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
http://www.khaoyai.org/tourisisite_8.html. [สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2556].
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2526. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
 อักษรเจริญทัศน์.
- โรงเรียนบ้านเกาะอาดัง. มปป.. หลักสูตรความรู้ท้องถิ่นของชาวเลอุรักลาโว้ยหมู่เกาะอาดัง.
 วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 8 มิถุนายน 2556. รายชื่อเกาะเรียงตามขนาด. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อเกาะเรียงตามขนาด>. [สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2556].
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. 2556. ฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<http://www.sac.or.th/databases/ethnic/Content/Information/moken.html>. [สืบค้นเมื่อ 11
 กรกฎาคม 2556].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). 2546. ทุนทาง
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.
 2550-2554). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาประจำปี 2546 เรื่อง "การพัฒนาที่ยั่งยืน"
 ในวันที่ 30 มิถุนายน ที่อิมแพค อารีนา เมืองทองธานี.
- สำราญ สระอุ. 2545. กระบวนการปรับปรุงการผลิตเพื่อการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของเกษตรกรที่
 ทำนาเป็นอาชีพหลัก พื้นที่บ้านพรวน ตำบลท่าหิน อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา.
 วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาการเกษตร) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุเทพ สุนทรเกสัช. 2548. ชาติพันธุ์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: คำนสุทธนาการพิมพ์.

- สุมาลี สันติพลวุฒิ โสมสกาเว เพชรานนท์ และสมหมาย อุดมวิทิต. 2554. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน. โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สนับสนุนทุนวิจัยโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุริชัย หวันแก้ว. 2544. ความเป็นชายขอบกับปัญหาสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย งานรำลึกถึงศุภชัย เจริญวงศ์. เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุริยา สมุทรคุปต์ และพัฒนา กิติอาษา. 2542. มานุษยวิทยากับโลกาภิวัตน์: รวมบทความ. นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อนุวัฒน์ นทีวัฒนา. 2551. ความหลากหลายของเกาะในประเทศไทย. เอกสารเผยแพร่ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อันธิกา ปรารบชนะพงศ์. 2545. การเปลี่ยนแปลงระบบการปลูกพืชของบ้านแม่กุ่ม อำเภอสันป่าตองและบ้านหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Allison, E. H. and Horemans, B. 2006. Putting the principles of the sustainable livelihoods approach into fisheries development policy and practice. *Marine Policy* 30: 757–766.
- Ashley, C. and Carney, D. 1999. Sustainable Rural Livelihoods: Lessons from Early Experience. London: DFID. (Online). Available at http://www.eldis.org/vfile/upload/1/document/0812/sla_progress.pdf. [Access on 24 November, 2013].
- Augustin, A. 2007. Globalization Challenges for Small Island Developing State. Master thesis. University of Trier.
- Bauman, P. and Sinha, S. 2001. Linking development with democratic process in India: political capita and sustainable livelihood analysis. Overseas Development Institute: Natural Resources Perspectives 68: 1-5. (Online). Available at <http://www.odi.org.uk/nrp/68.pdf>. [Access on 23 November, 2013].
- BCN. 1998. The BCN analytical framework and communications strategy. Washington, DC: Biodiversity Support Program.
- BCN. 1999. Evaluating linkages between business, the environment, and local communities: final stories from the field. Washington, DC: Biodiversity Support Program.
- Beckerman, W. 1994. Sustainable Development: is it a useful concept?. *Environmental* (3): 191-209.

- Briguglio, L. and Briguglio, M. 1996. *Sustainable Tourism in Islands and Small States: The case of Multa*. London: Cassell/Printer.
- Carney, D. (ed). 1998. *Sustainable Rural Livelihoods: What Contribution Can We Make?*. London: DFID.
- Clare, D. 2012. *Sustainable livelihoods in the pacific islands: the case of Levaka, Fiji*. Master degree thesis. Oxford Brookes University.
- de Haan, J. L. 2012. The livelihood approach: a critical exploration. *Erdkunde* 66(4): 345-357.
- DeVellis, R. F. 1991. *Scale Development Theory and Application*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- DFID. 2000. Sustainable livelihood guidance sheet. Department for International Development. (Online). Available at <http://www.livelihood.org/info/guidancesheets>. [Access on 7 November, 2013].
- Ellis, F. 1999. Rural livelihood diversity in developing countries: evidence and policy implication. *Overseas Development Institute: Natural Resources Perspectives* 40: 1-14. (Online). Available at <http://www.odi.org.uk/nrp/40.pdf>. [Access on 18 November, 2013]
- Ellis, F. 2000. *Rural Livelihoods and Diversity in Developing Countries*. Oxford: Oxford University Press.
- Ellul, A. 1999. Sustainable tourism in the IMA-SIDS. *In Sustainable Development of Small Island Developing States in the Indian Ocean, Mediterranean and Atlantic Regions (IMA-SIDS)*. (ed. L. Briguglio). pp. 1-12. UNDP.
- Erik, N. 2010. *Waves of change: Traditional religion among the Urak Lawoi, sea nomads of Ko Lanta, Thailand*. Research Report.
- Falkland, A. 1992. *Small tropical island. The International Hydrological Programme (IHP), Humid Tropical Programme*. UNESCO. 51 pp.
- Granbom, A. 2005. *Urak Lawoi. A field study of an indigenous people in Thailand and their problem with rapid tourist development*. Working Paper in Social anthropology. Department of Sociology. Lund University.
- Hein, P. 1990. *Between Aldabra and Nauru*. *In Sustainable Development and Environmental Management of Islands*. (eds. W. Beller, P. d' Ayala and P. Hein). Paris: The Parthenon Publishing Group.

- Hogan, D. 1972. Men of the sea: Coastal tribes of south Thailand's west coast. *Journey of the Siam Society*. 60: 205-235.
- IPCC. 1996. *Climate Change 1995: Impacts, adaptations, and mitigation of climate change: scientific-technical analyses*. *In* Contribution of Working Group II to the Second Assessment Report (eds. Watson, R.T., M.C. Zinyowera, and R.H. Moss). Pp 1-880.
- IUCN. 1994. *Guidelines for protected area management categories*. Cambridge, UK: IUCN.
- Keeley, J. E. 2001. We still need Smokey bear!. *Fire Management Today*. 61(1): 21-22.
- Kollmair, M. and Gamper, S. 2002. The sustainable livelihood approach. Input paper for the integrated training course of NCCR North-South. Aeschiried, Switzerland, 9-20 September 2002. Development study group, University of Zurich (IP6). pp.1-11.
- Krantz, L. 2001. The Sustainable Livelihood Approach to Poverty Reduction. (Online). Available at http://www.forestry.umn.edu/prod/groups/cfans/@pub/@cfans/@forestry/documents/asset/cfans_asset_202603.pdf. [Access on 21 November, 2013].
- Kremen, C., Razafimahatratra, V., Guilery, R. P., Rakotomalala, J., Weiss, A., and Ratsisompatrarivo, J. S. 1999. Designing the Masoala National Park in Madagascar base on biological and socioeconomic data. *Conservation Biology* (13): 1005-1068.
- Kwon and Dae-Bong. 2009. Human capital and its measurement. The 3rd OECD World Forum on "Statistics, Knowledge and Policy. "Charting Progress, Building Visions, Improving Life Busan, Korea 27-30 Oct. 2009.
- Leonard, N. and Graham, S. 2001. Small island state. *In* *Climate change 2001: Impacts, Adaptation and Vulnerability*. (Online). Available at <http://www.ipcc.ch/ipccreports/tar/wg2/pdf/wg2TARchap17.pdf>. [accessed on 15 January 2014].
- Leung, W. 1995. Survival of the marginal person from a city in transition: resolution of the Hong Kong mentality in films set in America. (Online). Available at <http://th.wikipedia.org/wiki/>. [accessed on 15 January, 2014].
- Liu, Z. and Jenkins, C. L. 1995. *Country Size and Tourism Development in Sustainable Tourism – Issues and Policies*. London: Mansell.

- McCool, S. F. and Moisey, R. N. 2001. Introduction: pathways and pitfalls in the search for sustainable tourism. *In* *Tourism Recreation and Sustainability: Linking Culture and the Environment*. (eds. S. F. McCool, and R. N. Moisey). pp. 1-15. New York: CABI.
- McElroy, J. and Olazarri, P. 1997. A tourism penetration index for small island destinations. *Bank of Valletta Review* 16 (Autumn): 1-10.
- McElroy, J.L. 2002. The impact of tourism in small island: a global comparison. *In* *Tourism, Biodiversity and Information* (ed. F. di Castri and V. Balaji). Pp. 155-167. Leiden, The Netherlands: Backhuys Publishers.
- McNeely, J., and Miller, K., 1984. National parks, conservation and development, the role of protected area in sustaining society. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.
- Monterrubio, J. C., Fernandez, M. J., and Gulleto, G. S. 2011. Tourism and social change. A qualitative study on community perceptions in Huatulco, Mexico. *Cuadernos de Turismo* 28: 255-256.
- Paladej, N. 2009. Thailand's stateless 'chao lay' or sea-gypsies. (Online). Available at <http://www.ethicsinaction.asia/archive/2009-ethics-in-action/vol.-3-no.-3-june-2009/thailand2019s-stateless-2018chao-lay2019-or-sea>. [Access on 24 November, 2013].
- Pattemore, S. W. and Hogan, D. W. 1989. On the origin of the Urak Lawoi. *The Journal of the Siam Society* 77(2): 75-78.
- Rakodi, C. 1999. A Capital Asset Framework for Analyzing Household Livelihood Strategies: Implications for Policy, *Development Policy Review* 17(3): 315-342.
- Reudi, B. and Reudi, H. 2004. In Search of Sustainable Livelihood Systems: Managing Resources and Change. New Delhi: Chaman Enterprises. (Online). Available at <http://books.google.co.th/books?id=XGQ73YAPV9kC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=Ruedi++2004&source=bl&ots=OYfvk0K4dc&sig=IU4acFVmY15sCAmwgMSxt5v3MZI&hl=en&sa=X&ei=fwiSUtaDMoaSрге-u4CoBQ&ved=0CFoQ6AEwCTgK#v=onepage&q=Ruedi%20%202004&f=false>. [Access on 24 November, 2013].
- Rigg, J. 2005. Poverty and livelihoods after full-time farming: A South-East Asian view. *Asia Pacific Viewpoint* 46(2): 173-184.

- Salafsky, N. and Wollenberg, E. 2000. Linking livelihoods and conservation: a conceptual framework and scale for assessing the integration of human needs and biodiversity. *World Development* 28(8): 1421-1438.
- Sen, A., K. 1997. Editorial: Human capital and human capability. *World Development*, Vol 25(12). P1959-1961.
- Shankland, A. 2000. Analysing policy for sustainable livelihood. Research Report. Brighton, UK: Institute of Development Studies.
- Sopher, D. E. 1965. The sea nomads: a study based on the literature of the maritime boat people of Southeast Asia. Singapore: Printed by Lim Bian Han, Govt. printer.
- Swift, J. 1989. Why are rural people vulnerable to famine? *In Vulnerability: How the Poor Cope*, I.D.S Bulletin. (ed. Charmber Robert). pp. 8-15.
- Tao, T. C. H. and Wall, G. 2009. Tourism as a sustainable livelihood strategy. *Tourism Management* 30: 90-98.
- Taufik, H., Yudi, S., Anggoro, C. F., and Irmadi, N. 2010. Mapping small island natural resource balance and economic valuation. Proceedings of FIG Congress. Sydney, Australia, 11-16 April 2010. 7p.
- UNCTAD. 1990. Problems of Island Developing Countries and Proposals for Action: TD/B/AC.46.2.
- UNESCO. 1991. Hydrology and water resources of small islands: a practical guide. In *Study and Report on Hydrology*. No. 49.
- Welcomme, R., L. 2001. *Inland Fisheries: Ecology and Management*. Fishing News Book, Oxford. 358p.
- Wongbusarakum, S. 2007. *The Urak Lawoi' of the Adang Archipelago, Thailand*. Bangkok: Themma Group Co., Ltd.
- World Commission on Environment and Development. 1987. *Our Common Future*. New York: Oxford University Press

ภาคผนวก 1
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลคุณภาพเชิงลึก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผู้อาวุโส/ปราชญ์ ชาวบ้าน	กลุ่มแกนนำ การเมือง	กลุ่มสตรี	กลุ่ม เยาวชน	กลุ่ม ประมง	กลุ่มทำ ธุรกิจ
1.	เกรียงไกร สุวรรณกุล					✓	
2.	นรินทร์ หาญทะเล		✓			✓	✓
3.	สนิท หาญทะเล					✓	
4.	หัตติเริง พระอ๊ะ		✓			✓	
5.	สมสุข หาญทะเล			✓			
6.	สาลี สุวรรณกุล			✓		✓	
7.	ประวิทย์ หาญทะเล					✓	
8.	อนันต์ ทะเลเล็ก		✓			✓	✓
9.	รำเพย เกาะแก้ว			✓			✓
10.	วิโรจน์ เกาะแก้ว					✓	✓
11.	นิวัติ หลีกั้ง		✓			✓	✓
12.	วันชัย สิริอั้น		✓			✓	✓
13.	ฉัตรพร พระอ๊ะ			✓			
14.	ศันสนีย์ สิริอั้น			✓			
15.	กทิจู หาญทะเล			✓			
16.	สมเดช หาญทะเล	✓				✓	
17.	วิชาญ ทะเลเล็ก	✓				✓	
18.	จันท์แรม หาญทะเล			✓	✓		
19.	มะเด่น หาญทะเล	✓					
20.	สมพร สุวรรณกุล	✓				✓	
21.	เรียม หาญทะเล			✓			✓
22.	สุภายิตสา ยาคำ			✓			
23.	ละม้าย พระอ๊ะ	✓		✓			✓
24.	โนราห์ หาญทะเล			✓	✓		
25.	สมคิด หาญทะเล					✓	
26.	แส้หนา หาญทะเล	✓		✓			
27.	แย้ม หาญทะเล			✓		✓	
28.	ลินดา หาญทะเล			✓			
29.	ประเทศ หาญทะเล					✓	
30.	สมมิตร หาญทะเล	✓				✓	✓
31.	รชยาด หาญทะเล					✓	
32.	แสงดาว หาญทะเล			✓			
33.	ศรีแพร พระอ๊ะ			✓			✓

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผู้อาวุโส/ปราชญ์ ชาวบ้าน	กลุ่มแกนนำ การเมือง	กลุ่มสตรี	กลุ่ม เยาวชน	กลุ่ม ประมง	กลุ่มทำ ธุรกิจ
34.	ดอกไม้ ชาญทะเล			✓	✓		
35.	สน ชาญทะเล				✓		
36.	แสงโสม ชาญทะเล	✓		✓	✓		
37.	จันทร์เพ็ญ ชาญทะเล			✓			
38.	สุรัตน์ หลีกั้ง					✓	✓
39.	อุหน่า แซ่โก้ย	✓ (โต๊ะหม้อ)					

ภาคผนวก 2

แบบสอบถามโครงการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการสำรวจและคำชี้แจง

ข้าพเจ้าทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เรื่องการศึกษาความยั่งยืนของการดำรงชีพบนเกาะขนาดเล็กของชาวเลอุรักลาไวย์: กรณีศึกษาเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย โดยเป้าหมายของการศึกษาคือเพื่อศึกษาความรู้ แนวปฏิบัติในการดำรงชีพ และวิเคราะห์ระดับต้นทุนในการดำรงชีพของครัวเรือนชาวเลอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความร่วมมือของท่านจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิเคราะห์ทำให้ได้ผลถูกต้องตามความเป็นจริงในพื้นที่ ข้อมูลของท่านจะถูกรวบรวมและรายงานผลในลักษณะของกลุ่มข้อมูล (ไม่เอ่ยชื่อนามบุคคล) และนำเสนอในภาพรวมของสถานการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือครั้งนี้

1. ข้อมูลจำเพาะ

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

1.2 ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว .....

2. สมาชิกในครัวเรือน

2.1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดกี่คน? คน (รวมทุกคนที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน กินข้าวหม้อเดียวกัน หรือคนที่ต้องเดินทางไปทำงาน ใกล้เคียงแต่จะกลับบ้าน หรือส่งเงินมาที่บ้านอย่างน้อย ทุกๆ 6 เดือน)

2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	
ลำดับที่	ชื่อ (ชื่อเล่น)	อายุ (ต่ำกว่า 1 ปี ใช้ รหัส 0)	ความสัมพันธ์ กับหัวหน้า ครอบครัว 1. หัวหน้า 2. คู่สมรส 3. บุตร/ธิดา 4. พ่อแม่ 5. อื่นๆ	สถานภาพการ สมรส 0. โสด 1. แต่งงานตาม ประเพณีชาวเล 2.จดทะเบียน 3.แยกกันอยู่ 4. หย่า/ หม้าย	เพศ 1. ชาย 2. หญิง 3.เพศที่ สาม	การศึกษา 0. ไม่ได้ศึกษา 1.ประถมศึกษา 2.มัธยมต้น 3.มัธยมปลาย 4.อาชีวศึกษา 5.ปริญญาตรี 6.ปริญญาโท 7.อื่นๆ	อาชีพ หลัก (ใช้รหัส ข้างล่าง)	อาชีพ เสริม (ใช้รหัส ข้างล่าง)	การเป็น สมาชิกของ กลุ่มหรือ สมาคมใน ชุมชน 1. เป็น 2. ไม่เป็น
1									
2									
3									
4									
5									

รหัสอาชีพ: 0. ไม่ได้ทำงาน 1. ประมง 2. ขับเรือท่องเที่ยว 3. ขับเรือรับส่งขึ้นเกาะ 4. ธุรกิจนำเที่ยวและดำน้ำ 5. ธุรกิจร้านอาหาร 6. ธุรกิจรีสอร์ท/ที่พัก 7. ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว (ข้อ4-6) 8. ค้าขาย/ร้านขายของชำ 9. รับทำและซ่อมเรือ/อุปกรณ์ประมง 10. รับซื้อสัตว์น้ำ 11. แปรรูปสัตว์น้ำ 12. รับเหมาก่อสร้าง 13. แรงงานรับจ้างทั่วไป 14. พนักงานของรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/รับราชการ 15. ลูกจ้างประจำอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ 16. นักเรียนนักศึกษา 17. แม่บ้าน 18. ธุรกิจส่วนตัว (ระบุ) ..... 19. อื่นๆ (ระบุ) .....

2.11 ลักษณะครอบครัว

1. อยู่ร่วมกันหลายครอบครัว 2. อยู่ครอบครัวเดียว

2.12 ภูมิลำเนาเดิมครอบครัวของท่าน

1. อยู่บนเกาะหลีเป๊ะดั้งเดิม 2. ย้ายมาจากที่อื่น จากจังหวัด .....

2.13 ครอบครัวของท่านมีผู้ไปทำงานนอกเกาะบ้างหรือไม่

1. มี จำนวน ..... คน ไปทำที่ .....
ไปทำที่ .....
ไปทำที่ .....

2. ไม่มี

2.14 ท่านคิดจะย้ายออกไปอยู่ที่อื่นหรือไม่

1. ไม่คิด เพราะ .....
2. คิด เพราะ .....

3. อาชีพ

3.1. จากอาชีพของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ท่านคิดว่าอาชีพใดมีความสำคัญที่สุด 2 อันดับแรก สำหรับครอบครัวท่าน (ใช้รหัสอาชีพข้างล่าง)

อันดับ 1 อันดับ 2

3.2. ก่อนจะมีธุรกิจการท่องเที่ยวเกิดขึ้นบนเกาะ ครอบครัวของท่านประกอบอาชีพใดเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม

อาชีพหลัก อาชีพเสริม

รหัสอาชีพ: 0. ไม่ได้ทำงาน 1. ประมง 2. ขับเรื่อนำเที่ยว 3. ขับเรือรับส่งขึ้นเกาะ 4. ธุรกิจนำเที่ยวและดำน้ำ 5. ธุรกิจร้านอาหาร 6. ธุรกิจรีสอร์ท/ที่พัก 7. ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว (ข้อ4-6) 8. ค้าขาย/ร้านขายของชำ 9. รับทำและซ่อมเรือ/อุปกรณ์ประมง 10. รับซื้อสัตว์น้ำ 11. แปรรูปสัตว์น้ำ 12. รับเหมาก่อสร้าง 13. แรงงานรับจ้างทั่วไป 14. พนักงานของรัฐ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/รับราชการ 15. ลูกจ้างประจำอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ 16. นักเรียนนักศึกษา 17. แม่บ้าน 18. ธุรกิจส่วนตัว (ระบุ) ..... 19. อื่นๆ (ระบุ) .....

3.3. มีสมาชิกในครัวเรือนที่ต้องเปลี่ยนอาชีพ ในช่วง 5 ปีที่หรือไม่? 1. ใช่ 2. ไม่ใช่

ถ้าใช่ โปรดระบุ เปลี่ยนจากอาชีพอะไร ไปสู่อชีพอะไร (ใช้รหัส อาชีพในกรอบข้างบน)

1. อาชีพในอดีต อาชีพใหม่

2. อาชีพในอดีต อาชีพใหม่

3.4. กรณีที่มีการเปลี่ยนอาชีพ ท่านเปลี่ยนอาชีพเพราะ

1. อาชีพใหม่รายได้ดีกว่า

2. อาชีพใหม่ใช้เวลาในแต่ละวันน้อยกว่า

3. อาชีพใหม่ใช้แรงงาน (กำลังกาย) น้อยกว่า

4. อื่นๆ (ระบุ) .....

3.5. รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง ก่อนจะมีธุรกิจท่องเที่ยวบนเกาะ

1. น้อยกว่า 5,000 บาท

2. 5,001-10,000 บาท

3. 10,001-15,000 บาท

4. 15,001-20,000 บาท

5. 20,001-25,000 บาท

6. 25,001-30,000 บาท

7. 30,001-35,000 บาท

8. มากกว่า 35,000 บาทขึ้นไป

3.6. ปัจจุบันรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง หลังจากมีธุรกิจท่องเที่ยวบนเกาะ

1. น้อยกว่า 5,000 บาท

2. 5,001-10,000 บาท

3. 10,001-15,000 บาท

4. 15,001-20,000 บาท

5. 20,001-25,000 บาท

6. 25,001-30,000 บาท

7. 30,001-35,000 บาท

8. มากกว่า 35,000 บาทขึ้นไป

ไป

3.7. รายได้หลักของครอบครัวมาจาก

1. การทำประมง

2. เป็นลูกน้องของเจ้าเก่าทำประมง

3. การทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ของตัวเอง)

4. ลูกจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว

5. แรงงานรับจ้างทั่วไป

6. อื่นๆ

3.8. ครอบครัวของท่านเป็นลูกน้องในระบบเจ้าเก่าหรือไม่

1. เป็น

2. ไม่เป็น

3.9. ปัจจุบันครอบครัวของท่านยังคงเป็นลูกน้องในระบบเก่าแก่หรือไม่

1. เป็น

2. ไม่เป็น

3.10. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกี่คนที่ทิ้งเกาะไปทำงานในช่วง 5 ปีที่แล้ว?

งานประจำ = คน

งานเฉพาะช่วงฤดูกล = คน

4. วิถีชีวิตความเป็นอยู่

4.1. สภาพบ้านเรือนของครอบครัวท่านเป็นอย่างไร

1. บ้านไม้ยกพื้นตามแบบชาวเลดั้งเดิม

2. บ้านไม้ยกพื้น หลังคามุงสังกะสีหรือกระเบื้อง

3. บ้านกึ่งไม้ยกพื้นกึ่งคอนกรีต (ครึ่งปูน ครึ่งไม้)

4. บ้านไม้ 2 ชั้น

5. บ้านคอนกรีตตามแบบสมัยใหม่

6. อื่นๆ (ระบุ) .....

4.2. ปัญหาด้านสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และระบุความสำคัญ)

1. ชุมชนแออัด

2. ถูกลิดรอนสิทธิในที่อยู่อาศัย

3. ถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินบนฝั่ง

4. ถูกลิดรอนสิทธิในที่ทำกินในทะเล

5. ขาดแคลนไฟฟ้า

6. ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้

7. อื่นๆ (ระบุ) .....

4.3. โรคที่สมาชิกในบ้านของท่านเป็นบ่อยที่สุดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

1. โรคท้องเสีย/ท้องร่วง

2. โรคน้ำหนึบ

3. โรคไข้ต่างๆ

4. โรคผิวหนัง

5. โรคอื่นๆ

4.4. เมื่อเจ็บป่วยสมาชิกในครอบครัวของท่านเข้ารับการรักษาพยาบาลที่ใด

1. สถานีนามัยบ้านเกาะอาดัง

2. โรงพยาบาลบนฝั่ง

3. ซ้ำยามากินเอง

4. รักษาโดยหมอชาวเล

5. อื่นๆ (ระบุ) .....

4.5. สมาชิกภายในครอบครัวท่านมีคติความเชื่อในเรื่องใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. กูตูผี วิญญาณ และบรรพบุรุษ   2. บุญบาป   3. โหราศาสตร์ (ดวงชะตา)
4. ไสยศาสตร์   5. อื่นๆ (ระบุ) .....

4.6. ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวของท่านเข้าร่วมในพิธีกรรมของอุรูกลาไว้อยู่เหล่านี้หรือไม่ (จีด ✓) เพราะอะไร

พิธีกรรม	ร่วมปฏิบัติอยู่	ไม่ร่วมปฏิบัติ	เหตุผล (ที่ยังปฏิบัติอยู่ หรือที่ไม่มีการปฏิบัติแล้ว)
1. พิธีลอยเรือ			
2. พิธีขานปี่ (การบูชาเต่าทะเล)			
3. พิธีขานลาไว้อยู่ (การบูชาทะเล)			
4. พิธีตุลาบาลา (การสะเดาะเคราะห์)			
5. อื่นๆ (ระบุ) 1.....			
2.....			

4.7. ท่านมีทรัพย์สินอะไรบ้าง (ผู้เก็บข้อมูล: ใช้คำถามและการสังเกต ใส่เครื่องหมาย x ในช่อง มี หรือ ไม่มีจะไม่มีช่องที่ไม่กรอกข้อมูล)

ทรัพย์สิน	มี	ไม่มี	ทรัพย์สิน	มี	ไม่มี	ทรัพย์สิน	มี	ไม่มี
หลังคามาจาก/มะพร้าว			มีเครดิตในการขืม			เบ็ด		
หลังคากระเบื้อง			โทรทัศน์			อวนดัก		
หลังคาสังกะสี			โทรศัพท์มือถือ			อวนถ่วง		
ฝาบ้านทำด้วยไม้			เต๋เย็น			ฉมวก		
ฝาบ้านทำด้วยคอนกรีต			คอมพิวเตอร์			ไม้ป้าง		
พื้นบ้านคอนกรีต			รถจักรยาน			แทงค์น้ำ		
พื้นบ้านเป็นไม้			รถจักรยานยนต์			เครื่องปั้มน้ำ		
ส้วมชักโครก			เรือพาย			เครื่องปั่นไฟ		
ส้วมซึม			เรือมีเครื่องยนต์			สัดว์ปีก		

4.8. ถ้าให้ตีราคาบ้านและพื้นที่อยู่อาศัยของท่านมีมูลค่าประมาณเท่าไร? บาท

4.9. การครอบครองที่ดินของครอบครัวท่าน มีลักษณะแบบใด

1. ส.ค.1*   2. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3/น.ส.3ก)**
3. ได้ตกทอดจากบรรพบุรุษ ไม่มีเอกสารสิทธิ์   4. จ้างจอบใหม่ ไม่มีเอกสารสิทธิ์
5. ไม่มีที่ดินในความครอบครอง   6. อื่นๆ (ระบุ) .....

*1. หมายถึง ใบแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นหลักฐานว่าตนครอบครองที่ดินแปลงใดอยู่ **2. หมายถึง หนังสือคำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว มีเพียงสิทธิครอบครองแต่ไม่มีกรรมสิทธิ์

4.10. ถ้ามีผู้มาติดต่อซื้อที่ดินของท่าน ท่านจะขายหรือไม่

1. ขาย

2. ไม่ขาย

3. ไม่

แน่ใจ

4.11. รายจ่ายในครัวเรือนของท่านในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (ตอบเป็นจำนวนเงินเฉลี่ย) และรอบ 1 ปี (ถ้ามี ค่าใช้จ่ายให้ขีดถูก)

รายการ	ช่วง 6 เดือนที่ แล้ว (จำนวนเงิน)	ช่วงปีที่ แล้ว (ขีดถูก)	รายการ	ช่วง 6 เดือนที่ แล้ว (จำนวนเงิน)	ช่วงปีที่ แล้ว (ขีดถูก)
เสื้อผ้า			ค่าลงทุนในการทำประมง		
ค่าเล่าเรียน			ค่าจ้างแรงงาน		
ค่าท่องเที่ยว/ค่า เดินทาง			ค่าลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยว		
ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา			การชำระหนี้ที่เป็นเงินสด		
ค่าไฟ			การชำระหนี้ที่ไม่เป็นเงินสด (ใส่มูลค่า)		
ค่าน้ำดื่ม			การบริจาค การกุศล ทำบุญทาง พิธีกรรม (ทางความเชื่อ)		
สร้าง/ซ่อมแซม บ้านเรือน			การช่วยงานต่างๆ งานแต่งงาน งานศพ (ทางวัฒนธรรม)		
ซ่อมแซมเรือ/อุปกรณ์ ทำประมง			ให้ทาน ช่วยเหลือคนยากจน (ทาง สังคม)		
ปศุสัตว์ (เลี้ยงสัตว์)			อื่นๆ _____		

4.12. ปัจจุบันรายได้ในครัวเรือนของท่านเพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่

1. เพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ

2. เพียงพอและมีเงินเก็บ

2. ไม่

เพียงพอ

4.13. หากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ครอบครัวของท่านแก้ปัญหาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ยืมเงินญาติพี่น้อง (ไม่มีดอกเบี้ย)

2. เปียแชร์

3. เอาทรัพย์สินมีค่าไปจำนำ

4. เอาที่ดินไปขาย

5. ยืมเงินเจ้าแก่

6. ยืมเงินนอกระบบ (มีดอกเบี้ย)

7. ซื้อสินค้าเงินเชื่อ (บัตรอโอน บัตรเครดิต ฯลฯ)

8. กู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบ

9. อื่นๆ (ระบุ) .....

5. การเปลี่ยนแปลงจากการมีกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.1. การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาบนเกาะส่งผลต่อท่านและครอบครัวอย่างไร

- 1.สร้างรายได้   2.เกิดอาชีพ   3.ไม่มีผลอะไร
 4.เกิดผลเสีย   5.อื่นๆ (ระบุ) .....

5.2. การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในท้องถิ่นทำให้สังคมชาวเลของท่านเปลี่ยนแปลงมากน้อยระดับไหน

- 1.เปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุด   2.เปลี่ยนแปลงมาก
 3.เปลี่ยนแปลงปานกลาง   4.เปลี่ยนแปลงน้อย
 5.ไม่เปลี่ยนแปลงเลย

5.3. การท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินบนเกาะสูงขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

- 1.สูงขึ้น เพราะ .....
 2.ไม่สูงขึ้น เพราะ .....

5.4. ก่อนจะมีการท่องเที่ยวบนเกาะท่านมีที่ดินในความครอบครองหรือไม่

1. มี   2. ไม่มี

5.5. ปัจจุบันท่านมีที่ดินในความครอบครองหรือไม่

1. มี   2. ไม่มี

5.6. เมื่อมีการท่องเที่ยว ท่านได้ขายที่ดินไปหรือไม่

1. ขาย จำนวน .....ตารางวา/แปลง   เป็นราคา ..... บาท
 ขายให้แก่ คนบนเกาะ คนนอกเกาะ
 ท่านนำเงินส่วนใหญ่ที่ได้จากการขายที่ดินไปทำอะไร.....

5.7. ท่านถูกลิครอนสิทธิในที่อยู่อาศัย (โดนไล่ที่) หรือไม่

1. ถูกไล่ที่   2. ไม่ถูกไล่ที่

5.8. ท่านเคยมีคดีกรณีที่ดินที่สิทธิในที่ดินหรือไม่

1. เคย   2. ไม่เคย

7. ระดับต้นทุนในการดำรงชีพระดับครัวเรือนของชาวเลอุรักลาโว้ยเกาะหลีเป๊ะ

คำชี้แจง: ทำเครื่องหมายวงกลมล้อมรอบระดับการดำรงชีพที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับต้นทุนในการดำรงชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ทุนทางมนุษย์ (Human Capital)					
1.1 มีความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)	5	4	3	2	1
1.2 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม	5	4	3	2	1
1.3 การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต	5	4	3	2	1
1.4 สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
1.5 ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม	5	4	3	2	1
1.6 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต	5	4	3	2	1
1.7 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
1.8 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	5	4	3	2	1
1.9 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาความเป็นชาวเล	5	4	3	2	1
1.10 ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว	5	4	3	2	1
1.11 ทัศนคติต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	5	4	3	2	1
1.12 การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน	5	4	3	2	1
2.ทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital)					
2.1 น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค	5	4	3	2	1
2.2 น้ำเพื่อการเกษตร	5	4	3	2	1
2.3 ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	5	4	3	2	1
2.4 ที่ดินเพื่อการเกษตร	5	4	3	2	1
2.5 สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว	5	4	3	2	1
2.6 ปริมาณสัตว์น้ำ	5	4	3	2	1
2.7 สภาพชายฝั่งทะเล	5	4	3	2	1
2.8 แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ	5	4	3	2	1
2.9 สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ	5	4	3	2	1
2.10 สภาพอากาศที่บริสุทธิ์	5	4	3	2	1
2.11 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงาม	5	4	3	2	1
2.12 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม	5	4	3	2	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับต้นทุนในการดำรงชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.13 ความหลากหลายทางชีวภาพ	5	4	3	2	1
2.14 สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ	5	4	3	2	1
2.15 สิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	5	4	3	2	1
3. ทุนทางการเงิน (Financial Capital)	5	4	3	2	1
3.1 การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน	5	4	3	2	1
3.2 การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน	5	4	3	2	1
3.3 ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน	5	4	3	2	1
3.4 ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
3.5 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพดั้งเดิม(ประมง)	5	4	3	2	1
3.6 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพใหม่ (เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ)	5	4	3	2	1
3.7 การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ (ธนาคาร, สหกรณ์ฯลฯ)	5	4	3	2	1
3.8 การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารหมู่บ้าน ฯลฯ)	5	4	3	2	1
3.9 มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย	5	4	3	2	1
3.10 การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน	5	4	3	2	1
3.11 ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
3.12 การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
3.13 การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุนในการประกอบอาชีพ	5	4	3	2	1
3.14 การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานภายนอกชุมชน	5	4	3	2	1
3.15 การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	5	4	3	2	1
3.16 การมีเงินหมุนเวียน	5	4	3	2	1
3.17 ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน	5	4	3	2	1
3.18 การมีทรัพย์สิน (บ้าน รถ ของใช้ภายในบ้าน ฯลฯ)	5	4	3	2	1
3.19 การมีเครื่องมือทำกิน (เรือ, อุปกรณ์ทำประมง)	5	4	3	2	1
4. ทุนทางกายภาพ (Physical Capital)	5	4	3	2	1
4.1 การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร	5	4	3	2	1
4.2 การมีระบบคมนาคม (ท่าเรือ ถนน) ในการอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพ	5	4	3	2	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับต้นทุนในการดำรงชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.3 การมีสาธารณูปโภคต่างๆ (ไฟฟ้า ประปา)	5	4	3	2	1
4.4 การมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ	5	4	3	2	1
4.5 การมีระบบสาธารณูปโภคที่มีความทั่วถึง	5	4	3	2	1
4.6 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในชุมชน	5	4	3	2	1
4.7 ระบบการสื่อสารภายในชุมชน	5	4	3	2	1
4.8 ระบบการจัดการขยะมูลฝอย	5	4	3	2	1
4.9 ระบบการรักษาความปลอดภัย/เตือนภัยของชุมชน	5	4	3	2	1
4.10 สถานพยาบาล และสุขภาพอนามัย	5	4	3	2	1
4.11 สถานศึกษา/โรงเรียนภาคบังคับ	5	4	3	2	1
4.12 ศาสนสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ	5	4	3	2	1
5. ทูทางสังคม (Social Capital)	5	4	3	2	1
5.1 การมีกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์, กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น)	5	4	3	2	1
5.2 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเงินในชุมชน (สหกรณ์ออมทรัพย์, กองทุนหมู่บ้าน, ธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น)	5	4	3	2	1
5.3 การมีกลุ่มอาชีพในชุมชน (เช่น เรือหางยาวรับผู้โดยสาร/นักท่องเที่ยว)	5	4	3	2	1
5.4 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ	5	4	3	2	1
5.5 การมีกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน	5	4	3	2	1
5.6 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาสาสมัคร	5	4	3	2	1
5.7 การมีกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน	5	4	3	2	1
5.8 การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ	5	4	3	2	1
5.9 กลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนมีการติดต่อกับเครือข่ายนอกชุมชน	5	4	3	2	1
5.10 การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีปัญหาส่วนตัว	5	4	3	2	1
5.11 คนในชุมชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้	5	4	3	2	1
5.12 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น ตำรวจ ครูอนามัย อ่างฯ ฯลฯ)	5	4	3	2	1
5.13 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	5	4	3	2	1
5.14 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้าแก่	5	4	3	2	1
5.15 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่องค์กรภาคเอกชน	5	4	3	2	1
5.16 ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน	5	4	3	2	1

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับต้นทุนในการดำรงชีพ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.17 การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์	5	4	3	2	1
5.18 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	5	4	3	2	1
5.19 การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน	5	4	3	2	1
5.20 การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน	5	4	3	2	1
5.21 การรับข่าวสารจากวิทยุ	5	4	3	2	1
5.22 การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	5	4	3	2	1
5.23 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ	5	4	3	2	1
5.24 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน	5	4	3	2	1
5.25 ความไว้วางใจต่อการสื่อสารผ่านบุคคล	5	4	3	2	1
5.26 การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	5	4	3	2	1
5.27 การมีประเพณีในท้องถิ่น	5	4	3	2	1
5.28 ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม	5	4	3	2	1
5.29 การละเล่นพื้นบ้าน	5	4	3	2	1
5.20 การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ในชุมชน	5	4	3	2	1
5.21 การคงอยู่ของภูมิปัญญาในชุมชน	5	4	3	2	1
5.22 ความสามัคคีในชุมชน	5	4	3	2	1
5.23 การประชุมหรือการประชามในชุมชน	5	4	3	2	1
2.24 การร่วมมือและช่วยเหลือกันในชุมชน	5	4	3	2	1
5.25 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนในคนทุกเพศทุกวัย	5	4	3	2	1
5.36 การร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการพัฒนาชุมชน	5	4	3	2	1
5.37 การให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	5	4	3	2	1
5.38 การรวมกลุ่มของสตรีที่เข้มแข็งภายในชุมชน	5	4	3	2	1
5.39 การรักษาความปลอดภัยในชุมชน	5	4	3	2	1
5.40 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐกิจกรรมที่องค์กรดำเนินงาน	5	4	3	2	1
5.41 การมีการวางแผนพัฒนาชุมชน	5	4	3	2	1
5.42 การมีผู้นำที่เป็นทางการที่เข้มแข็ง	5	4	3	2	1

ภาคผนวก 3

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 5	เฉลี่ย	สถานะใน แบบสอบถาม
1. ทูนทางมนุษย์ (Human Capital)							
1.1 มีความรู้ในการประกอบอาชีพดั้งเดิม (ประมง)	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.2 มีความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.3 มีความสามารถในการประกอบอาชีพดั้งเดิม (ประมง)	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.4 มีความสามารถในการประกอบอาชีพใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.5 มีความชำนาญในการประกอบอาชีพดั้งเดิม	1	0	1	1	1	0.8	คงอยู่
1.6 มีความชำนาญในการประกอบอาชีพใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม	1	0	1	0	1	0.6	คงอยู่
1.7 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพดั้งเดิม	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.8 มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.9 การมีเวลาในการเพิ่มศักยภาพตนเองในการทำงานและการดำรงชีวิต	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.10 สุขภาพของท่านในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
1.11 ความเชื่อในวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.12 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.13 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.14 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
1.15 ความภาคภูมิใจต่อตนเองในการรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นชาวเล	0	0	1	1	1	0.6	คงอยู่
1.16 ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่

รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 5	เฉลี่ย	สถานะใน แบบสอบถาม
1.17 ความภาคภูมิใจต่อชุมชนที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้อย่างมั่นคง	0	0	1	1	1	0.6	คงอยู่
1.18 ทักษะคิดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	0	1	1	0	1	0.6	คงอยู่
1.19 การมีจิตสำนึกร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
1.20 ศักยภาพการเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
1.21 ศักยภาพการเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการในชุมชน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2. ทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital)							
2.1 น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.2 น้ำเพื่อการเกษตร	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.3 ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.4 ที่ดินเพื่อการเกษตร	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.5 สภาพเกาะต่างๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.6 ปริมาณสัตว์น้ำ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.7 สภาพชายฝั่งทะเล	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.8 แนวปะการัง และแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำบริเวณเกาะต่างๆ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.9 สภาพและพื้นที่ป่าไม้บนเกาะ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.10 สภาพอากาศที่บริสุทธิ์	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.11 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์ทางทะเลที่สวยงาม	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.12 สภาพภูมิประเทศและทิวทัศน์บนเกาะที่สวยงาม	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.13 ความหลากหลายทางชีวภาพ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.14 สิทธิในการใช้ทรัพยากรบนเกาะ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.15 สิทธิในการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
2.16 การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรบนเกาะ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
2.17 การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
2.18 ความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรบนเกาะ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
2.19 ความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่

รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 5	เฉลี่ย	สถานะใน แบบสอบถาม
3. ทุนทางการเงิน (Financial Capital)							
3.1 การมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.2 การมีรายได้จากอาชีพรองต่อเดือน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.3 ค่าครองชีพ/รายจ่ายในครัวเรือน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.4 ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.5 การย้ายถิ่นออกจากชุมชนไปประกอบอาชีพ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
3.6 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ ดั้งเดิม	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
3.7 การมีแรงงานในครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ ใหม่ (เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวบนเกาะ)	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
3.8 การออมกับแหล่งเงินออมในระบบ (ธนาคาร, สหกรณ์ ฯลฯ)	1	1	1	1	0	0.8	คงอยู่
3.9 การออมกับแหล่งเงินออมในชุมชน (กองทุน หมู่บ้าน, ธนาคารหมู่บ้าน ฯลฯ)	1	1	1	1	0	0.8	คงอยู่
3.10 มีผลผลิตในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ในชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่าย	0	1	1	1	0	0.6	คงอยู่
3.11 การมีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
3.12 ต้นทุนการผลิต/ประกอบอาชีพ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
3.13 การมีแหล่งเงินในระบบที่ใช้ในการลงทุนใน การประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.14 การมีแหล่งเงินนอกระบบที่ใช้ในการลงทุน ในการประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.15 การสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงาน ภายนอกชุมชน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.16 การมีเงินสะสมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.17 การมีเงินหมุนเวียน	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.18 ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่
3.19 การมีทรัพย์สิน (บ้าน รถ ของใช้ภายในบ้าน ฯลฯ)	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
3.20 การมีเครื่องมือทำกิน (เรือ, อุปกรณ์ทำ ประมง)	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
4. ทุนทางกายภาพ (Physical Capital)							
4.1 การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและถาวร	1	1	1	0	1	0.8	คงอยู่

รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญ ชาย คนที่ 5	เฉลี่ย	สถานะใน แบบสอบถาม
ปัญหาส่วนตัว							
5.13 การขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนอกชุมชน เมื่อมีปัญหาส่วนตัว	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
5.14 การขอความช่วยเหลือจากกรรมการกลุ่มที่ ท่านเป็นสมาชิกเมื่อมีปัญหาส่วนตัว	1	1	1	1	1	1	คงอยู่
5.15 คนในชุมชนส่วนใหญ่ไว้วางใจได้	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.16 คนในชุมชนบางส่วนไม่น่าไว้วางใจจึงต้อง ระวังตัวตลอดเวลา	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.17 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น ตำรวจ ครู อนามัย อำเภอ ฯลฯ)	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.18 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อผู้นำชุมชน กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.19 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อนายทุน/พ่อค้า/เจ้า แก่	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.20 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อเจ้าหน้าที่องค์กร ภาคเอกชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.21 ความไว้วางใจที่ท่านมีต่อองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อบต./ อบจ.)	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.22 ความช่วยเหลือของคนส่วนใหญ่ในชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.23 การให้ความร่วมมือโดยสละเงิน เวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.24 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.25 การร่วมแรงร่วมใจกันแก้ไขปัญหาของคนใน ชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.26 การรับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน/ชุมชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.27 การรับข่าวสารจากวิทยุ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.28 การรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.29 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของรัฐ	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.30 ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อของเอกชน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.31 ความไว้วางใจต่อสื่อมนุษย์	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.32 การติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.33 การมีประเพณีในท้องถิ่น	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.34 ความต่อเนื่องของการสืบทอดวัฒนธรรม	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่
5.35 การละเล่นพื้นบ้าน	0	1	1	1	1	0.8	คงอยู่

ภาคผนวก 4

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1. ทูทางมนุษย์ (Human Capital)

ก่อนตัดตัวแปร n = 21

หลังตัดตัวแปร n = 12

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
H1	71.6250	33.2097	-.2335	.5565
H2	74.7188	30.2732	.2331	.5270
H3	72.4375	32.7702	-.0745	.5719
H4	74.2500	31.4839	.0383	.5577
H5	71.9063	32.0877	.0487	.5497
H6	74.0625	33.8024	-.1762	.5904
H7	71.8750	29.4677	.4205	.5068
H8	74.0938	29.1200	.2522	.5207
H9	73.6875	28.2218	.2905	.5119
H10	73.1875	28.2218	.2712	.5155
H11	71.9063	30.7329	.2263	.5297
H12	73.1250	25.6613	.5054	.4622
H13	71.9688	28.8054	.4975	.4955
H14	72.5938	29.3458	.1730	.5364
H15	71.9375	32.6411	-.0278	.5565
H16	73.0000	28.7742	.2595	.5187
H17	72.0313	31.5796	.1154	.5427
H18	72.6563	31.3296	.1319	.5408
H19	72.4063	29.7974	.1810	.5338
H20	74.4063	28.8296	.2345	.5235
H21	74.0000	32.0645	.0071	.5587

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
H5	44.1875	24.8669	.3481	.6963
H7	44.1563	23.5554	.5387	.6762
H9	45.9688	23.1925	.2764	.7067
H10	45.4688	20.9667	.4849	.6700
H11	44.1875	24.1573	.4265	.6873
H12	45.4063	20.1200	.5758	.6523
H13	44.2500	23.4194	.5354	.6753
H14	44.8750	21.5968	.4155	.6830
H15	44.2188	25.7893	.2144	.7084
H16	45.2813	24.7248	.1409	.7267
H18	44.9375	26.1250	.1026	.7198
H19	44.6875	23.7056	.2647	.7064

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 12

Alpha = .7118

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 21

Alpha = .5474

2. ทูทางธรรมชาติ (Natural Capital)

ก่อนตัดตัวแปร n = 19

หลังตัดตัวแปร n = 15

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N1	59.4688	31.2248	.3381	.4466
N2	60.0313	36.9990	-.0704	.5287
N3	58.3438	31.0716	.3894	.4376
N4	59.9063	36.1522	-.0245	.5267
N5	58.1250	31.7903	.2988	.4564
N6	58.4688	32.8377	.2965	.4621
N7	58.7500	33.8065	.2765	.4704
N8	57.5000	34.7742	.2225	.4813
N9	57.7500	33.2903	.3864	.4571
N10	57.6875	32.0927	.5476	.4342
N11	58.1250	37.6613	-.1227	.5322
N12	57.9688	31.6442	.5414	.4288
N13	58.4375	33.2863	.1757	.4848
N14	58.4063	27.6683	.6217	.3709
N15	58.6563	32.9425	.2915	.4634
N16	58.7813	37.3377	-.1078	.5417
N17	58.2813	37.1764	-.0890	.5340
N18.1	58.9063	41.7651	-.3863	.6047
N19.1	59.5938	36.7006	-.0547	.5291

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N1	47.6563	37.4587	.3610	.6985
N2	48.2188	42.4990	.0529	.7314
N3	46.5313	38.2571	.3368	.7014
N4	48.0938	41.6361	.0802	.7335
N5	46.3125	36.7379	.4220	.6901
N6	46.6563	38.2974	.4014	.6941
N7	46.9375	38.5121	.4844	.6883
N8	45.6875	40.8669	.3056	.7060
N9	45.9375	39.0282	.4935	.6899
N10	45.8750	38.5645	.5575	.6848
N11	46.3125	44.0927	-.0638	.7389
N12	46.1563	37.4264	.6225	.6759
N13	46.6250	39.7258	.1977	.7203
N14	46.5938	34.8296	.5423	.6723
N15	46.8438	39.8780	.2696	.7087

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 15

Alpha = .7175

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 19

Alpha = .5020

3. ทูทางการเงิน (Financial Capital)

ไม่มีการตัดตัวแปร n = 20

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for SCALE	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
	55.5313	75.9345	8.7140	20

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
F1	52.5938	73.0232	.3085	.7129
F2	53.2188	77.2087	-.1403	.7354
F3	51.7813	69.0796	-.3767	.7032
F4	51.9688	76.0958	-.0608	.7330
F5	54.1250	84.5645	-.5476	.7676
F6	52.3125	67.1250	.3589	.7028
F7	52.8125	63.0605	.5038	.6861
F8	53.2188	62.4345	.5579	.6804
F9	53.1875	65.5766	.5342	.6882
F10	53.5313	67.5474	.5264	.6932
F11	52.6563	64.7490	.5288	.6868
F12	52.1563	67.4264	.4190	.6984
F13	53.2813	77.2409	-.1318	.7528
F14	53.0000	68.4516	.2795	.7109
F15	53.2188	66.8216	.3287	.7060
F16	52.9063	76.1522	-.0582	.7304
F17	53.0625	69.0282	.4431	.7000
F18	52.6875	60.7379	.4942	.6852
F19	51.8438	67.4264	.4780	.6950
F20	51.5313	67.0313	.4926	.6935

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0   N of Items = 20
Alpha = .7205

4. ทูทางกายภาพ (Physical Capital)

ไม่มีการตัดตัวแปร n=12

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for SCALE	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
	39.0313	101.9667	10.0979	12

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
P1	34.8438	96.9748	.2514	.9119
P2	35.4375	88.0605	.7046	.8956
P3	35.5625	87.5444	.6803	.8961
P4	36.3125	88.6089	.7188	.8956
P5	35.9688	94.2248	.4092	.9068
P6	36.0313	78.2893	.7660	.8911
P7	35.8438	86.1361	.6116	.8989
P8	36.1563	81.2974	.6705	.8968
P9	36.0625	89.2863	.5756	.9005
P10	35.6563	85.1361	.6091	.8993
P11	35.6875	81.0605	.8514	.8865
P12	35.7813	80.3700	.7582	.8912

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0   N of Items = 12
Alpha = .9056

5. ทูทางสังคม (Social Capital)

ก่อนตัดตัวแปร n = 54

หลังตัดตัวแปร n = 42

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for Mean Variance Std Dev N of
SCALE 172.6667 242.6667 15.5778 54

Item-total Statistics

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
S1	170.2500	232.0217	.3679	.7541
S2	170.5417	229.1286	.3640	.7529
S3	170.8750	231.1576	.2616	.7566
S4	170.6667	222.2319	.3959	.7497
S5	170.3333	234.5797	.2758	.7569
S6	171.1250	231.1576	.2715	.7562
S7	169.2500	222.6304	.4805	.7469
S8	171.0000	226.9565	.2778	.7559
S9	170.0417	237.5199	.1103	.7625
S10.1	169.8333	250.3188	-.2389	.7762
S11.1	169.5833	239.5580	.1044	.7617
S12.1	169.4167	245.9058	-.1330	.7703
S13.1	168.5833	243.4710	-.0575	.7666
S14.1	169.1250	247.0707	-.1947	.7699
S15	169.2500	227.9348	.4456	.7505
S16.1	169.5833	254.4275	-.3594	.7796
S17	169.0833	223.4710	.4888	.7471
S18	168.6250	237.2880	.1519	.7606
S19	169.7083	229.8678	.3895	.7526
S20	169.8333	224.9275	.4358	.7492
S21	168.5000	243.4783	-.0577	.7669
S22	169.2083	236.6069	.2497	.7582
S23	169.5833	226.1667	.4824	.7488
S24	168.6250	232.8533	.2615	.7568
S25	168.7917	222.0851	.6057	.7440
S26	170.2917	230.1286	.2910	.7554
S27	170.0000	235.2174	.1782	.7599
S28	171.2500	237.4130	.1193	.7620
S29	169.7083	232.5634	.3157	.7553
S30	169.6667	234.5797	.2527	.7574
S31	169.3333	232.3188	.3890	.7540
S32	169.1667	226.8406	.3074	.7543
S33	168.2500	233.7609	.3502	.7553
S34	169.1667	226.5797	.5746	.7478
S35	169.3333	227.4493	.3424	.7530
S36	168.3750	235.2880	.2521	.7576
S37	168.8750	218.4620	.7348	.7393
S38	168.6250	235.2880	.2960	.7569
S39	169.2500	223.8478	.6462	.7448
S40	168.8333	235.9710	.2079	.7588
S41	168.1667	239.9710	.1539	.7607
S42	169.5000	227.9130	.4518	.7504
S43	169.4583	248.3460	-.2230	.7719
S44	169.7500	227.5000	.4602	.7500
S45.1	169.4583	251.5634	-.3630	.7744
S46	170.5833	232.0797	.1625	.7622
S47.1	168.6250	250.3315	-.2272	.7772
S48.1	168.8750	248.8098	-.1895	.7759
S49	169.7500	233.0652	.3082	.7557
S50	169.0417	238.9112	.1105	.7617
S51	169.5417	239.4764	.0855	.7625
S52	168.7500	232.4565	.3764	.7542
S53	169.3750	242.8533	-.0321	.7651
S54	168.9167	247.9928	-.1800	.7738

Scale Mean if Item Deleted Scale Variance if Item Deleted Corrected Item-Total Correlation Alpha if Item Deleted

S1	126.5625	471.1573	.5242	.9105
S2	126.8750	471.9839	.5792	.9100
S3	127.2813	476.1442	.4173	.9119
S4	127.1250	465.7903	.4952	.9110
S5	126.6875	476.5444	.5840	.9104
S6	127.4688	472.4506	.4769	.9111
S7	125.6875	485.2540	.2711	.9135
S8	127.2188	488.4990	.1402	.9164
S9	126.4688	485.9990	.2538	.9137
S10.1	126.1563	513.5554	-.2773	.9197
S15	125.7188	495.7571	.0810	.9152
S17	125.5313	477.1603	.4295	.9117
S18	125.0313	488.6119	.2693	.9133
S19	126.1563	473.0393	.5802	.9101
S20	126.4375	468.7056	.5041	.9108
S22	125.4688	483.6119	.4572	.9117
S23	125.8438	482.3296	.4032	.9120
S24	125.0625	475.6734	.4422	.9115
S25	125.2813	471.4990	.5588	.9102
S26	126.5938	467.4748	.5701	.9099
S27	126.3438	468.2329	.5752	.9099
S28	127.5625	482.3831	.2933	.9135
S29	126.1250	480.0484	.4595	.9115
S30	126.1563	476.4587	.4725	.9112
S31	125.7813	477.0796	.5388	.9107
S32	125.3750	465.1452	.4955	.9110
S33	124.5938	480.0554	.5323	.9110
S34	125.3125	475.1250	.5420	.9105
S35	125.8750	470.8871	.4829	.9110
S36	124.7813	486.9506	.3599	.9125
S37	125.1875	469.3185	.6195	.9095
S38	124.9688	483.2571	.4674	.9116
S39	125.6250	466.6935	.7009	.9087
S40	125.1875	476.0282	.4910	.9110
S41	124.7188	483.4345	.4753	.9116
S42	125.9688	464.0313	.7371	.9082
S44	126.1875	463.2540	.7114	.9083
S46	127.1875	484.6089	.1737	.9166
S49	126.2188	474.8216	.5280	.9106
S50	125.5938	481.9909	.3763	.9123
S51	125.8750	482.5645	.3876	.9122
S52	125.0000	484.6452	.4151	.9120

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 42

Alpha = .9136

Reliability Coefficients

N of Cases = 24.0

N of Items = 54

Alpha = .7622

ภาคผนวก 5

วิเคราะห์องค์ประกอบย่อยของต้นทุนแต่ละประเภท

```
GET FILE="D:\thesis\output\data_cost.sav". FACTOR /VARIABLES h1 h2 h3 h4 h5 h6 h7 h8 h9
h10 h11 h12 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS h1 h2 h3 h4 h5 h6 h7 h8 h9 h10 h11 h12 /PRINT
INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1)
ITERATE(25) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(25) /ROTATION VARIMAX
/METHOD=CORRELATION.
```

Factor Analysis

Notes

Output Created	13-ก.ย.-2557, 07 นาที 54 นาที	
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax	FACTOR /VARIABLES h1 h2 h3 h4 h5 h6 h7 h8 h9 h10 h11 h12 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS h1 h2 h3 h4 h5 h6 h7 h8 h9 h10 h11 h12 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(25) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(25) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION.	
Resources	Processor Time	0:00:00.032
	Elapsed Time	0:00:00.035
	Maximum Memory Required	18744 (18.305K) bytes

[DataSet1] D:\thesis\output\data_cost.sav

Correlation Matrix

	h1	h2	h3	h4	h5	h6	h7	h8	h9	h10	h11	h12	
Correlation	h1	1.000	.473	-.059	-.224	.256	.055	.094	.196	.233	-.027	-.191	-.208
	h2	.473	1.000	-.006	.151	.134	-.004	.362	.043	.263	-.193	-.082	-.111
	h3	-.059	-.006	1.000	.189	.058	-.005	.250	-.038	.224	-.012	-.095	-.121
	h4	-.224	.151	.189	1.000	-.203	.088	.418	.175	.245	.195	.183	.308
	h5	.256	.134	.058	-.203	1.000	-.013	.119	.244	.173	-.151	-.345	.024
	h6	.055	-.004	-.005	.088	-.013	1.000	.206	.003	.174	.192	.180	.291
	h7	.094	.362	.250	.418	.119	.206	1.000	.271	.652	.118	.064	.298
	h8	.196	.043	-.038	.175	.244	.003	.271	1.000	.548	-.057	-.226	.180
	h9	.233	.263	.224	.245	.173	.174	.652	.548	1.000	.140	-.070	.142
	h10	-.027	-.193	-.012	.195	-.151	.192	.118	-.057	.140	1.000	.356	.229
	h11	-.191	-.082	-.095	.183	-.345	.180	.064	-.226	-.070	.356	1.000	.441
	h12	-.208	-.111	-.121	.308	.024	.291	.298	.180	.142	.229	.441	1.000
Sig. (1-tailed)	h1		.000	.255	.005	.002	.268	.146	.013	.004	.380	.015	.009
	h2	.000		.475	.044	.066	.481	.000	.315	.001	.015	.180	.105
	h3	.255	.475		.016	.258	.479	.002	.334	.005	.447	.144	.087
	h4	.005	.044	.016		.011	.161	.000	.024	.003	.014	.019	.000
	h5	.002	.066	.258	.011		.441	.090	.003	.026	.044	.000	.393
	h6	.268	.481	.479	.161	.441		.010	.486	.025	.015	.021	.000
	h7	.146	.000	.002	.000	.090	.010		.001	.000	.093	.236	.000
	h8	.013	.315	.334	.024	.003	.486	.001		.000	.261	.005	.021
	h9	.004	.001	.005	.003	.026	.025	.000	.000		.057	.217	.055
	h10	.380	.015	.447	.014	.044	.015	.093	.261	.057		.000	.005
	h11	.015	.180	.144	.019	.000	.021	.236	.005	.217	.000		.000
	h12	.009	.105	.087	.000	.393	.000	.000	.021	.055	.005	.000	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.561
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	410.858
	df
	66
	Sig.
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
h1	1.000	.746
h2	1.000	.779
h3	1.000	.568
h4	1.000	.615
h5	1.000	.521
h6	1.000	.354
h7	1.000	.748
h8	1.000	.693
h9	1.000	.735
h10	1.000	.373
h11	1.000	.680
h12	1.000	.673

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2.659	22.162	22.162	2.659	22.162	22.162	2.065	17.205	17.205
2	2.325	19.374	41.536	2.325	19.374	41.536	1.905	15.876	33.081
3	1.293	10.775	52.312	1.293	10.775	52.312	1.839	15.325	48.405
4	1.208	10.063	62.375	1.208	10.063	62.375	1.676	13.970	62.375
5	.993	8.274	70.649						
6	.877	7.310	77.959						
7	.740	6.168	84.127						
8	.589	4.907	89.034						
9	.501	4.175	93.209						
10	.342	2.849	96.058						
11	.265	2.205	98.262						
12	.209	1.738	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component			
	1	2	3	4
h7	.840	.044	-.144	.139
h9	.836	-.158	-.056	-.094
h8	.566	-.268	.059	-.546
h4	.522	.410	-.399	.125
h11	.055	.743	.244	.257
h12	.406	.579	.276	-.310
h1	.255	-.578	.480	.342
h10	.204	.536	.204	.046
h5	.221	-.532	.189	-.391
h3	.248	-.060	-.700	.117
h6	.326	.302	.395	.034
h2	.413	-.415	.137	.646

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 4 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component			
	1	2	3	4
h12	.744	.112	.222	-.239
h11	.693	.047	-.438	-.069
h10	.585	.093	-.127	-.076
h6	.569	-.006	.085	.152
h4	.288	.721	-.065	-.087
h7	.291	.686	.302	.318
h3	-.331	.670	-.048	-.082
h8	.076	.171	.811	-.016
h5	-.187	-.162	.662	.147
h9	.195	.539	.568	.291
h2	-.070	.228	-.024	.850
h1	-.058	-.209	.239	.801

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 7 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4
1	.406	.653	.529	.360
2	.728	.179	-.446	-.489
3	.553	-.708	.178	.401
4	-.017	.200	-.700	.686

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

```

FACTOR /VARIABLES n1 n2 n3 n4 n5 n6 n7 n8 n9 n10 n11 n12 n13 n14 n15 /MISSING LISTWISE
/ANALYSIS n1 n2 n3 n4 n5 n6 n7 n8 n9 n10 n11 n12 n13 n14 n15 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG
KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC
/CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION.
    
```

Factor Analysis

Notes

Output Created	13-ก.ย.-2557, 09 นาฬิกา 30 นาที	
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax	FACTOR /VARIABLES n1 n2 n3 n4 n5 n6 n7 n8 n9 n10 n11 n12 n13 n14 n15 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS n1 n2 n3 n4 n5 n6 n7 n8 n9 n10 n11 n12 n13 n14 n15 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION.	
Resources	Processor Time	0:00:00.016
	Elapsed Time	0:00:00.018
	Maximum Memory Required	28260 (27.598K) bytes

[DataSet1] D:\thesis\output\data_cost.sav

Correlation Matrix

	n1	n2	n3	n4	n5	n6	n7	n8	n9	n10	n11	n12	n13	n14	n15	
Correlation	n1	1.000	.491	.680	.559	.309	.274	.463	.302	.618	.574	.334	.519	.375	.569	.089
	n2	.491	1.000	.493	.705	.283	.216	.367	.220	.498	.367	.276	.412	.244	.259	.189
	n3	.680	.493	1.000	.473	.224	.140	.449	.396	.545	.605	.472	.364	.094	.516	.274
	n4	.559	.705	.473	1.000	.463	.323	.493	.355	.604	.426	.251	.509	.287	.242	.031
	n5	.309	.283	.224	.463	1.000	.583	.638	.547	.474	.122	.353	.437	.422	.001	.238
	n6	.274	.216	.140	.323	.583	1.000	.526	.520	.437	-.008	.060	.410	.668	-.152	.188
	n7	.463	.367	.449	.493	.638	.526	1.000	.793	.492	.272	.565	.564	.359	.124	.318
	n8	.302	.220	.396	.355	.547	.520	.793	1.000	.444	.243	.471	.438	.247	.054	.276
	n9	.618	.498	.545	.604	.474	.437	.492	.444	1.000	.632	.355	.578	.271	.396	.111
	n10	.574	.367	.605	.426	.122	-.008	.272	.243	.632	1.000	.507	.391	.077	.594	.208
	n11	.334	.276	.472	.251	.353	.060	.565	.471	.355	.507	1.000	.581	.180	.464	.523
	n12	.519	.412	.364	.509	.437	.410	.564	.438	.578	.391	.581	1.000	.479	.175	.259
	n13	.375	.244	.094	.287	.422	.668	.359	.247	.271	.077	.180	.479	1.000	.044	.185
	n14	.569	.259	.516	.242	.001	-.152	.124	.054	.396	.594	.464	.175	.044	1.000	.217
	n15	.089	.189	.274	.031	.238	.188	.318	.276	.111	.208	.523	.259	.185	.217	1.000
Sig. (1-tailed)	n1		.000	.000	.000	.000	.001	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.160
	n2	.000		.000	.000	.001	.007	.000	.006	.000	.000	.001	.000	.003	.002	.016
	n3	.000	.000		.000	.006	.057	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.146	.000	.001
	n4	.000	.000	.000		.000	.000	.000	.000	.000	.002	.000	.001	.003	.365	
	n5	.000	.001	.006	.000		.000	.000	.000	.000	.085	.000	.000	.494	.003	
	n6	.001	.007	.057	.000	.000		.000	.000	.000	.463	.251	.000	.043	.017	
	n7	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.001	.000	.000	.082	.000	
	n8	.000	.006	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.003	.000	.000	.002	.272	.001
	n9	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.000	.001	.000	.107	
	n10	.000	.000	.000	.000	.085	.463	.001	.003	.000		.000	.000	.193	.000	.009
	n11	.000	.001	.000	.002	.000	.251	.000	.000	.000	.000		.000	.021	.000	.000
	n12	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000		.000	.024	.002
	n13	.000	.003	.146	.001	.000	.000	.000	.002	.001	.193	.021	.000		.311	.018
	n14	.000	.002	.000	.003	.494	.043	.082	.272	.000	.000	.000	.024	.311		.007
	n15	.160	.016	.001	.365	.003	.017	.000	.001	.107	.009	.000	.002	.018	.007	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.779
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square
	1268.257
	df
	105
	Sig.
	.000

Communalities

	Initial	Extraction
n1	1.000	.734
n2	1.000	.541
n3	1.000	.673
n4	1.000	.717
n5	1.000	.646
n6	1.000	.773
n7	1.000	.764
n8	1.000	.648
n9	1.000	.705
n10	1.000	.716
n11	1.000	.814
n12	1.000	.581
n13	1.000	.487
n14	1.000	.682
n15	1.000	.605

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	6.334	42.225	42.225	6.334	42.225	42.225	4.199	27.993	27.993
2	2.294	15.292	57.517	2.294	15.292	57.517	3.704	24.696	52.689
3	1.459	9.728	67.245	1.459	9.728	67.245	2.183	14.556	67.245
4	.956	6.370	73.616						
5	.803	5.352	78.968						
6	.655	4.365	83.333						
7	.526	3.510	86.842						
8	.489	3.258	90.100						
9	.342	2.279	92.379						
10	.297	1.979	94.358						
11	.253	1.686	96.044						
12	.212	1.412	97.456						
13	.160	1.066	98.522						
14	.129	.862	99.383						
15	.093	.617	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
n9	.794	-.104	-.253
n7	.782	.324	.217
n1	.756	-.287	-.283
n12	.750	.135	.024
n4	.721	-.032	-.443
n3	.708	-.414	.018
n8	.663	.354	.288
n11	.654	-.189	.592
n5	.634	.492	.033
n2	.634	-.153	-.341
n10	.630	-.565	.014
n13	.489	.471	-.162
n6	.529	.685	-.154
n14	.453	-.684	.100
n15	.380	.018	.678

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 3 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
n1	.811	.268	.061
n10	.782	-.073	.315
n3	.744	.092	.332
n9	.716	.429	.083
n14	.697	-.285	.339
n4	.691	.473	-.127
n2	.665	.310	-.054
n6	.015	.879	-.013
n5	.138	.761	.220
n7	.277	.687	.463
n13	.120	.687	-.012
n8	.149	.629	.480
n12	.439	.549	.295
n11	.360	.148	.814
n15	.009	.135	.766

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3
1	.707	.595	.383
2	-.605	.788	-.108
3	-.366	-.155	.917

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

```

FACTOR  /VARIABLES f1 f2 f3 f4 f5 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20
/MISSING LISTWISE  /ANALYSIS f1 f2 f3 f4 f5 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18
f19 f20  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION  /FORMAT SORT  /CRITERIA
MINEIGEN(1) ITERATE(50)  /EXTRACTION PC  /CRITERIA ITERATE(50)  /ROTATION VARIMAX
/METHOD=CORRELATION.

```

Factor Analysis

Notes

Output Created		13-ก.ย.-2557, 09 นาฬิกา 41 นาที
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax		FACTOR /VARIABLES f1 f2 f3 f4 f5 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS f1 f2 f3 f4 f5 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION.
Resources	Processor Time	0:00:00.031
	Elapsed Time	0:00:00.029
	Maximum Memory Required	48440 (47.305K) bytes

[DataSet1] D:\thesis\output\data_cost.sav

Correlation Matrix

	f1	f2	f3	f4	f5	f6	f7	f8	f9	f10	f11	f12	f13	f14	f15	f16	f17	f18	f19	f20
Correlation f1	1.000	.511	-.249	.396	.209	-.042	.203	.487	-.141	-.081	.517	.284	.402	.201	.294	.360	.578	.207	.469	.596
f2	.511	1.000	.039	.225	.275	.155	.341	.150	-.276	-.072	.335	.214	.205	.227	.290	.243	.338	.036	.355	.542
f3	-.249	.039	1.000	.239	-.152	.139	.020	-.322	-.233	-.065	-.042	-.244	-.384	.063	-.062	-.105	-.198	.084	-.054	-.001
f4	.396	.225	.239	1.000	-.132	.276	.212	.055	-.161	.164	-.008	.004	-.007	.000	-.126	.396	.149	.190	.317	.397
f5	.209	.275	-.152	-.132	1.000	.022	.139	.200	.141	-.030	.356	.241	.384	.138	.138	-.146	.240	.069	.026	.109
f6	-.042	.155	.139	.276	.022	1.000	.366	.054	.258	.353	.042	.233	-.071	-.158	.010	.373	.140	.000	.100	.418
f7	.203	.341	.020	.212	.139	.366	1.000	.340	.310	.086	.163	.324	.069	.124	.277	.393	.486	-.063	.351	.412
f8	.487	.150	-.322	.055	.200	.054	.340	1.000	.184	.290	.526	.310	.609	.038	.365	.415	.578	.176	.381	.494
f9	-.141	.276	-.233	-.161	.141	.258	.310	.184	1.000	.311	.107	.313	.214	-.039	.106	.186	.147	.000	-.026	.130
f10	-.081	-.072	-.065	.164	-.030	.353	.086	.290	.311	1.000	.051	.112	.275	-.202	.106	.359	.130	.091	-.036	.096
f11	.517	.335	-.042	-.008	.356	.042	.163	.526	.107	.051	1.000	.216	.570	.286	.495	.191	.507	.268	.359	.519
f12	.284	.214	-.244	.004	.241	.233	.324	.310	.313	.112	.216	1.000	.249	-.053	.302	.285	.484	-.017	.294	.501
f13	.402	.205	-.384	-.007	.384	-.071	.069	.609	.214	.275	.570	.249	1.000	.291	.432	.236	.440	.247	.121	.393
f14	.201	.227	.063	.000	.138	-.158	.124	.038	-.039	-.202	.286	-.053	.291	1.000	.282	.055	.120	.280	.048	.108
f15	.294	.290	-.062	-.126	.138	.010	.277	.365	.106	.106	.495	.302	.432	.282	1.000	.197	.407	-.060	.155	.254
f16	.360	.243	-.105	.396	-.146	.373	.393	.415	.186	.359	.191	.285	.236	.055	.197	1.000	.594	.066	.420	.595
f17	.578	.338	-.198	.149	.240	.140	.486	.578	.147	.130	.507	.484	.440	.120	.407	.594	1.000	-.120	.488	.636
f18	.207	.036	.084	.190	.069	.000	-.063	.176	.000	.091	.268	-.017	.247	.280	-.060	.066	-.120	1.000	-.017	.085
f19	.469	.355	-.054	.317	.026	.100	.351	.381	-.026	-.036	.359	.294	.121	.048	.155	.420	.488	-.017	1.000	.548
f20	.596	.542	-.001	.397	.109	.418	.412	.494	.130	.096	.519	.501	.393	.108	.254	.595	.636	.085	.548	1.000
Sig. (1-tailed)		.000	.002	.000	.009	.320	.011	.000	.056	.181	.000	.001	.000	.012	.000	.000	.000	.009	.000	.000
f2	.000		.333	.005	.001	.041	.000	.046	.001	.209	.000	.008	.010	.005	.000	.003	.000	.344	.000	.000
f3	.002	.333		.003	.043	.059	.412	.000	.004	.234	.320	.003	.000	.241	.245	.119	.013	.172	.273	.496
f4	.000	.005	.003		.068	.001	.008	.268	.035	.032	.462	.482	.467	.500	.078	.000	.046	.016	.000	.000
f5	.009	.001	.043	.068		.403	.059	.012	.056	.367	.000	.003	.000	.061	.060	.050	.003	.218	.385	.110
f6	.320	.041	.059	.001	.403		.000	.271	.002	.000	.319	.004	.213	.038	.456	.000	.058	.497	.131	.000
f7	.011	.000	.412	.008	.059	.000		.000	.000	.166	.033	.000	.221	.081	.001	.000	.000	.241	.000	.000
f8	.000	.046	.000	.268	.012	.271	.000		.019	.000	.000	.000	.000	.335	.000	.000	.000	.023	.000	.000
f9	.056	.001	.004	.035	.056	.002	.000	.019		.000	.115	.000	.008	.333	.116	.018	.049	.497	.387	.071
f10	.181	.209	.234	.032	.367	.000	.166	.000	.000		.285	.104	.001	.011	.117	.000	.072	.153	.343	.139
f11	.000	.000	.320	.462	.000	.319	.033	.000	.115	.285		.007	.000	.001	.000	.015	.000	.001	.000	.000
f12	.001	.008	.003	.482	.003	.004	.000	.000	.000	.104	.007		.002	.276	.000	.001	.000	.423	.000	.000
f13	.000	.010	.000	.467	.000	.213	.221	.000	.008	.001	.000	.002		.000	.000	.004	.000	.002	.087	.000
f14	.012	.005	.241	.500	.061	.038	.081	.335	.333	.011	.001	.276	.000		.001	.268	.089	.001	.294	.112
f15	.000	.000	.245	.078	.060	.456	.001	.000	.116	.117	.000	.000	.000	.001		.013	.000	.251	.040	.002
f16	.000	.003	.119	.000	.050	.000	.000	.000	.018	.000	.015	.001	.004	.268	.013		.000	.229	.000	.000

f17	.000	.000	.013	.046	.003	.058	.000	.000	.049	.072	.000	.000	.000	.089	.000	.000		.089	.000	.000
f18	.009	.344	.172	.016	.218	.497	.241	.023	.497	.153	.001	.423	.002	.001	.251	.229	.089		.425	.170
f19	.000	.000	.273	.000	.385	.131	.000	.000	.387	.343	.000	.000	.087	.294	.040	.000	.000	.425		.000
f20	.000	.000	.496	.000	.110	.000	.000	.000	.071	.139	.000	.000	.000	.112	.002	.000	.000	.170	.000	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.644
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1286.125
	df	190
	Sig.	.000

Communalities

	Initial	Extraction
f1	1.000	.822
f2	1.000	.659
f3	1.000	.690
f4	1.000	.739
f5	1.000	.658
f6	1.000	.680
f7	1.000	.595
f8	1.000	.721
f9	1.000	.675
f10	1.000	.749
f11	1.000	.677
f12	1.000	.529
f13	1.000	.796
f14	1.000	.617
f15	1.000	.740
f16	1.000	.727
f17	1.000	.773
f18	1.000	.724
f19	1.000	.608
f20	1.000	.793

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	5.735	28.675	28.675	5.735	28.675	28.675	4.171	20.857	20.857
2	2.311	11.556	40.230	2.311	11.556	40.230	2.277	11.383	32.240
3	1.977	9.885	50.116	1.977	9.885	50.116	2.244	11.219	43.460
4	1.491	7.454	57.569	1.491	7.454	57.569	2.130	10.648	54.108
5	1.392	6.961	64.530	1.392	6.961	64.530	1.603	8.015	62.122
6	1.066	5.328	69.858	1.066	5.328	69.858	1.547	7.735	69.858
7	.894	4.468	74.326						
8	.743	3.716	78.042						
9	.700	3.498	81.540						
10	.669	3.343	84.883						
11	.553	2.767	87.650						
12	.498	2.488	90.138						
13	.446	2.232	92.370						
14	.377	1.884	94.254						
15	.315	1.574	95.828						
16	.274	1.371	97.199						
17	.214	1.072	98.271						
18	.159	.796	99.067						
19	.103	.513	99.579						
20	.084	.421	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component					
	1	2	3	4	5	6
f20	.828	.265	.163	-.038	.006	-.093
f17	.818	.017	-.048	-.194	-.208	.144
f8	.722	-.185	-.185	.234	-.266	.080
f1	.716	-.138	.422	.008	-.261	-.208
f11	.680	-.390	.144	.115	.141	.089
f16	.641	.454	-.055	.190	-.173	.202
f13	.624	-.506	-.177	.345	-.023	.000
f19	.597	.220	.292	-.209	-.272	-.024
f2	.567	.041	.244	-.298	.369	-.225
f12	.560	.056	-.320	-.272	-.034	-.188
f7	.548	.326	-.108	-.297	.257	.149
f6	.285	.631	-.255	.079	.348	-.088
f4	.294	.566	.457	.297	-.049	-.178
f9	.277	.057	-.649	-.051	.389	-.140

f18	.149	-.169	.271	.682	.277	-.242
f10	.229	.280	-.531	.565	.029	.126
f3	-.225	.363	.441	.035	.487	.272
f14	.228	-.392	.394	.067	.411	.288
f15	.520	-.317	-.085	-.141	.156	.564
f5	.317	-.444	-.119	-.164	.314	-.469

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 6 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component					
	1	2	3	4	5	6
f20	.814	.170	.248	.046	.172	.091
f19	.764	.055	-.077	.050	.024	-.108
f1	.750	.177	-.262	.252	.200	.237
f17	.687	.364	.154	.320	.067	-.198
f16	.657	.122	.420	.099	-.305	.042
f4	.618	-.263	.088	-.303	-.171	.399
f7	.459	.244	.439	-.164	.175	-.272
f12	.387	.050	.325	.322	.330	-.241
f15	.165	.805	.109	.116	.005	-.200
f14	.023	.650	-.196	-.245	.172	.257
f11	.360	.605	-.005	.228	.248	.262
f6	.266	-.156	.721	-.248	.049	.028
f10	-.013	.024	.700	.270	-.343	.259
f9	-.111	.083	.693	.191	.357	-.111
f3	-.024	.093	.034	-.805	-.125	.124
f13	.170	.508	.118	.588	.155	.355
f8	.446	.359	.186	.578	-.056	.148
f5	-.008	.140	.032	.250	.748	.122
f2	.498	.205	.099	-.200	.564	.021
f18	.006	.104	.029	-.016	.087	.840

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 9 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5	6
1	.766	.428	.288	.298	.225	.091
2	.395	-.505	.488	-.468	-.339	-.132
3	.390	.064	-.677	-.528	-.014	.327
4	-.130	.012	.215	.169	-.427	.852
5	-.285	.331	.416	-.586	.498	.213
6	-.085	.670	.039	-.206	-.635	-.310

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5	6
1	.766	.428	.288	.298	.225	.091
2	.395	-.505	.488	-.468	-.339	-.132
3	.390	.064	-.677	-.528	-.014	.327
4	-.130	.012	.215	.169	-.427	.852
5	-.285	.331	.416	-.586	.498	.213
6	-.085	.670	.039	-.206	-.635	-.310

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

```

FACTOR  /VARIABLES f1 f2 f3 f4 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20
/MISSING LISTWISE  /ANALYSIS f1 f2 f3 f4 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19
f20  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION  /FORMAT SORT  /CRITERIA
MINEIGEN(1) ITERATE(50)  /EXTRACTION PC  /CRITERIA ITERATE(50)  /ROTATION VARIMAX
/METHOD=CORRELATION.

```

Factor Analysis

Notes

Output Created		13-ก.ย.-2557, 09 นาฬิกา 47 นาที
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax		<pre> FACTOR /VARIABLES f1 f2 f3 f4 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS f1 f2 f3 f4 f6 f7 f8 f9 f10 f11 f12 f13 f14 f15 f16 f17 f18 f19 f20 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION. </pre>
Resources	Processor Time	0:00:00.047
	Elapsed Time	0:00:00.028
	Maximum Memory Required	43972 (42.941K) bytes

[DataSet1] D:\thesis\output\data_cost.sav

Correlation Matrix

	f1	f2	f3	f4	f6	f7	f8	f9	f10	f11	f12	f13	f14	f15	f16	f17	f18	f19	f20
Correlation f1	1.000	.511	-.249	.396	-.042	.203	.487	-.141	-.081	.517	.284	.402	.201	.294	.360	.578	.207	.469	.596
f2	.511	1.000	.039	.225	.155	.341	.150	.276	-.072	.335	.214	.205	.227	.290	.243	.338	.036	.355	.542
f3	-.249	.039	1.000	.239	.139	.020	-.322	-.233	-.065	-.042	-.244	-.384	.063	-.062	-.105	-.198	.084	-.054	-.001
f4	.396	.225	.239	1.000	.276	.212	.055	-.161	.164	-.008	.004	-.007	.000	-.126	.396	.149	.190	.317	.397
f6	-.042	.155	.139	.276	1.000	.366	.054	.258	.353	.042	.233	-.071	-.158	.010	.373	.140	.000	.100	.418
f7	.203	.341	.020	.212	.366	1.000	.340	.310	.086	.163	.324	.069	.124	.277	.393	.486	-.063	.351	.412
f8	.487	.150	-.322	.055	.054	.340	1.000	.184	-.290	.526	.310	.609	.038	.365	.415	.578	.176	.381	.494
f9	-.141	.276	-.233	-.161	.258	.310	.184	1.000	.311	.107	.313	.214	-.039	.106	.186	.147	.000	-.026	.130
f10	-.081	-.072	-.065	.164	.353	.086	.290	.311	1.000	.051	.112	.275	-.202	.106	.359	.130	.091	-.036	.096
f11	.517	.335	-.042	-.008	.042	.163	.526	.107	.051	1.000	.216	.570	.286	.495	.191	.507	.268	.359	.519
f12	.284	.214	-.244	.004	.233	.324	.310	.313	.112	.216	1.000	.249	-.053	.302	.285	.484	-.017	.294	.501
f13	.402	.205	-.384	-.007	-.071	.069	.609	.214	.275	.570	.249	1.000	.291	.432	.236	.440	.247	.121	.393
f14	.201	.227	.063	.000	-.158	.124	.038	-.039	-.202	.286	-.053	.291	1.000	.282	.055	.120	.280	.048	.108
f15	.294	.290	-.062	-.126	.010	.277	.365	.106	.106	.495	.302	.432	.282	1.000	.197	.407	-.060	.155	.254
f16	.360	.243	-.105	.396	.373	.393	.415	.186	.359	.191	.285	.236	.055	.197	1.000	.594	.066	.420	.595
f17	.578	.338	-.198	.149	.140	.486	.578	.147	.130	.507	.484	.440	.120	.407	.594	1.000	-.120	.488	.636
f18	.207	.036	.084	.190	.000	-.063	.176	.000	.091	.268	-.017	.247	.280	-.060	.066	-.120	1.000	-.017	.085
f19	.469	.355	-.054	.317	.100	.351	.381	-.026	-.036	.359	.294	.121	.048	.155	.420	.488	-.017	1.000	.548
f20	.596	.542	-.001	.397	.418	.412	.494	.130	.096	.519	.501	.393	.108	.254	.595	.636	.085	.548	1.000
Sig. (1-tailed)		.000	.002	.000	.320	.011	.000	.056	.181	.000	.001	.000	.012	.000	.000	.000	.009	.000	.000
f2	.000		.333	.005	.041	.000	.046	.001	.209	.000	.008	.010	.005	.000	.003	.000	.344	.000	.000
f3	.002	.333		.003	.059	.412	.000	.004	.234	.320	.003	.000	.241	.245	.119	.013	.172	.273	.496
f4	.000	.005	.003		.001	.008	.268	.035	.032	.462	.482	.467	.500	.078	.000	.046	.016	.000	.000
f6	.320	.041	.059	.001		.000	.271	.002	.000	.319	.004	.213	.038	.456	.000	.058	.497	.131	.000
f7	.011	.000	.412	.008	.000		.000	.000	.166	.033	.000	.221	.081	.001	.000	.000	.241	.000	.000
f8	.000	.046	.000	.268	.271	.000		.019	.000	.000	.000	.000	.000	.335	.000	.000	.000	.023	.000
f9	.056	.001	.004	.035	.002	.000	.019		.000	.115	.000	.008	.333	.116	.018	.049	.497	.387	.071
f10	.181	.209	.234	.032	.000	.166	.000	.000		.285	.104	.001	.011	.117	.000	.072	.153	.343	.139
f11	.000	.000	.320	.462	.319	.033	.000	.115	.285		.007	.000	.001	.000	.015	.000	.001	.000	.000
f12	.001	.008	.003	.482	.004	.000	.000	.000	.104	.007		.002	.276	.000	.001	.000	.423	.000	.000
f13	.000	.010	.000	.467	.213	.221	.000	.008	.001	.000	.002		.000	.000	.004	.000	.002	.087	.000
f14	.012	.005	.241	.500	.038	.081	.335	.333	.011	.001	.276	.000		.001	.268	.089	.001	.294	.112
f15	.000	.000	.245	.078	.456	.001	.000	.116	.117	.000	.000	.000	.001		.013	.000	.251	.040	.002
f16	.000	.003	.119	.000	.000	.000	.000	.018	.000	.015	.001	.004	.268	.013		.000	.229	.000	.000
f17	.000	.000	.013	.046	.058	.000	.000	.049	.072	.000	.000	.000	.089	.000	.000		.089	.000	.000
f18	.009	.344	.172	.016	.497	.241	.023	.497	.153	.001	.423	.002	.001	.251	.229	.089		.425	.170
f19	.000	.000	.273	.000	.131	.000	.000	.387	.343	.000	.000	.087	.294	.040	.000	.000	.425		.000

Correlation Matrix

	f1	f2	f3	f4	f6	f7	f8	f9	f10	f11	f12	f13	f14	f15	f16	f17	f18	f19	f20
Correlation f1	1.000	.511	-.249	.396	-.042	.203	.487	-.141	-.081	.517	.284	.402	.201	.294	.360	.578	.207	.469	.596
f2	.511	1.000	.039	.225	.155	.341	.150	.276	-.072	.335	.214	.205	.227	.290	.243	.338	.036	.355	.542
f3	-.249	.039	1.000	.239	.139	.020	-.322	-.233	-.065	-.042	-.244	-.384	.063	-.062	-.105	-.198	.084	-.054	-.001
f4	.396	.225	.239	1.000	.276	.212	.055	-.161	.164	-.008	.004	-.007	.000	-.126	.396	.149	.190	.317	.397
f6	-.042	.155	.139	.276	1.000	.366	.054	.258	.353	.042	.233	-.071	-.158	.010	.373	.140	.000	.100	.418
f7	.203	.341	.020	.212	.366	1.000	.340	.310	.086	.163	.324	.069	.124	.277	.393	.486	-.063	.351	.412
f8	.487	.150	-.322	.055	.054	.340	1.000	.184	.290	.526	.310	.609	.038	.365	.415	.578	.176	.381	.494
f9	-.141	.276	-.233	-.161	.258	.310	.184	1.000	.311	.107	.313	.214	-.039	.106	.186	.147	.000	-.026	.130
f10	-.081	-.072	-.065	.164	.353	.086	.290	.311	1.000	.051	.112	.275	-.202	.106	.359	.130	.091	-.036	.096
f11	.517	.335	-.042	-.008	.042	.163	.526	.107	.051	1.000	.216	.570	.286	.495	.191	.507	.268	.359	.519
f12	.284	.214	-.244	.004	.233	.324	.310	.313	.112	.216	1.000	.249	-.053	.302	.285	.484	-.017	.294	.501
f13	.402	.205	-.384	-.007	-.071	.069	.609	.214	.275	.570	.249	1.000	.291	.432	.236	.440	.247	.121	.393
f14	.201	.227	.063	.000	-.158	.124	.038	-.039	-.202	.286	-.053	.291	1.000	.282	.055	.120	.280	.048	.108
f15	.294	.290	-.062	-.126	.010	.277	.365	.106	.106	.495	.302	.432	.282	1.000	.197	.407	-.060	.155	.254
f16	.360	.243	-.105	.396	.373	.393	.415	.186	.359	.191	.285	.236	.055	.197	1.000	.594	.066	.420	.595
f17	.578	.338	-.198	.149	.140	.486	.578	.147	.130	.507	.484	.440	.120	.407	.594	1.000	-.120	.488	.636
f18	.207	.036	.084	.190	.000	-.063	.176	.000	.091	.268	-.017	.247	.280	-.060	.066	-.120	1.000	-.017	.085
f19	.469	.355	-.054	.317	.100	.351	.381	-.026	-.036	.359	.294	.121	.048	.155	.420	.488	-.017	1.000	.548
f20	.596	.542	-.001	.397	.418	.412	.494	.130	.096	.519	.501	.393	.108	.254	.595	.636	.085	.548	1.000
Sig. (1-tailed)		.000	.002	.000	.320	.011	.000	.056	.181	.000	.001	.000	.012	.000	.000	.000	.009	.000	.000
f2	.000		.333	.005	.041	.000	.046	.001	.209	.000	.008	.010	.005	.000	.003	.000	.344	.000	.000
f3	.002	.333		.003	.059	.412	.000	.004	.234	.320	.003	.000	.241	.245	.119	.013	.172	.273	.496
f4	.000	.005	.003		.001	.008	.268	.035	.032	.462	.482	.467	.500	.078	.000	.046	.016	.000	.000
f6	.320	.041	.059	.001		.000	.271	.002	.000	.319	.004	.213	.038	.456	.000	.058	.497	.131	.000
f7	.011	.000	.412	.008	.000		.000	.000	.166	.033	.000	.221	.081	.001	.000	.000	.241	.000	.000
f8	.000	.046	.000	.268	.271	.000		.019	.000	.000	.000	.000	.000	.335	.000	.000	.000	.023	.000
f9	.056	.001	.004	.035	.002	.000	.019		.000	.115	.000	.008	.333	.116	.018	.049	.497	.387	.071
f10	.181	.209	.234	.032	.000	.166	.000	.000		.285	.104	.001	.011	.117	.000	.072	.153	.343	.139
f11	.000	.000	.320	.462	.319	.033	.000	.115	.285		.007	.000	.001	.000	.015	.000	.001	.000	.000
f12	.001	.008	.003	.482	.004	.000	.000	.000	.104	.007		.002	.276	.000	.001	.000	.423	.000	.000
f13	.000	.010	.000	.467	.213	.221	.000	.008	.001	.000	.002		.000	.000	.004	.000	.002	.087	.000
f14	.012	.005	.241	.500	.038	.081	.335	.333	.011	.001	.276	.000		.001	.268	.089	.001	.294	.112
f15	.000	.000	.245	.078	.456	.001	.000	.116	.117	.000	.000	.000	.001		.013	.000	.251	.040	.002
f16	.000	.003	.119	.000	.000	.000	.000	.018	.000	.015	.001	.004	.268	.013		.000	.229	.000	.000
f17	.000	.000	.013	.046	.058	.000	.000	.049	.072	.000	.000	.000	.089	.000	.000		.089	.000	.000
f18	.009	.344	.172	.016	.497	.241	.023	.497	.153	.001	.423	.002	.001	.251	.229	.089		.425	.170
f19	.000	.000	.273	.000	.131	.000	.000	.387	.343	.000	.000	.087	.294	.040	.000	.000	.425		.000
f20	.000	.000	.496	.000	.000	.000	.000	.071	.139	.000	.000	.000	.112	.002	.000	.000	.170	.000	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.662
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1214.565
	df	171
	Sig.	.000

Communalities

	Initial	Extraction
f1	1.000	.793
f2	1.000	.571
f3	1.000	.631
f4	1.000	.747
f6	1.000	.675
f7	1.000	.584
f8	1.000	.711
f9	1.000	.658
f10	1.000	.728
f11	1.000	.664
f12	1.000	.483
f13	1.000	.785
f14	1.000	.617
f15	1.000	.544
f16	1.000	.634
f17	1.000	.748
f18	1.000	.665
f19	1.000	.604
f20	1.000	.786

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	5.652	29.748	29.748	5.652	29.748	29.748	4.066	21.401	21.401
2	2.190	11.525	41.273	2.190	11.525	41.273	2.479	13.046	34.447
3	1.965	10.341	51.614	1.965	10.341	51.614	2.301	12.113	46.559
4	1.481	7.796	59.410	1.481	7.796	59.410	2.233	11.753	58.313
5	1.341	7.060	66.469	1.341	7.060	66.469	1.550	8.156	66.469
6	.978	5.147	71.616						
7	.813	4.281	75.897						
8	.743	3.910	79.807						
9	.670	3.527	83.334						

10	.554	2.916	86.250					
11	.526	2.767	89.016					
12	.453	2.382	91.398					
13	.412	2.168	93.566					
14	.317	1.669	95.235					
15	.306	1.611	96.846					
16	.228	1.202	98.048					
17	.168	.887	98.935					
18	.105	.555	99.490					
19	.097	.510	100.000					

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
f20	.838	.216	.190	-.027	-.015
f17	.818	-.006	-.057	-.237	-.139
f8	.720	-.214	-.238	.162	-.251
f1	.715	-.225	.385	-.036	-.285
f11	.667	-.415	.086	.125	.155
f16	.665	.381	-.028	.146	-.156
f19	.608	.143	.305	-.249	-.241
f13	.607	-.500	-.259	.313	-.036
f2	.560	.048	.273	-.210	.369
f12	.555	.110	-.301	-.270	-.009
f7	.551	.355	-.048	-.239	.307
f15	.517	-.342	-.145	-.154	.339
f6	.293	.694	-.145	.173	.237
f9	.272	.166	-.622	.012	.413
f4	.313	.481	.524	.318	-.205
f3	-.217	.333	.507	.143	.441
f18	.146	-.216	.239	.725	.122
f10	.237	.318	-.506	.558	-.064
f14	.221	-.449	.335	.115	.491

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 5 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
f20	.802	.109	.256	.248	.056
f19	.755	.077	.081	-.076	-.126
f1	.732	.297	.266	-.272	.157
f17	.674	.411	.258	.161	-.180
f16	.651	.159	-.059	.405	.131
f4	.646	-.333	-.225	.051	.407
f12	.370	.331	.152	.340	-.313
f3	.007	-.756	.125	.041	.204
f13	.151	.693	.395	.105	.338
f8	.431	.663	.162	.167	.174
f14	-.007	-.092	.715	-.164	.264
f15	.133	.310	.630	.144	-.111
f11	.342	.369	.594	.001	.241
f2	.476	-.145	.544	.133	-.101
f9	-.138	.208	.227	.718	-.169
f6	.295	-.259	-.107	.712	.048
f10	.010	.291	-.265	.661	.370
f7	.456	-.091	.292	.467	-.255
f18	.003	.015	.202	-.001	.790

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 8 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5
1	.763	.396	.409	.297	.071
2	.334	-.526	-.510	.578	-.133
3	.433	-.600	.159	-.595	.270
4	-.140	.057	-.130	.237	.951
5	-.314	-.450	.728	.410	-.022

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

```

FACTOR  /VARIABLES p1 p2 p3 p4 p5 p6 p7 p8 p9 p10 p11 p12  /MISSING LISTWISE  /ANALYSIS p1
p2 p3 p4 p5 p6 p7 p8 p9 p10 p11 p12  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION
/FORMAT SORT  /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50)  /EXTRACTION PC  /CRITERIA ITERATE(50)
/ROTATION VARIMAX  /METHOD=CORRELATION.

```

Factor Analysis

Notes

Output Created	13-ก.ย.-2557, 10 นาฬิกา 10 นาที	
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.
Syntax	<pre> FACTOR /VARIABLES p1 p2 p3 p4 p5 p6 p7 p8 p9 p10 p11 p12 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS p1 p2 p3 p4 p5 p6 p7 p8 p9 p10 p11 p12 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION. </pre>	
Resources	Processor Time	0:00:00.016
	Elapsed Time	0:00:00.024
	Maximum Memory Required	18744 (18.305K) bytes

[DataSet1] D:\thesis\output\data_cost.sav

Correlation Matrix

	p1	p2	p3	p4	p5	p6	p7	p8	p9	p10	p11	p12
Correlation p1	1.000	.354	.443	.391	-.023	.308	.206	.225	.163	.469	.195	.360
p2	.354	1.000	.076	.245	.058	.131	-.079	-.028	.157	.416	.007	.204
p3	.443	.076	1.000	.739	.411	.104	.135	.383	.190	.006	.242	.170
p4	.391	.245	.739	1.000	.607	.014	.206	.461	.338	.027	.068	.340
p5	-.023	.058	.411	.607	1.000	-.115	.102	.244	.260	-.149	.035	.123
p6	.308	.131	.104	.014	-.115	1.000	.512	.242	.118	.205	.079	.048
p7	.206	-.079	.135	.206	.102	.512	1.000	.235	.142	.061	-.049	.240
p8	.225	-.028	.383	.461	.244	.242	.235	1.000	.365	.093	.206	.322
p9	.163	.157	.190	.338	.260	.118	.142	.365	1.000	.015	.159	.411
p10	.469	.416	.006	.027	-.149	.205	.061	.093	.015	1.000	.108	.284

	p11	.195	.007	.242	.068	.035	.079	-.049	.206	.159	.108	1.000	.255
	p12	.360	.204	.170	.340	.123	.048	.240	.322	.411	.284	.255	1.000
Sig. (1-tailed)	p1		.000	.000	.000	.400	.000	.010	.005	.033	.000	.014	.000
	p2	.000		.196	.003	.258	.070	.189	.377	.038	.000	.469	.010
	p3	.000	.196		.000	.000	.122	.064	.000	.016	.473	.003	.027
	p4	.000	.003	.000		.000	.439	.010	.000	.000	.383	.223	.000
	p5	.400	.258	.000	.000		.099	.127	.003	.002	.047	.347	.082
	p6	.000	.070	.122	.439	.099		.000	.003	.092	.010	.187	.294
	p7	.010	.189	.064	.010	.127	.000		.004	.056	.247	.292	.003
	p8	.005	.377	.000	.000	.003	.003	.004		.000	.149	.010	.000
	p9	.033	.038	.016	.000	.002	.092	.056	.000		.432	.037	.000
	p10	.000	.000	.473	.383	.047	.010	.247	.149	.432		.113	.001
	p11	.014	.469	.003	.223	.347	.187	.292	.010	.037	.113		.002
	p12	.000	.010	.027	.000	.082	.294	.003	.000	.000	.001	.002	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.639
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	505.817
	df	66
	Sig.	.000

Communalities

	Initial	Extraction
p1	1.000	.741
p2	1.000	.732
p3	1.000	.855
p4	1.000	.891
p5	1.000	.695
p6	1.000	.749
p7	1.000	.771
p8	1.000	.558
p9	1.000	.711
p10	1.000	.684
p11	1.000	.807
p12	1.000	.681

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.429	28.577	28.577	3.429	28.577	28.577	2.409	20.078	20.078
2	1.870	15.585	44.162	1.870	15.585	44.162	1.936	16.132	36.210
3	1.418	11.821	55.982	1.418	11.821	55.982	1.692	14.101	50.311
4	1.142	9.513	65.495	1.142	9.513	65.495	1.609	13.406	63.718
5	1.016	8.469	73.964	1.016	8.469	73.964	1.230	10.247	73.964
6	.719	5.988	79.952						
7	.650	5.415	85.367						
8	.587	4.890	90.258						
9	.435	3.622	93.879						
10	.305	2.539	96.418						
11	.283	2.357	98.775						
12	.147	1.225	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
p4	.798	-.398	-.145	-.273	-.010
p3	.705	-.332	-.074	-.219	-.442
p1	.651	.448	-.146	-.167	-.259
p8	.638	-.155	.263	.237	-.035
p12	.603	.175	-.100	.414	.325
p9	.542	-.126	.031	.385	.502
p10	.319	.705	-.287	-.056	.008
p5	.460	-.637	-.102	-.203	.164
p7	.396	.159	.730	-.180	.154
p6	.337	.475	.614	-.160	-.085
p2	.348	.416	-.523	-.295	.278
p11	.322	.068	-.114	.653	-.510

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 5 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component				
	1	2	3	4	5
p4	.893	.174	.065	.243	-.008
p3	.848	.123	.127	-.063	.317
p5	.741	-.166	-.119	.254	-.199
p10	-.149	.791	.120	.079	.124
p2	.110	.788	-.135	.153	-.240

p1	.304	.688	.298	.013	.294
p7	.115	-.053	.839	.185	-.132
p6	-.056	.199	.837	-.012	.074
p9	.181	.014	.065	.821	.010
p12	.085	.308	.081	.727	.208
p8	.398	-.062	.340	.427	.312
p11	.039	.044	-.072	.178	.876

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 6 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5
1	.665	.390	.339	.477	.250
2	-.592	.716	.347	-.064	.109
3	-.127	-.511	.849	.008	-.032
4	-.387	-.270	-.202	.567	.644
5	-.201	.025	-.048	.668	-.714

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

```

FACTOR  /VARIABLES s1 s2 s3 s4 s5 s6 s7 s8 s9 s10 s11 s12 s13 s14 s15 s16 s17 s18 s19 s20 s21
s22 s23 s24 s25 s26 s27 s28 s29 s30 s31 s32          s33 s34 s35 s36 s37 s38 s39 s40 s41 s42
/MISSING LISTWISE  /ANALYSIS s1 s2 s3 s4 s5 s6 s7 s8 s9 s10 s11 s12 s13 s14 s15 s16 s17 s18
s19 s20 s21 s22 s23 s24 s25 s26 s27 s28 s29 s30 s31 s32 s33 s34 s35 s36 s37 s38 s39 s40
s41 s42  /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION  /FORMAT SORT  /CRITERIA
MINEIGEN(1) ITERATE(50)  /EXTRACTION PC  /CRITERIA ITERATE(50)  /ROTATION VARIMAX
/METHOD=CORRELATION.

```

Factor Analysis

Notes

Output Created		13-ก.ย.-2557, 10 นาฬิกา 25 นาที
Comments		
Input	Data	D:\thesis\output\data_cost.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	128
Missing Value Handling	Definition of Missing	MISSING=EXCLUDE: User-defined missing values are treated as missing.
	Cases Used	LISTWISE: Statistics are based on cases with no missing values for any variable used.

<p>Syntax</p>	<pre> FACTOR /VARIABLES s1 s2 s3 s4 s5 s6 s7 s8 s9 s10 s11 s12 s13 s14 s15 s16 s17 s18 s19 s20 s21 s22 s23 s24 s25 s26 s27 s28 s29 s30 s31 s32 s33 s34 s35 s36 s37 s38 s39 s40 s41 s42 /MISSING LISTWISE /ANALYSIS s1 s2 s3 s4 s5 s6 s7 s8 s9 s10 s11 s12 s13 s14 s15 s16 s17 s18 s19 s20 s21 s22 s23 s24 s25 s26 s27 s28 s29 s30 s31 s32 s33 s34 s35 s36 s37 s38 s39 s40 s41 s42 /PRINT INITIAL CORRELATION SIG KMO EXTRACTION ROTATION /FORMAT SORT /CRITERIA MINEIGEN(1) ITERATE(50) /EXTRACTION PC /CRITERIA ITERATE(50) /ROTATION VARIMAX /METHOD=CORRELATION. </pre>
<p>Resources</p>	<p>Processor Time 0:00:00.078</p> <p>Elapsed Time 0:00:00.073</p> <p>Maximum Memory Required 201384 (196.664K) bytes</p>

[DataSet1] D:\thesis\output\data cost.sav

Correlation Matrix

	s1	s2	s3	s4	s5	s6	s7	s8	s9	s10	s11	s12	s13	s14	s15	s16	s17	s18	s19	s20	s21	s22	s23	s24	s25	s26	s27	s28	s29	s30	s31	s32	s33	s34	s35	s36	s37	s38	s39	s40	s41	s42
Correlation s1	1.0	.52	.13	.16	.39	.34	.48	.37	.51	-.01	.31	-.04	.36	.28	.16	.19	.12	.13	.33	.35	.35	.06	.28	.08	.33	.05	.12	.44	.13	.22	-.35	.26	.21	.30	.42	.18	.31	.34	.38	.16		
s2	.00	1.0	.49	.55	.66	.33	.00	.54	.04	.8	.2	.04	.1	.6	0	.9	.2	0	.2	.5	.7	.7	0	.1	0	.9	.9	.6	.2	.8	.05	0	.0	.2	.5	.4	.8	.3	.4	.2	.7	
s3	.13	.32	1.0	.28	.40	.11	.16	.02	.10	.12	.20	-.16	.03	.11	.00	.54	.20	-	-	.12	.18	.21	.07	-	-	-	-	-	-	-	.08	.13	-.05	.13	.05	.17	.19	.36	.30	.20		
s4	.16	.51	.28	1.0	.40	.63	.31	.42	.35	-	.02	.15	.35	.43	-.53	.50	.34	.24	-.06	.37	.53	.06	-	.20	.20	.01	.26	.10	.20	.12	.15	.13	.45	.32	.39	.29	.28	.44	.35			
s5	.39	.32	.40	.40	1.0	.60	.32	.27	.20	-.08	.07	.03	.26	.39	.15	.64	.36	.40	.19	.18	.10	.20	.45	.15	.03	-	.13	.13	.05	.08	.19	.45	.19	.24	.51	.35	.35	.54	.42	.30	.25	
s6	.34	.30	.11	.63	.60	1.0	.48	.44	.24	-.03	.18	.22	.48	.46	.03	.52	.47	.37	.15	.01	.09	.25	.43	.00	-	.35	.39	.22	.41	.31	.29	.24	.36	.25	.44	.49	.47	.60	.28	.31	.37	
s7	.48	.24	.16	.31	.32	.48	1.0	.74	.36	.02	.13	.24	.28	.50	.45	.08	.33	.35	.24	.33	.18	.33	.16	.44	-.08	.41	.26	.34	.44	.43	.12	.44	.30	.30	.37	.53	.46	.45	.33	.52	.44	
s8	.37	.39	.02	.42	.27	.44	.74	1.0	.38	-.06	.16	.28	.35	.48	-.45	.46	.31	.23	.16	.35	.31	.53	.22	-	.32	.10	.28	.31	.25	.30	.51	.31	.37	.39	.31	.53	.49	.41	.63	.52		

s4	.38	.41	.30	.44	.30	.31	.52	.63	.37	.03	.17	.24	.20	.52	.38	.39	.16	.31	.14	.30	.39	.61	.15	.11	.18	.16	.07	.11	.38	.16	.35	.47	.45	.35	.34	.36	1.0	.55						
1	2	1	3	8	0	8	3	7	6	.25	1	7	8	5	7	.06	5	6	4	9	3	4	3	6	8	.00	5	.04	8	5	7	3	6	6	7	5	1	1	6	3	.00	4		
s4	.16	.17	.20	.35	.25	.37	.44	.52	.16	.04	.26	.27	.69	.26	.44	.23	.47	.50	.43	.28	.23	.32	.43	.41	.19	.47	.24	.10	.22	.24	.60	.39	.45	.41	.24	.31	.43	.49	.46	.55	1.0			
2	7	6	4	7	3	3	1	4	7	2	8	9	7	4	2	8	8	8	8	9	8	0	3	3	2	.15	1	6	7	3	8	3	0	7	2	8	4	1	2	0	4	.00		
Sig. (1-																																												
tailed)	.00	.05	.03	.00	.00	.00	.00	.00	.31	.42	.00	.30	.00	.00	.03	.01	.08	.07	.00	.00	.00	.22	.00	.18	.00	.25	.07	.00	.06	.00	.26	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.01	.00	.00	.00	.00	.03	
s2	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.44	.02	.07	.15	.15	.19	.07	.00	.01	.00	.16	.26	.00	.16	.07	.00	.26	.20	.33	.07	.32	.00	.19	.03	.17	.19	.03	.36	.00	.00	.00	.00	.00	.02		
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5	8	6	6	7	2	0	2	8	0	3	0	9	2	0	5	5	3	9	3	4	3	9	4	1	0	0	4	0	0	0	4			
s3	.05	.00	.00	.00	.09	.03	.40	.10	.07	.00	.37	.02	.33	.10	.49	.00	.01	.36	.48	.04	.07	.02	.00	.20	.00	.06	.00	.00	.00	.18	.06	.11	.26	.06	.26	.02	.01	.00	.00	.00	.01			
8	0	1	0	0	1	1	9	9	9	6	9	0	0	8	0	1	5	8	9	6	0	8	7	1	1	6	0	6	1	0	9	3	0	4	5	7	4	0	0	0				
s4	.03	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.22	.47	.38	.04	.00	.00	.21	.00	.00	.00	.00	.32	.25	.00	.00	.24	.05	.00	.01	.43	.00	.13	.00	.07	.03	.06	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00		
2	0	1	0	0	0	0	0	0	9	0	1	0	0	9	0	0	0	0	2	8	1	0	0	2	8	9	1	4	1	0	9	5	7	5	0	0	0	0	1	0	0			
s5	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.01	.16	.20	.36	.00	.00	.04	.00	.00	.00	.01	.01	.11	.00	.00	.04	.33	.16	.06	.05	.28	.17	.01	.00	.01	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00		
0	0	0	0	0	0	1	9	7	7	3	4	1	0	2	0	0	0	3	9	1	9	0	6	6	9	3	9	4	1	2	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	2			
s6	.00	.00	.09	.00	.00	.00	.00	.11	.33	.01	.00	.00	.00	.35	.00	.00	.00	.04	.43	.15	.00	.00	.48	.10	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00		
0	0	0	0	0	0	0	3	2	8	9	6	0	0	9	0	0	0	5	5	0	2	0	0	3	0	0	5	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0			
s7	.00	.00	.03	.00	.00	.00	.00	.40	.06	.00	.00	.00	.00	.18	.00	.00	.00	.00	.02	.00	.03	.00	.49	.16	.00	.00	.00	.00	.00	.08	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00		
0	3	1	0	0	0	0	0	7	1	2	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	1	0	1	3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
s8	.00	.00	.40	.00	.00	.00	.00	.22	.24	.02	.00	.00	.00	.21	.00	.00	.00	.00	.03	.00	.00	.00	.40	.00	.12	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00		
0	0	1	0	1	0	0	0	3	2	9	1	0	0	7	0	0	0	3	2	0	0	0	6	4	0	3	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
s9	.00	.00	.10	.00	.00	.00	.00	.32	.23	.06	.08	.00	.00	.20	.00	.14	.31	.10	.02	.12	.02	.00	.00	.00	.39	.18	.00	.06	.08	.23	.00	.06	.17	.00	.00	.00	.00	.13	.00	.03				
0	0	9	0	9	3	0	0	3	8	7	4	0	0	9	0	8	5	3	0	5	2	0	1	2	5	7	2	5	6	0	2	6	0	0	0	0	3	1	0	0				
s1	.31	.44	.07	.22	.01	.11	.40	.22	.32	.15	.10	.02	.05	.00	.00	.25	.21	.22	.37	.11	.27	.43	.00	.21	.29	.44	.02	.42	.24	.04	.25	.00	.17	.09	.20	.05	.12	.01	.00	.32				
0	3	1	9	0	7	2	7	3	3	8	3	4	2	1	3	4	0	3	6	5	5	9	7	9	7	9	7	4	5	3	5	3	9	4	0	3	3	8	5	2	1			
s1	.42	.02	.00	.47	.16	.33	.06	.24	.23	.15	.00	.00	.18	.30	.02	.03	.29	.06	.00	.06	.00	.29	.34	.00	.21	.09	.00	.30	.47	.39	.00	.03	.18	.00	.02	.42	.00	.00	.00	.36				
1	0	5	9	9	7	8	1	2	8	8	1	0	5	7	4	2	3	5	7	1	4	1	4	1	7	9	1	2	7	0	1	1	2	6	1	2	0	0	6	1				
s1	.00	.07	.37	.38	.20	.01	.00	.02	.06	.10	.00	.00	.11	.04	.00	.03	.07	.00	.00	.13	.00	.00	.04	.01	.12	.10	.39	.21	.27	.02	.00	.26	.00	.03	.03	.03	.42	.00	.00	.02				
2	0	8	6	0	3	9	2	9	7	3	1	0	5	3	0	7	6	4	5	8	2	0	3	3	3	4	1	7	7	3	1	9	3	5	2	7	3	9	0	3	1			
s1	.30	.15	.02	.04	.36	.00	.00	.08	.02	.00	.00	.04	.02	.00	.00	.00	.00	.39	.26	.00	.00	.31	.02	.00	.01	.38	.14	.17	.00	.03	.00	.30	.15	.00	.00	.00	.00	.00	.00					
3	0	6	9	1	4	6	1	1	4	4	0	0	5	0	0	1	0	0	7	8	4	4	3	4	3	0	5	1	9	8	0	2	1	6	7	6	2	1	0	2	0			
s1	.00	.15	.33	.00	.00	.00	.00	.05	.18	.11	.04	.00	.03	.00	.01	.02	.00	.26	.28	.20	.00	.19	.06	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.34	.21	.06	.00	.00	.00	.00	.00	.42	.01					
4	0	6	0	0	1	0	0	0	2	5	5	5	0	3	8	3	7	9	8	2	0	6	9	0	0	0	0	0	0	5	2	0	0	0	0	3	0	7	0	1				
s1	.00	.19	.10	.00	.00	.00	.00	.00	.30	.04	.02	.00	.01	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.17	.19	.00	.01	.00	.00	.00	.05	.00	.05	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00				
5	1	7	0	0	0	0	0	0	1	7	3	0	0	8	0	0	1	0	6	6	1	0	0	6	9	3	0	0	0	7	1	5	0	0	0	0	0	0	2	0	0			
s1	.03	.07	.49	.21	.04	.35	.18	.21	.20	.00	.02	.00	.00	.03	.01	.02	.00	.00	.00	.28	.00	.18	.00	.00	.08	.20	.09	.07	.03	.00	.13	.00	.00	.09	.00	.25	.00	.00	.22					
6	5	2	8	9	2	9	2	7	9	3	4	0	0	3	8	4	1	0	0	1	0	2	5	0	1	5	1	1	4	2	0	3	0	2	6	4	1	9	0	0	3			
s1	.01	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.25	.03	.03	.00	.00	.00	.02	.00	.00	.00	.00	.32	.04	.00	.00	.00	.02	.24	.22	.04	.36	.21	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00	.00					
7	2	0	0	0	0	0	0	4	2	7	1	8	0	4	0	0	6	7	2	0	0	0	0	5	4	3	8	5	0	0	1	8	0	4	0	0	0	0	0	0				
s1	.08	.01	.01	.00	.00	.00	.00	.14	.21	.29	.07	.00	.01	.00	.00	.00	.00	.00	.44	.41	.00	.00	.03	.15	.00	.20	.44																	

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.625
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	5105.501
	df	861
	Sig.	.000

Communalities

	Initial	Extraction
s1	1.000	.835
s2	1.000	.880
s3	1.000	.762
s4	1.000	.764
s5	1.000	.806
s6	1.000	.798
s7	1.000	.716
s8	1.000	.823
s9	1.000	.756
s10	1.000	.840
s11	1.000	.800
s12	1.000	.718
s13	1.000	.886
s14	1.000	.768
s15	1.000	.823
s16	1.000	.794
s17	1.000	.820
s18	1.000	.811
s19	1.000	.770
s20	1.000	.708
s21	1.000	.696
s22	1.000	.777
s23	1.000	.930
s24	1.000	.884
s25	1.000	.856
s26	1.000	.888
s27	1.000	.913
s28	1.000	.814
s29	1.000	.833
s30	1.000	.744
s31	1.000	.776
s32	1.000	.802
s33	1.000	.854
s34	1.000	.862
s35	1.000	.742

s36	1.000	.757
s37	1.000	.775
s38	1.000	.787
s39	1.000	.800
s40	1.000	.787
s41	1.000	.824
s42	1.000	.781

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	11.396	27.133	27.133	11.396	27.133	27.133	4.640	11.047	11.047
2	4.325	10.298	37.431	4.325	10.298	37.431	4.149	9.878	20.924
3	3.423	8.151	45.581	3.423	8.151	45.581	3.926	9.348	30.272
4	2.648	6.306	51.887	2.648	6.306	51.887	3.568	8.496	38.768
5	2.372	5.647	57.534	2.372	5.647	57.534	2.816	6.705	45.473
6	1.738	4.138	61.672	1.738	4.138	61.672	2.503	5.959	51.432
7	1.625	3.868	65.540	1.625	3.868	65.540	2.393	5.697	57.129
8	1.510	3.595	69.135	1.510	3.595	69.135	2.348	5.590	62.719
9	1.437	3.422	72.557	1.437	3.422	72.557	2.254	5.366	68.085
10	1.200	2.857	75.414	1.200	2.857	75.414	1.897	4.518	72.603
11	1.082	2.576	77.989	1.082	2.576	77.989	1.710	4.071	76.674
12	1.005	2.392	80.381	1.005	2.392	80.381	1.557	3.707	80.381
13	.891	2.122	82.503						
14	.808	1.923	84.426						
15	.722	1.718	86.145						
16	.668	1.590	87.735						
17	.627	1.493	89.228						
18	.534	1.272	90.500						
19	.466	1.111	91.611						
20	.434	1.034	92.645						
21	.370	.881	93.526						
22	.349	.830	94.356						
23	.330	.787	95.142						
24	.265	.631	95.773						
25	.228	.544	96.317						
26	.218	.518	96.835						
27	.171	.407	97.242						
28	.159	.379	97.621						
29	.149	.354	97.975						
30	.126	.301	98.276						
31	.122	.289	98.565						

32	.102	.243	98.808									
33	.084	.200	99.008									
34	.082	.196	99.204									
35	.067	.161	99.365									
36	.056	.134	99.498									
37	.054	.128	99.626									
38	.050	.118	99.744									
39	.043	.103	99.848									
40	.030	.071	99.918									
41	.022	.053	99.971									
42	.012	.029	100.000									

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix^a

	Component											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
s39	.751	.081	.099	-.069	.128	.160	-.331	.003	.067	.183	-.153	-.043
s8	.730	.044	-.147	-.070	.168	-.225	.157	-.335	-.174	.052	.094	-.066
s7	.714	-.175	-.117	-.046	.238	-.119	.145	-.063	.123	.091	.201	.004
s42	.714	.194	.319	-.080	.059	-.265	.050	.010	-.132	-.012	.173	-.048
s24	.705	-.003	-.329	-.130	-.191	-.190	.027	.232	-.254	.121	-.210	.104
s6	.699	-.039	-.110	-.319	-.054	.304	-.082	-.002	.086	-.211	-.113	-.165
s37	.678	-.432	-.155	.026	-.136	-.004	-.110	.180	.182	.082	.042	.001
s15	.674	-.146	-.250	-.102	-.111	-.144	-.080	.317	-.180	.135	.017	-.290
s17	.646	.521	-.169	-.103	-.127	.192	-.123	.130	.009	.059	-.024	.043
s41	.641	.147	-.363	-.007	.020	-.416	.153	-.051	-.153	-.030	.185	.035
s18	.639	.263	.166	-.109	-.427	.097	.153	-.189	-.068	-.121	.046	.147
s36	.626	-.096	-.359	.099	-.347	.027	-.153	.099	.112	.038	.218	-.036
s38	.597	.072	.042	-.371	.374	.107	-.045	-.196	-.181	.150	-.096	.176
s4	.588	.177	-.289	-.359	-.146	.201	.155	-.050	-.040	-.275	.032	-.090
s5	.588	.213	-.314	.069	-.081	.288	-.421	.119	.055	-.127	-.092	.059
s19	.567	.130	.343	.138	-.290	.130	-.152	-.197	.059	-.276	.047	-.225
s35	.564	-.085	.176	.171	-.436	-.185	.029	-.204	.088	.245	.082	.124
s34	.557	-.025	.424	.208	-.266	-.008	-.004	-.356	.228	.012	-.276	-.050
s40	.554	.508	.106	.204	.136	-.003	.050	.137	.114	-.092	.017	.329
s33	.550	.026	-.069	.375	.227	-.058	-.406	-.279	-.218	.114	.175	.132
s1	.507	-.138	-.361	.412	.298	.031	.135	-.027	.332	-.104	-.168	-.002
s14	.506	-.331	-.110	-.112	.010	.288	.275	.157	.096	.244	.182	-.304
s20	.470	-.232	-.069	.411	-.299	-.078	.089	.092	.139	-.184	.239	.194
s23	.455	.351	.084	-.107	-.251	-.185	.370	.203	-.237	.019	-.425	.262
s29	.395	-.752	-.048	.202	.172	.024	-.080	.019	-.128	-.021	.032	.115
s31	.430	-.672	.192	-.153	.061	-.036	.059	.173	-.036	.086	-.181	-.017
s3	.212	.579	-.270	-.148	.044	.042	-.134	.235	.264	.189	.222	.236
s30	.500	-.563	.199	-.289	-.068	.131	-.014	-.148	.072	.011	-.046	.048

s28	.380	-.506	.220	-.293	.289	.268	-.111	.148	.016	-.137	-.008	.266
s27	.457	-.497	.472	-.297	.167	.011	.202	-.084	-.095	-.158	.145	.119
s2	.352	.407	-.373	.029	.348	.175	.207	-.286	.205	-.351	-.009	-.094
s32	.495	.298	.611	.026	-.077	.042	-.126	-.126	-.148	-.017	-.156	-.089
s13	.423	.276	.580	-.110	.191	-.182	.100	.190	.003	-.096	.351	-.185
s9	.413	-.044	-.488	.165	.224	.149	.303	-.122	-.072	.236	-.231	-.155
s26	.014	-.342	-.126	.619	.142	.297	.286	.045	-.256	-.223	.053	.249
s21	.294	-.218	.059	.542	.118	-.245	-.367	-.073	-.058	.016	-.131	-.175
s16	.299	.042	.482	.485	-.189	.229	.045	.376	.012	.052	-.031	.000
s11	.176	.292	.321	-.044	.632	.034	-.230	.328	-.100	-.086	.001	-.016
s22	.364	.056	.035	-.026	.382	-.506	-.056	-.074	.428	.002	-.204	.064
s12	.335	.146	.238	.312	.149	-.169	.338	.371	.174	-.151	-.142	-.234
s25	.215	.426	.066	.399	.196	.333	.120	-.099	-.471	.215	.068	-.135
s10	-1.318E-5	.185	.377	.067	.115	.341	.280	-.117	.387	.519	.087	.101

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. 12 components extracted.

Rotated Component Matrix^a

	Component											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
s28	.869	.180	-.035	-.044	.132	.013	-.056	-.002	-.022	-.045	-.005	-.007
s27	.810	-.205	.245	.259	.242	-.058	-.016	.054	-.147	-.011	.003	.016
s31	.752	-.137	.061	.004	.042	-.019	.328	.060	.165	.189	-.107	-.029
s30	.750	.017	.308	.113	-.137	-.011	.190	.045	-.019	-.014	-.121	.037
s29	.695	-.085	-.079	.114	-.097	.105	.156	.301	.393	-.052	.127	-.122
s37	.482	.296	.120	.135	-.047	.089	.444	.380	.200	.061	-.166	-.030
s5	.064	.794	.197	.007	-.029	.206	.114	.106	.161	.033	.067	-.185
s17	-.103	.744	.271	.216	.143	.112	.174	-.002	-.096	.239	.070	.037
s3	-.297	.678	-.187	.183	.159	-.007	-.016	.058	-.168	.044	-.160	.248
s39	.330	.564	.356	.174	.163	.109	.210	-.150	.293	.086	-.036	.127
s6	.406	.486	.372	.099	.023	.283	.308	-.072	-.181	.019	-.042	-.186
s40	-.064	.482	.195	.220	.438	.224	-.232	.226	.038	.285	.045	.181
s36	.090	.470	.178	.237	-.142	.048	.429	.461	.080	-.009	-.044	-.110
s34	.182	.003	.806	.045	.002	.151	.019	.124	.232	.159	-.130	.207
s19	.079	.208	.784	.057	.194	.056	.081	.158	.042	-.107	.061	-.112
s32	.101	.151	.704	.093	.375	-.120	-.070	-.180	.136	.184	.117	.082
s18	.088	.307	.638	.309	.015	-.016	.008	.210	-.279	.273	.095	.021
s35	.112	.074	.512	.326	-.116	-.151	.168	.397	.176	.201	-.098	.229
s8	.186	.123	.254	.757	.058	.276	.177	-.016	.087	.121	.033	-.042
s41	-.033	.216	.029	.729	.098	.188	.196	.236	.037	.238	-.070	-.203
s7	.385	.177	.066	.536	.161	.284	.268	.189	.079	.001	-.102	.119
s42	.175	.168	.398	.523	.487	-.062	.114	.055	.045	.175	-.030	-.004
s38	.456	.364	.117	.473	.086	.132	-.043	-.369	.012	.163	.068	.125

s13	.091	.024	.310	.287	.802	-.150	.064	-.002	-.121	-.060	-.040	.092
s11	.138	.269	-.129	-.002	.712	.035	-.175	-.335	.182	-.034	.084	.003
s12	-.053	-.113	.151	-.084	.624	.337	.208	.202	.081	.271	-.057	.036
s16	.070	.078	.344	-.338	.418	-.092	.124	.362	.205	.200	.294	.226
s2	-.151	.302	.102	.291	.099	.765	-.100	-.069	-.202	-.123	.045	-.059
s1	.155	.173	-.019	.109	.032	.742	.140	.308	.306	.047	-.059	.055
s9	.054	.105	-.091	.271	-.193	.584	.380	-.062	.143	.218	.229	.112
s14	.395	.090	.040	.131	.046	.182	.674	.122	-.141	-.068	.121	.203
s15	.211	.310	.057	.296	.118	-.013	.659	.094	.151	.214	-.024	-.257
s20	.157	.100	.197	.127	.023	.101	.094	.761	.115	.051	.023	-.058
s21	.053	-.036	.194	.056	.091	.105	.086	.147	.758	-.060	.011	-.155
s33	.117	.349	.175	.483	.028	.064	-.097	.117	.593	-.132	.239	-.004
s4	.147	.427	.266	.297	-.025	.285	.235	.004	-.434	.106	.040	-.250
s23	-.021	.155	.244	.171	.153	.032	.003	.026	-.171	.873	.021	-.021
s24	.194	.401	.053	.367	-.052	.034	.369	.123	.088	.579	-.023	-.222
s25	-.250	.132	.152	.197	.212	.131	.047	-.153	.172	.073	.745	.194
s22	.102	.057	.033	.292	.270	.331	-.101	-.045	.300	.122	-.606	.104
s26	.211	-.199	-.183	-.113	-.049	.331	-.154	.473	.169	.036	.605	-.054
s10	-.004	-.011	.132	-.082	.108	.043	-.010	-.057	-.109	-.057	.060	.883

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 45 iterations.

Component Transformation Matrix

Component	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	.384	.443	.419	.440	.210	.235	.294	.190	.130	.221	.007	-.006
2	-.712	.406	.157	.124	.305	.050	-.229	-.233	-.203	.160	.066	.122
3	.243	-.310	.498	-.202	.505	-.385	-.244	-.114	.034	.000	.012	.282
4	-.313	-.154	.077	-.164	.083	.257	-.076	.513	.600	-.020	.364	.104
5	.240	-.032	-.458	.190	.426	.420	-.221	-.406	.243	-.213	.059	.128
6	.228	.354	.102	-.452	-.171	.183	.048	-.111	-.280	-.245	.574	.250
7	-.019	-.509	-.066	.158	.095	.366	.137	.181	-.534	.363	.173	.265
8	.045	.230	-.447	-.422	.509	-.213	.327	.220	-.055	.298	-.024	-.122
9	-.041	.123	.068	-.277	.023	.334	.016	.242	-.089	-.274	-.687	.419
10	-.082	.033	-.182	.160	-.211	-.313	.380	-.208	.284	.159	.034	.705
11	-.062	.041	-.159	.412	.206	-.327	.057	.406	-.252	-.619	.161	.096
12	.255	.249	-.243	.091	-.187	-.151	-.687	.330	-.051	.339	-.004	.224

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางพิไลวรรณ ประพฤติ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5510630004

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) เกียรตินิยมอันดับสอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2540
M.Sc (Integrated Tropical Coastal Zone Management)	Asian Institute of Technology	2545

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

1. ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center: SEAFDEC)

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

อาจารย์

ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

พิไลวรรณ ประพฤติ และปัญชามบูรณ์สุข. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครัวเรือนชาวเลอุรักลาโว้ย เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล. วารสารวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: มกราคม-มิถุนายน 2558. (ตอบรับการตีพิมพ์)

Prapruit, P., Somboonsuke, B. 2014. Impacts of Tourism on Livelihoods of Urak Lawoi in Lipe Island. PSU-USM-NSTRU International Conference on Arts and Sciences 2014. June 2-3, 2014 at Hansa JB Hotel, Hat Yai, Songkhla, Thailand.

Pilaiwan , P., Buncha, S., Ayut, N.&Magnus, T. 2015. Livelihood Transitions and Changes of Sea Nomads or Urak Lawoi Fisher-folk in response to Tourism on Lipe Islan, Andaman Sea, Southern Thailand. Journal of Sustainable Development. Vol.8, No.6, August 2015. (accepted)